

Suomenkielinen laitos

Lainsäädäntö

58. vuosikerta

10. heinäkuuta 2015

Sisältö

II Muut kuin lainsäätämisyjärjestyksessä hyväksyttävät säädökset

PÄÄTÖKSET

- ★ **Komission päätös (EU) 2015/1091, annettu 9 päivänä heinäkuuta 2014, toimenpiteistä SA.34191 (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP), jotka Latvia on toteuttanut A/S Air Baltic Corporationin (jäljempänä 'airBaltic') hyväksi (tiedoksiannettu numerolla C(2014) 4552)⁽¹⁾** 1
- ★ **Komission päätös (EU) 2015/1092, annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014, valtiontuesta SA.34824 (2012/C), SA.36007 (2013/NN) SA.36658 (2014/NN), SA.37156 (2014/NN), SA.34534 (2012/NN), jonka Kreikka on myöntänyt National Bank of Greece -konsernille ja joka liittyy**
 - National Bank of Greece SA:n pääomapohjan vahvistamiseen ja rakenneuudistukseen;
 - First Business Bank SA:n kriisinratkaisuun siirtomääräyksellä National Bank of Greece SA:lle;
 - Probank SA:n kriisinratkaisuun siirtomääräyksellä National Bank of Greece SA:lle;
 - Lesvos-Limnosin osuuspankin, Achaian osuuspankin ja Lamian osuuspankin kriisinratkaisuun (tiedoksiannettu numerolla C(2014) 5201)⁽¹⁾ 29

KANSAINVÄLISILLÄ SOPIMUKSILLA PERUSTETTUIJEN ELINTEN ANTAMAT SÄÄDÖKSET

- ★ **Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (UN/ECE) sääntö nro 95 – Ajoneuvojen hyväksyntää matkustajien etutörmäyssuojauksen osalta koskevat yhdenmukaiset vaatimukset [2015/1093]** 91

⁽¹⁾ ETA:n kannalta merkityksellinen teksti

II

(Muut kuin lainsäätämisyksessä hyväksyttävät säädökset)

PÄÄTÖKSET

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1091,

annettu 9 päivänä heinäkuuta 2014,

toimenpiteistä SA.34191 (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP), jotka Latvia on toteuttanut A/S Air Baltic Corporationin (jäljempänä 'airBaltic') hyväksi

(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 4552)

(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

ottaa huomioon päätöksen, jolla komissio päätti aloittaa Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn tuen SA.34191 (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP) osalta ⁽¹⁾,

on edellä mainittujen säännösten mukaisesti kehottanut asianomaisia esittämään huomautuksensa ja ottaa huomioon heidän huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY**1.1 ENNAKKOILMOITUS – SA.33799 (2011/PN)**

- (1) Latvia antoi 18 päivänä lokakuuta 2011 SANI-järjestelmän ilmoituksella nro 6332 komissiolle ennakkoilmoituksen 16 miljoonan Latvian latin (22,65 miljoonan euron) ⁽²⁾ lainasta A/S Air Baltic Corporationin (jäljempänä 'airBaltic' tai 'yhtiö') hyväksi. Latvian viranomaisten mielestä laina ei ollut valtiontukea, mutta ne kuitenkin antoivat siitä ennakkoilmoituksen oikeusvarmuuden ja avoimuuden takia. Ennakkoilmoitus kirjattiin viitenumerolla SA.33799 (2011/PN).
- (2) Latvian viranomaisten ja niiden neuvonantajien kanssa järjestettiin tapaaminen 27 päivänä lokakuuta 2011, ja sen jälkeen Latvian viranomaiset toimittivat lisätietoja 7 päivänä marraskuuta 2011 päivätyllä kirjeellä. Komissio pyysi vielä tarkennuksia 16 päivänä marraskuuta 2011, 17 päivänä marraskuuta 2011, 1 päivänä joulukuuta 2011 ja 9 päivänä joulukuuta 2011 lähetetyillä sähköpostiviesteillä, joihin Latvian viranomaiset vastasivat sähköpostiviesteillä 16 päivänä marraskuuta 2011, 22 päivänä marraskuuta 2011, 7 päivänä joulukuuta 2011 ja 13 päivänä joulukuuta.

⁽¹⁾ EUVL C 69, 8.3.2013, s. 40.

⁽²⁾ Vaihtokurssina on käytetty seuraavaa: 1 euro = 0,7063 Latvian latia. Euroopan keskuspankin keskimääräiset vaihtokurssit vuonna 2011, julkaistu osoitteessa <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=100000233>

- (3) Latvia toimitti 4 päivänä tammikuuta 2012 lisätietoja ja selitti, että 16 miljoonan Latvian latin laina – joka mainittiin edellä 1.1 kohdassa – oli annettu yhtiölle jo 21 päivänä lokakuuta 2011 ilman komission hyväksyntää. Lisäksi Latvia päätti 13 päivänä joulukuuta kasvattaa yhtiön pääomaa ja myönsi 14 päivänä joulukuuta 2011 toisen lainan airBalticille.
- (4) Koska toimenpide oli jo myönnetty yhtiölle ja siitä oli tehty kantelu 9 päivänä tammikuuta 2012 (ks. jäljempänä 1.2 kohta), Latvian viranomaiset peruiivat ennakoilmoituksensa 21 päivänä helmikuuta 2012 lähetetyllä sähköpostiviestillä. Valtiontukiasian SA.33799 (2011/PN) hallinnollinen käsittely päätettiin 27 päivänä helmikuuta 2012.

1.2 KANTELUT – SA.34191 (2012/C) (ex 2012/NN) (ex 2012/CP)

- (5) Komissio vastaanotti 9 päivänä tammikuuta 2012 kantelun yksityiseltä SIA Baltijas aviācijas sistēmas -yhtiöltä (jäljempänä 'BAS' tai 'kantelija'), joka on airBalticin entinen osakas. Kantelu koski erilaisia toimenpiteitä, joita Latvian väitettiin toteuttaneen airBalticin hyväksi.
- (6) Komissio lähetti kantelun Latvialle kommentoitavaksi 23 päivänä tammikuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, ja Latvia vastasi 13 päivänä maaliskuuta 2012. Komissio pyysi 14 päivänä toukokuuta 2012 päivätyllä kirjeellä Latvialta lisätietoja, jotka Latvia toimitti 16 päivänä heinäkuuta 2012.
- (7) Komissio vastaanotti 18 päivänä heinäkuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, joka kirjattiin saapuneeksi 20 päivänä heinäkuuta 2012, BAS:n hallituksen entiseltä jäseneltä Inga Piternieceltä toisen kantelun lisätoimenpiteestä, joka Latvian väitettiin myöntäneen airBalticille. Komissio lähetti tämän uuden kantelun Latvialle kommentoitavaksi 24 päivänä heinäkuuta 2012 päivätyllä sähköpostiviestillä, ja Latvia vastasi 22 päivänä elokuuta ja 4 päivänä syyskuuta 2012.
- (8) Latvian viranomaisten, niiden neuvonantajien ja airBalticin edustajien kanssa järjestettiin tapaamiset 5 päivänä heinäkuuta ja 17 päivänä elokuuta 2012.
- (9) Komissio tiedotti Latvialle 20 päivänä marraskuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, että se oli päättänyt aloittaa tuen osalta Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (jäljempänä 'SEUT') 108 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun menettelyn (jäljempänä 'menettelyn aloittamista koskeva päätös'). Latvia toimitti menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdosta huomautuksia kirjeellä, joka oli päivätty 23 päivänä tammikuuta 2013. Komissio pyysi Latvialta tietoja 6 päivänä maaliskuuta 2013 päivätyllä kirjeellä, johon Latvia vastasi 8 päivänä huhtikuuta 2013. Lisäksi Latvian viranomaisten kanssa järjestettiin 25 päivänä kesäkuuta 2013 tapaaminen, jonka jälkeen Latvia toimitti lisätietoja 14 päivänä elokuuta, 18 päivänä syyskuuta sekä 9 ja 25 päivänä lokakuuta 2013. Latvian viranomaisten ja niiden oikeudellisten edustajien kanssa järjestettiin vielä lisätapaamisia 22 päivänä lokakuuta ja 22 päivänä marraskuuta 2013 sekä 10 päivänä tammikuuta 2014. Latvia toimitti lisätietoja vuoden 2013 7 ja 8 päivänä marraskuuta ja 2, 13 ja 20 päivänä sekä vuoden 2014 28 ja 31 päivänä tammikuuta, 28 päivänä helmikuuta, 24 ja 26 päivänä maaliskuuta, 9 päivänä huhtikuuta ja 16 päivänä toukokuuta.
- (10) Komission päätös aloittaa menettely julkaistiin *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* ⁽³⁾ 8 päivänä maaliskuuta 2013. Komissio pyysi asianomaisia esittämään huomautuksena toimenpiteistä.
- (11) Komissio vastaanotti huomautuksia Ryanairilta ja airBalticilta sekä kolmelta yksityishenkilöltä, jotka edustivat airBalticin velkojia (FLS:ää, AB Jetiä ja Eurobalt Juniproa). Komissio lähetti huomautukset Latvialle, jolla oli mahdollisuus vastata niihin. Latvia lähetti huomautuksensa 27 päivänä toukokuuta 2013 päivätyllä kirjeellä.
- (12) Latvia luopui 4 päivänä heinäkuuta 2014 päivätyllä kirjeellä oikeuksista, jotka sille kuuluvat SEUT 342 artiklan nojalla luettuna yhdessä EY-asetuksen 1/1958 3 artiklan kanssa, ja hyväksyi tämän päätöksen antamisen ja ilmoittamisen englannin kielellä.

2. LATVIAN LENTOLIIKENMARKKINAT

- (13) Latvian lentoliikennemarkkinat ovat kasvaneet nopeasti sen jälkeen, kun Latvia liittyi EU:hun. Vuosina 2003–2007 Riian kansainvälistä lentoasemaa käyttävien matkustajien – sekä saapuvien ja lähtevien matkustajien että kauttakulkumatkustajien – määrä kasvoi vuosittain keskimäärin 47 prosenttia, eli kun vuonna 2003 matkustajia oli noin 700 000, vuonna 2007 heitä oli jo 3,2 miljoonaa. Halpalentoyhtiöiden, erityisesti Ryanairin, saapuminen on edistänyt markkinakasvua, sillä uusien reittien avautuminen on luonut merkittävästi uutta kysyntää.

⁽³⁾ Ks. alaviite 1.

- (14) Vuosina 2008 ja 2009 maailmanlaajuinen talouskriisi koetteli voimakkaasti Latvian taloutta ja sitä kautta sen lentoliikennemarkkinoita. Kriisin seurauksena saapuvien ja lähtevien matkustajien määrä väheni Latviassa 3,2 miljoonasta matkustajasta vuonna 2008 2,7 miljoonaan vuonna 2009, joskin matkustajien kokonaismäärä kasvoi edelleen kauttakulkumatkustajien ansiosta.
- (15) Markkinat ovat jälleen kasvaneet vuodesta 2010 lähtien keskimäärin 12 prosenttia vuodessa. Saapuvien ja lähtevien matkustajien markkinat ovat kasvaneet vuosittain keskimäärin 9 prosenttia, mutta kauttakulkumatkustajien markkinoilla vuotuinen kasvu on yltänyt 18 prosenttiin. Latvian lentoliikennemarkkinoiden odotetaan kasvavan edelleen vuosittain 7 prosenttia vuosina 2012–2015.
- (16) Riian kansainvälinen lentoasema on Baltian maiden suurin. Riikaan saapui tai sieltä lähti vuonna 2011 noin 5,1 miljoonaa matkustajaa, kun Tallinnassa vastaava luku oli 1,9 miljoonaa ja Vilnassa 1,7 miljoonaa matkustajaa. Vuonna 2011 airBaltic kuljetti 66 prosenttia Riian kautta lentäneistä matkustajista, ja toiseksi suurin lentotoiminnan harjoittaja, airBalticin merkittävin kilpailija Ryanair, kuljetti heistä 20 prosenttia. Näiden kahden lisäksi 15 muuta yhtiötä (sekä täyden palvelun lentoyhtiöitä että halpalentoyhtiöitä) harjoitti lentotoimintaa Riikaan tai sieltä pois, ja näiden yhtiöiden osuus kaikista matkustajista oli yhteensä 14 prosenttia ⁽⁴⁾.

3. TUENSAAJA

- (17) AirBaltic perustettiin vuonna 1995 Scandinavian Airlinesin (jäljempänä 'SAS') ja Latvian valtion välisenä yhteisyrityksenä. Tammikuussa 2009 SAS myi koko osuutensa yhtiössä (47,2 prosenttia) BAS:lle.
- (18) Lehdissä julkaistujen tietojen mukaan BAS perustettiin yksityisenä yrityksenä ja se oli täysin Bertolt Flickin omistuksessa joulukuuhun 2010 asti, jolloin 50 prosenttia sen osakkeista siirrettiin Bahamasaarille rekisteröidylle Taurus Asset Management Fund Ltd:lle (jäljempänä 'Taurus') ⁽⁵⁾.
- (19) Lokakuusta 2011 lähtien airBalticin osakkaina olivat Latvian valtio – liikenneministeriön välityksellä – 52,6 prosentin omistusosuudella ja BAS 47,2 prosentin omistusosuudella. Jäljelle jäävän osuuden (0,2 prosenttia) omisti venäläinen lentoyhtiö Transaero. Tuohon aikaan airBalticin pääjohtajana ja toimitusjohtajana toimi Bertolt Flick. Sittenmin 1 päivästä marraskuuta 2011 lähtien airBalticin toimitusjohtajana on toiminut Malévin entinen toimitusjohtaja Martin Gauss.
- (20) Latvian viranomaisten toimittamien tietojen perusteella BAS oli pantannut 47,2 prosentin osuutensa airBalticista Latvijas Krājbankalle, joka on liettualaisen Snoras-pankin ⁽⁶⁾ latvialainen tytäryritys. Snoras kaatui ja se kansallistettiin 16 päivänä marraskuuta 2011 ⁽⁷⁾. Latvian rahoitus- ja pääomamarkkinoiden valvontakomissio (jäljempänä 'FCMC') päätti 17 päivänä marraskuuta 2011 rajoittaa Latvijas Krājbankan yli 100 000 euron suuruisia pankkitapahtumia ⁽⁸⁾. FCMC antoi 21 päivänä marraskuuta 2011 määräyksen, jolla Latvijas Krājbankan toiminta keskeytettiin ja toimitsijamiehet nimettiin hoitamaan sen asioita ⁽⁹⁾.
- (21) Toimitettujen tietojen perusteella BAS ei täyttänyt kaikkia rahoitusvelvoitteitaan Latvijas Krājbankaa kohtaan. Sen seurauksena Latvijas Krājbanka myi 30 päivänä marraskuuta 2011 yhtä lukuun ottamatta kaikki BAS:n omistamat airBalticin osakkeet liikenneministeriölle niiden nimellisarvosta eli yhteensä 224 453 Latvian latilla (317 787 eurolla) ⁽¹⁰⁾. Latvian omistusosuus airBalticista kasvoi näin 99,8 prosenttiin, ja BAS:lle jäi vain yksi osake.

⁽⁴⁾ Lähde: Riga International Airport Yearbook 2011, saatavana osoitteessa <http://www.riga-airport.com/en/main/about-company/gadagramata>

⁽⁵⁾ Ks. <http://bnn-news.com/airbaltic-shareholders-structure-11608>. Lehdistössä on esitetty, että Tauruksen ja venäläisen liikemiehen Vladimir Antonovin välillä olisi kytköksiä.

⁽⁶⁾ Liettualaisen Snoras-pankin pääosakkaana ja johtajana oli aiemmin Vladimir Antonov.

⁽⁷⁾ Liettuan keskuspankki selitti, että sen oli kansallistettava Snoras, koska Snoras ei täyttänyt lainsäädäntöön perustuvia vaatimuksia, se ei ollut toimitannut vaadittuja tietoja ja sen varojen tilanne oli huono. Ks. <http://en.rian.ru/business/20120523/173624459.html> ja <http://www.bloomberg.com/news/2011-12-19/antonov-says-he-invested-50-million-euros-in-latvia-s-airbaltic.html>

⁽⁸⁾ Ks. http://www.lkb.lv/en/about_bank/news/archyve?item=2022&page=6

⁽⁹⁾ Ks. http://www.fctk.lv/en/publications/other_publications/2012-02-07_jsc_latvijas_krajbanka_c/

⁽¹⁰⁾ Liikenneministeri selitti, että hankinnalla oli tarkoitus suojella Latvijas Krājbankan tallettajia. BAS:n taloudellisten vaikeuksien pelättiin estävän valtiota sijoittamasta airBalticin pääomaan, ja siksi hallitus päätti ryhtyä toimiin etujensa suojelemiseksi ja ottaa airBalticin hallintaansa. Ks. <http://www.bloomberg.com/news/2011-12-01/latvia-buys-out-minority-shareholder-in-airbaltic-ministry-says.html> ja http://www.sam.gov.lv/?cat=8&art_id=2598

- (22) Lehtien mukaan myös BAS:n osakkaat olivat pantanneet osuutensa BAS:stä Latvijas Krājbankalle ⁽¹¹⁾. BAS:n osakkeet siirrettiin 6 päivänä helmikuuta 2012 BAS:n maksukyvyttömyysmenettelyn yhteydessä ⁽¹²⁾ osakkailta Latvijas Krājbankan tytäryhtiölle ja yhtiölle nimettiin uusi johto.
- (23) Latvian valtio osti 8 päivänä kesäkuuta 2012 BAS:ltä viimeisen airBalticin osakkeen yhdellä Latvian latilla. Siitä päivästä lähtien BAS ei siis ole enää ollut airBalticin osakas ⁽¹³⁾.
- (24) Latvian viranomaiset ovat selittäneet airBalticin taloudellisesta tilanteesta, että yhtiön vaikeudet alkoivat vuonna 2008, kun maailmantalous ajautui taantumaan ja öljyn hinta nousi jyrkästi. Vuonna 2008 airBaltic teki tappiota 28 miljoonaa Latvian latia (39,64 miljoonaa euroa). Vuonna 2009 yhtiön tilanne kuitenkin kääntyi, ja se teki voittoa 14 miljoonaa Latvian latia (19,82 miljoonaa euroa) ⁽¹⁴⁾. Seuraavana vuonna 2010 airBaltic oli jälleen tappiollinen 34,2 miljoonan Latvian latin (48,42 miljoonan euron) verran. Latvian talousministeri totesi kesäkuussa 2011, että airBaltic teki vuoden 2011 viiden ensimmäisen kuukauden aikana tappiota 18 miljoonaa Latvian latia (25,48 miljoonaa euroa) ja yhtiö oli lähellä vararikkoa ⁽¹⁵⁾. AirBaltic haki 21 päivänä syyskuuta 2011 oikeudellista suojaa velkojiltaan ⁽¹⁶⁾. Vuoden 2011 tilintarkastustietojen mukaan yhtiö teki tappiota 83,5 miljoonaa Latvian latia (118,22 miljoonaa euroa).
- (25) Latvia julkaisi 27 päivänä elokuuta 2012 mahdollisille sijoittajille kutsun ilmoittaa kiinnostuksesta hankkia yhtä ääntä vaille 50 prosenttia airBalticin pääomasta (*), eikä muun luonteisiakaan kauppvoja ollut suljettu pois. Tärkeimmiksi perusteiksi sijoittajan valinnassa esitettiin kyky tukea airBalticin kehitystä, sijoittajan maine ja kokemus sekä rahoitusvarat. Menettely on tarkoitus saattaa päätökseen vuoden 2014 aikana.

4. TOIMENPITEIDEN KUVAUS

4.1 LOKAKUUN 3 PÄIVÄNÄ 2011 TEHTY SOPIMUS: ENSIMMÄINEN VALTIONLAINA JA BAS:N LAINA

- (26) Latvia myönsi 3 päivänä lokakuuta 2011 päivätyn sopimuksen perusteella (jäljempänä 'sopimus') airBalticille 16 miljoonan Latvian latin (22,65 miljoonan euron) lainan (jäljempänä 'ensimmäinen valtionlaina', **toimenpide 1**) yhdessä toisen, BAS:n myöntämän 14 miljoonan Latvian latin (19,82 miljoonan euron) lainan (jäljempänä 'BAS:n laina') kanssa. Lainojen ehdot olivat samanlaiset ja sidoksissa toisiinsa, ja koroksi asetettiin aluksi [11–13] prosenttia ⁽¹⁷⁾. Myöntäessään lainan airBalticille BAS kuitenkin luopui oikeudestaan saada BAS:n lainalle vakuus.
- (27) Sopimuksen mukaan valtio sitoutui myöntämään viimeistään 15 päivänä joulukuuta 2011 airBalticille määrittelemättömän suuruisen lisälainan suhteessa äänioikeuteensa ja samoilla ehdoilla kuin ensimmäisen valtionlainan. Molemmat valtionlainat oli tarkoitus muuttaa pääomaksi, jos tietyt ehdot – kuten se, että airBalticin hallitus hyväksyisi liiketoiminta-/rakenneuudistussuunnitelman – täyttyisivät.
- (28) Sopimuksen 7 kohdassa määriteltiin airBalticin pääoman kasvattamisen ehdot. Erityisesti sopimuksen 7.3 kohdassa todettiin, että "valtionlaina ja BAS:n laina [...] voidaan lisätä pääomaksi muutettavaan määrään". Sopimuksen 7.4 kohdan mukaan BAS sitoutui äänestämään lainan pääomaksi muuttamisen ja pääoman kasvattamisen puolesta. Jos BAS ei täyttäisi sitoumuksiaan, valtiolla olisi sopimuksen 7.4 kohdan nojalla oikeus ostaa BAS:ltä tämän osuus airBalticista yhdellä Latvian latilla ⁽¹⁸⁾.

⁽¹¹⁾ Ks. <http://www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=54423>. Lehtien mukaan BAS oli Latvijas Krājbankalle velkaa 14 miljoonaa Latvian latia (ks. esim. <http://www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=53861>).

⁽¹²⁾ Latvian mukaan BAS:ää ei ollut asetettu konkurssiin elokuussa 2013 lukuisien velkojien yrityksistä huolimatta.

⁽¹³⁾ Lisäksi vaikuttaa siltä, että airBalticin suurimmat osakkaat – Latvian valtio ja BAS – olivat ainakin vuodesta 2010 lähtien olleet riidoissa: lehdissä on kerrottu useista oikeustoimista Latvian valtion ja BAS:n välillä (ks. esim. <http://atwonline.com/airline-finance-data/news/airbaltic-files-bankruptcy-0921>).

⁽¹⁴⁾ Ks. <http://centreforaviation.com/analysis/airbaltics-restructuring-plan-is-in-full-swing-but-competition-from-estonian-air-is-rising-74754>

⁽¹⁵⁾ Ks. <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/erm/factsheets/18371/Air%20Baltic%20Corporation?Template=searchfactsheets&kSel=1> ja <http://www.baltic-course.com/eng/transport/?doc=42089>

⁽¹⁶⁾ Ks. https://www.airbaltic.com/en/bottom_menu/press-room/press_releases/2011/airbaltic-files-for-legal-protection-airbaltic-to-continue-operations

(*) Latvian liikenneministeri julkaisi 27 päivänä elokuuta 2012 Financial Times -lehden eurooppalaisessa ja brittiläisessä painoksessa ilmoituksen, jolla se pyysi ilmaisemaan sitomattomasti kiinnostuksesta osallistua airBalticin liikkeeseen laskemien osakkeiden myyntiin. Ks. http://prudentia.lv/upload_file/27082012-ABC%20ad%20EN.pdf.

⁽¹⁷⁾ Liikesalaisuus.

⁽¹⁸⁾ Latvian valtio ilmeisesti käytti tätä oikeutta 8 päivänä kesäkuuta 2012 (ks. edellä johdanto-osan 23 kappale).

- (29) Latvia myönsi ensimmäisen valtionlainan airBalticille 21 päivänä lokakuuta 2011 (ks. edellä johdanto-osan 3 kappale). BAS myönsi BAS:n lainan 1 päivänä marraskuuta 2011.
- (30) Kun Latvian omistusosuus airBalticissa oli kasvanut 99,8 prosenttiin (ks. edellä johdanto-osan 21 kappale), Latvian hallitus päätti 13 päivänä joulukuuta 2011 hyväksyä ensimmäisen valtionlainan koron laskun [11–13] prosentista [2–4] prosenttiin. Koska ensimmäinen valtionlaina ja BAS:n laina olivat sidoksissa toisiinsa (ks. edellä johdanto-osan 26 kappale), samaa koron laskua sovellettiin myös jälkimmäiseen.

4.2 JOULUKUUN 13 PÄIVÄNÄ 2011 MYÖNNETTY TOINEN VALTIONLAINA

- (31) Joulukuun 13 päivänä 2011, samaan aikaan kuin ensimmäisen valtionlainan korkoa laskettiin (ks. edellä johdanto-osan 30 kappale), Latvian hallitus päätti myöntää airBalticille 67 miljoonan Latvian latin (94,86 miljoonan euron) vaihtovelkakirjalainan [9–11] prosentin korolla kahdessa erässä (jäljempänä 'toinen valtionlaina', **toimenpide 2**) ⁽¹⁹⁾.
- (32) Toisen valtionlainan ensimmäinen erä, joka oli suuruudeltaan 41,6 miljoonaa Latvian latia (58,89 miljoonaa euroa), saatettiin välittömästi airBalticin saataville 14 päivänä joulukuuta 2011 tehdyllä sopimuksella. Toinen erä, 25,4 miljoonaa Latvian latia (35,96 miljoonaa euroa) saatettiin yhtiön saataville 14 päivänä joulukuuta 2012, eli sen jälkeen, kun komissio oli tehnyt menettelyn aloittamista koskevan päätöksen.

4.3 JOULUKUUN 22 PÄIVÄNÄ 2011 HYVÄKSYTTY AIRBALTICIN PÄÄOMAN KASVATTAMINEN

- (33) AirBalticin 22 päivänä joulukuuta 2011 pidetyssä yhtiökokouksessa Latvian valtio ja BAS – vaikka sillä oli tuolloin vain yksi yhtiön osake – päättivät kasvattaa yhtiön pääomaa 110 miljoonalla Latvian latilla (155,74 miljoonalla eurolla) (jäljempänä 'pääoman kasvattaminen', **toimenpide 3**). Tämä oli tarkoitus toteuttaa muuttamalla ensimmäinen valtionlaina, toisen valtionlainan ensimmäinen erä ja BAS:n laina pääomaksi sekä myöntämällä BAS:ltä käteisrahoitusta 37,7 miljoonaa Latvian latia (53,38 miljoonaa euroa).
- (34) Latvian valtio pani päätöksensä osallistua airBalticin pääoman kasvattamiseen täytäntöön 29 päivänä joulukuuta 2011 ja muutti ensimmäisen valtionlainan sekä toisen valtionlainan ensimmäisen erän pääomaksi.
- (35) Latvian liikenneministeriö pyysi 4 päivänä tammikuuta 2012 päivätyllä kirjeellä, että BAS osallistuisi pääoman kasvattamiseen muuttamalla BAS:n lainan pääomaksi ja maksamalla käteisrahoituksen. Latvian viranomaisten pyynnöistä huolimatta BAS ei vaikuttanut aikovan noudattaa yhtiökokouksessa tehtyä sopimusta. BAS kiisti 6–26 päivänä tammikuuta 2012 päivätyissä kirjeissä valtion oikeuden hankkia Latvijas Krājbankalta BAS:n aiemmin omistamia airBalticin osakkeita (ks. edellä johdanto-osan) ja vaati, että valtio pidättäisi tekemästä päätöksistä airBalticin pääomatilanteen muuttamisesta. FCMC antoi 19 päivänä tammikuuta 2012 BAS:lle ja airBalticille virallisen kiellon sisällyttää BAS:n laina pääoman kasvattamiseen.
- (36) BAS ei ollut 30 päivään tammikuuta 2012 mennessä, eli pääoman kasvattamisen ensimmäisen merkintäajan päättyessä, muuttanut lainaansa pääomaksi eikä maksanut käteisrahoitusta.

4.4 BAS:N TEKEMÄ KANTELU JA SITÄ SEURANNEET TAPAHTUMAT

- (37) Komissiolle 9 päivänä tammikuuta 2012 tehty kantelu koski ensimmäistä ja toista valtionlainaa sekä pääoman kasvattamista. Lisäksi BAS valitti kahdesta muusta toimenpiteestä, joihin saattoi liittyä tukea airBalticille, eli siitä, että Latvian valtio oli ostanut huhtikuussa 2010 airBalticin nollakorkoisia joukkovelkakirjoja (**toimenpide 4**) ja siitä, että Latvijas Krājbanka oli maksanut airBalticille yhteensä 2,8 miljoonaa euroa 21 ja 22 päivänä marraskuuta 2011 (**toimenpide 5**).
- (38) Latvia selitti, että toimenpiteessä 4 airBalticin suurimmat osakkaat – Latvian valtio ja BAS – olivat ostaneet airBalticin nollakorkoisia joukkovelkakirjoja 30 miljoonalla Latvian latilla (42,47 miljoonalla eurolla). Latvian valtion osuutta ei ostanut suoraan liikenneministeriö – joka tosiasiallisesti omisti airBalticin osakkeet – vaan sen osti Latvian valtion sataprosenttisesti omistama radio- ja televisioyhtiö (jäljempänä 'LVRTC'). Latvia ja BAS ostivat omistusosuutensa mukaisessa suhteessa yhden Latvian latin nimellisarvosta kappaleelta joukkovelkakirjoja, joille

⁽¹⁹⁾ Toisin kuin menettelyn aloittamista koskevan päätöksen johdanto-osan 80 kappaleessa esitetään, komissio totesi muodollisen tutkintamenettelyn aikana, ettei BAS:illa ollut sopimuksen nojalla velvollisuutta myöntää vaihtovelkakirjalainaa samoilla ehdoilla kuin toinen valtionlaina oli myönnetty.

ei makseta mitään korkoa. Tällä tavalla Latvian valtio osti airBalticilta nollakorkoisia joukkovelkakirjoja noin 15,78 miljoonalla Latvian latilla (22,34 miljoonalla eurolla) ja BAS noin 14,22 miljoonalla Latvian latilla (20,13 miljoonalla eurolla). Joukkovelkakirjat on tarkoitettu muuttamaan pääomaksi 1 päivänä heinäkuuta 2015 siten, että yksi osake vastaa yhtä joukkovelkakirjaa.

- (39) Toimenpiteen 5 osalta Latvian viranomaiset selittivät, ettei airBalticille suoritettu 21 ja 22 päivänä marraskuuta 2011 kantelijan väittämiä maksuja. AirBaltic toimitti kuitenkin kolme maksumääräystä Latvijas Krājbankalle ennen FCMC:n 17 päivänä marraskuuta 2011 tekemää päätöstä rajoittaa yli 100 000 euron suuruisia pankkita-pahtumia ja pysäyttää Latvijas Krājbanka kaikki pankkitoiminta 21 päivänä marraskuuta 2011 (ks. edellä johdanto-osan 20 kappale). Latvijas Krājbanka pani määräykset täytäntöön useita päiviä myöhemmin. Erityisesti se suoritti 25 päivänä marraskuuta 2011 [...] miljoonan Yhdysvaltain dollarin suuruisen maksun IATA Clearing Houselle ja [...] miljoonan euron suuruisen maksun Riian kansainväliselle lentoasemalle sekä siirsi 30 päivänä marraskuuta 2011 [...] miljoonaa euroa airBalticin toiselle pankkitilille Swedbankissa.

4.4.1 Maaliskuussa 2012 hyväksytty liiketoiminnan uudistussuunnitelma

- (40) AirBaltic hyväksyi maaliskuussa 2012 liiketoiminnan uudistussuunnitelman nimeltä ”reShape”. Siihen sisältyi useita toimenpiteitä, mukaan lukien kustannustehokkaampien lentokoneiden ostaminen⁽²⁰⁾ ja tiettyjen reittien lakkauttaminen. Näiden toimenpiteiden ansiosta airBaltic pääsisi realistisen ja optimistisen skenaarion mukaan omilleen vuonna 2014. Pessimistisen skenaarion mukaan airBalticin tulos ennen korkoja ja veroja pysyisi kuitenkin negatiivisena ainakin vuoteen 2016 saakka.
- (41) Liiketoiminnan uudistussuunnitelmassa ennakoitaan, että yhtiölle jo myönnetyn 83 miljoonan Latvian latin (117,51 miljoonan euron)⁽²¹⁾ lisäksi realistisessa skenaariossa tarvittaisiin [...] vielä [45–55] miljoonaa Latvian latia ([64–78] miljoonaa euroa) lisärahoitusta. Määrä laskisi [5–15] miljoonaa Latvian latiiin ([7–21] miljoonaa euroon) optimistisessä skenaariossa mutta kasvaisi [135–145] miljoonaa Latvian latiiin ([192–206] miljoonaa euroon) pessimistisessä skenaariossa.

4.5 HEINÄKUUN 18 PÄIVÄNÄ 2012 TEHTY KANTELU

- (42) Latvian ja BAS:n lisäksi sopimuksen osapuolina oli lukuisia muitakin sijoittajia. Nämä sijoittajat sitoutuivat myöntämään airBalticille kaksi syndikoitua 35 miljoonan euron lainaa, joiden korko olisi aluksi [5–7] prosenttia. Latvijas Krājbanka ja liettualaisen Snoras-pankin oli tarkoitus myöntää syndikoitu laina 1. Syndikoidun lainan 2 myöntäjiksi oli lupautunut useita yrityksiä, mukaan lukien Taurus. Syndikoitujen lainojen avulla oli tarkoitus uudistaa useita saamisia, joita näillä yksityisillä sijoittajilla oli airBalticilta. Jos BAS ei täyttäisi sopimuksen mukaisia sitoumuksiaan, sijoittajien, joiden oli määrä myöntää airBalticille syndikoitu laina 2 – mukaan lukien BAS:n osakas Taurus – olisi sopimuksen 7.4 kohdan nojalla ”luovutettava valtiolle tai sen nimeämälle yhtiölle yhden Latvian latin korvausta vastaan kaikki saamiset, jotka perustuivat [...] jäljellä olevaan [syndikoituun] lainaan nro 2”.
- (43) Komissio vastaanotti 18 päivänä heinäkuuta 2012 vielä yhden kantelun (ks. edellä johdanto-osan 7 kappale), joka koski sijoittajille sopimuksen 7.4 kohdassa asetettua velvollisuutta luovuttaa valtiolle tai sen nimeämälle yhtiölle yhden Latvian latin korvausta vastaan kaikki saamiset, jotka perustuivat syndikoituun lainaan 2 (ks. edellä johdanto-osan 28 kappale). Kantelija väittää, että Latvian valtio oli 9 päivänä helmikuuta 2012 ja 12 päivänä kesäkuuta 2012 päivätyillä kirjeillä päättänyt luovuttaa airBalticille sitä koskevan 5 miljoonan euron saamisen, joka perustui syndikoituun lainaan 2 – Tauruksen myöntämä osuus 35 miljoonasta eurosta – vain yhden Latvian latin korvausta vastaan (**toimenpide 6**).

5. MENETTELYN ALOITTAMISTA KOSKEVA PÄÄTÖS

- (44) Komissio päätti 20 päivänä marraskuuta 2012 aloittaa muodollisen tutkintamenettelyn. Aloittamista koskevassa päätöksessä komissio esitti alustavana näkemyksensä, että airBalticia voitiin toimenpiteiden toteuttamisajankohtana pitää vaikeuksissa olevana yrityksenä. Lisäksi se totesi suhtautuvansa epäilevästi kuuteen arvioitavana olevaan toimenpiteeseen ja esitti alustavana päätelmänä, että ne olivat kaikki valtiontukea.

⁽²⁰⁾ AirBaltic teki 10 päivänä heinäkuuta 2012 Bombardierin kanssa aiesopimuksen 10 CS300-ilma-aluksen hankinnasta ja osto-oikeuksien saamisesta vielä 10 CS300-reittisuihkukoneeseen. CS300-liikennelentokoneen listahinnan perusteella sitovan tilauksen arvo olisi noin 764 miljoonaa Yhdysvaltain dollaria (621,74 miljoonaa euroa), ja hankintojen arvo voisi nousta jopa 1,57 miljardiin Yhdysvaltain dollariin (1,28 miljardiin euroon), jos osto-oikeudet muutettaisiin sitoviksi tilauksiksi. Ks. <http://www.airbaltic.com/public/49780.html>. Vaihtokurssina on käytetty seuraavaa: 1 euro = 1,2288 Yhdysvaltain dollaria. Euroopan keskuspankin keskimääräiset vaihtokurssit vuonna 2012, julkaistu osoitteessa <http://sdw.ecb.europa.eu/reports.do?node=100000233>

⁽²¹⁾ Ensimmäinen 16 miljoonan Latvian latin suuruinen valtionlaina ja toinen 67 miljoonan Latvian latin suuruinen valtionlaina (mukaan lukien 25,4 miljoonan Latvian latin suuruinen toinen erä, joka liiketoiminnan uudistussuunnitelman mukaisesti myönnettiin yhtiölle vuoden 2012 jälkimmäisellä vuosipuoliskolla).

- (45) Ensimmäiseksi komissio pani merkille, että valtio oli myöntänyt ensimmäisen valtionlainan (**toimenpiteen 1**) samaan aikaan kuin BAS oli myöntänyt oman lainansa, kumpikin omistusosuutensa mukaisessa suhteessa ja samoilla ehdoilla, mikä voisi ensi näkemältä antaa ymmärtää, että lainat oikeuttivat samoihin etuihin ja vastuisiin (pari passu). Komissio totesi kuitenkin, ettei se voinut arvioida ensimmäistä valtionlainaa ja BAS:n lainaa sellaisinaan, vaan niitä oli arvioitava sopimuksen määräyksiä vasten. Komissio panikin merkille, ettei sopimuksesta seurannut, että BAS:n olisi pitänyt myöntää BAS:n lainan lisäksi airBalticille vaihtovelkakirjalaina toisen valtionlainan yhteydessä ja että valtion tekemät sitoumukset olivat erilaisia ja taloudellisesti merkittävämpiä kuin BAS:n sitoumukset. Komissio myös huomautti, että BAS oli tehnyt päätöksen sijoittaa airBalticiin siinä vaiheessa, kun viranomaiset olivat jo osoittaneet haluavansa tukea yhtiötä taloudellisesti.
- (46) Komissio piti kyseenalaisena sitä, että ensimmäisen valtionlainan korko ja joulukuussa 2011 toteutettu [5–15] prosenttiyksikön suuruinen koron lasku (ks. edellä johdanto-osan 30 kappale) olisivat olleet markkinakorkojen tasolla, kun otetaan huomioon airBalticin merkittävät vaikeudet noihin aikoihin.
- (47) Toisesta valtiontuesta (**toimenpide 2**) komissio toi ensimmäiseksi esiin, että se oli sisältynyt sopimukseen, joskin määrittelemättömän suuruisena ja lukuisien ehtojen rajoissa. Komission mukaan toisen valtionlainan ei voitu katsoa oikeuttaneen samoihin etuihin ja vastuisiin (pari passu), sillä – toisin kuin Latvia väitti – sopimuksesta ei seurannut, että BAS:n olisi pitänyt myöntää airBalticille vaihtovelkakirjalaina. Lisäksi komissio korosti, että silloin kun Latvia päätti myöntää airBalticille toisen valtionlainan, asia ei vaikuttanut mitenkään BAS:ään sillä BAS:illä ei ollut mitään velvollisuutta myöntää muuta lainaa airBalticille.
- (48) Komissio epäili toisen valtionlainan korosta ([9–11] prosenttia), olisiko yksityinen sijoittaja myöntänyt yhtiölle lainaa vastaavalla korolla, kun otetaan huomioon airBalticin vaikeudet ja se, että lainan vakuutta oli käytetty myös ensimmäisen valtionlainan vakuutena.
- (49) Komissio toi 22 päivänä joulukuuta 2011 päätetyn pääoman kasvattamisen osalta (**toimenpide 3**) esiin, että kyseisen päätöksen tekemisen aikaan BAS oli menettänyt yhtä lukuun ottamatta kaikki osakkeensa airBalticissa (sillä valtio oli ostanut ne Latvijas Krājbankalta). Valtion omistusosuus yhtiössä oli näin kasvanut 99,8 prosenttiin (ks. edellä johdanto-osan 21 kappale). Lainan muuttaminen pääomaksi ei siis ollut BAS:ille taloudellisesti järkevää, sillä saadakseen aiemman omistusosuutensa takaisin BAS:n olisi pitänyt paitsi muuntaa BAS:n laina pääomaksi myös myöntää käteisrahoitusta 37,7 miljoonaa Latvian latia (53,38 miljoonaa euroa), ja silti, yhtiön vaikeudet huomioon ottaen, olisi ollut epätodennäköistä, että osakepääoma tuottaisi lyhyellä tai keskipitkällä aikavälillä mitään voittoa. Lisäksi komissio suhtautui epäilevästi ajankohtaan, jolloin toimenpide 3 oli tosiasiallisesti toteutettu.
- (50) Komissio toi myös esiin, että BAS:llä ja valtiolla oli tietty aikaraja – oletetusti 30 päivä tammikuuta 2012, jolloin pääoman kasvattamisen ensimmäinen merkintäaika päättyi – pääomasijoituksen tekemiselle airBalticiin. Valtio teki pääomasijoituksensa kuitenkin jo 29 tai 30 päivänä joulukuuta 2011, mutta BAS puolestaan ei koskaan muuttanut omaa lainaansa pääomaksi tai myöntänyt käteisrahoitusta. Komission mukaan Latvian olisi pitänyt ennen lainojensa muuttamista pääomaksi odottaa, että se olisi saanut riittävän varmuuden siitä, että myös BAS tekisi niin. Näin ollen komissio katsoi, ettei toimenpide 3 vaikuttanut olevan markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen.
- (51) Huhtikuussa 2010 toteutetusta airBalticin nollakorkoisten joukkovelkakirjojen hankinnasta 30 miljoonalla Latvian latilla (42,47 miljoonalla eurolla) (**toimenpide 4**) komissio korosti, että tällaiset joukkovelkakirjat ovat ominaisuuksiensa puolesta verrattavissa pääomanlisäykseen. Kun otetaan huomioon, ettei hankinnalla tavoiteltu alun perinkään voittoa, sillä joukkovelkakirjoille ei maksettu lainkaan korkoa, ja että tuoton saaminen muuttamisen yhteydessä vaikutti epätodennäköiseltä yhtiön vaikeuksien, lentoliikennealan tilanteen ja yhtiön kannattavuuden palauttamisuunnitelman puuttumisen takia, komissio suhtautui epäilevästi toimenpiteen 4 soveltuvuuteen sisämarkkinoille. Lisäksi komissio ei voinut sulkea pois sen mahdollisuutta, että BAS olisi hankkinut joukkovelkakirjat, koska Latvia oli osoittanut suurta kiinnostusta airBalticia kohtaan ennen joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskua.
- (52) Komissio ei voinut varmuudella todeta, että Latvijas Krājbanka suorittamat 2,8 miljoonan euron suuruiset maksut (**toimenpide 5**) olivat – silloin kun ne tehtiin – riippumattomat valtiosta, sillä Latvijas Krājbanka oli valtion sataprosenttisesti omistama pankki. Tässä yhteydessä komissio huomautti, että Latvia ei ollut esittänyt mitään todisteita siitä, että airBaltic olisi toimittanut maksu- ja siirtomääräykset ennen kuin FCMC päätti 17 päivänä marraskuuta 2011 rajoittaa jokaisen asiakkaan osalta yli 100 000 euron suuruisia pankkitapahtumia.

- (53) Lopuksi siitä, että airBalticille oli luovutettu 5 miljoonan euron saamiset (**toimenpide 6**), komissio selitti menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessään, että Latvia oli sopimuksen 7.4 kohdan nojalla päättänyt, että airBalticille luovutetaan syndikoituun lainaan 2 perustuvat 5 miljoonan euron saamiset – Tauruksen myöntämä osuus yhteensä 35 miljoonasta eurosta – vain yhden Latvian latin korvausta vastaan. Komissio korosti, että taloudellisesta näkökulmasta toimenpide muistutti pitkälti velkojen mitätöintiä, jolla Latvia vapautti airBalticin velvollisuudesta maksaa korkoja ja maksaa takaisin osa syndikoidusta lainasta 2 saamisen haltijalle. Komissio totesi lisäksi, ettei toimenpide 6 ollut markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen, sillä airBalticilla ei ollut sopimuksen nojalla oikeutta saada saamia yhden Latvian latin korvausta vastaan.
- (54) Jäljellä olevista syndikoituun lainaan 2 perustuvista 30 miljoonan Latvian latin (42,47 miljoonan euron) saamisista (ks. edellä johdanto-osan 42 kappale) komissio pani merkille, että edellä esitettyä perustelua voitaisiin soveltaa soveltuvin osin myös näihin saamisiin.
- (55) Komission alustavana päätelmänä oli näin ollen, että arvioitavina olevat kuusi toimenpidettä olivat laitonta valtiontukea, sillä ne oli myönnetty SEUT 108 artiklan 3 kohdassa vahvistettujen ilmoitus- ja keskeytysvelvoitteiden vastaisesti.
- (56) Komissio myös suhtautui epäilevästi arvioitavina olevien kuuden toimenpiteen **soveltavuuteen** sisämarkkinoille, erityisesti siksi, että Latvian viranomaiset eivät olleet esittäneet mitään perusteluita soveltavuudelle. Mahdollisista yhteismarkkinoille soveltumisen perusteista komissio katsoi alustavasti – airBalticin vaikeudet huomioon ottaen – että ainoat perusteet, joihin voitaisiin vedota, liittyivät SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdassa tarkoitettuun vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseen ja rakenneuudistukseen tarkoitettuun tukeen valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen⁽²²⁾ (jäljempänä 'P&R-suuntaviivat') mukaisesti. Niiden tietojen perusteella, jotka sillä oli tuohon aikaan, komissio katsoi, että pelastamistuen edellytykset eivät vaikuttaneet täytyvän eikä liiketoiminnan uudistussuunnitelma sisältänyt tarvittavia tietoja, jotta sitä olisi voinut pitää P&R-suuntaviivojen 3.2 kohdassa tarkoitettuna rakenneuudistussuunnitelmana.

6. HUOMAUTUKSET MENETTELYN ALOITTAMISTA KOSKEVASTA PÄÄTÖKSESTÄ

6.1 LATVIAN HUOMAUTUKSET

- (57) Komission tekemästä menettelyn aloittamista koskevasta päätöksestä esittämissään huomautuksissa Latvia tuo esiin, että **toimenpiteet 1, 2, 3 ja 6** olivat kytköksissä toisiinsa ja perustuivat sopimukseen, joten ne muodostivat pohjimmiltaan yhden ja saman rahoitustoimen, jota on arvioitava sitä tilannetta vasten, joka vallitsi, kun sopimus tehtiin 3 päivänä lokakuuta 2011. Tällä perusteella Latvia toteaa, että toimenpiteet ovat samanaikaisia ja markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia, eivätkä ne siis ole valtiontukea.
- (58) Latvia väittää, että BAS oli sopimuksen alullepanija ja itse asiassa pyysi valtiota osallistumaan pääoman kasvattamiseen. Valtio suostui lopulta sijoitukseen sopimuksessa asetettujen tiukkojen ehtojen puitteissa. Yksi sopimuksen pääkohdista oli, että valtio ja BAS tekisivät noin 100 miljoonan Latvian latin (141,58 miljoonan euron) suuruisen pääomanlisäyksen kahdessa vaiheessa: (i) 30 miljoonaa Latvian latia (42,47 miljoonaa euroa) ensimmäisen valtionlainan ja BAS:n lainan muodossa, ja (ii) noin 70 miljoonaa Latvian latia (99,1 miljoonaa euroa), jotka valtio ja BAS myöntäisivät omistusosuutensa mukaisessa suhteessa. Näin ollen Latvian mukaan BAS:lla oli sopimuksen nojalla velvollisuus myöntää airBalticille lisää pääomaa sen omistusosuutta vastaava määrä. Latvia johtaa tämän päätelmän sopimuksen 7.2 kohdasta, jossa todetaan, että valtio myöntää airBalticille toisen lainan "*äänioikeuttaan vastaavassa suhteessa*", mikä Latvian mielestä tarkoitti, että myös BAS:n oli myönnettävä rahoitusta samassa suhteessa.
- (59) Latvia myös panee merkille, että sopimuksessa määrätään lukuisia varotoimenpiteitä, joilla turvataan valtion taloudelliset edut siltä varalta, että BAS ei täyttäisi velvollisuuksiaan: (i) valtiolla on oikeus ostaa osakkeet BAS:ltä yhden Latvian latin korvausta vastaan, (ii) syndikoidun lainan 2 myöntäneillä yksityisillä sijoittajilla on velvollisuus luovuttaa saamisensa airBalticilta valtiolle tietyissä olosuhteissa, ja (iii) sijoittajilla on velvollisuus hyvittää airBalticille tietyt taseen ulkopuoliset vastuut, joiden määrä on yhteensä noin [...] miljoonaa euroa⁽²³⁾. Latvian mielestä se, että BAS ja sijoittajat hyväksyivät nämä varotoimenpiteet, todistaa, että ne uskoivat BAS:n täyttävän velvollisuutensa. Näistä syistä Latvia katsoo, että toimenpiteet 1, 2 ja 3 olivat samanaikaisia ja markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Latvia väittää lisäksi, että koska toimenpide 6 oli seurausta varotoimenpiteistä, sekään ei ollut valtiontukea.

⁽²²⁾ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

⁽²³⁾ Määrä [...] miljoonaa euroa on Latvian esittämä, mutta se ei pohjaudu sopimukseen.

- (60) Latvia lisää vielä **toimenpiteen 1** osalta, että korko oli markkinataloussijoittajaperiaatteen ja viitekorkotiedonannon ⁽²⁴⁾ mukainen ja että koron laskeminen [11–13] prosentista [2–4] prosenttiin oli valtiolle taloudellisesti järkevää airBalticin (josta se omisti tuolloin 99,8 prosenttia) rahoituskustannusten laskemiseksi. **Toimenpiteestä 2** Latvia katsoo, että korko oli markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen.
- (61) **Toimenpiteen 3** osalta Latvian viranomaiset väittävät, että ensimmäisen valtionlainan sekä toisen valtionlainan ensimmäisen erän muuttaminen pääomaksi perustui BAS:n 22 päivänä joulukuuta 2011 pidetyssä airBalticin yhtiökokouksessa tekemään päätökseen muuttaa BAS:n laina ja myöntää käteisrahoitusta 37,7 miljoonaa Latvian latia (53,38 miljoonaa euroa). Latvian viranomaiset toistavat, että toimenpiteitä 1, 2 ja 3 ei pitäisi arvioida erikseen vaan osana laajempaa rahoitustoimea, johon ne erottamattomasti kuuluvat. Koska BAS ja valtio sopivat rahoitustoimesta samanaikaisesti, se ei Latvian mukaan ollut valtiontukea. Latvia väittää vielä, että sillä, että BAS ei täyttänyt sitoumuksiaan määräaikaan mennessä (eli 30 päivään tammikuuta 2012 mennessä), ei ole merkitystä eikä valtiolla ollut muuta vaihtoehtoa kuin muuttaa ensimmäinen valtionlaina ja toisen valtionlainan ensimmäinen erä pääomaksi – minkä se teki 29 päivänä joulukuuta 2011. Latvia myös selittää, että valtio pyrki kaikin käytössään ollein keinoin saamaan BAS:n täyttämään sitoumuksensa.
- (62) Mitä tulee **toimenpiteeseen 6**, Latvia lisää, että saamista luovuttaminen airBalticille oli seurausta sopimuksen 7.4 kohdassa määrätyistä toimenpiteistä. Latvian mukaan tämä osoittaa, että sopimus on kokonaisuudessaan tasapuolinen, sillä saamisen luovuttaminen airBalticille takaa, että yksityiset sijoittajat myöntävät airBalticille rahoitusta tasasuhteisesti.
- (63) Latvia katsoo **toimenpiteestä 4**, että koska valtio ja BAS laskivat samanaikaisesti liikkeeseen nollakorkoisia joukkovelkakirjoja samoilla ehdoilla, toimenpide ei ollut valtiontukea. Latvia myös selittää, että päätös laskea liikkeeseen joukkovelkakirjoja tehtiin BAS:n aloitteesta. Mitä tulee siihen, etteivät nämä joukkovelkakirjat tuottaneet mitään voittoa, komission pitäisi Latvian mielestä ottaa huomioon niin kutsuttu omistajavaikutus ja se, että valtiolla oli airBalticin osakkaana erilaiset kannustimet kuin ulkopuolisella sijoittajalla.
- (64) Lopuksi Latvia esittää, ettei **toimenpiteeseen 5** liittynyt valtion varoja ja joka tapauksessa FCMC:n toimia ei voi lukea valtion syyksi.
- (65) Latvia ei alun perin esittänyt mitään toimenpiteiden sisämarkkinoille soveltuvuuteen liittyviä perusteita tukemaan näkemystä siitä, ettei toimenpiteissä ollut kyse valtiontuesta. Muodollisen tutkintamenettelyn aikana Latvia kuitenkin esitti tällaisia perusteita ja toi esiin, että jos jotain valtiontukea oli myönnetty, se oli P&R-suuntaviivojen nojalla sisämarkkinoille soveltuvaa rakenneuudistustukea.
- (66) Tältä pohjalta Latvia toimitti joulukuussa 2013 rakenneuudistussuunnitelman, jonka mukaan airBalticin rakenneuudistus alkoi huhtikuussa 2011, kun suunnitelman ensimmäinen versio toimitettiin yhtiön johdolle. Asiakirjassa yksilöitiin joitakin airBalticin heikkouksia ja todettiin, että yhtiö tarvitsi [175–185] miljoonaa euroa pääomaa. Suunnitelman ensimmäisen version pohjalta laadittiin maaliskuussa 2012 liiketoiminnan uudistus-suunnitelma, joka oli Latvian mukaan ensimmäinen askel kohti joulukuussa 2013 toimitettua rakenneuudistus-suunnitelmaa.
- (67) Rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään, että rakenneuudistuskausi kestäisi viisi vuotta huhtikuusta 2011 huhtikuuhun 2016 ja että sen kokonaiskustannukset olisivat [150–170] miljoonaa Latvian latia ([214–242] miljoonaa euroa). Rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään kolmenlaisia rakenneuudistustoimenpiteitä: (i) olemassa olevien liiketoimintojen tulojen ja menojen optimointi; (ii) reittiverkoston uudelleen määrittely ja sen seurauksena lentojen kohteiden, tiheyden ja aikataulujen tarkistaminen; ja (iii) reittiverkoston ja kaluston optimointi. Rakenneuudistussuunnitelma sisältää yhteensä 26 tuloihin ja menoihin kohdistuvaa aloitetta sekä lisäksi aloitteita reittiverkoston uudelleen määrittelyn ja kaluston uudistamisen alalla. AirBalticin elinkelpoisuuden osalta suunnitelmassa ennakoidaan, että esitettyjen aloitteiden myötä yhtiö palaa kannattavaksi vuonna 2014 ja pysyy sen jälkeen kannattavana siten, että sen tulos ennen korkoja ja veroja (EBIT) on [1–3] miljoonaa Latvian latia ([1,4–4,2] miljoonaa euroa) vuonna 2014 ja [9–12] miljoonaa Latvian latia ([12,8–17] miljoonaa euroa) vuonna 2016. Rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään myös tarkistetut talousennusteet realistisen, pessimistisen ja optimistisen skenaarion pohjalta. Skenaarioille on tehty herkkyysanalyysi riskien ja niiden mahdollisten vaikutusten arvioimiseksi.

⁽²⁴⁾ Komission tiedonanto viite- ja diskonttokorkojen määrittämisessä sovellettavan menetelmän tarkistamisesta (EUVL C 14, 19.1.2008, s. 6).

- (68) Suunnitelma sisältää myös vastasuoritteita: (i) kaluston vähentäminen 27 prosentin verran; (ii) luopuminen 14 voitollisesta reitistä; ja (iii) luopuminen [...] lähtö- ja saapumisajasta koordinoituilla lentoasemilla. Vuosina 2011–2016 airBaltic supistaa kapasiteettiaan [17–20] prosenttia tarjottuina istuinkilometreinä ⁽²⁵⁾ ([7–10] prosenttia, jos tarkastellaan vain voitollisia reittejä). Latvian mukaan tämänsuuruinen kapasiteetin supistus noudattaa aiempia tapauksia. Lisäksi rakenneuudistussuunnitelmaan kuuluu luopuminen [...] lähtö- ja saapumisajasta useiden reittien lakkauttamisen seurauksena.
- (69) Rakenneuudistussuunnitelmassa arvioidaan rakenneuudistuksen kustannukseksi [150–170] miljoonaa Latvian latia ([214–242] miljoonaa euroa), joka käytetään muun muassa kolmansien osapuolien myöntämien lainojen takaisinmaksuun, tiettyjen ilma-alusten asteittaisesta käytöstäpoistosta ja luovutuksesta aiheutuvien tappioiden korvaamiseen, irtisanomiskorvauksiin sekä uusien ilma-alusten ostoon.
- (70) AirBalticin omaksi osuudeksi rakenneuudistuksen kokonaiskustannuksista ehdotetaan [100–110] miljoonaa Latvian latia ([141–155] miljoonaa euroa), joka vastaa [60–70] prosenttia rakenneuudistuksen kokonaiskustannuksista. Rakenneuudistussuunnitelman mukaan oma rahoitusosuus koostuisi useista yksityisten osapuolien pääomanlisäyksistä (mukaan lukien likviditeettisopimus ja ennakkomaksut), yksityisistä lainoista, uusien ilma-alusten vuokrasopimuksesta ja kahden pankin velkojen osittaisesta poistosta.

6.2 ASIANOMAISTEN OSAPUOLIEN HUOMAUTUKSET

- (71) Komissio vastaanotti muodollisen tutkintamenettelyn aikana huomautuksia Ryanairilta ja airBalticilta sekä kolmelta yksityishenkilöltä, jotka edustivat airBalticin velkojia.
- (72) Ryanair yhtyy komission alustavaan päätelmään, jonka mukaan arvioitavat toimenpiteet eivät ole markkinatalous-sijoittajaperiaatteen mukaisia eivätkä sovellu sisämarkkinoille. Ryanairin mukaan menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetty komission arvio markkinatalous-sijoittajaperiaatteesta oli kuitenkin puutteellinen, sillä komission olisi pitänyt tarkastella, olisiko yksityinen sijoittaja ennemmin realisoinut airBalticin heti alkuun kuin antanut sille lisää pääomaa ⁽²⁶⁾. Ryanairin mukaan komission olisi myös pitänyt arvioida menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä, olisiko airBalticin realisointi valtiolle kannattavampaa kuin lisävarojen myöntäminen. Ryanair myöntää, ettei sillä ole riittävästi tietoja, jotta se voisi ottaa kantaa liiketoiminnan uudistussuunnitelmaan, mutta se suhtautuu epäilevästi siihen, että airBaltic palaisi kannattavaksi, ja katsoo, että yhtiö olisi pitänyt realisoida.
- (73) Ryanair myös väittää, että kaikenlainen tuki airBalticille haittaa sen markkina-asemaa, sillä Ryanair liikennöi 13:a reittiä Riiasta ja niistä yli puolella se on suorassa kilpailussa airBalticin kanssa.
- (74) AirBaltic korostaa huomautuksissaan, että yhtiön vaikeudet johtuivat aiemman johdon toimista ja Bertolt Flickin ennen lokakuuta 2011 tekemistä epäonnistuneista päätöksistä, joissa – airBalticin mukaan – keskityttiin kaupalliseen strategiaan, joka pohjautui yksinomaan kasvuun eikä lainkaan kannattavuuteen. AirBaltic selittää vielä, että yhtiön aiempi johto oli tehnyt lukuisia epäedullisia sopimuksia ja liiketoiminnan kannalta kestävämpiä toimia sen lisäksi, että se oli luonut hämärän yhtiö- ja organisaatorakenteen.
- (75) AirBaltic väittää, että Latvia toimi järkevän yksityissijoittajan tavoin, kun se päätti osallistua sopimukseen ja panna sen täytäntöön. AirBaltic panee merkille, että Latvia teki sijoituksensa samaan aikaan kuin BAS ja vaati merkittäviä uhrauksia BAS:ltä ja muilta yksityisiltä sijoittajilta. Lisäksi sopimus sisälsi riittävästi varotoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että Latvian edut olivat täysin suojatut BAS:ltä. AirBalticin mukaan Latvian oli järkevämpää turvautua näihin varotoimenpiteisiin kuin rikkoo sijoitussitoumuksiaan ja siten ajaa yhtiö vararikoon, tuhota osakkaiden omaisuuden arvo ja altistaa yksityisten sijoittajien vahingonkorvausvaatimuksille. Edellä esitetyn perusteella airBaltic toteaa, ettei Latvian päätös tehdä sopimus sisällä mitään valtiontuen piiriteitä.
- (76) AirBaltic katsoo, että nollakorkoisten joukkovelkakirjojen ostaminen airBalticilta huhtikuussa 2010 (toimenpide 4) oli valtiolle taloudellisesti perusteltua ja valtion ja BAS:n samanaikainen sijoitus, eikä sitä voida näin ollen pitää valtiontukena. Latvijas Krājbankan airBalticille 21 ja 22 päivänä marraskuuta 2011 suorittamat

⁽²⁵⁾ Tarjotuilla istuinkilometreillä tarkoitetaan lennoilla olevien istumapaikkojen määrää kerrottuna lennettyjen kilometrien määrällä. Tarjotut istuinkilometrit ovat tärkein lentoyhtiön kapasiteetin mittari, jota käytetään lentokuljetusalalla ja jota komissio on itsekin käyttänyt aiemmissa lentoliikennealan rakenneuudistustapauksissa.

⁽²⁶⁾ Ryanair viittasi asiaan C-405/11 P, Buczek Automotive, ei vielä julkaistu oikeustapauskoelmasa, 55–57 kohta.

yhteensä 2,8 miljoonan euron maksut (toimenpide 5) olivat airBalticin mukaan airBalticin liiketoimintaan liittyviä päätöksiä ja ne tehtiin yksityisin varoin, joten niihin ei liittynyt valtion varoja.

- (77) Lopuksi airBaltic korostaa airBalticin merkitystä Latvian yhteyksien ylläpitämisessä muihin EU-maihin ja esittää tietoja siitä, miten yhtiön uusi johto on pannut liiketoiminnan uudistussuunnitelmaa täytäntöön.
- (78) Kolmen yksityishenkilön airBalticin velkojien puolesta esittämät huomautukset ovat rakenteeltaan samankaltaisia. Velkojat valittavat yleisesti ottaen menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esitetyistä toimenpiteistä, erityisesti toimenpiteestä 6. Lisäksi he viittasivat joihinkin airBalticin maksamattomiin velkoihin, jotka ilmeisesti perustuivat sopimukseen ja joiden väitettiin aiheuttaneen joidenkin velkojien maksukyvyttömyyden.

6.3 LATVIAN VASTAUKSET ASIANOMAISTEN KOLMANSIEN OSAPUOLIEN HUOMAUTUKSIIN

- (79) Kolmansien osapuolien huomautuksiin antamissaan vastauksissa Latvia yhtyi airBalticin näkemyksiin siitä, että arvioidut toimenpiteet eivät olleet valtiontukea.
- (80) Latvia tuo esiin Ryanairin huomautusten yhteydessä, että Ryanairin mainitsemaa oikeuskäytäntöä – jonka mukaan valtion olisi pitänyt realisoida airBaltic eikä antaa sille varoja – ei voida soveltaa, koska valtio ei ollut tuolloin airBalticin merkittävä velkoja vaan ainoastaan sen osakas. Latvian mielestä yksityisen sijoittajan testin avulla ei voida arvioida valtion sijoituspäätösten perusteltavuutta tässä asiassa. Lisäksi Latvia väittää, että kun se päätti tehdä sopimuksen, se teki valinnan kärsiä tappioita lyhyellä aikavälillä kannattavuuden palauttamiseksi pitkällä aikavälillä, ja sijoituspäätökset tehtiin BAS:n aloitteesta. Latvia tuo vielä esiin, että airBalticin tappiot olivat vähentyneet, ja se hylkää Ryanairin väitteet perusteettomina.
- (81) Lopuksi Latvia katsoo, että yksityishenkilöiden airBalticin velkojien puolesta esittämät huomautukset eivät liity menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä arviointeihin toimenpiteisiin ja niillä vaikuttaa olevan lähinnä tarkoitus parantaa velkojien asemaa kauppaoikeudellisten riitojen käsittelyssä.

7. TOIMENPITEIDEN ARVIOINTI

- (82) Tässä päätöksessä tarkastellaan aluksi, onko airBaltic P&R-suuntaviivoissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys (jäljempänä 7.1 kohta). Sen jälkeen siinä analysoidaan, ovatko tutkittavina olevat toimenpiteet airBalticille myönnettyä valtiontukea SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla (jäljempänä 7.2 kohta) ja onko tällainen tuki lainmukaista (jäljempänä 7.3 kohta) ja sisämarkkinoille soveltuvaa (jäljempänä 7.4 kohta).

7.1 AIRBALTICIN VAIKEUDET

- (83) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä jo todettiin, Latvian viranomaiset itse selittävät, että airBalticin vaikeudet alkoivat vuonna 2008, kun maailmantalous ajautui taantumaan ja öljyn hinta nousi jyrkästi. Vuonna 2008 airBaltic teki tappiota 28 miljoonaa Latvian latia (39,64 miljoonaa euroa). Vuonna 2009 yhtiö kuitenkin teki voittoa 6 miljoonaa Latvian latia (8,49 miljoonaa euroa). AirBaltic teki kuitenkin taas vuonna 2010 tappiota 34,2 miljoonaa Latvian latia (48,42 miljoonaa euroa), ja tappiot kasvoivat 84,7 miljoonaan Latvian latiin (119,2 miljoonaa euroon) vuonna 2011. Komissio palauttaa mieliin, että Latvian talousministeri ilmoitti kesäkuussa 2011 airBalticin olevan lähellä vararikkooa⁽²⁷⁾, ja lehdissä kerrottiin yhtiön hakeneen 21 päivänä syyskuuta 2011 oikeudellista suojaa velkojiltaan⁽²⁸⁾.
- (84) AirBalticin tilinpäätösasiakirjojen mukaan yhtiön oma pääoma oli negatiivinen vuosina 2009–2012 ja lisäksi aina enemmän joka vuosi. Vuonna 2009 airBalticin negatiivinen oma pääoma oli tosiaan 19,2 miljoonaa Latvian latia (27,18 miljoonaa euroa), vuonna 2010 se oli kasvanut 23,3 miljoonaan Latvian latiin (32,99 miljoonaa euroon), vuonna 2011 105,6 miljoonaan Latvian latiin (149,51 miljoonaa euroon) ja vuonna 2012 125,1 miljoonaan Latvian latiin (177,12 miljoonaa euroon).

⁽²⁷⁾ Ks. <http://www.eurofound.europa.eu/emcc/erm/factsheets/18371/Air%20Baltic%20Corporation?Template=searchfactsheets&kSel=1> ja <http://www.baltic-course.com/eng/transport?doc=42089>

⁽²⁸⁾ Ks. <http://atwonline.com/airline-finance-data/news/airbaltic-files-bankruptcy-0921>

Taulukko

AirBalticin tärkeimmät talouden tunnusluvut vuodesta 2007 kesäkuuhun 2011 (tuhatta Latvian latia)

	2009	2010	2011	2012
Nettotulos	6 004	(34 207)	(84 761)	(19 117)
Toimintakustannukset	(207 312)	(266 930)	(306 183)	(248 168)
Rahoituskustannukset	(2 592)	(3 877)	(17 446)	(4 582)
Oma pääoma	(19 282)	(23 359)	(105 620)	(125 145)

- (85) P&R-suuntaviivojen 10 kohdan c alakohdan mukaan yrityksen katsotaan olevan vaikeuksissa, jos se "täyttää kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut edellytykset yhtiön asettamiselle yleistäytöntöönpanomenettelyyn maksukyvyttömyyden vuoksi". Tämä vaikuttaa olleen airBalticin tilanne ainakin alkaen 21 päivästä syyskuuta 2011 – ellei aiemminkin –, jolloin se haki oikeudellista suojaa velkojiltaan. Komissio panee kuitenkin merkille, että tuomioistuin ilmeisesti eväsi oikeudellisen suojan muutamaa päivää myöhemmin Latvian ja BAS:n sopimukseen johtaneiden neuvottelujen vuoksi. Tästä huolimatta komissio katsoo, että airBaltic vaikuttaa joka tapauksessa olleen P&R-suuntaviivojen 11 kohdassa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys.
- (86) Kyseisen kohdan mukaan yrityksen voidaan katsoa olevan vaikeuksissa "jos vaikeuksissa olevan yrityksen tavanomaiset merkit, kuten kasvavat tappiot, liikevaihdon supistuminen, varastojen kasvu, ylikapasiteetti, tulorahoituksen pienentyminen, lisääntyvä velkaantuminen, korkokustannusten nousu ja nettoarvon heikentyminen tai sen katoaminen, ovat nähtävissä". Edellä olevasta taulukosta 1 käy selkeästi ilmi, että airBaltic on tehnyt tappiota vuodesta 2008 lähtien (lukuun ottamatta vuotta 2009). Vaikuttaa siltä, että airBaltic onnistui tekemään voittoa vuonna 2009 yksinomaan polttoainehintojen voimakkaan laskun ansiosta. Näin ollen, kuten aloittamista koskevassa päätöksessä todettiin, kannattavuuden palautuminen vuonna 2009 vaikuttaa olleen ainutkertainen tapahtuma, joka johtui poikkeuksellisista olosuhteista, eikä rakenteellinen suuntaus. Yhtiön velka ja rahoituskustannukset kasvoivat merkittävästi vuodesta 2008 vuoteen 2009 mutta vielä enemmän vuodesta 2009 vuoteen 2010, jolloin rahoituskustannukset kasvoivat 3,8 miljoonasta Latvian latista (5,38 miljoonasta eurosta) 17,4 miljoonaan Latvian latiiin (24,64 miljoonaa euroon) ⁽²⁹⁾. Myös airBalticin rahoituskustannuksiin liittyvät vaihtuvat kustannukset kasvoivat vuosittain [5–10] prosenttia, eli nopeammin kuin tuloihin liittyvät vaihtuvat kustannukset, jotka kasvoivat vuosittain [2–7] prosenttia. Lopuksi komissio toistaa menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esittämänsä päätelmän, että airBalticin tappiot olivat niin suuret, että vuonna 2010 sen negatiivinen oma pääoma oli noin 23,3 miljoonaa Latvian latia (32,99 miljoonaa euroa) ja määrä kasvoi vielä noin 105,6 miljoonaan Latvian latiiin (149,51 miljoonaa euroon) vuonna 2011 aiheutuneiden tappioiden myötä. Kun otetaan huomioon kaikki edellä esitetyt seikat, P&R-suuntaviivojen 11 kohdassa määritellyt edellytykset vaikuttavat täyttyvän.
- (87) Komission päätelmänä on näin ollen, että airBaltic oli P&R-suuntaviivoissa tarkoitettu vaikeuksissa oleva yritys ainakin vuodesta 2011 lähtien.

7.2 VALTIONTUEN OLEMASSAOLO

- (88) SEUT 107 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä tai tuotannonalaa, ei sovellu sisämarkkinoille, siltä osin kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (89) Voidakseen todeta valtiontuen olemassaolon komission on arvioitava, täyttyvätkö kaikki SEUT 107 artiklan 1 kohdassa määritellyt kumulatiiviset edellytykset (ts. valtion varojen siirto, valikoiva etu, mahdollinen kilpailun vääristyminen ja vaikutus EU:n sisäiseen kauppaan) jokaisen arvioitavana olevan kuuden toimenpiteen kohdalla.

⁽²⁹⁾ Lähde: airBalticin vuosikertomus 2011.

7.2.1 Toimenpiteet 1, 2, 3 ja 6 yhtenä toimena

- (90) Latvia väittää, että toimenpidettä 1 on arvioitava yhdessä toimenpiteiden 2, 3 ja 6 kanssa, koska ne hyväksyttiin samana päivänä, eli 3 päivänä lokakuuta 2011, aikana, jolloin Latvia ja BAS olivat molemmat airBalticin suurosakkaita.
- (91) Komissio on samaa mieltä Latvian viranomaisten kanssa siitä, että ensimmäistä valtionlainaa (toimenpidettä 1) ja BAS:n lainaa ei voida arvioida erikseen, vaan niitä on tarkasteltava osana molempien lainojen myöntämisestä tehdyn sopimuksen kokonaistilannetta. Komissio ei kuitenkaan hyväksy Latvian väitettä siitä, että muutkin toimenpiteet pitäisi arvioida yhdessä yhtenä toimena.
- (92) Komissio katsoo, että BAS ja Latvian valtio sitoutuivat 3 päivänä lokakuuta 2011, kun sopimus tehtiin, täydellä varmuudella myöntämään ensimmäisen valtionlainan (toimenpide 1) ja BAS:n lainan. Nämä toimenpiteet voidaan siis katsoa toteutetuiksi kyseisenä päivänä. Toisen valtionlainan (toimenpide 2) ja pääoman kasvattamisen (toimenpide 3) täsmällisiä määriä ei kuitenkaan voida varmuudella johtaa sopimuksen tiedoista. Erityisesti toimenpiteen 2 osalta sopimuksessa ainoastaan todetaan, että Latvia myöntää lainan suhteessa omistussuhteensa, mutta lainan suuruutta ei määritellä. Tässä yhteydessä komissio tuo esiin, että sopimuksen 7.1 kohdassa todetaan, että suunniteltu pääoman kasvattaminen (muuttamalla ensimmäinen ja toinen valtionlaina ja BAS:n laina pääomaksi ja myöntämällä BAS:lta käteisrahoitusta) olisi enintään 100 miljoonaa Latvian latia (141,58 miljoonaa euroa). On kuitenkin syytä tuoda esiin vielä seuraavat seikat. Ensinnäkin sopimuksessa määriteltiin ainoastaan ensimmäisen valtionlainan ja BAS:n lainan määrät, joista ensin mainittu oli 16 miljoonaa Latvian latia ja jälkimmäinen 14 miljoonaa Latvian latia. Esitetty 100 miljoonan Latvian latin luku oli pelkkä ennuste, arvio siitä, mitä saatettaisiin tarvita tai pyytää pääoman kasvattamiseksi ennen vuoden loppua; määrää, jolla pääomaa kasvatettaisiin, ei esitetty selkeästi sopimuksessa. Joulukuussa 2011 hyväksytty määrä, jolla pääomaa kasvatettaisiin, olikin tosiasiaa 110 miljoonaa Latvian latia (ks. edellä johdanto-osan 33 kappale), eli enemmän kuin sopimuksessa oli ennakoitu. Komissio katsoo, että toimenpiteiden 2 ja 3 määriä ei määritelty eikä vahvistettu 3 päivänä lokakuuta 2011.
- (93) Samaten komissio toteaa toimenpiteestä 6, että silloin kun valtio teki sopimuksen 3 päivänä lokakuuta 2011, se ei tiennyt, joutuisiko se vetoamaan sopimuksen 7.4 artiklaan ja pyytämään yksityisten sijoittajien saamisten luovuttamista itselleen. Lisäksi valtiolla ei ollut velvollisuutta luovuttaa airBalticille saamia, jotka perustuivat syndikoiduun lainaan 2. Yksityisten sijoittajien saamisten luovuttaminen valtiolle oli pelkkä mahdollisuus, joka edellytti, että BAS jättäisi täyttämättä sille sopimuksen nojalla kuuluvat velvoitteet, mitä ei tiedetty eikä ollut syytä epäillä 3 päivänä lokakuuta 2011. Tästä syystä ei voida katsoa, että toimenpide 6 olisi myönnetty silloin, kun sopimus allekirjoitettiin, eikä samoilla ehdoilla kuin valtionlaina ja BAS:n laina myönnettiin.
- (94) Lisäksi Latvia väittää, että useimmat yksityisten sijoittajien saamiset, jotka oli tarkoitus uudistaa kahdella syndikoidulla lainalla, olivat vakuudettomia, ja jos valtio olisi antanut yhtiön mennä vararikoon, yksityiset sijoittajat olisivat vaatineet valtiolta korvauksia, mikä olisi tullut valtiolle kalliimmaksi kuin muiden toimenpiteiden myöntäminen airBalticille.
- (95) Komission mielestä väite, että yksityiset sijoittajat olisivat vaatineet valtiolta korvauksia, on pelkkä oletus, jonka tueksi ei ole esitetty mitään todisteita. Lisäksi mikään ei osoita, että Latvia olisi tosiasiaa ottanut näitä seikkoja huomioon silloin, kun se myönsi tukea airBalticille.
- (96) Edellä esitetyn perusteella komission päätelmänä on, ettei Latvian viranomaisten väite toimenpiteiden samanaikaisuudesta ole pätevä. Tästä syystä komissio toteaa, ettei toimenpiteiden 1, 2, 3 ja 6 voida katsoa muodostavan yhtä toimea, josta olisi päätetty 3 päivänä lokakuuta 2011, ja komissio arvioi ne erikseen.

7.2.2 Ensimmäinen valtionlaina (toimenpide 1)

- (97) Komissio panee merkille, että Latvia myönsi ensimmäisen valtionlainan suoraan valtiokonttorin kautta liikenneministeriön pyynnöstä. Tämä todetaan sopimuksessa yksiselitteisesti. Siksi on selvää, että toimenpide 1 on myönnetty valtion varoista ja se voidaan katsoa valtion syyksi. Latvia ei kiistä tätä.

- (98) Arvioidessaan, liittyikö toimenpiteeseen 1 perusteeton valikoiva etu airBalticin hyväksi, komissio tuo ensin esiin, että ensimmäinen valtionlaina ja BAS:n laina hyväksyttiin 3 päivänä lokakuuta 2011 eli sopimuksen allekirjoituspäivänä. Tuohon aikaan Latvia ja BAS olivat yhtiön pääosakkaat ja ne myönsivät lainat suhteessa omistussosuuksiinsa (Latvia 52,6 prosenttia ja BAS 47,2 prosenttia) samanlaisilla ja toisiinsa sidotuilla ehdoilla.
- (99) Kuten edellä johdanto-osan 45 kappaleessa todettiin, komissio toi menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esiin, että BAS:n päätökseen sijoittaa airBalticiin oli saattanut vaikuttaa viranomaisten halu tukea yhtiötä taloudellisesti. Komissio kuitenkin huomauttaa, että vaikka Latvian hallitus oli ilmaissut kiinnostuksensa airBalticin säilyttämiseen kansallisena lentoyhtiönä⁽³⁰⁾. Latvian valtion tuesta vielä neuvoteltiin, sen määrää ei ollut vielä päätetty ja sille oli asetettu ehtoja. Näin ollen komissio ei voi sulkea pois mahdollisuutta, että ensimmäinen valtionlaina ja BAS:n laina olisi myönnetty samanaikaisesti, jolloin kyse ei olisi valtiontuesta. Unionin yleinen tuomioistuin on selventänyt, että ”pelkästään samanaikaisuuden perusteella ei siis voida edes siinä tapauksessa, että kyse on huomattavista yksityisistä investoinneista, päätellä, ettei kyse ole [SEUT 107 artiklan 1 kohdassa] tarkoitettusta tuesta, ottamatta huomioon muita merkityksellisiä tosiseikkoja tai oikeudellisia seikkoja”⁽³¹⁾.
- (100) Komissio on näin ollen arvioinut myös, voidaanko ensimmäiselle valtionlainalle (ja BAS:n lainalle) sovitun [11–13] prosentin koron katsoa olleen markkinakorkojen tasolla.
- (101) Muodollisen tutkintamenettelyn aikana Latvia toimitti näyttöä vakuuksien (tavaramerkkien ja saatavien) arvosta, jonka riippumaton tilintarkastaja [...] arvioi kesällä 2011 käynnistetyn yhtiön tilintarkastuksen yhteydessä. Koska saatavat olivat (30 päivästä syyskuuta 2011 lähtien) osa merkityksellisiä taloustietoja, [...] arvioi myös ne. Tavaramerkkien arvo taas perustui hintaan, jolla airBaltic oli ostanut tavaramerkit takaisin BAS:ltä. Latvia sovelsi vakuuksien realisointi-arvon määrittämisessä Latvian valtiokonttorin sisäisen vakuuksien arvonmääritysmenetelmän mukaista [...] prosentin diskonttokorkoa, jota komissio piti asianmukaisena vakuuksien luonteeseen nähden. Tällä perusteella vakuuksien realisointi-arvo oli [15–25] miljoonaa Latvian latia ([21,3–35,5] miljoonaa euroa), eli se ylitti ensimmäisen valtionlainan määrän [15–25] prosentilla.
- (102) Komissio tuo lisäksi esiin, että ensimmäisen valtionlainan vakuuksien suuruus huomioon ottaen [11–13] prosentin koron soveltaminen noudattaa viitekorkotiedonantoa⁽³²⁾. Se, että BAS (yksityinen sijoittaja) oli luopunut oikeudestaan saada BAS:n lainalle vakuus (ks. edellä johdanto-osan 26 kappale), vahvistaa entisestään oletusta siitä, että [11–13] prosentin korko oli markkinakorkojen tasolla: BAS:n laina oli näin ollen riskialttiimpi kuin valtionlaina, mutta se myönnettiin samalla korolla.
- (103) Vakuuksien määrän ja sovelletun koron perusteella komissio katsoo, ettei toimenpide 1 tuonut valikoivaa etua airBalticille ja että valtiontuen olemassaolo voidaan sulkea pois ilman, että komission tarvitsee arvioida, täyttävätkö muut SEUT 107 artiklan 1 kohdassa asetetut kumulatiiviset edellytykset⁽³³⁾.

Ensimmäisen valtionlainan koron laskeminen [11–13] prosentista [2–4] prosenttiin

- (104) Latvian hallitus päätti 13 päivänä joulukuuta 2011, eli sen jälkeen kun Latvian omistussosuus airBalticissa oli kasvanut 99,8 prosenttiin (ks. edellä johdanto-osan 21 kappale), hyväksyä ensimmäisen valtionlainan – eli samalla myös BAS:n lainan – koron laskemisen riskilisan mukaisesti [9–11] prosenttiyksikköä [11–13] prosentista [2–4] prosenttiin.

⁽³⁰⁾ Ks. esim. 7 päivänä syyskuuta 2011 julkaistu Latvian pääministerin kanslian lehdistötiedote (<http://www.mk.gov.lv/en/aktuali/zinas/2011/09/070911-cm-01/>), jonka mukaan pääministeri olisi tuolloin sanonut, että on ratkaisevan tärkeää säilyttää airBaltic kansallisena lentoyhtiönä, joka tuottaa Latvialle merkittävää logistista etua, edistää matkailua ja työllistää huomattavan määrän henkilöitä, mutta ratkaisujen valinnassa on tärkeää painottaa yleistä etua.

⁽³¹⁾ Asia T-565/08, Corsica Ferries v. komissio, tuomio 11.9.2012, ei vielä julkaistu oikeustapauskokoelmassa, 122 kohta.

⁽³²⁾ Ks. alaviite 24. Latvian peruskorko 3 päivänä lokakuuta 2011 oli 2,2 prosenttia. Lukuun on lisättävä 400 peruspisteen marginaali airBalticin senaikaisten ongelmien ja lainan vakuuksien suuruuden johdosta, jolloin koroksi tulee 6,2 prosenttia.

⁽³³⁾ Komissio panee kuitenkin merkille, että ensimmäinen valtionlaina muutettiin pääomaksi 29 päivänä joulukuuta 2011 osana toimenpidettä 3. Toimenpiteen 3 arviointi esitetään jäljempänä 7.2.4 kohdassa.

- (105) Latvian mielestä koron laskeminen oli perusteltua, koska laina oli riskitöntä, kun vakuuksien realisointiarvo oli arviolta [15–25] miljoonaa Latvian latia ([21,3–35,5] miljoonaa euroa) eli [15–25] prosenttia enemmän kuin ensimmäisen valtionlainan määrä (ks. edellä johdanto-osan 101 kappale).
- (106) Komissio ei ole vakuuttunut Latvian perusteluista, kun se väittää, että korkoa laskemalla valtio alensi valtion tuolloin 99,8 prosenttisesti omistaman airBalticin rahoituskustannuksia (sillä myös BAS:n lainan korkoa laskettiin). Latvian mukaan päätös oli valtion kannalta järkevä, sillä hyöty, jonka valtio airBalticin enemmistöosakkaana sai yhtiön alemmasta korosta, korvasi tulot, jotka valtio menetti korkojen muodossa.
- (107) Toisaalta komissio palauttaa mieliin, että silloin kun ensimmäinen valtionlaina ja BAS:n laina myönnettiin, näiden lainojen ehdot olivat sopimuksen nojalla samanlaiset ja sidoksissa toisiinsa, joten muutos yhdessä lainassa johti samanlaiseen muutokseen toisessa lainassa. Koron lasku vaikutti siis molempiin lainoihin, mutta se, että valtionlainalla oli suuret vakuudet ja että BAS:n lainalla ei ollut vakuuksia, ei muuttunut miksiäkään. Koska BAS oli sopinut, että BAS:n lainan ehdot sidotaan ensimmäisen valtionlainan ehtoihin, komissiolla ei ole syytä katsoa, ettei päätös olisi ollut markkinaolojen mukainen.
- (108) Edellä esitetyn perusteella komission päätelmänä on, että koron laskemisesta huolimatta toimenpide 1 ei tuottanut valikoivaa etua airBalticille ja että valtiontuen olemassaolo voidaan sulkea pois.

7.2.3 Toinen valtionlaina (toimenpide 2)

- (109) Latvia myönsi toisen valtionlainan suoraan valtiokonttorin kautta Latvian hallituksen 13 päivänä joulukuuta 2011 tekemällä päätöksellä, jolla liikenneministeri valtuutettiin myöntämään airBalticille valtion talousarviosta 67 miljoonan Latvian latin (94,86 miljoonan euron) vaihtovelkakirjalaina. Toimenpide 2 on näin ollen toteutettu valtion varoilla ja se voidaan katsoa valtion syyksi.
- (110) Komissio tuo esiin, että silloin kun toinen valtionlaina myönnettiin, eli 13 päivänä joulukuuta 2011, BAS oli menettänyt koko osuutensa airBalticista yhtä osaketta lukuun ottamatta ja valtio omisti 99,8 prosenttia yhtiöstä. Valtio ja BAS eivät näin ollen olleet enää yhdenvertaisessa asemassa osakkaina.
- (111) Latvia väittää, että sopimuksen 7.2 kohta, jossa todetaan, että Latvia myöntää airBalticille lainaa omistusosuuttaan vastaavassa suhteessa, velvoitti BAS:n myöntämään airBalticille osakkeidensa määrän verran rahoitusta. BAS teki tämän myöntämällä käteisrahoitusta joulukuussa 2011 toteutetun pääoman kasvattamisen yhteydessä. Komissio panee kuitenkin merkille, että BAS omisti 13 päivänä joulukuuta 2011 vain yhden airBalticin osakkeen. Valtion olisi pitänyt toimia varovaisen markkinataloussijoittajan tavoin ja arvioida, oliko BAS:llä omistusosuuksissa tapahtuneen muutoksen jälkeen mitään kannustinta myöntää käteisrahoitusta yhtiölle pääoman kasvattamisen aikaan. Valtio olikin varautunut tähän sisällyttämällä sopimukseen useita varoimenpiteitä – erityisesti 7.4 kohtaan – siltä varalta, että BAS ei täyttäisi sitoumuksiaan. Lisäksi, kuten Latvia myöntää, toisen valtionlainan toinen erä oli tarkoitus vapauttaa siinä tapauksessa, että BAS ei myöntäisi lisärahoitusta.
- (112) Sopimuksen 7.4 kohdassa annettiin valtiolle oikeus ostaa BAS:ltä kaikki osakkeet yhden Latvian latin korvausta vastaan. Tämä tarjosi sopimuksen allekirjoittamisen aikaan valtiolle takeen siitä, että BAS täyttäisi sitoumuksensa tai muuten se menettäisi kaikki osakkeensa airBalticissa. Tilanne kuitenkin muuttui jyrkästi 30 päivänä marraskuuta 2011, kun Latvijas Krājbanka myi yhtä lukuun ottamatta kaikki BAS:n omistamat airBalticin osakkeet Latvian valtiolle (ks. edellä johdanto-osan 21 kappale). Uudessa tilanteessa sopimuksen 7.4 kohta menetti merkityksensä. Yhden ainoan osakkeen omistajana BAS:llä ei ollut suurta kiinnostusta velvollisuuksiensa täyttämiseen: niiden täyttämättä jättämisen seurauksena kun olisi vain yhden airBalticin osakkeen menettäminen. Varovainen markkinatoimija olisi vakaasti harkinnut lisärahoituksen tarjoamista airBalticille tässä uudessa

tilanteessa ja ainakin pyytänyt toiselta osapuolelta (eli BAS:ltä) takeita siitä, että se tosiaan myöntäisi yhtiölle rahoitusta. Komissio tuo vielä esiin, että tällaisia takeita tuskin olisi saatu, koska BAS:n olisi pitänyt käyttää huomattava määrä rahaa – paljon enemmän kuin se oli alun perin arvioinut – saadakseen takaisin aiemman 47,2 prosentin omistusosuutensa tai muun merkityksellisen osuuden airBalticin osakkeista.

- (113) Latvia myös väittää, että toinen valtionlaina myönnettiin markkinaehdoilla, joten se ei tuottanut airBalticille perusteetonta etua.
- (114) Vakuuksien osalta Latvia tuo esiin, että toisella valtionlainalla oli samat vakuudet kuin ensimmäisellä valtionlainalla, eli saatavia ja airBalticin tavaramerkit. Kuten edellä johdanto-osan 101 kappaleessa selitettiin, vakuuksien realisointiarvoksi arvioitiin [15–25] miljoonaa Latvian latia ([21,3–35,5] miljoonaa euroa). Toisen valtionlainan vakuustaso vaikuttaa siis olleen alhainen. Ei ole myöskään syytä olettaa, että markkinatoimija hyväksyisi ensimmäisen valtionlainan vakuuden alentamisen ainakin alle 100 prosenttiin.
- (115) Varmistaakseen, että toisen valtionlainan ensimmäiseen erään sovellettu korko oli markkinatason mukainen, komissio vertaa sitä viitekorkotiedonantoa soveltamalla saatavaan korkoon. Latvian peruskorko 13 päivänä joulukuuta 2011 oli 2,2 prosenttia. Tähän lukuun on lisättävä marginaali, jonka suuruus riippuu tuensaajan luokituksesta ja lainan vakuustasosta. Kuten edellä olevassa johdanto-osan kappaleessa todettiin, vakuustaso oli alhainen. AirBalticin senaikaisten vaikeuksien johdosta viitekorkotiedonannosta seuraa, että peruskorkoon pitäisi lisätä 1 000 peruspisteen marginaali, jolloin tuloksena olisi 12,2 prosenttia. Toisen valtionlainan ensimmäisen erän [9–11] prosentin korkoa ei näin ollen voida pitää markkinatason mukaisena.
- (116) Toisen valtionlainan toinen erä saatettiin yhtiön saataville 14 päivänä joulukuuta 2012 [6–8] prosentin korolla. Latvia väittää, että tämä korko ylittää viitekorkotiedonannon soveltamisesta seuraavan koron ja on siten markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen.
- (117) Viitekorkotiedonannon mukaan Latviaan sovellettava peruskorko oli 14 päivänä joulukuuta 2012 1,91 prosenttia. Peruskorkoon lisättävä marginaali riippuu tuensaajan luokituksesta ja vakuustasosta. Kuten edellä 7.1 kohdassa selitettiin, komissio katsoo, että airBalticia voitiin pitää vaikeuksissa olevana yrityksenä ainakin vuodesta 2011 lähtien. Lisäksi toisen erän vakuutena oli saatavia ja airBalticin tavaramerkit. Vakuuksien riittämättömyyttä koskevia perusteluja sovelletaan soveltuvien osin, joten korkoon tulisi lisätä 1 000 peruspisteen marginaali. Näin saataisiin viitekoroksi 11,91 prosenttia, joka on paljon enemmän kuin tosiasiallisesti sovellettu [6–8] prosenttia.
- (118) Edellä esitetty huomioon ottaen komissio katsoo, että varovainen markkinataloustoimija ei olisi myöntänyt toista valtionlainaa airBalticille.
- (119) Näin ollen komission päätelmänä on, että toimenpide 2 tarjosi perusteettoman edun airBalticille. Etu oli luonteeltaan valikoiva, sillä sen sai ainoastaan airBaltic.
- (120) Komission on myös tarkasteltava, vääristikö toimenpide 2 kilpailua ja vaikuttiko se jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tarjoamalla airBalticille edun suhteessa kilpailijoihin, jotka eivät saaneet julkista tukea. Vaikuttaa ilmeiseltä, että toimenpide 2 saattoi vaikuttaa EU:n sisäiseen kauppaan ja kilpailuun, sillä airBaltic kilpailee muiden EU:n lentoyhtiöiden kanssa varsinkin nyt, kun lentoliikennealan vapauttamisen kolmas vaihe (jäljempänä 'kolmas paketti') on tullut voimaan 1 päivänä tammikuuta 1993. Lisäksi EU:n sisäisillä suhteellisen lyhyillä matkoilla lentoliikenne kilpailee maantie- ja rautatieliikenteen kanssa, joten toimenpide saattoi vaikuttaa myös maantie- ja rautatieliikenteen harjoittajiin.
- (121) Toimenpiteen 2 ansiosta airBaltic pystyi toimimaan välittämättä seurauksista, joita sen vaikea taloustilanne olisi tavallisesti aiheuttanut. Edellä esitettyjen seikkojen perusteella komission päätelmänä on, että toimenpiteeseen 2 liittyi SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea airBalticin hyväksi.

7.2.4 Pääoman kasvattaminen, josta sovittiin 22 päivänä joulukuuta 2011 (toimenpide 3)

- (122) Kuten edellä todettiin, ensimmäinen valtionlaina ja toisen valtionlainan ensimmäinen erä rahoitettiin valtion varoilla ja ne voidaan katsoa valtion syyksi. Niiden muuttamisesta pääomaksi päätti Latvian liikenneministeriö, joka oli 30 päivästä marraskuuta 2011 lähtien omistanut 99,8 prosenttia airBalticin osakkeista. Näin ollen myös toimenpide 3 toteutettiin valtion varoilla ja voidaan katsoa valtion syyksi.
- (123) Komissio ei hyväksy Latvian viranomaisten perusteluja sille, ettei toimenpide 3 olisi valtiontukea. Ensinnäkin komissio toistaa, että edellä 7.2.1 kohdassa tehtyjä päätelmiä voidaan soveltaa toimenpiteeseen 3. Lisäksi komissio katsoo, että toimenpide 3 myönnettiin 29 päivänä joulukuuta 2011, kun valtio muutti lainansa pääomaksi, eikä 22 päivänä joulukuuta 2011 (airBalticin yhtiökokouksen päivänä). Latvian viranomaisten muodollisen tutkintamenettelyn aikana toimittamien tietojen mukaan BAS:n ja valtion oli nimittäin voimassa olevien sääntöjen nojalla virallistettava airBalticin yhtiökokouksessa päätetty lainojen muuttaminen pääomaksi 30 päivään tammikuuta 2012 mennessä.
- (124) Komissio tuo myös esiin, että Latvialla olisi voinut olla 29 päivänä joulukuuta 2011 aihetta epäillä BAS:n halukkuutta täyttää sitoumuksensa. BAS oli tosiaankin jo antanut merkkejä siitä, ettei se aikoisu muuttaa lainaansa: Latvia itsekin myöntää, että toisen valtionlainan toinen erä, josta päätettiin 13 päivänä joulukuuta 2011, oli varattu juuri siltä varalta, että BAS ei täyttäisikään sitoumuksiaan. Lisäksi valtio ja BAS eivät enää 30 päivästä marraskuuta 2011 lähtien olleet yhdenvertaisessa asemassa osakkaina, sillä BAS oli menettänyt koko omistusosuutensa airBalticissa yhtä osaketta lukuun ottamatta ja valtio omisti 99,8 prosenttia yhtiöstä.
- (125) Edellä esitetyn perusteella valtion olisi pitänyt, ennen kuin se muutti valtionlainat pääomaksi, päätellä – tai ainakin epäillä – BAS:n toimista, että tämä ei aikoisu täyttää velvollisuuksiaan (ks. edellä johdanto-osan 35 kappale). Ja koska BAS oli menettänyt yhtä lukuun ottamatta kaikki airBalticin osakkeensa, sopimuksen 7.4 kohdassa asetettu varoitus – eli valtion oikeus osaa BAS:ltä kaikki airBalticin osakkeet yhden Latvian latin korvausta vastaan – oli menettänyt merkityksensä: valtiolla ei ollut enää mitään keinoa pakottaa BAS:ää pitämään kiinni sovituksista.
- (126) Ottaen huomioon edellä esitetyt seikat komissio katsoo, että varovainen markkinataloustoimija ei olisi muuttanut lainojaan pääomaksi varmistamatta ensin, että toinen osapuoli muuttaisi omat lainansa ja myöntäisi käteisrahoitusta, ja varovainen markkinataloustoimija olisi arvioinut tarkasti, mitä kannustimia toisella osapuolella olisi sitoumustensa täyttämiseen.
- (127) Komissio vielä huomauttaa, että vaikka BAS olisi noudattanut yhtiökokouksessa tehtyä sopimusta, se ei olisi saanut takaisin aiempaa omistusosuuttaan airBalticissa. Saadakseen 47,2 prosenttia yhtiöstä BAS:n olisi pitänyt sijoittaa paljon enemmän kuin kokouksessa sovittiin. Näin ollen komission näkemyksenä on, että jos valtio olisi toiminut markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisesti, se olisi harkinnut tarkkaan, sijoittaisiko BAS merkittävän määrän rahaa – BAS:n lainan ja käteisrahoitusta yhteensä 37,7 miljoonan Latvian latin (53,38 miljoonan euron) edestä – päästäkseen airBalticin vähemmistöosakkaaksi.
- (128) Latvia esittää vielä lisäperusteena, että BAS:n velvollisuutta myöntää käteisrahoitusta ja muuttaa BAS:n laina pääomaksi oli vahvistettu siten, että venäläinen liikemies, Vladimir Antonov, oli taannut, että hän suorittaisi tarvittavat maksut BAS:n puolesta⁽³⁴⁾. Komission saatavilla olevista tiedoista ilmenee kuitenkin, ettei tällaista takaamista koskaan tapahtunut.
- (129) Latvia myös ilmoittaa, että sopimuksen 7.2 kohdassa valtionlainojen pääomaksi muuttamiselle asetetut edellytykset täyttyivät 13 päivänä joulukuuta 2011, kun valtiolle esitettiin liiketoimintasuunnitelma, jonka mukaan airBaltic palaisi kannattavaksi vuonna 2015. Tämä oli valtion mukaan osoitus siitä, että päätös muuttaa valtionlainat pääomaksi oli markkinataloussijoittajaperiaatteen mukainen. Latvian väitteet eivät kuitenkaan vakuuta komissiota, sillä suunnitelma ei ollut kattava eikä järkevä yksityinen toimija olisi luottanut siihen myöntääkseen merkittäviä määriä pääomaa vaikeuksissa olevalle yritykselle.

⁽³⁴⁾ Takuukirjeessä, joka on päivätty 3 päivänä lokakuuta 2011, todetaan, että takuu on mitätön, jos valtio on käyttänyt sopimuksen 7.4 kohdan mukaista oikeuttaan ja saanut haltuunsa vähintään 99,78 prosenttia airBalticin äänioikeutetuista osakkeista. Latvia tosiaan omisti 30 päivästä marraskuuta 2011 lähtien 99,8 prosenttia airBalticin osakkeista.

- (130) Edellä esitetyn perusteella komission päätelmänä on, että Latvia ei toiminut tasavertaisesti, kun se muutti lainansa pääomaksi ja siten kasvatti airBalticin pääomaa. Lisäksi valtion käytös ei läpäissyt markkinataloussijoittajaperiaatteen testiä. Näin ollen airBaltic sai toimenpiteellä 3 perusteettoman edun, joka oli valikoiva, sillä yhtiö oli ainoa edunsaaja.
- (131) Komission on myös tarkasteltava, vääristikö toimenpide 3 kilpailua ja vaikuttiko se jäsenvaltioiden väliseen kauppaan tarjoamalla airBalticille edun suhteessa kilpailijoihin, jotka eivät saaneet julkista tukea. Edellä johdanto-osan 120 kappaleessa esitettyjä päätelmiä sovelletaan soveltuvin osin.
- (132) Komissio toteaa siis, että ensimmäisen valtionlainan sekä toisen valtionlainan ensimmäisen erän muuttaminen pääomaksi oli SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea airBalticille.

7.2.5 Nollakorkoiset joukkovelkakirjat (toimenpide 4)

- (133) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä todettiin, 30 päivänä huhtikuuta 2010 tehdystä sopimuksesta, jolla nollakorkoisten joukkovelkakirjojen osto vahvistettiin, seuraa, että ostaja LVRTC (ks. edellä johdanto-osan 38 kappale) toimi Latvian valtion puolesta. Latvia on väittänyt, että LVRTC osti joukkovelkakirjat talousarvioon perustuvista syistä. Siksi on selvää, että toimenpide 4 on myönnetty valtion varoista ja se voidaan katsoa valtion syyksi.
- (134) Latvia toimitti muodollisen tutkintamenettelyn aikana näyttöä siitä, että valtio ja BAS hankkivat joukkovelkakirjat suhteessa omistussuosuksiinsa airBalticissa ja samoilla ehdoilla. Lisäksi vaikuttaa siltä, että valtio ei myöntänyt airBalticille rahoitusta ennen huhtikuuta 2010, kun taas BAS oli sijoittanut yhtiöön merkittäviä määriä ennen kyseistä ajankohtaa. Tutkinnassa tuli vielä esiin, että sopimus joukkovelkakirjojen liikkeeseenlaskusta tehtiin BAS:n ja airBalticin johdon aloitteesta. BAS ja airBalticin johto olivat ehdottaneet valtiolle huhtikuussa ja kesäkuussa 2009 yhtiön pääoman kasvattamista niiden omistussuosuksien mukaisessa suhteessa.
- (135) Kuten menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä korostettiin, komission mielestä nollakorkoisten joukkovelkakirjojen osto ei ollut varovaiselle markkinatoimijalle tyypillinen sijoitus. Komissio kuitenkin panee merkille, että Latvia ja BAS olivat tuohon aikaan airBalticin suurosakkaita ja niiden sijoituspäätöksiä on arvioitava sitä taustaa vasten eikä puhtaasti ulkoisen sijoittajan näkökulmasta. Voidaan tosiaan järjestelmällisesti olettaa, että airBalticin omistajat eivät hakeneet lyhytaikaista voittoa vaan halusivat pitää yhtiön toimivana.
- (136) Edellä esitetyn perusteella komission päätelmänä on, että Latvia toimi varovaisen markkinatoimijan tavoin, kun se osti nollakorkoisia joukkovelkakirjoja yhdessä yksityisenä sijoittajana toimineen BAS:n kanssa. Näin ollen komissio katsoo, ettei toimenpiteestä 4 seurannut perusteetonta etua eikä muita SEUT 107 artiklan 1 kohdassa valtiontuen olemassaololle asetettuja kumulatiivisia edellytyksiä ole tarpeen tutkia.

7.2.6 Latvijan Krājbankan suorittamat 2,8 miljoonan euron maksut (toimenpide 5)

- (137) Toimenpiteessä 5 on kyse siitä, että Latvijan Krājbanka maksoi airBalticille yhteensä 2,8 miljoonaa euroa 21 ja 22 päivänä marraskuuta 2011. Kuten edellä johdanto-osan 39 kappaleessa selitettiin, airBaltic esitti Latvijan Krājbankalle kolme maksumääräystä, ennen kuin FCMC päätti 17 päivänä marraskuuta 2011 rajoittaa yli 100 000 euron suuruisia pankkitapahtumia ja 21 päivänä marraskuuta 2011 pysäyttää kaiken Latvijan Krājbankan pankkitoiminnan. Latvia katsoo, ettei toimenpiteeseen liittynyt mitään valtion varoja, sillä siinä oli kyse kolmesta airBalticin maksumääräyksestä IATA Clearing Houselle, Riian kansainväliselle lentoasemalle ja airBalticin tilille toisessa pankissa (ks. edellä johdanto-osan 39 kappale). Latvian mukaan nämä olivat tavallisia pankkitoimia, jotka koskivat airBalticin yksityisiä varoja. Latvia väittää, ettei FCMC:n päätöksiä voida katsoa valtion syyksi.
- (138) Latvia on selittänyt, että varojen siirtojen taustalla olivat maksumääräykset, jotka airBaltic toimitti ennen kuin FCMC päätti keskeyttää Latvijan Krājbankan toiminnan 21 päivänä marraskuuta 2011. Latvijan Krājbanka toteutti kyseiset pankkitoimet 25 ja 30 päivänä marraskuuta 2011.

- (139) FCMC:stä 1 päivänä kesäkuuta 2000 annetun lain nojalla FCMC:n ei tarvitse päätöksenteossaan ottaa huomioon minkään muun viranomaisen vaatimuksia tai ohjeita. Lisäksi FCMC:n rahoitus ei ole valtiosta riippuvaista, sillä FCMC:n toiminta rahoitetaan Latvian rahoitus- ja pääomamarkkinoilla toimivien osapuolien suorittamilla maksuilla. Voimassa olevasta lainsäädännöstä ilmenee myös, että valtio ei osallistu FCMC:n täytäntöönpanovaltuuksien ja -oikeuksien käyttöön luottolaitosten valvonnan alalla.
- (140) Sille esitetyn aineiston perusteella komissio katsoo, että FCMC:n nimeämät toimitsijamiehet olivat riippumattomia valtiosta, joten niiden toimia ei voida katsoa Latvian syyksi.
- (141) Edellä esitetyn johdosta komission päätelmänä on, että toimenpide 5 ei ollut SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

7.2.7 AirBalticille luovutettu 5 miljoonan euron saaminen Taurukselta (toimenpide 6)

- (142) Komission 18 päivänä heinäkuuta 2012 vastaanottama kantelu koskee sopimuksen 7.4 kohdassa sijoittajille asetettua velvoitetta luovuttaa valtiolle tai sen nimeämälle yhtiölle – tietyissä olosuhteissa – syndikoidusta lainasta 2 jäljellä olevat saamiset yhden Latvian latin korvausta vastaan (ks. edellä johdanto-osan 42 kappale).
- (143) Sopimuksen 7.4 kohdan nojalla Taurus luovutti Latvialle airBalticia koskevan 5 miljoonan euron saamisen yhden Latvian latin korvausta vastaan.
- (144) Latvian viranomaiset vaativat 9 päivänä helmikuuta 2012 päivätyllä kirjeellä sijoittajia luovuttamaan valtiolle kukin yhden Latvian latin korvausta vastaan myös loput 30 miljoonan euron saamiset, jotka oli tarkoitus uudistaa syndikoidun lainan 2 puitteissa. Latvia nosti Riian alioikeudessa kanteen kolmea sijoittajaa vastaan sopimuksen 7.4 kohdan täytäntöönpanemiseksi. Latvia on ilmoittanut aikovansa luovuttaa myös nämä saamiset airBalticille.
- (145) Latvia väittää, että 5 miljoonan euron saamisen luovuttaminen airBalticille oli varotoimenpide, jolla pyrittiin suojaamaan valtion taloudellisia etuja, ja se tulisi nähdä sopimukseen perustuvana tasavertaisena toimenpiteenä, joka ei siksi ole valtiontukea.
- (146) Komissio huomauttaa, että sopimuksen 7.4 kohdasta seuraa selkeästi, että asianomaiset saamiset piti luovuttaa valtiolle tai sen nimeämälle yhtiölle yhden Latvian latin korvausta vastaan. Näin ollen koska valtio teki päätöksen 5 miljoonan euron saamisen luovuttamisesta airBalticille, päätös voidaan katsoa valtion syyksi ja siihen liittyy valtion varoja.
- (147) Muodollisen tutkintamenettelyn aikana ilmeni, että syndikoituja lainoja koskevia sopimuksia ei ollut koskaan allekirjoitettu. Latvian toimittamien tietojen perusteella tuomioistuimet pitivät kuitenkin sopimuksia pätevinä siltä osin, kuin ne velvoittivat yksityiset sijoittajat luovuttamaan valtiolle tai sen nimeämälle yhtiölle syndikoituun lainaan 2 perustuvat saamiset.
- (148) Tässä yhteydessä Latvia tuo esiin, että useiden Latvian tuomioistuinten antamien tuomioiden nojalla 5 miljoonan euron saamisen omistajalla ei ole oikeutta vaatia rahamäärän maksamista vaan se voi vaatia ainoastaan airBalticin osakepääomaan tehtyä 5 miljoonan euron ennakkomaksua vastaavaa määrää airBalticin osakkeita. Koska valtio omisti jo 99,8 prosenttia airBalticin osakkeista, oikeudella lisäosakkeisiin ei Latvian mukaan ollut valtiolle mitään merkittävää taloudellista arvoa.
- (149) Komissio panee merkille, että toisin kuin Latvia väittää, vaikka tuomioistuimet olisivatkin tunnustaneet valtion oikeuden vaatia itselleen syndikoituun lainaan 2 perustuvat saamiset sopimuksen 7.4 kohdan nojalla, Latvialla ei ollut velvollisuutta luovuttaa saamia airBalticille. Komissio huomauttaa, että varovainen markkinataloustoimija ei olisi luovuttanut saamista airBalticille yhden Latvian latin korvausta vastaan. Latvia ei ole esittänyt näyttöä siitä, miksi valtiolle oli parempi luovuttaa saaminen airBalticille kuin säilyttää se tai käyttää se muuhun tarkoitukseen. Luovuttamalla saamisen Latvia asetti yhtiön suotuisampaan asemaan kuin sen kilpailijat.

- (150) Komissio ei hyväksy Latvian viranomaisten väitteitä ja korostaa, että airBalticin osakkeilla olisi arvoa valtiolle, vaikkakin vain vähän, joten valtiontuen olemassaoloa ei voida sulkea pois ⁽³⁵⁾. Lisäksi kun valtio luovutti saamisen airBalticille, se samalla luopui oikeudesta [5–7] prosentin korkoon saamisen osalta.
- (151) Lopuksi Latvia väittää, että toimenpide 6 pitäisi valtiontukea koskevan lainsäädännön soveltamista varten katsoa myönnettyksi 3 päivänä lokakuuta 2011, eli sopimuksen allekirjoituspäivänä, yhdessä toimenpiteiden 1, 2 ja 3 kanssa.
- (152) Komissio toistaa edellä 7.2.1 kohdassa esitetyt päätelmät, eli silloin kun sopimus tehtiin 3 päivänä lokakuuta 2011, valtio ei tiennyt, joutuisiko se vetoamaan sopimuksen 7.4 kohtaan. Valtiolla ei myöskään ollut velvollisuutta luovuttaa airBalticille saamia, joita kyseisen määräyksen soveltaminen koski.
- (153) Komissio huomauttaa vielä, ettei Latvia ole esittänyt näyttöä tukemaan väitettä siitä, että sopimuksen 7.4 kohdalla olisi ollut tarkoitus suojata valtion airBalticiin tekemä sijoitus varmistamalla, ettei valtiolle aiheudu haittaa, jos BAS ei täytä velvollisuuksiaan.
- (154) Näin ollen komissio toteaa, että valtio ei toiminut markkinatalousajottajan tavoin, kun se myönsi toimenpiteen 6, eikä toimenpide ollut tasavertainen toimenpiteiden 1, 2 ja 3 kanssa. Komission näkemyksenä on siis, että toimenpide 6 toi perusteettoman edun airBalticille. Etu oli luonteeltaan valikoiva, sillä sen sai ainoastaan airBaltic.
- (155) Edellä johdanto-osan 120 kappaleessa esitetyistä syistä on todennäköistä, että toimenpide 6 vääristi kilpailua ja vaikutti jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (156) Edellä esitettyjen seikkojen perusteella komission päätelmänä on, että toimenpiteeseen 6 liittyi SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea airBalticin hyväksi.

7.2.8 Päätelmä tuen olemassaolosta

- (157) Komissio toteaa, että toimenpiteisiin 1, 4 ja 5 ei liittynyt valtiontukea edellä esitetyistä syistä.
- (158) Komissio kuitenkin katsoo, että toimenpiteet 2, 3 ja 6 olivat valtiontukea airBalticille. AirBalticille maksetun tuen määrittämistä varten komissio panee merkille, että toimenpiteessä 3 oli kyse 16 miljoonan Latvian latin (22,65 miljoonan euron) suuruisen ensimmäisen valtionlainan ja 41,6 miljoonan Latvian latin (58,89 miljoonan euron) suuruisen toisen valtionlainan ensimmäisen erän muuttamisesta pääomaksi. Tähän määrään tulisi lisätä airBalticin saataville 14 päivänä joulukuuta 2012 saatettu toisen valtionlainan toinen erä, 25,4 miljoonaa Latvian latia (35,96 miljoonaa euroa) – eli toimenpiteen 2 jäljellä oleva osa, jota ei ole muutettu pääomaksi – samoin kuin airBalticille toimenpiteellä 6 myönnetty 5 miljoonaa euroa. Näin ollen airBalticille myönnetyn valtiontuen kokonaismäärä on noin 86,53 miljoonaa Latvian latia (122,51 miljoonaa euroa).

7.3 TUEN LAILLISUUS

- (159) SEUT 108 artiklan 3 kohdassa määrätään, että jäsenvaltio ei saa panna tukitoimenpidettä täytäntöön, ennen kuin komissio on päätöksellään antanut siihen luvan.
- (160) Komissio tuo esiin, että Latvia myönsi toimenpiteet 2, 3 ja 6 airBalticille pyytämättä komissiolta ennalta lupaa niihin. Komissio pahoittelee, ettei Latvia noudattanut keskeytysvelvoitetta ja että se siten rikkoi sille SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla kuuluvaa velvollisuutta.
- (161) Latvian viranomaisten aikomuksesta myöntää airBalticille 30 miljoonaa euroa syndikoidun lainan 2 perusteella ja toimenpiteen 6 yhteydessä komissio palauttaa mieliin, että Latvian viranomaisilla on SEUT 108 artiklan 3 kohdan nojalla velvollisuus antaa komissiolle tieto tuen myöntämisestä koskevasta suunnitelmasta niin ajoissa, että se voi esittää huomautuksensa.

⁽³⁵⁾ Asia C-280/00, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark), Kok. 2003, s. I-7747, 81 kohta.

7.4 TUEN SOVELTUVUUS SISÄMARKKINOILLE

- (162) Sikäli kuin toimenpiteet 2, 3 ja 6 ovat SEUT 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, niiden soveltuvuus sisämarkkinoille on arvioitava kyseisen artiklan 2 ja 3 kohdassa myönnettyjen poikkeuksien valossa. Menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä todettiin, että toimenpiteiden luonne ja airBalticin vaikeudet huomioon ottaen ainoastaan niillä arviointiperusteilla on merkitystä, jotka koskevat vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi myönnettyä tukea SEUT 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan mukaisesti P&R-suuntaviivojen ja erityisesti rakenneuudistusta koskevien määräysten perusteella.
- (163) Latvian viranomaiset olivat alun perin sitä mieltä, että mihinkään toimenpiteeseen ei liittynyt valtiontukea. Komission menettelyn aloittamista koskevassa päätöksessä esiin tuomien epäilysten johdosta Latvia on kuitenkin perustellut toimenpiteiden soveltumista sisämarkkinoille ja väittänyt, että toimenpiteissä on kyse hyväksyttävästä rakenneuudistustuesta.
- (164) Latvia toimitti joulukuussa 2013 päivitetyn rakenneuudistussuunnitelman, jota se täydensi vielä 28 päivänä tammikuuta, 28 päivänä helmikuuta ja 24 päivänä maaliskuuta 2014. Latvian mukaan airBalticin rakenneuudistus alkoi 18 päivänä huhtikuuta 2011, kun yhtiön johdolle esitettiin ensimmäinen suunnitelma. Ensimmäisessä komissiolle toimitetussa suunnitelmassa yksilöitiin joitakin airBalticin heikkouksia ja arvioitiin, että yhtiö tarvitsisi noin [175–185] miljoonaa euroa osakepääomaa voidakseen uudistaa kalustoaan ja kilpailla tehokkaasti halpalentoyhtiöiden kanssa. Latvia väittää, että huhtikuun 2011 jälkeen ryhdyttiin toteuttamaan erilaisia toimia, muun muassa airBalticin keskusaseaman sulkeminen Vilnassa ja reittien lakkauttamisia, joilla airBalticin rakenneuudistus aloitettiin. Myöhemmin laadittiin kattava aloitekokonaisuus, johon sisältyi tuloja, toimintaa, reittiverkostoa, kalustoa ja koko organisaatiota koskevia aloitteita airBalticin kannattavuuden palauttamiseksi (liiketoiminnan uudistussuunnitelma).
- (165) Ensimmäinen suunnitelma laadittiin vuonna 2011 ja siinä käsiteltiin rakenneuudistuksen tärkeimpiä taloudellisia näkökohtia. Latvian mukaan tämä johti sopimuksen tekemiseen ja lopulta liiketoiminnan uudistussuunnitelman vahvistamiseen maaliskuussa 2012.
- (166) Latvian väitteitä tarkastellaan seuraavissa kohdissa.

7.4.1 Tukikelpoisuus

- (167) P&R-suuntaviivojen 33 kohdan mukaan ainoastaan suuntaviivojen 9–13 kohdassa tarkoitettujen vaikeuksissa olevat yritykset ovat oikeutettuja saamaan rakenneuudistustukea. Komissio on jo todennut, että airBaltic oli vaikeuksissa oleva yritys ainakin vuodesta 2011 lähtien (ks. edellä johdanto-osan 87 kappale).
- (168) P&R-suuntaviivojen 12 kohdan mukaan vastaperustettu yritys ei voi saada pelastamis- tai rakenneuudistustukea, vaikka sen rahoitustilanne olisi aluksi epävarma. Yritystä pidetään periaatteessa vastaperustettuna kolmen vuoden ajan siitä, kun se on aloittanut toiminnan merkityksellisellä alalla. AirBaltic perustettiin vuonna 1995, joten sitä ei voida pitää vastaperustettuna. AirBaltic ei myöskään kuulu P&R-suuntaviivojen 13 kohdassa tarkoitettuun yhtymään.
- (169) Näin ollen komissio toteaa, että airBaltic on oikeutettu saamaan rakenneuudistustukea.

7.4.2 Rakenneuudistussuunnitelman pätevyys

- (170) Komissio tuo esiin, että airBalticin rakenneuudistus alkoi huhtikuussa 2011, kun yhtiön johto laati ensimmäisen rakenneuudistussuunnitelman. Suunnitelmassa keskityttiin kaluston optimointiin ja tarpeeseen korvata yhtiön ilma-alukset tehokkaammilla lentokoneilla, mikä oli myös myöhemmän liiketoiminnan uudistussuunnitelman kulmakivi. Samaan aikaan suljettiin keskusaseama Vilnassa. Useita viikkoja myöhemmin, [...] suorittaman tarkastuksen jälkeen, airBalticin johto lisäsi suunnitelmaan henkilöstömäärän vähentämisen [8–12] prosentilla.
- (171) Vuonna 2011 suunnitelmaa päivitettiin laatimalla edellä mainittu liiketoiminnan uudistussuunnitelma, joka hyväksyttiin virallisesti vuoden 2012 ensimmäisellä vuosineljänneksellä. Kuten edellä johdanto-osan 164 kappaleessa tuotiin esiin, Latvian viranomaiset toimittivat komissiolle joulukuussa 2013 rakenneuudistussuunnitelman, joka oli päivitetty versio liiketoiminnan uudistussuunnitelmasta.

- (172) Komissio panee merkille, että huhtikuun 2011 rakenneuudistussuunnitelmassa tuotiin esiin airBalticin suurimmat tarpeet. Vaikka suunnitelmaa ei ollut kehitetty loppuun saakka, siinä luotiin pohja airBalticin rakenneuudistus-tarpeiden määrittelylle ja yrityksen palauttamiselle elinkelpoiseksi. Lisäksi se muodosti perustan liiketoiminnan uudistussuunnitelmalle, jota laadittiin silloin, kun sopimus allekirjoitettiin (3 päivänä lokakuuta 2011), ja joka saatiin valmiiksi maaliskuussa 2012.
- (173) Komissio on käytännössä hyväksynyt sen, että rakenneuudistussuunnitelmia muokataan ajan mittaan, ja katsonut, että suunnitelman ensimmäinen versio on rakenneuudistuskauden alkukohta. Esimerkiksi asiassa *Varvaressos* antamassaan päätöksessä ⁽³⁶⁾ komissio katsoi, että kyseiselle yritykselle vuosina 2006–2009 myönnettyjä toimenpiteitä oli arvioitava osana jatkuvaa rakenneuudistusta sellaisen rakenneuudistussuunnitelman perusteella, joka oli laadittu vuonna 2009 (ja joka kattoi vuodet 2006–2011). Kuten airBalticin tapauksessa, *Varvaressoksen* rakenneuudistussuunnitelma vuodelta 2009 oli jatkoa vuonna 2006 laaditulle ”strategiselle liiketoimintasuunnitelmalle”.

7.4.3 Yrityksen elinkelpoisuuden palauttaminen pitkällä aikavälillä

- (174) P&R-suuntaviivojen 34 kohdan mukaan rakenneuudistustuen myöntämisen edellytyksenä on oltava sellaisen rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpano, jonka kaikki yksittäiset tuet komissio on hyväksynyt. Suuntaviivojen 35 kohdassa selitetään, että rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisajan on oltava mahdollisimman lyhyt, ja suunnitelman on mahdollistettava yrityksen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palautuminen kohtuullisessa ajassa yrityksen tulevia toimintaedellytyksiä koskevien realististen oletusten perusteella.
- (175) Suuntaviivojen 36 kohdan mukaan rakenneuudistussuunnitelmassa on kuvailtava yrityksen vaikeuksiin johtaneet olosuhteet ja otettava huomioon nykytilanne ja ennakoitu kehitys markkinoilla optimistisen, pessimistisen ja perusskenaarion pohjalta.
- (176) Rakenneuudistussuunnitelmassa on esitettävä yrityksen muuttaminen siten, että se voi rakenneuudistuksen jälkeen vastata itse kaikista kustannuksistaan, omaisuuserien arvon alentuminen ja rahoituskulut mukaan luettuina. Rakenneuudistuksen läpikäyneen yrityksen oman pääoman tuoton on oltava riittävän korkea, jotta se voi kilpailla omin voimin (suuntaviivojen 37 kohta).
- (177) Komissio tuo esiin, että rakenneuudistussuunnitelmassa on kuvailtu olosuhteet, jotka johtivat airBalticin vaikeuksiin. Ne liittyivät pääasiallisesti vuosien 2008 ja 2009 maailmanlaajuiseen talouskriisiin, joka koetteli voimakkaasti Baltian maita, myös niiden lentoliikennealaa.
- (178) Lisäksi rakenneuudistussuunnitelmassa selitetään, että aiemmin noudatettu kaupallinen strategia samoin kuin tietyt airBalticin edellisen johdon tekemät päätökset pahensivat entisestään yhtiön vaikeuksia. Rakenneuudistussuunnitelmassa korostetaan erityisesti, että airBalticin kaupallisessa strategiassa keskityttiin aiemmin yksinomaan kasvuun eikä kannattavuuteen, jolloin yhtiön menot pääsivät kasvamaan kestäättömälle tasolle. Menoja kasvattivat vielä kalusto, johon kuului neljä erilaista ilma-alustyyppiä, sekä ilma-alusten korkeat vuokratustannukset. Reittejä avattiin arvioimatta asianmukaisesti niiden kannattavuutta, ja monet reitit tuottivatkin tappiota.
- (179) Rakenneuudistussuunnitelma kattaa viisivuotisen rakenneuudistuskauden, joka alkoi huhtikuussa 2011, ja siinä oletetaan airBalticin palaavan kannattavaksi viimeistään huhtikuussa 2016, vaikkakin perusskenaarion mukaan airBalticin ennakoidaan palaavan kannattavaksi jo vuonna 2014. Rakenneuudistus kestää siis enintään viisi vuotta, mikä vastaa henkilölentoliikenteen alalla voimassa olevaa käytäntöä ⁽³⁷⁾. Komission johdonmukaisena näkemyksenä on ollut, että nykyisessä taloustilanteessa on tärkeää välttää voiton hakemista pelkällä lyhyellä aikavälillä ja sen sijaan tulisi rakentaa vahvaa pohjaa tulevalle kasvulle. Tässä yhteydessä toiminnan ja palvelujen suorituskyvyn vakauttaminen vie useita vuosia.

⁽³⁶⁾ Komission päätös 2011/414/EU, annettu 14 päivänä joulukuuta 2010, valtioneustesta C 8/10 (ex N 21/09 ja NN 15/10), jonka Kreikka on pannut täytäntöön *Varvaressos S.A:n* hyväksi (EUVL L 184, 14.7.2011, s. 9).

⁽³⁷⁾ Ks. komission päätös asiassa SA.30908 – CSA – Czech Airlines – Rakenneuudistussuunnitelma, 107 kohta, ja komission päätös asiassa SA.33015 – Air Malta plc, 93 kohta. Ks. myös Komission päätös 2010/137/EY, tehty 28 päivänä elokuuta 2009, valtioneusti C 6/09 (ex N 663/08) – Itävalta – Austrian Airlines – rakenneuudistussuunnitelma (EUVL L 59, 9.3.2010, s. 1), 296 kohta, ja komission päätös 2012/542/EU, annettu 21 päivänä maaliskuuta 2012, toimenpiteestä SA.31479 (2011/C) (ex 2011/N), jonka Yhdistynyt kuningaskunta aikoo toteuttaa Royal Mail Groupin hyväksi (EUVL L 279, 12.10.2012, s. 40), 217 kohta.

- (180) Rakenneuudistussuunnitelmassa korostetaan, että airBalticin uutena kaupallisena strategiana on ryhtyä hybridilento-yhtiöksi, joka tarjoaa hyväntuottoisille asiakkaille useimpia reittilento-yhtiöiden perinteisiä palveluja samalla kun se hakee halpalento-yhtiöille tyypillisiä kustannussäästöjä. Yhtiön uusi johto on pannut tätä strategiaa täytäntöön jo merkittävässä määrin lokakuusta 2011 lähtien. Lisäksi rakenneuudistussuunnitelmassa ennakoitaan pääasiallisesti kolmenlaisia rakenneuudistustoimenpiteitä: (i) olemassa olevien liiketoimintojen tulojen ja menojen optimointi; (ii) reittiverkoston uudelleen määrittely ja sen seurauksena lentojen kohteiden, tiheyden ja aikataulujen tarkistaminen RASK:n ja CASK:n optimoimiseksi ⁽³⁸⁾ reittien tasolla; ja (iii) reittiverkoston ja kaluston optimointi parhaan mahdollisen reittiverkoston ja kalustomäärän selvittämiseksi. Strategian osana on kehitetty yhteensä 13 tuloja koskevaa aloitetta ja 13 menoja koskevaa aloitetta, ja niiden lisäksi reittiverkon uudelleenmäärittelyn ja kaluston uudistamisen alalla on kehitetty vielä kaksi aloitetta.
- (181) Kaluston optimoinnin alalla komissio panee merkille, että airBalticin sekalainen ja vanheneva kalusto kuluttaa enemmän polttoainetta ja vaatii enemmän kunnossapitoa kuin kilpailijoiden kalusto, mikä ilmenee kustannusten jatkuvana kasvuna. Vuosina 2012 ja 2013 airBaltic päätti pitää liikenteessä vain osan sen käytössä olevista ilma-aluksista kustannusten laskemiseksi. Vuonna 2013, korvatakseen osittain Fokker- ja Boeing 757 -kaluston poistamisesta seurannutta kapasiteetin menetystä, airBaltic lisäsi kalustoonsa kaksi Q400 Bombardier -lentokonetta. Lisäksi kaluston uudistamista silmällä pitäen nykyisiin vuokrasopimuksiin on neuvoteltu entistä paremmat ehdot siihen saakka, kunnes uudet Bombardier CS300 -lentokoneet saadaan käyttöön [...] tai [...]. Vuoden 2014 loppuun mennessä airBalticilla on liikenteessä 25 ilma-alusta, ja se aikoo säilyttää tämän tason rakenneuudistuskauden loppuun eli vuoteen 2016 asti. Yleisesti ottaen lentokaluston määrä vähenee rakenneuudistuskaudella 27 prosenttia.
- (182) Reittiverkoston uudelleenmäärittelyn osalta komissio huomauttaa, että uusi reittiverkosto tuotti vuonna 2013 C1-tasolla ⁽³⁹⁾ [16–21] miljoonaa Latvian latia ([22,7–29,8] miljoonaa euroa) enemmän kuin edellisenä vuonna, muun muassa siksi, että tappiollisia reittejä (esim. [...]) oli lakkautettu ja lentojen tiheyttä oli harvennettu ([...] vuonna [...], [...] ja [...]).
- (183) Tuloja koskeviin aloitteisiin kuuluu uuden hintarakenteen käyttöönotto tai matkatavaramaksujen rakenteen optimointi. Lisäksi edistetään lähtöselvityksen tekemistä online-muodossa ja siirrytään matkustamomiehistön ja myyntihenkilöstön palkkauksessa joustavaan malliin. Kuluja koskeviin aloitteisiin taas sisältyy polttoainehintojen sekä moottori- ja yleistarkastuksia koskevien sopimusten uudelleenneuvottelu nykyisten toimittajien kanssa, vuokrajärjestelyjen optimointi sekä lentokonehallien ja miehistön hotelliyöpymisten kustannusten alentaminen. Myös maahuolintapalvelujen tarjoajien kanssa tehdyt sopimukset neuvotellaan uudelleen.
- (184) Suurin osa edellisissä kappaleissa kuvailuista rakenneuudistustoimenpiteistä on jo pantu täytäntöön. Tulojen optimointia ja kustannusten vähentämistä koskevien aloitteiden sekä kaluston uudistamisen ja reittiverkoston uudelleenmäärittelyn ansiosta airBalticin tulos ennen korkoja ja veroja (EBIT) oli vuoden 2012 lopulla negatiivinen 30 miljoonaa Latvian latia (42,47 miljoonaa euroa), vaikka talousarviossa oli ennakoitu negatiivisen EBITin suuruudeksi 38 miljoonaa Latvian latia (53,8 miljoonaa euroa). Vuonna 2013 negatiivinen EBIT laski 7,7 miljoonaan Latvian latiiin (10,9 miljoonaan euroon), mikä sekin ylitti tavoitteen. Yhtiön odotetaan palaavan kannattavaksi vuonna 2014 ja pysyvän sen jälkeen kannattavana siten, että sen EBIT on [1–3] miljoonaa Latvian latia ([1,4–4,2] miljoonaa euroa) vuonna 2014 ja [9–12] miljoonaa Latvian latia ([12,8–17] miljoonaa euroa) vuonna 2016. Oman pääoman tuoton (ROE) odotetaan yltävän [3–6] prosenttiin vuonna 2014 ja [18–21] prosenttiin vuoteen 2016 mennessä.
- (185) Rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään tarkistetut luotettaviin oletuksiin perustuvat talousennusteet realistisen, pessimistisen ja optimistisen skenaarion pohjalta. Esimerkiksi realistisessa skenaariossa oletetaan markkinoiden kasvavan [6–8] prosenttia mutta airBalticin kasvavan vain [1–3] prosenttia vuonna 2014 ja [2–4] prosenttia vuosina 2015 ja 2016, kun inflaatio on [1–3] prosenttia vuodessa ja polttoainekustannukset kasvavat vuosina 2014–2016 [950–1000] Yhdysvaltain dollarista tonnia kohti [1 000–1 050] Yhdysvaltain dollariin tonnia kohti. Kuormituskerroin vaihtelee [69–71] prosentista vuonna 2014 [71–75] prosenttiin vuonna 2016. Tässä skenaariossa aloitteiden täytäntöönpano mahdollistaa airBalticin paluun kannattavaksi vuonna 2014 (siten, että sen EBIT on [1–3] miljoonaa Latvian latia ([1,4–4,2] miljoonaa euroa)), ja sen jälkeen yhtiö pysyy kannattavana siten, että sen EBIT on [6–9] miljoonaa Latvian latia ([8,5–12,8] miljoonaa euroa) vuonna 2015 ja [9–12] miljoonaa Latvian latia ([12,8–17] miljoonaa euroa) vuonna 2016.

⁽³⁸⁾ Yksikkötuotto tarjotulta istuinkilometriltä (RASK) ja yksikkökustannus tarjotulta istuinkilometriltä (CASK).

⁽³⁹⁾ Ks. jäljempänä johdanto-osan (194) kappale.

- (186) Kaikissa skenaarioissa airBalticin EBIT on kääntynyt positiiviseksi vuoteen 2016 mennessä ja vaihtelee optimistisen skenaarion [10–15] miljoonasta Latvian latista ([14,2–21,3] miljoonasta eurosta) pessimistisen skenaarion [5–10] miljoonaan Latvian latiin ([7,1–14,2] miljoonaan euroon). Skenaarioille on myös tehty herkkyyshanalyysi riskien ja niiden mahdollisten vaikutusten arvioimiseksi vuoteen 2016 asti, erityisesti ottaen huomioon valuuttariskit (Yhdysvaltain dollarin arvon vahvistuminen/heikkeneminen suhteessa Latvian latiin ja euroon) ja muutokset kuormituskertoimessa, polttoaineen markkinahinnassa, tuotossa ja matkustajamäärässä.
- (187) Komissio on arvioinut rakenneuudistussuunnitelman ja uskoo, että se auttaa airBalticia palaamaan pitkällä aikavälillä elinkelpoiseksi huhtikuuhun 2016 mennessä. Rakenneuudistussuunnitelma sisältää yksityiskohtaisen arvioinnin airBalticin vaikeuksiin johtaneista olosuhteista, joihin on puututtu asianmukaisesti rakenneuudistustoimenpiteillä tuloja ja menoja koskevien aloitteiden sekä reittiverkoston uudelleenmäärittelyä ja kaluston uudistamista koskevien aloitteiden kautta.
- (188) Lisäksi komissio katsoo, että Latvian toimittamassa rakenneuudistussuunnitelmassa on asianmukaisesti määritelty erilaisten rakenneuudistustoimenpiteiden vaikutukset, oletukset ovat realistisia ja pätevät henkilölentoliikenteen alalla, ja elinkelpoisuus on ennakoitu riittävän hyvin kaikissa skenaarioissa koko rakenneuudistuskauden ajalta. Herkkyyshanalyysi on tehty huolellisesti ja osoittaa, että huomioon otettujen tekijöiden vaikutus EBITiin on rajallinen.
- (189) Näin ollen, toteutetut merkittävät rakenneuudistustoimenpiteet ja tähän mennessä tapahtunut edistys huomioon ottaen komissio uskoo, että rakenneuudistussuunnitelma auttaa airBalticia palaamaan pitkällä aikavälillä elinkelpoiseksi kohtuullisessa ajassa.
- (190) Lisäksi Latvian toimittama näyttö osoittaa, että airBaltic on hyvää vauhtia saavuttamassa useimpia rakenneuudistussuunnitelmassa asetetuista tavoitteista, mikä sekin puhuu suunnitelman luotettavuuden puolesta.

7.4.4 Kohtuuttomien kilpailua vääristävien vaikutusten välttäminen (vastasuoritteet)

- (191) P&R-suuntaviivojen 38 kohdan mukaan yhtiön on toteutettava vastasuoritteita, joilla se varmistaa, että kaupankäynnin edellytyksiä haittaavat vaikutukset jäävät hyväksyttävälle tasolle. Tällaisiin toimenpiteisiin voi kuulua omaisuuserien myynti, kapasiteetin tai markkinaläsnäolon supistukset ja kyseisille markkinoille pääsyn esteiden vähentäminen (suuntaviivojen 39 kohta).
- (192) Tappiollisen toiminnan lopettamista, joka olisi joka tapauksessa tarpeen elinkelpoisuuden palauttamiseksi, ei pidetä kapasiteetin tai markkinaläsnäolon supistamisena vastasuoritteita arvioitaessa (suuntaviivojen 40 kohta).
- (193) Latvia ehdottaa airBalticin osalta vastasuoritteiksi voitollisten reittien lakkauttamista, joka johtaa kapasiteetin supistumiseen, ja lähtö- ja saapumisaikojen luovutuksia koordinoituilla lentoasemilla.
- (194) Rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään, että airBaltic luopuisi paitsi tappiollisista reiteistä elinkelpoisuuden palauttamiseksi myös 14 reitistä, jotka ovat C1-osuudeltaan voitollisia⁽⁴⁰⁾. Komission käytäntönä on pitää reittiä voitollisena, jos sen C1-osuus on ollut positiivinen luovuttamista edellisellä vuonna⁽⁴¹⁾. C1-osuudessa otetaan huomioon kuhunkin yksittäiseen reittiin liittyvät lento-, matkustaja- ja jakelukustannukset (muuttuvat kustannukset). C1-osuus on tarkoituksenmukainen luku, koska siinä otetaan huomioon kaikki suoraan asianomaiseen reittiin liittyvät kustannukset. Reiteistä, joiden C1-osuus on positiivinen, saadaan riittävästi tuloja kattamaan reitin muuttuvien kustannusten lisäksi myös yrityksen kiinteitä kustannuksia.
- (195) Kapasiteetin osalta rakenneuudistussuunnitelmassa esitetään, että yhtiön kokonaiskapasiteetti oli [5–5,5] miljardia tarjottua istuinkilometriä huhtikuussa 2011, mutta rakenneuudistuskauden päättyessä huhtikuussa 2016 airBalticin kapasiteetin ennakoidaan olevan [4–4,5] miljardia tarjottua istuinkilometriä, mikä tarkoittaa [17–20] prosentin supistusta. Komissio panee tässä yhteydessä merkille, että kalustoa vähennetään huhtikuun 2011 ja vuoden 2014 lopun välillä 34 ilma-aluksesta 25 ilma-alukseen pääasiallisesti elinkelpoisuuden palauttamiseksi pitkällä aikavälillä, ja kaluston määrä pysyy tällä tasolla siihen asti, kunnes rakenneuudistuskausi päättyy huhtikuussa 2016 (ks. edellä johdanto-osan 181 kappale). Ainoastaan voitollisilla reiteillä kapasiteettia supistetaan [7–10] prosenttia.

⁽⁴⁰⁾ Nimittäin reiteistä [...] välillä. Komission näkemyksen mukaan näiden reittien sulkeminen on puhtaasti vastasuorite, sillä mikään ei viittaa siihen, että ne olisi suljettu kaluston supistamisen välttämättömänä seurauksena.

⁽⁴¹⁾ Ks. komission päätös asiassa SA.30908 – CSA – Czech Airlines – Rakenneuudistussuunnitelma, 130 ja 131 kohta.

- (196) Komissio huomauttaa, että airBaltic on lakkauttanut reittejä, joita liikennöidään täysin koordinoituilta ⁽⁴²⁾ lentoasemilta [...]. AirBaltic on siis vapauttanut [...] lähtö- ja saapumisaikaa täysin koordinoituilla lentoasemilla vuosina 2011 ja 2012 ja antanut näin kilpaileville lentoyhtiöille mahdollisuuden liikennöidä reittejä kyseisille lentoasemille ja kasvattaa läsnäoloaan niillä.
- (197) Arvioidessaan, ovatko vastasuoritteet asianmukaisia, komissio ottaa huomioon markkinarakenteen ja kilpailuedellytykset varmistaakseen, etteivät toimenpiteet heikennä markkinarakennetta (P&R-suuntaviivojen 39 kohta). Vastasuoritteet on suhteutettava tuesta aiheutuviin kilpailua vääristäviin vaikutuksiin ja etenkin yrityksen kokoon ja suhteelliseen painoarvoon merkityksellisillä markkinoilla. Toiminnan supistamisen laajuus on määriteltävä tapauskohtaisesti (P&R-suuntaviivojen 40 kohta).
- (198) Komissio tuo esiin, että airBaltic on hyvin pieni toimija Euroopan ilmailualan markkinoilla, sen osuus Euroopan koko lentoliikennealan tuotoksesta on vain 0,5 prosenttia.
- (199) Lisäksi komissio katsoo, että airBalticin kapasiteetin supistaminen [7–10] prosenttia ei ole merkityksetöntä, kun otetaan huomioon airBalticin suhteellisen pieni koko verrattuna Euroopan lentoliikennealan tuotantokapasiteettiin ja tuotokseen matkustajamääränä. Tätä suurempi kaluston ja kapasiteetin supistaminen voisi vaarantaa airBalticin kaltaisen melko pienen lentoyhtiön pitkän aikavälin elinkelpoisuuden avaamatta kuitenkaan merkittäviä markkinamahdollisuuksia kilpailijoille. Ja vaikka airBaltic on suurin lentoyhtiö Latviassa, sen markkinaosuus Riiaassa tulee pienemään [65–70] prosentista vuonna 2011 [55–60] prosenttiin vuonna 2016.
- (200) Komissio huomauttaa, että Latvia on SEUT 107 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu alue, jolle voidaan myöntää alueellista investointitukea ⁽⁴³⁾. P&R-suuntaviivojen 56 kohdassa todetaan seuraavaa: ”Tuen hyväksymisedellytykset voivat kuitenkin olla asetettavien vastasuoritteiden ja tuensaajan rahoitusosuuden osalta joustavampia tukialueilla – –. Jos kapasiteetin tai markkinaläsnäolon supistaminen vaikuttaa tarkoituksenmukaisimmalta toimenpiteeltä kilpailun kohtuuttomien vääristymien välttämiseksi, tukialueilla vaaditaan vähäisempää kapasiteetin supistamista kuin muilla alueilla, jos aluekehitystarpeet tekevät tämän perustelluksi.”
- (201) Arvioidessaan ehdotettujen vastasuoritteiden asianmukaisuutta komissio on myös ottanut huomioon käsiteltävänä olevan asian erityispiirteet ja pitänyt mielessä Latvian syrjäisen maantieteellisen sijainnin ja saavutettavuuden muualta Euroopan unionista. Tässä yhteydessä komissio panee merkille, että Latvian rautatiejärjestelmässä käytetään pääosin Venäjän raidelevyettä, joka on leveämpi kuin useimmissa EU-maissa käytettävä vakioleveys, mikä aiheuttaa yhteentoimivuusongelmia viereisten EU-maiden kanssa. Myöskään meriliikenne ei juuri tarjoa vaihtoehtoa lentoliikenteelle etenkin henkilöliikenteen alalla. Lopuksi komissio tuo esiin, että lähimmät maantieliikenteen päässä olevat kansainväliset lentoasemat sijaitsevat Vilnassa ja Tallinnassa, joihin on noin 300 kilometriä Riiaasta. Näin ollen nekaan eivät tarjoa toimivaa vaihtoehtoa, etenkin liikematkustajille.
- (202) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että airBalticin toteuttamat vastasuoritteet, toisin sanoen kapasiteetin supistaminen [7–10] prosenttia ja lähtö- ja saapumisaikojen luovuttaminen koordinoituilla lentoasemilla, voidaan hyväksyä käsiteltävänä olevassa asiassa. Latvian ehdottamat vastasuoritteet ovat näin ollen P&R-suuntaviivojen nojalla riittäviä varmistamaan, että rakennetuen myöntämisestä airBalticille aiheutuvat kaupankäynnin edellytyksiä haittaavat vaikutukset jäävät hyväksyttävälle tasolle.

7.4.5 Tuen rajaaminen välttämättömään (oma rahoitusosuus)

- (203) P&R-suuntaviivojen 43 kohdan mukaan tukimäärän rajaamiseksi välttämättömään tuensaajan on osallistuttava rakenneuudistuksen kustannuksiin merkittävällä määrällä omia varoja. Tämä voidaan toteuttaa myymällä omaisuuseriä, jotka eivät ole välttämättömiä yrityksen elinkelpoisuuden kannalta, tai markkinaehtoisella ulkoisella rahoituksella.

⁽⁴²⁾ Täysin koordinoitujen lentoasemien on määriteltävä lähtö- ja saapumisaikojen jakamista yhteisön lentoasemilla koskevista yhteisistä säännöistä 18 päivänä tammikuuta 1993 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 95/93 (EYVL L 14, 22.1.1993, s. 1) 2 artiklan g alakohdassa. Asetuksen 95/93 3 artiklan 4 kohdan mukaan tällaisilla lentoasemilla esiintyy ainakin ajoittain kapasiteettiongelmia.

⁽⁴³⁾ Ks. komission päätös, annettu 13 päivänä syyskuuta 2006, valtiontukiasia N 447/2006 – Latvia – Kansallinen aluetukikartta 2007–2013.

- (204) Rahoitusosuuden on oltava todellinen eikä siihen voida laskea tulevia voittoja, kuten kassavaroja (P&R-suuntaviivojen 43 kohta). Omaan rahoitusosuuteen ei voi kuulua lisää valtiontukea. Suurten yritysten kohdalla komissio yleensä pitää sopivana rahoitusosuutena vähintään 50:tä prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista. Poikkeusoloissa ja kun tapaukseen liittyy erityisiä vaikeuksia, komissio voi kuitenkin hyväksyä pienemmänkin rahoitusosuuden (P&R-suuntaviivojen 44 kohta).
- (205) Rakenneuudistussuunnitelmassa ennakoidaan rakenneuudistuksen kustannukseksi [150–170] miljoonaa Latvian latia ([214–242] miljoonaa euroa), joka tarvitaan kolmansien osapuolien myöntämien lainojen takaisinmaksuun ([5–15] miljoonaa Latvian latia ([7,1–21,3] miljoonaa euroa)), tiettyjen ilma-alusten asteittaisesta käytöstäpoistosta ja luovutuksesta aiheutuvien tappioiden korvaamiseen ([15–25] miljoonaa Latvian latia ([21,3–35,5] miljoonaa euroa)), luottotappioiden kattamiseen ([5–10] miljoonaa Latvian latia ([7,1–15,3] miljoonaa euroa), irtisanomiskorvauksiin ([1–4] miljoonaa Latvian latia ([1,4–5,6] miljoonaa euroa)), uusien ilma-alusten ostoon, erityisesti [...] Bombardier Q400NG:n ja [...] Boeing 737–500:n ostoon (yhteishintaan [50–60] miljoonaa Latvian latia ([71,1–85,3] miljoonaa euroa)), tavaramerkkien ostamiseen takaisin BAS:ltä ([5–15] miljoonaa Latvian latia ([7,1–21,3] miljoonaa euroa)), ennakoimattomiin taseen ulkopuolisiin vastuisiin, jotka johtuvat tietyistä saamisista [...] ([5–15] miljoonaa Latvian latia ([7,1–21,3] miljoonaa euroa)), sekä airBalticin tappioiden kattamiseen siihen saakka, kunnes yhtiö palaa kannattavaksi ([45–55] miljoonaa Latvian latia ([64–78,2] miljoonaa euroa)).
- (206) Rakenneuudistuksen kokonaiskuluista, jotka ovat [150–170] miljoonaa Latvian latia ([214–242] miljoonaa euroa), airBaltic ehdottaa rakenneuudistussuunnitelmassa yhtiön omaksi osuudeksi [100–110] miljoonaa Latvian latia ([141–155] miljoonaa euroa), joka vastaa [60–70] prosenttia rakenneuudistuksen kokonaiskuluista. Oma rahoitusosuus jakautuu seuraavasti:
- i) Yksityistä rahoitusta [20–30] miljoonaa Latvian latia ([28,4–42,6] miljoonaa euroa) BAS:ltä ja yksityisiltä sijoittajilta THC ja [...] vuoden 2011 huhtikuun ja syyskuun välisenä aikana. Määrään sisältyy [...] miljoonaa Latvian latia ([...] miljoonaa euroa) sellaisen likviditeettisopimuksen muodossa, jonka [...] on myöntänyt maaliskuussa ja toukokuussa 2011 varaosien ostamiseen airBalticilta; [...] ja [...] suorittamat [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) ja [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) ennakkomaksut airBalticin omaan pääomaan; sekä [6–8] miljoonaa Latvian latia ([8,5–12,3] miljoonaa euroa) Transatlantic Holdingsin tekemästä osakkeidenostosopimuksesta.
 - ii) BAS:n sopimuksen jälkeen myöntämiä yksityisiä lainoja [20–30] miljoonaa Latvian latia ([28,4–42,6] miljoonaa euroa), eli BAS:n laina (14 miljoonaa Latvian latia (19,82 miljoonaa euroa)) ja toimittajan myöntämä [5–15] miljoonan Latvian latin ([7,1–21,3] miljoonan euron) laina tavaramerkkien takaisinostoon.
 - iii) Uusien ilma-alusten vuokrasopimukset, joiden arvoksi on määritelty [45–55] miljoonaa Latvian latia ([64–78] miljoonaa euroa).
 - iv) Latvijan Krājbankan ja Snorasin kanssa maaliskuussa 2014 sovitusta airBalticin velan uudelleenjärjestelystä seuraava [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) suuruinen velan osittainen poisto.
- (207) Edellä (i) alakohdassa mainitun yksityisen rahoituksen osalta Latvia on osoittanut, että BAS suoritti [7–9] miljoonaa Latvian latia ([10–13] miljoonaa euroa) ennakkomaksuja yhtiön omaan pääomaan kesäkuussa ja heinäkuussa 2011. Komissio katsoo, että nämä maksut ovat P&R-suuntaviivojen 43 kohdassa tarkoitettua omaa rahoitusta, sillä BAS oli yksityinen markkinatoimija eikä komissiolla ole syytä olettaa, ettei se olisi toiminut markkinaperiaatteen mukaisesti. Sama päätelmä koskee [6–8] miljoonaa Latvian latia ([8,5–12,3] miljoonaa euroa), jotka Transatlantic Holdings tarjosi korvaukseksi [...] jäljellä olevasta maksamattomasta airBalticin osakkeista syyskuussa 2011.
- (208) Komissio katsoo edellä esitetystä (ii) alakohdasta, että BAS:n myöntämä 14 miljoonan Latvian latin (19,82 miljoonan euron) laina, eli BAS:n laina, on markkinaehtoista ulkoista rahoitusta, joka voidaan hyväksyä omaksi rahoitukseksi yksityiseltä sijoittajalta, joka oli tapahtumien aikaan yhtiön osakas.
- (209) Rakenneuudistussuunnitelmassa selitetään [45–55] miljoonan Latvian latin ([64–78] miljoonan euron) arvoista uusien ilma-alusten vuokrasopimuksista (edellä (iii) alakohta), että airBaltic teki maaliskuussa 2013 yksityisten osapuolien kanssa uudet vuokrasopimukset ilma-aluksista osana kaluston supistamis- ja optimointiohjelmansa. Sopimukset liittyvät [...] Bombardier Dash 8 Q400NG -ilma-aluksen kiinteähintaiseen vuokraukseen kymmeneksi vuodeksi noin [...] miljoonan Yhdysvaltain dollarin ([...] miljoonan euron) kokonaishintaan, jolloin kuukausivuokra oli noin [...] Yhdysvaltain dollaria ([...] euroa).

- (210) Rakenneuudistussuunnitelman mukaan [...] myönsi vuokran markkinaehdoilla. Kuukausivuokralla on tarkoitus kattaa ostohinnan kuoletus vähennettynä asianomaisen ilma-aluksen jäännösarvolla 10. vuoden lopulla (ja korotettuna tietyllä määrällä [...] rahoitus- ja toimintakustannusten sekä katetuoton kattamiseksi), niin että se vastaa tosiasiallisesti uuden ilma-aluksen ostohintaa.
- (211) Komissio tuo esiin, että vuokrasopimukset ovat sinänsä tavallinen rahoitusmuoto lentoliikennealalla ja ne voidaan rinnastaa lainoihin, joita myönnetään rakenneuudistusta läpi käyvälle yhtiölle. Laina voidaan katsoa omaksi rahoitukseksi, vaikka merkittävä osa siitä olisi katettu vakuudella. Lisäksi Latvia on vakuuttanut, että vuokrasopimukset on suojattu tavanomaisilla vakuuksilla (ts. mahdollisuus takavarikoida lentokone laiminlyönnin tapauksessa ja käteisenä suoritettu vakuustalletus). Näin ollen vuokralleantaja ottaa tietyn riskin, koska sille aiheutuisi merkittäviä tappioita, jos airBaltic laiminlöisi maksujaan. Se menettäisi välittömästi vuokratulot siihen saakka, kunnes ilma-alus voitaisiin vuokrata uudelle asiakkaalle, ja sille aiheutuisi kustannuksia ilma-aluksen muokkaamisesta seuraavaa lentotoiminnan harjoittajaa varten ⁽⁴⁴⁾.
- (212) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa vuokrasopimusten osoittavan, että airBaltic pystyi saamaan ulkoista rahoitusta markkinaehdoilla. Vuokrasopimuksia voidaankin pitää näyttönä siitä, että markkinoilla on uskoa airBalticin elinkelpoisuuteen pitkällä aikavälillä, koska sopimukset on suojattu ainoastaan tavanomaisilla vakuuksilla niin, että rahoittaja ottaa tietyn riskin. Tämä vastaa P&R-suuntaviivojen 43 kohtaa, jossa määrätään, että oman rahoitusosuuden tulisi olla peräisin markkinaehtoisesta ulkoisesta rahoituksesta, ja osoittaa markkinoiden pitävän suunniteltua elinkelpoisuuden palauttamista uskottavana. Näin ollen komissio pitää [45–55] miljoonan Latvian latin ([64–78] miljoonan euron) arvoisia vuokrasopimuksia osana omaa rahoitusosuutta. Tämä noudattaa komission aiempaa käytäntöä esimerkiksi Czech Airlinesin tapauksessa ⁽⁴⁵⁾.
- (213) Komissiolla on kuitenkin epäilyksiä joistakin rakenneuudistussuunnitelmassa esitetystä oman rahoituksen muodoista, kuten jäljempänä selitetään.
- (214) Latvian toimittamista tiedoista ilmenee, että [...] heinäkuussa 2011 suorittama [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) ennakkomaksu airBalticin omaan pääomaan liittyy suoraan toimenpiteeseen 6, josta on jo edellä todettu, että siinä on kyse valtiontuesta. Näin ollen [...] tekemää ennakkomaksua airBalticin omaan pääomaan ei voida lukea mukaan omaan rahoitusosuuteen, johon ei voi sisältyä tukea.
- (215) Latvian viranomaiset eivät ole toimittaneet komissiolle vuoden 2011 huhtikuun ja kesäkuun välisenä aikana [...] myöntämän [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) likviditeettisopimuksen osalta sellaista näyttöä, jonka avulla komissio voisi kunnolla arvioida kyseistä toimenpidettä ja sen merkitystä tuensaajan elinkelpoisuuden palauttamisen uskottavuuden kannalta. Näin ollen komissio ei voi varmuudella päätellä, voidaanko sopimus hyväksyä omaan rahoitusosuuteen.
- (216) Latvia ei ole myöskään toimittanut BAS:n airBalticille tavaramerkkien takaisinostoa varten myöntämän [5–15] miljoonan Latvian latin ([7,1–21,3] miljoonan euron) suuruisen toimittajan lainan osalta näyttöä siitä, että laina olisi tosiasiallisesti myönnetty.
- (217) Edellä esitetyn perusteella komissio ei hyväksy omaan rahoitusosuuteen [...] heinäkuussa 2011 suorittamaa [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) ennakkomaksua airBalticin omaan pääomaan, [...] huhtikuun ja kesäkuun 2011 välisenä aikana varaosien ostoon myöntämää [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) likviditeettisopimusta, BAS:n airBalticille tavaramerkkien takaisinostoon myöntämää [5–15] miljoonan Latvian latin ([7,1–21,3] miljoonan euron) toimittajan lainaa eikä [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) osittaista poistoa. Komissio myös epäilee, erityisesti asiasta annetun epävarman näytön perusteella (velkojen epäselvä luonne, mukaan lukien useat saamiset ja airBalticin tavaramerkit), voidaanko kahden pankin suorittama [...] miljoonan Latvian latin ([...] miljoonan euron) osittainen velkojen poisto laskea mukaan omaan rahoitusosuuteen.
- (218) Komissio panee joka tapauksessa merkille, että muut toimenpiteet, joita on ehdotettu omaksi rahoitukseksi, ovat P&R-suuntaviivojen 43 kohdan mukaisia ja oma rahoitusosuus on näin ollen hyväksyttävällä tasolla. Niiden määrä on yhteenlaskettuna [75–85] miljoonaa Latvian latia ([107–120] miljoonaa euroa), mikä vastaa noin [48–50] prosenttia rakenneuudistuksen kustannuksista. AirBalticin kaltaisen suuren yrityksen kohdalla

⁽⁴⁴⁾ Kokonaiskustannukset ilma-aluksen siirtämisestä maksunsa laiminlyöneeltä lentotoiminnan harjoittajalta uudelle asiakkaalle tämän vaatimusten mukaisesti voivat helposti ylittää [...] prosenttiin ilma-aluksen kirjanpitoarvosta.

⁽⁴⁵⁾ Ks. Czech Airlinesia koskeva päätös, 119 ja 145 kohta.

oman rahoitusosuuden tulisi tavallisesti kattaa 50 prosenttia. P&R-suuntaviivojen 56 kohdan mukaan komissio voi kuitenkin olla oman rahoitusosuuden osalta joustavampi tukialueilla, joihin Latvia lukeutui siihen aikaan, kun toimenpiteet toteutettiin (ks. edellä johdanto-osan 200 kappale).

(219) Näin ollen komissio katsoo, että P&R-suuntaviivojen 43 kohdan vaatimukset on täytetty.

7.4.6 Tuen ainutkertaisuuden periaate

(220) Lopuksi tuen on noudatettava P&R-suuntaviivojen 72 kohdassa määriteltyä periaatetta, jonka mukaan yritys, joka on saanut pelastamis- tai rakenneuudistustukea viimeisten 10 vuoden aikana, ei voi saada uudelleen pelastamis- tai rakenneuudistustukea (tuen ainutlaatuisuuden periaate).

(221) Koska toimenpiteet 1, 4 ja 5 eivät ole valtiontukea, niitä ei oteta huomioon arvioitaessa tuen ainutlaatuisuuden periaatteen täyttymistä. Lisäksi Latvian viranomaiset ovat vakuuttaneet, ettei airBaltic ole saanut mitään pelastus- tai rakenneuudistustukea viimeisten 10 vuoden aikana. Näin ollen komissio katsoo, että tuen ainutlaatuisuuden periaatetta on noudatettu.

7.5 PÄÄTELMÄT TOIMENPITEISTÄ 2, 3 6

(222) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa, että Latvia on laittomasti toteuttanut toimenpiteet 2, 3 ja 6 airBalticin hyväksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti. Komissio kuitenkin katsoo, että toimenpiteet ja rakenneuudistussuunnitelma täyttävät P&R-suuntaviivoissa asetetut edellytykset. Näin ollen komissio pitää tukea sisämarkkinoille soveltuvana.

(223) Lopuksi komissio tuo esiin, että Latvia on hyväksynyt tämän päätöksen antamisen ja ilmoittamisen englannin kielellä.

ON TEHNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

Latvian airBalticille myöntämä 16 miljoonan Latvian latin suuruinen ensimmäinen valtionlaina, valtion huhtikuussa 2010 toteuttama nollakorkoisten velkakirjojen osto airBalticilta ja Latvijas Krājbankan airBalticille marraskuussa 2011 suorittama 2,8 miljoonan euron maksu eivät ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

2 artikla

Latvian vuonna 2011 toteuttamat 67 miljoonan Latvian latin suuruinen toinen valtionlaina ja airBalticin pääoman kasvattaminen sekä Latvian vuonna 2012 toteuttama 5 miljoonan euron suuruisen saamisen luovuttaminen airBalticille ovat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Tämä tuki soveltuu sisämarkkinoille Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 artiklan 3 kohdan c alakohdan nojalla.

3 artikla

Tämä päätös on osoitettu Latvian tasavallalle.

Tehty Brysselissä 9 päivänä heinäkuuta 2014.

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

KOMISSION PÄÄTÖS (EU) 2015/1092,**annettu 23 päivänä heinäkuuta 2014,****valtioneudesta SA.34824 (2012/C), SA.36007 (2013/NN) SA.36658 (2014/NN), SA.37156 (2014/NN), SA.34534 (2012/NN), jonka Kreikka on myöntänyt National Bank of Greece -konsernille ja joka liittyy**

- **National Bank of Greece SA:n pääomapohjan vahvistamiseen ja rakenneuudistukseen;**
- **First Business Bank SA:n kriisinratkaisuun siirtomääräyksellä National Bank of Greece SA:lle;**
- **Probank SA:n kriisinratkaisuun siirtomääräyksellä National Bank of Greece SA:lle;**
- **Lesvos-Limnosin osuuspankin, Achaian osuuspankin ja Lamian osuuspankin kriisinratkaisuun**

*(tiedoksiannettu numerolla C(2014) 5201)***(Ainoastaan englanninkielinen teksti on todistusvoimainen)****(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)**

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 108 artiklan 2 kohdan ensimmäisen alakohdan,

ottaa huomioon Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 62 artiklan 1 kohdan a alakohdan,

on mainittujen artiklojen mukaisesti kehottanut jäsenvaltioita ja muita asianomaisia esittämään huomautuksensa,

sekä katsoo seuraavaa:

1. MENETTELY**1.1 NATIONAL BANK OF GREECE -KONSERNIIN ⁽¹⁾, JÄLJEMPÄNÄ 'PANKKI', LIITTYVÄ MENETTELY**

- (1) Komissio hyväksyi 19 päivänä marraskuuta 2008 tekemällään päätöksellä ohjelman "Kreikan luottolaitoksille suunnatut tukitoimenpiteet", jäljempänä 'Kreikan pankkien tukiohjelma', jolla pyrittiin varmistamaan Kreikan rahoitusjärjestelmän vakaus. Kreikan pankkien tukiohjelmassa tukea voidaan myöntää sen muodostavista kolmesta toimenpiteestä, jotka ovat pääomapohjan vahvistamistoimenpide, takaustoimenpide ja valtion joukkovelkakirjojen lainaustoimenpide ⁽²⁾.
- (2) Marraskuun 19 päivänä 2008 tehdyn päätöksen johdanto-osan 14 kappaleessa todettiin, että rakenneuudistus-suunnitelma ilmoitettaisiin komissiolle pääomapohjan vahvistamistoimenpiteen tuensaajien osalta.
- (3) Toukokuussa 2009 pankin pääomapohjaa vahvistettiin Kreikan pankkien tukiohjelmaan kuuluvasta pääomapohjan vahvistamistoimenpiteestä.
- (4) Kreikan viranomaiset toimittivat 2 päivänä elokuuta 2010 pankkia koskevan rakenneuudistussuunnitelman komissiolle. Komissio rekisteröi tämän suunnitelman ja sen myöhemmät päivitykset sekä Kreikan viranomaisten toimittamat lisätiedot asianumerolla SA.30342 (PN 26/2010) ja tämän jälkeen asianumerolla SA.32788 (2011/PN).
- (5) Joulukuussa 2011 Kreikka vahvisti uudelleen pankin pääomapohjaa pääomapohjan vahvistamistoimenpiteestä. Komissio hyväksyi 22 päivänä joulukuuta 2011 pankin toisen pääomapohjan vahvistamisen ⁽³⁾.

⁽¹⁾ National Bank of Greece SA ja kaikki sen tytäryhtiöt.

⁽²⁾ Komission päätös, annettu 19 päivänä marraskuuta 2008, valtioneudesta N 560/08 "Kreikan luottolaitoksille suunnatut tukitoimenpiteet" (EUVL C 125, 5.6.2009, s. 6). Sille annettiin numero SA.26678 (N 560/08). Tätä ohjelmaa jatkettiin ja muutettiin myöhemmin alaviitteessä 4 kuvatulla tavalla.

⁽³⁾ Ks. komission päätös, annettu 22 päivänä joulukuuta 2011, valtioneusta SA.34064 (11/N) "Kreikan pääomapohjan vahvistamisjärjestelystä pelastamistoimenpiteenä myönnetty NBG:n toinen pääomapohjan vahvistaminen" (EUVL C 99, 3.4.2012, s. 4).

- (6) Pankki on toistuvasti saanut Kreikan pankkien tukiohjelmasta myönnettyjä valtiontakauksia velkainstrumenteille ja valtion joukkovelkakirjalainoille ⁽⁴⁾. Se on myös saanut valtion takaamaa hätärahoitukseksi annettua maksuvalmiusapua, jäljempänä 'valtion takaama maksuvalmiusapu'.
- (7) Kreikan keskuspankki peruutti 18 päivänä maaliskuuta 2012 kolmen osuuspankin, jäljempänä 'kolme osuuspankkia', nimittäin Cooperative Bank of Lesvos-Limnosin, jäljempänä 'Lesvos-Limnos Bank', Cooperative Bank of Achaian, jäljempänä 'Achaia Bank', ja Cooperative Bank of Lamian, jäljempänä 'Lamia Bank', pankkiluvat ja asetti ne selvitystilaan.
- (8) Komissio rekisteröi Kreikalta epävirallisesti saamansa tiedot osuuspankkien kriisinratkaisusta asianumerolla SA.34534 (2012/NN).
- (9) Kreikan keskuspankki siirsi 23 päivänä maaliskuuta 2012 kolmen osuuspankin tietyt velat pankille ja määrittä rahoitusvajeiden määrän ⁽⁵⁾, jonka Kreikan rahoitusvakausrahasasto kattaisi lain 4051/2012 nojalla ⁽⁶⁾. Rahoitusvajeet olivat yhtä suuret kuin siirrettyjen velkojen arvo, koska mitään kolmen osuuspankin varoja ei siirretty.
- (10) Kreikan rahoitusvakausrahasasto lähetti 20 päivänä huhtikuuta 2012 pankille kirjeen, jolla se sitoutui osallistumaan pankin suunniteltuun osakepääoman korottamiseen. Toukokuun 28 päivänä 2012 Kreikan rahoitusvakausrahasasto myönsi pankille 7 430 miljoonaa euroa väliaikaisrahoitusta, jäljempänä 'ensimmäinen väliaikaisrahoitus'.
- (11) Toukokuussa 2012 Kreikan viranomaiset ilmoittivat komissiolle Kreikan rahoitusvakausrahasaston pankille toimittamasta sitoumuskirjeestä. Komissio rekisteröi sen ilmoittamattomana tukena (asianumero SA. 34824 (2012/NN)), koska toimenpide oli jo toteutettu.
- (12) Komissio aloitti 27 päivänä heinäkuuta 2012 muodollisen tutkintamenettelyn ensimmäisestä väliaikaisrahoituksesta, jäljempänä 'NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätös' ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Kreikka ilmoitti 2 päivänä syyskuuta 2009 useista tukitoimenpiteiden muutoksista ja niiden jatkamisesta 31 päivään joulukuuta 2009 asti. Ilmoitetut toimenpiteet hyväksyttiin 18 päivänä syyskuuta 2009 (ks. komission päätös, annettu 18 päivänä syyskuuta 2009, valtiontuesta N 504/09 "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden jatkaminen ja muuttaminen" (EUVL C 264, 6.11.2009, s. 5)). Komissio hyväksyi 25 päivänä tammikuuta 2010 tukitoimenpiteiden toisen jatkamisen 30 päivään kesäkuuta 2010 asti (ks. komission päätös, annettu 25 päivänä tammikuuta 2010, valtiontuesta N 690/09 "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden jatkaminen ja muuttaminen" (EUVL C 57, 9.3.2010, s. 6)). Komissio hyväksyi 30 päivänä kesäkuuta 2010 joukon tarkistuksia tukitoimenpiteisiin ja tukitoimenpiteiden jatkamisen 31 päivään joulukuuta 2010 asti (ks. komission päätös, annettu 30 päivänä kesäkuuta 2010, valtiontuesta N 260/10 "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden jatkaminen" (EUVL C 238, 3.9.2010, s. 3)). Komissio hyväksyi 21 päivänä joulukuuta 2010 tukitoimenpiteiden jatkamisen 30 päivään kesäkuuta 2011 asti (ks. komission päätös, annettu 21 päivänä joulukuuta 2010, valtiontuesta SA.31998 (2010/N) "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden neljäs jatkaminen" (EUVL C 53, 19.2.2011, s. 2)). Komissio hyväksyi 4 päivänä huhtikuuta 2011 muutoksen (ks. komission päätös, annettu 4 päivänä huhtikuuta 2011, valtiontuesta SA.32767 (11/N) "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden muuttaminen" (EUVL C 164, 2.6.2011, s. 8)). Komissio hyväksyi 27 päivänä kesäkuuta 2011 tukitoimenpiteiden jatkamisen 31 päivään joulukuuta 2011 asti (ks. komission päätös, annettu 27 päivänä kesäkuuta 2011, valtiontuesta SA.33153 (11/N) "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden viides jatkaminen" (EUVL C 274, 17.9.2011, s. 6)). Komissio hyväksyi 6 päivänä helmikuuta 2012 tukitoimenpiteiden jatkamisen 30 päivään kesäkuuta 2012 asti (ks. komission päätös, annettu 6 päivänä helmikuuta 2012, valtiontuesta SA.34149 (11/N) "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden kuudes jatkaminen" (EUVL C 101, 4.4.2012, s. 2)). Komissio hyväksyi 6 päivänä heinäkuuta 2012 tukitoimenpiteiden jatkamisen 31 päivään joulukuuta 2012 asti (ks. komission päätös, annettu 6 päivänä heinäkuuta 2012, valtiontuesta SA.35002 (12/N) – Kreikka "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen tukitoimenpiteiden jatkaminen" (EUVL C 77, 15.3.2013, s. 14)). Komissio hyväksyi 22 päivänä tammikuuta 2013 takuujärjestelyn ja joukkovelkakirjajärjestelyn jatkamisen 30 päivään kesäkuuta 2013 asti (ks. komission päätös, annettu 22 päivänä tammikuuta 2013, valtiontuesta SA.35999 (12/N) – Kreikka "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen takuujärjestelyn ja joukkovelkakirjajärjestelyn jatkaminen" (EUVL C 162, 7.6.2013, s. 6)). Komissio hyväksyi 25 päivänä heinäkuuta 2013 takuujärjestelyn ja joukkovelkakirjajärjestelyn jatkamisen 31 päivään joulukuuta 2013 asti (ks. komission päätös, annettu 25 päivänä heinäkuuta 2013, valtiontuesta SA.36956 (2013/N) – Kreikka "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen takuujärjestelyn ja joukkovelkakirjajärjestelyn jatkaminen" (EUVL C 141, 9.5.2014, s. 3)). Komissio hyväksyi 14 päivänä tammikuuta 2014 takuujärjestelyn ja joukkovelkakirjajärjestelyn jatkamisen 30 päivään kesäkuuta 2014 asti (ks. komission päätös, annettu 14 päivänä tammikuuta 2014, valtiontuesta SA. 37958 (2013/N) – Kreikka "Kreikan luottolaitoksille suunnattujen takuujärjestelyn ja joukkovelkakirjajärjestelyn jatkaminen", ei vielä julkaistu).

⁽⁵⁾ "Rahoitusvajeella" tarkoitetaan pankkiin siirrettyjen varojen arvon sekä siihen siirrettyjen vastuiden arvon välistä eroa.

⁽⁶⁾ Laki 4051/2012 eläkkeisiin liittyvistä säännöistä ja muista lain 4046/2012 yhteisymmärryspöytäkirjan soveltamiseen liittyvistä kiireellisistä säännöistä.

⁽⁷⁾ Ks. komission päätös, annettu 27 päivänä heinäkuuta 2012, valtiontuesta SA. 34824 (2012/C), "National Bank of Grecen pääomapoljan vahvistaminen Kreikan rahoitusvakausrahasosta" (EUVL C 359, 21.11.2012, s. 4).

- (13) Joulukuussa 2012 Kreikan rahoitusvakauserahasto myönsi pankille 2 326 miljoonan euron suuruisen toisen väliaikaisrahoituksen, jäljempänä 'toinen väliaikaisrahoitus' ⁽⁸⁾. Kreikan viranomaiset ilmoittivat tämän toimenpiteen komissiolle 27 päivänä joulukuuta 2012. Komissio rekisteröi nämä toimenpiteet asianumerolla SA.36007 (2013/NN).
- (14) Kesäkuussa 2013 pankki ilmoitti 1 079 miljoonan euron uusannin onnistumisesta ⁽⁹⁾, ja samalla Kreikan rahoitusvakauserahasto muunsi ensimmäisen ja toisen väliaikaisrahoituksen omaksi pääomaksi (jäljempänä 'kevään 2013 pääomapohjan vahvistaminen', johon sisältyy sekä 1 079 miljoonan euron uusanti ja ensimmäisen ja toisen väliaikaisrahoituksen muuntaminen omaksi pääomaksi). Kevään 2013 pääomapohjan vahvistamisen kokonaismäärä oli 9 756 miljoonaa euroa, josta 8 677 miljoonaa euroa sijoitti Kreikan rahoitusvakauserahasto, jäljempänä 'Kreikan rahoitusvakauserahaston osallistuminen kevään 2013 pääomapohjan vahvistamiseen'.
- (15) Kreikan viranomaiset toimittivat 19 päivänä joulukuuta 2013 komissiolle tietoja kevään 2013 pääomapohjan vahvistamisen ehtoista.
- (16) Kreikan viranomaiset toimittivat 25 päivänä kesäkuuta 2014 komissiolle pankkia koskevan lopullisen rakenneuudistussuunnitelman, jäljempänä 'rakenneuudistussuunnitelma'. Samana päivänä ne toimittivat tietoja valtion takaamasta maksuvalmiusavusta. Ne ilmoittivat haluavansa antaa edelleen pankille tällaista maksuvalmiustukea sekä valtiontakuita velkainstrumenteille ja valtion joukkovelkakirjalainoille Kreikan pankkien tukiohjelman mukaisesti. Komissio rekisteröi ilmoituksen asianumerolla SA.34824 (2012/C).
- (17) Komissio järjesti lukuisia kokouksia ja etäneuvotteluja ja kävi kirjeenvaihtoa sähköpostitse Kreikan viranomaisten ja pankin kanssa.
- (18) Kreikka hyväksyy, että tämä päätös annetaan poikkeuksellisesti vain englannin kielellä.

1.2 OSTETTUIHIN YRITYKSIIN LIITTYVÄ MENETTELY

1.2.1 First Business Bank SA:han liittyvä menettely

- (19) Heinäkuussa 2009 Kreikka vahvisti First Business Bank SA:n, jäljempänä 'FB Bank', pääomapohjaa Kreikan pankkien tukiohjelman pääomapohjan vahvistamistoimenpiteestä ⁽¹⁰⁾ 50 miljoonalla eurolla.
- (20) Keväällä 2013 Kreikan keskuspankki päätti toteuttaa FB Bankin kriisinratkaisun osto- ja sulautumismenettelyllä ⁽¹¹⁾.
- (21) Kreikan keskuspankki kehotti 1 päivänä toukokuuta 2013 neljää Kreikan suurinta pankkia tekemään ei-sitovat tarjoukset FB Bankin varoista ja veloista. Kirjeessään tarjousten tekijöille Kreikan keskuspankki totesi, että Kreikan rahoitusvakauserahasto kattaisi rahoitusvajeen lisäksi ostajan pääomatarpeet, jotka liittyivät FB Bankista siirrettyihin varoihin.
- (22) Pankki ja eräs toinen pankki toimittivat 8 päivänä toukokuuta 2013 alustavat tarjouksensa.
- (23) Toukokuun 10 päivänä 2013 pankki tarkisti tarjoustaan.
- (24) Samana päivänä Kreikan keskuspankki toteutti FB Bankin kriisinratkaisun ja siirsi tietyt varat ja velat pankille.
- (25) Kreikan viranomaiset toimittivat 11 päivänä toukokuuta 2013 komissiolle tietoja FB Bankin kriisinratkaisusta. Komissio rekisteröi nämä tiedot ja Kreikan viranomaisten myöhemmin toimittamat tiedot asianumerolla SA.36658 (2014/NN).
- (26) Kreikan rahoitusvakauserahasto maksoi 28 päivänä kesäkuuta 2013 kaksi kolmasosaa alun perin arvioidusta rahoitusvajeesta.

⁽⁸⁾ Kreikan rahoitusvakauserahaston lehdistötiedote, 24 päivänä joulukuuta 2012, saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.hfsf.gr/files/press_release_20121224_en.pdf

⁽⁹⁾ Pankin osavuositarkastus 30 päivältä kesäkuuta 2013, elokuu 2013, s. 9, saatavilla verkko-osoitteessa: https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/financial-information/annual-interim-financial-statements/Documents/Annual%20and%20interim%20financial%20statements/Financial%20Report%20NBG%20GROUP-BANK%2030%2006%202013_EN%20FINAL.pdf

⁽¹⁰⁾ Ks. alaviite 2.

⁽¹¹⁾ Osto- ja sulautumismenettely on kriisinratkaisumenettely, johon kuuluu selvitystilassa olevan oikeushenkilön korkealaatuisten varojen ja velkojen määrittely ja niiden myyminen huutokaupalla, jotta ne voidaan siirtää elinkelpoiselle yritykselle.

- (27) Kreikan viranomaiset ilmoittivat 29 päivänä heinäkuuta 2013 komissiolle rahoitusvajeen rahoittamisesta yhteensä noin 524 miljoonalla eurolla, kuten kriisinratkaisun ajankohtana arvioitiin maaliskuun 31 päivän 2013 tietojen perusteella.
- (28) Kreikan keskuspankki sai 7 päivänä marraskuuta 2013 päätökseen kokonaisrahoitusvajetta koskevat laskelmat, joissa määräksi saatiin 457 miljoonaa euroa ⁽¹²⁾.
- (29) Kreikan rahoitusvakauserahasto maksoi 13 päivänä marraskuuta 2013 rahoitusvajeen jäljellä olevan osan pankille.
- (30) Kreikan viranomaiset ilmoittivat 25 päivänä 2014 kesäkuuta komissiolle, että pankki ei aio pyytää Kreikan rahoitusvakauserahastoa sijoittamaan FB Bankin varojen oston aiheuttamien pääomatarpeiden määrää pankkiin.

1.2.2 Probank SA:han liittyvä menettely

- (31) Kreikan keskuspankki nimitti 10 päivänä toukokuuta 2013 komissaarin Probank SA:han, jäljempänä 'Probank'.
- (32) Heinäkuussa 2013 Kreikan keskuspankki päätti toteuttaa Probankin kriisinratkaisun osto- ja sulautumismenettelyllä.
- (33) Kreikan keskuspankki kehotti 22 päivänä heinäkuuta 2013 neljää Kreikan suurinta pankkia tekemään tarjoukset Probankin varoista ja veloista. Kirjeessään tarjousten tekijöille Kreikan keskuspankki totesi, että Kreikan rahoitusvakauserahasto kattaisi rahoitusvajeen lisäksi ostajan pääomatarpeet, jotka liittyivät Probankista siirrettyihin varoihin.
- (34) Pankki toimitti 24 päivänä heinäkuuta 2013 tarjousluonnoksen ja 25 päivänä heinäkuuta 2013 se toimitti sitovan tarjouksensa.
- (35) Kreikan keskuspankki toteutti 26 päivänä heinäkuuta 2013 Probankin kriisinratkaisun ja siirsi tietyt varat ja velat pankille.
- (36) Kreikan viranomaiset ilmoittivat 29 päivänä heinäkuuta 2013 komissiolle rahoitusvajeen rahoittamisesta yhteensä noin 238 miljoonalla eurolla, kuten Kreikan keskuspankki oli arvioinut maaliskuun 31 päivän 2013 tietojen perusteella. Komissio rekisteröi tämän ilmoituksen ja Kreikan viranomaisten myöhemmin toimittamat tiedot asianumerolla SA.37156 (2014/NN).
- (37) Kreikan rahoitusvakauserahasto maksoi 9 päivänä elokuuta 2013 kaksi kolmasosaa alun perin arvioidusta rahoitusvajeesta.
- (38) Kreikan keskuspankki sai 30 päivänä joulukuuta 2013 päätökseen kokonaisrahoitusvajetta koskevat laskelmat, joissa määräksi saatiin 563 miljoonaa euroa.
- (39) Kreikan rahoitusvakauserahasto maksoi 31 päivänä joulukuuta 2013 rahoitusvajeen jäljellä olevan osan pankille.
- (40) Samana päivänä Kreikan keskuspankki toimitti komissiolle lisätietoja rahoitusvajetta koskevien laskelmien valmistumisesta.
- (41) Kreikan viranomaiset ilmoittivat 25 päivänä 2014 kesäkuuta komissiolle, että pankki ei aio pyytää Kreikan rahoitusvakauserahastoa sijoittamaan Probankin varojen oston aiheuttamien pääomatarpeiden määrää pankkiin.

⁽¹²⁾ Kreikan rahoitusvakauserahaston vuosikatsaus "Annual Financial Report for the year ended 31 December 2013", kesäkuu 2014, s. 8.

2. KUVAUS

2.1 PANKKI JA SEN VAIKEUDET

2.1.1 Kreikan pankkialan yleinen toimintaympäristö

- (42) Kreikan reaalin bruttokansantuote (BKT) laski 20 prosenttia vuosina 2008–2012, kuten taulukko 1 osoittaa. Tämän seurauksena Kreikan pankit kärsivät kreikkalaisille kotitalouksille ja yrityksille myönnettyjen lainojen maksuhäiriöiden nopeasta lisääntymisestä ⁽¹³⁾. Tämä kehitys on haitannut Kreikan pankkien varojen tuottoa ja aiheuttanut suuria luottotappioita.

Taulukko 1

Kreikan BKT:n reaaliikasvu 2008–2013

Kreikka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
BKT:n reaaliikasvu, %	- 0,2	- 3,1	- 4,9	- 7,1	- 6,4	- 3,9

Lähde: Eurostat, saatavilla verkko-osoitteessa: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

- (43) Lisäksi helmikuussa 2012 Kreikka toteutti yksityissektorin velkakirjojen vaihdon, jota kutsuttiin yksityissektorin osallistumiseksi, jäljempänä 'yksityissektorin osallistumishjelma'. Kreikan pankit osallistuivat yksityissektorin osallistumishjelmaan, jossa Kreikan hallitus tarjosi yksityisille velkakirjojen haltijoille uusia arvopapereita (muun muassa uusia Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoja), BKT:hen kytkettyjä arvopapereita sekä Euroopan rahoitusvakausvälineen (ERVV) liikkeeseen laskemia yksityissektorin osallistumishjelman velkasitoumuksia silloisia Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoja vastaan 53,5 prosentin nimellisalennuksella ja pidemmällä erääntymisajalla ⁽¹⁴⁾. Kreikan viranomaiset ilmoittivat tämän velkakirjojen vaihdon tulokset 9 päivänä maaliskuuta 2012 ⁽¹⁵⁾. Vaihto aiheutti velkakirjojen haltijoille huomattavia tappioita (Kreikan pankeille Kreikan keskuspankin arvion mukaan keskimäärin 78 prosenttia vanhojen Kreikan valtion joukkovelkakirjalainojen nimellisarvosta) ja pääomatarpeita, jotka kirjattiin takautuvasti Kreikan pankkien vuoden 2011 tilinpäätöksiin.

Taulukko 2

Yksityissektorin osallistumisen Kreikan suurimmille pankeille aiheuttamat kokonaistappiot (milj. euroa)

Pankit	Kreikan valtion joukkovelkakirjalainojen nimellisarvo (1)	Valtion omistamille tai takaamille yhteisöille annettujen lainojen nimellisarvo (2)	Nimellisarvo yhteensä (3) = (1) + (2)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat tappiot Kreikan valtion joukkovelkakirjojen osalta (4)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat tappiot valtion omistamille tai takaamille yhteisöille annettujen lainojen osalta (5)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä (6) = (4) + (5)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä / ydinpääoman osuus (%) (joulukuun 2011) (%)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä / varat yhteensä (joulukuun 2011) (%)
NBG	13 748	1 001	14 749	10 985	751	11 735	161,0	11,0
Eurobank	7 001	335	7 336	5 517	264	5 781	164,5	7,5
Alpha	3 898	2 145	6 043	3 087	1 699	4 786	105,7	8,1

⁽¹³⁾ Euroopan komissio – Talouden ja rahoituksen pääosasto. *The Second Economic Adjustment Programme for Greece* – maaliskuu 2012, s. 17, saatavilla verkko-osoitteessa: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/occasional_paper/2012/pdf/ocp94_en.pdf

⁽¹⁴⁾ Ks. luku II "The restructuring of the Greek Sovereign Debt" raportissa Report on the Recapitalisation and Restructuring of the Greek Banking Sector, Kreikan keskuspankki, joulukuun 2012, saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/Report_on_the_recapitalisation_and_restructuring.pdf

⁽¹⁵⁾ Kreikan valtiovarainministeriön lehdistötiedote 9 päivänä maaliskuuta 2012, saatavilla verkko-osoitteessa: <http://www.pdma.gr/attachments/article/80/9%20MARCH%202012%20-%20RESULTS.pdf>

Pankit	Kreikan valtion joukkovelkakirjalainojen nimellisarvo (1)	Valtion omistamille tai takaamille yhteisöille annettujen lainojen nimellisarvo (2)	Nimellisarvo yhteensä (3) = (1) + (2)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat tappiot Kreikan valtion joukkovelkakirjojen osalta (4)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat tappiot valtion omistamille tai takaamille yhteisöille annettujen lainojen osalta (5)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä (6) = (4) + (5)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä / ydinpääoman osuus (1) (joulukuun 2011) (%)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä / varat yhteensä (joulukuun 2011) (%)
Piraeus	7 063	280	7 343	5 686	225	5 911	226,0	12,0
Probank	415	0	415	295	0	295	105,1	8,7
FB Bank	70	0	70	49	0	49	33,8	3,1

Lähde: Kreikan keskuspankki, Report on the Recapitalisation and the Restructuring of the Greek Banking Sector, joulukuun 2012, s. 14.

(1) Pankin ydinpääoman osuus on yksi lakisääteisistä tunnusluvusta, joita valvontaviranomainen seuraa vakavaraisuusdirektiivin puitteissa.

- (44) Koska Kreikan pankeille syntyi huomattavia pääoma-alijäämiä yksityissektorin osallistumishojelman ja jatkuvan taantuman seurauksena, 11 päivänä maaliskuuta 2012 päivättyssä Kreikkaa koskevaan toiseen sopeutusohjelmaan liitettyssä Kreikan hallituksen, Euroopan unionin ja Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ja Euroopan keskuspankin (EKP) välisessä talous- ja finanssipolitiikasta tehdyssä yhteisymmärryspöytäkirjassa myönnettiin varoja näiden pankkien pääomapoljan vahvistamiseen. Kreikan viranomaiset arvioivat, että kaikki tästä ohjelmasta rahoitettavat pankkien pääomitarpeet ja kriisinratkaisukustannukset olivat 50 miljardia euroa ⁽¹⁶⁾. Tähän määrään päädyttiin laskelmilla, jotka perustuivat Kreikan keskuspankin joulukuusta 2011 joulukuuhun 2014 ulottuvalta ajanjaksolta tekemään stressitestiin, jäljempänä 'vuoden 2012 stressitesti', joka pohjautui Blackrockin tekemään lainatappioennusteeseen ⁽¹⁷⁾. Varat Kreikan pankkien pääomapoljan vahvistamiseen myöntää Kreikan rahoitusvakausrahasto. Taulukko 3 sisältää yhteenvedon Kreikan suurimpien pankkien pääomat tarpeita koskevista laskelmista vuoden 2012 stressitestin perusteella.

Taulukko 3

Vuoden 2012 stressitesti: Kreikan suurimpien pankkien pääomat tarpeet (milj. euroa)

Pankit	Ydinpääoman viiteosuus (joulukuun 2011) (1)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä (joulukuun 2011) (2)	Yksityissektorin osallistumiseen liittyvät varaukset (kesäkuun 2011) (3)	Kumulatiivinen bruttotappio Luottoriskiä koskevat ennusteet (4)	Luottotappiovaraukset (joulukuun 2011) (5)	Sisäisen tulon tuottaminen (6)	Ydinpääoman tavoiteosuus (joulukuun 2014) (7)	Pääomat tarpeet (8) = (7) - (1) - (2) - (3) - (4) - (5) - (6)
NBG	7 287	- 11 735	1 646	- 8 366	5 390	4 681	8 657	9 756
Eurobank	3 515	- 5 781	830	- 8 226	3 514	2 904	2 595	5 839

⁽¹⁶⁾ Ks. alaviite 13, s. 106.

⁽¹⁷⁾ Ks. alaviite 14.

Pankit	Ydinpääoman viiteosuus (joulukuu 2011) (1)	Yksityissektorin osallistumisen aiheuttamat bruttotappiot yhteensä (joulukuu 2011) (2)	Yksityissektorin osallistumiseen liittyvät varaukset (kesäkuu 2011) (3)	Kumulatiivinen bruttotappio Luottoriskiiä koskevat ennusteet (4)	Luottotappiovaraukset (joulukuu 2011) (5)	Sisäisen tulon tuottaminen (6)	Ydinpääoman tavoiteosuus (joulukuu 2014) (7)	Pääomatarpeet (8) = (7) - (1) - (2) - (3) - (4) - (5) - (6)
Alpha	4 526	- 4 786	673	- 8 493	3 115	2 428	2 033	4 571
Piraeus	2 615	- 5 911	1 005	- 6 281	2 565	1 080	2 408	7 335
Probank	281	- 295	59	- 462	168	147	180	282
FB Bank	145	- 49	0	- 285	167	- 29	116	168

Lähde: Kreikan keskuspankki, Report on the Recapitalisation and the Restructuring of the Greek Banking Sector, joulukuu 2012, s. 8.

- (45) Talous- ja finanssipolitiikasta tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukaan pankeille, jotka toimittavat toteuttamiskelpoisia pääoman hankkimista koskevia suunnitelmia, annetaan mahdollisuus hakea ja saada julkista tukea siten, että samalla säilytetään yksityissektorin kannustimet sijoittaa pääomaa ja minimoidaan näin veronmaksajille koitua taakka⁽¹⁸⁾. Kreikan keskuspankki katsoi, että vain neljä suurinta pankkia (Eurobank, National Bank of Greece, Piraeus Bank ja Alpha Bank) olivat kannattavia⁽¹⁹⁾. Ne saivat ensimmäisen pääomapohjan vahvistamisen Kreikan rahoitusvakausrahosta toukokuussa 2012.
- (46) Kotimaiset talletukset Kreikan pankkeihin vähenivät yhteensä 37 prosenttia vuoden 2009 lopusta kesäkuuhun 2012 taantumana ja poliittisen epävarmuuden vuoksi. Näiden pankkien oli maksettava korkeampia korkoja yrittääkseen säilyttää talletukset. Talletusten kustannukset nousivat, mikä laski pankkien nettokorkomarginaalia. Koska Kreikan pankit suljettiin pois tukkurahoitusmarkkinoilta, niistä tuli täysin riippuvaisia eurojärjestelmän rahoituksesta⁽²⁰⁾, josta yhä suurempi osa myönnettiin Kreikan keskuspankin antaman valtion takaaman maksuvalmiusavun muodossa.
- (47) Kreikka käynnisti 3 päivänä joulukuuta 2012 sijoittajien yksityissektorin osallistumisohjelman puitteissa saamien uusien Kreikan valtion joukkovelkakirjalainojen takaisinosto-ohjelman, jossa hinnat vaihtelivat 30,2 prosentista 40,1 prosenttiin niiden nimellisarvosta⁽²¹⁾. Kreikan pankit osallistuivat tähän takaisinosto-ohjelmaan, joka aiheutti lisää tappioita niiden taseeseen, koska suurimmasta osasta yksityissektorin osallistumisohjelman aikana näiden uusien joukkovelkakirjalainojen vuoksi kirjatusta kirjanpidollisesta tappiosta (joka muodostui markkina- ja nimellisarvon erosta) tuli lopullista ja peruuttamatonta⁽²²⁾.
- (48) Joulukuussa 2012 Kreikan neljä suurinta pankkia saivat Kreikan rahoitusvakausrahosta toisen väliaikaisrahoituksen.
- (49) Keväällä 2013 näiden neljän pankin väliaikaisrahoitukset muunnettiin kantaosakkein toteutetuiksi pysyviksi pääoman vahvistamiseksi niin, että Kreikan rahoitusvakausrahosta omistaa yli 80 prosenttia kunkin neljän pankin osakkeista. Kreikan rahoitusvakausrahosta sai äänioikeudettomia osakkeita niiltä pankeilta, jotka onnistuivat houkuttelemaan ennalta määritellyn määrän yksityistä pääomaa, ja Kreikan rahoitusvakausrahosta ohella uusia varoja sijoittaneille yksityisille sijoittajille annettiin Kreikan rahoitusvakausrahosta ostamiin osakkeisiin kytkeytyä warrantteja.

⁽¹⁸⁾ Ks. alaviite 13, s. 104.

⁽¹⁹⁾ Ks. alaviite 14.

⁽²⁰⁾ Euroopan keskuspankki ja kansalliset keskuspankit muodostavat yhdessä eurojärjestelmän eli euroalueen keskuspankkijärjestelmän.

⁽²¹⁾ Kreikan valtiovarainministeriön lehdistötiedote 3 päivänä joulukuuta 2012, saatavilla verkko-osoitteessa: <http://www.pdma.gr/attachments/article/248/Press%20Release%20-%20December%2003.pdf>. Tämä oman velan takaisinosto paljon nimellisarvoa alemmalla hinnalla vähensi huomattavasti Kreikan velkaa.

⁽²²⁾ Ilman tällaista takaisinostoa näiden uusien joukkovelkakirjojen markkina-arvo olisi voinut nousta sen mukaan, miten korkojen ja Kreikan valtion maksukyvyttömyyden todennäköisyyden kaltaiset markkinamuuttajat kehittyvät.

- (50) Heinäkuussa 2013 Kreikan keskuspankki antoi neuvonantajan tehtäväksi toteuttaa diagnostinen tutkimus kaikkien Kreikan pankkien lainasalkuista. Kyseinen neuvonantaja teki luottotappioennusteet Kreikan pankkien kaikista kotimaisista lainasalkuista sekä ulkomailla olevien sivuliikkeiden ja tytäryhtiöiden lainasalkuista, joihin liittyi Kreikan tilanteen muodostama riski, kolmen ja puolen vuoden aikavälille sekä lainojen kuoletusajaksi. Analyysissa tuotetut luottotappioennusteet perustuivat kahteen makrotaloudelliseen skenaarioon: perusskenaarioon ja epäedulliseen skenaarioon. Ulkomaisten lainasalkkujen luottotappioennusteet teki Kreikan keskuspankki käyttäen jonkin verran neuvonantajan apua.
- (51) Syksyllä 2013 Kreikan keskuspankki käynnisti neuvonantajan arvioinnin perusteella toisen stressitestin, jäljempänä "vuoden 2013 stressitesti", arvioidakseen Kreikan pankkien pääomatilanteen vakautta sekä perusskenaariossa että epäedullisessa skenaariossa. Kreikan keskuspankki suoritti pääomatarpeiden arvioinnin, jossa se sai teknistä tukea eräältä toiselta neuvonantajalta.
- (52) Vuoden 2013 stressitestin puitteissa tehdyn pääomatarpeiden arvioinnin keskeiset osatekijät olivat i) luottotappioennusteet ⁽²³⁾ pankkien lainasalkuista yhdistetyn Kreikkaan liittyvän riskin ja ulkomaisen riskin perusteella vähennettynä silloisilla luottotappiovarauksilla sekä ii) pankkien toiminnan arvioitu kannattavuus kesäkuusta 2013 joulukuuhun 2016 Kreikan keskuspankille vuoden 2013 neljännellä vuosineljänneksellä toimitettujen rakenneuudistussuunnitelmien varovaisen mukautuksen perusteella. Taulukko 4 sisältää yhteenvedon Kreikan suurimpien pankkien yhteenlaskettuja pääomatarpeita koskevista, vuoden 2013 stressitestin perusskenaariota mukaisista laskelmista.

Taulukko 4

Vuoden 2013 stressitesti: Kreikan pankkien yhteenlasketut pääomatarpeet perusskenaariossa (milj. euroa)

Pankit	Ydinpääoman viiteosuus (kesäkuu 2013) (1)	Luottotappiovaraukset (kesäkuu 2013) (2)	Kreikkaan liittyvää riskiä koskevat luottotappioennusteet (3)	Ulkomaista riskiä koskevat luottotappioennusteet ⁽¹⁾ (4)	Sisäisen tulon tuottaminen (5)	Stressitestin ydinpääoman osuus (joulukuu 2016) (6)	Pääomatarpeet (7) = (6) - (1) - (2) - (3) - (4) - (5)
NBG ⁽²⁾	4 821	8 134	- 8 745	- 3 100	1 451	4 743	2 183
Eurobank ⁽³⁾	2 228	7 000	- 9 519	- 1 628	2 106	3 133	2 945
Alpha	7 380	10 416	- 14 720	- 2 936	4 047	4 450	262
Piraeus	8 294	12 362	- 16 132	- 2 342	2 658	5 265	425

Lähde: Kreikan keskuspankki, 2013 Stress Test of the Greek Banking Sector, maaliskuu 2014, s. 42.

(1) Ulkomaista riskiä koskevien luottotappioennusteiden vaikutus laskettiin ulkomailla perittävän veron jälkeen ja ottaen huomioon myyntejä koskevat sitoumukset, joista tuolloin keskusteltiin komission kilpailun pääosaston kanssa.

(2) NBG:n luottotappiovarausta koskevat tiedot ovat 30 päivältä kesäkuuta 2013 pro forma -tietoina, jotka kattavat First Business Bankin ja Probankin.

(3) Eurobankin luottotappiovarausta koskevat tiedot ovat 30 päivältä kesäkuuta 2013 pro forma -tietoina, jotka kattavat New Hellenic Postbankin ja New Proton Bankin, jotka ostettiin elokuussa 2013.

- (53) Kreikan keskuspankki julkisti vuoden 2013 stressitestin tulokset 6 päivänä maaliskuuta 2014 ja pyysi pankkeja toimittamaan pääoman hankkimista koskevat suunnitelmansa huhtikuun 2014 puoliväliin mennessä perusskenaariota mukaisten pääomatarpeiden kattamiseksi.
- (54) Kyseiset neljä pankkia aloittivat pääoman korotukset maaliskuun lopun 2013 ja toukokuun alun 2014 välisenä aikana.

⁽²³⁾ Luottotappioennusteisiin sisältyvät Kreikan alulle panemista uusista lainoista kesäkuun 2013 ja joulukuun 2016 välisenä aikana odotetut tappiot.

2.1.2 Tuensaaja

- (55) Pankki tarjoaa yleispankkipalveluja lähinnä Kreikassa, Turkissa ja muissa Keski-, Itä- ja Kaakkois-Euroopan valtioissa (Kypros, Romania, Bulgaria, Serbia, Albania ja entinen Jugoslavian tasavalta Makedonia). Se tarjoaa täyden valikoiman pankki- ja rahoitustuotteita ja -palveluja kotitalouksille ja yrityksille. Sen toiminta kattaa vähittäispankkitoiminnan, yritys- ja yksityisasiakastoiminnan, omaisuudenhoidon, vakuutustoiminnan, treasury-toiminnan, pääomamarkkinat sekä muita palveluja. Pankin kotipaikka on Kreikassa, ja sen osakkeet on listattu Ateenan arvopaperipörssissä. Pankilla oli 30 päivänä syyskuuta 2012 yhteensä 37 831 työntekijää ⁽²⁴⁾, joista noin kolmasosa työskenteli Kreikassa, kolmasosa Turkissa ja viimeinen kolmasosa muissa maissa, lähinnä Kaakkois-Euroopassa.
- (56) Pankki osallistui yksityissektorin osallistumisohjelmaan ja vaihtoi Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoja ja valtion omistamille tai takaamille yhtiöille annettuja lainoja 14 749 miljoonan euron nimellisarvosta. Yhteensä sen yksityissektorin osallistumiseen liittyvä tappio oli noin 11 735 miljoonaa euroa ennen veroja, ja se kirjattiin kokonaisuudessaan pankin vuoden 2011 kirjanpitoon ⁽²⁵⁾. Joulukuun 2012 takaisinosto-ohjelman aikana pankki myi yksityissektorin osallistumisohjelman puitteissa saamansa uudet Kreikan valtion joukkovelkakirjalainat huomattavasti nimellisarvoa alemmalla hinnalla. Uusista Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoista aiheutuneet tappiot realisoituivat tämän myynnin seurauksena.
- (57) Taulukossa 5 esitetään pankin keskeiset tunnusluvut joulukuulta 2010, joulukuulta 2011, joulukuulta 2012 ja joulukuulta 2013 (konsolidoidut tiedot kustakin vuositilinpäätöksestä).

Taulukko 5

National Bank of Grecen keskeiset tunnusluvut 2010, 2011, 2012 ja 2013 ⁽¹⁾

Voitot ja tappiot (miljoonaa euroa)	2010	2011	2012	2013
Nettokorkotulot	4 148	3 843	3 365	3 157
Liiketoiminnan tuotot yhteensä	4 639	4 372	3 527	3 771
Liiketoiminnan kulut yhteensä	- 2 512	- 2 541	- 2 322	- 2 547
Tuotto ennen varauksia	2 127	1 833	1 205	1 224
Luottoriskien kattamiseen liittyvät arvonalentumistappiot	- 1 450	- 3 439	- 2 966	- 1 373
Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoihin ja yksityissektorin osallistumisohjelmaan soveltuviin lainoihin liittyvät arvonalentumistappiot	0	- 11 783	- 187	0
Nettovoitot/nettotappiot	440	- 12 325	- 2 131	807
Valikoidut volyymiluvut (milj. euroa)	31. joulukuuta 2010	31. joulukuuta 2011	31. joulukuuta 2012	31. joulukuuta 2013
Luotot ja ennakkomaksut asiakkaille yhteensä (netto)	77 262	71 496	69 135	67 250
Talletukset	68 039	59 544	58 722	62 876

⁽²⁴⁾ http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/91c0c238-1219-4f87-b0d6-0a3e9c62f4c3/Summary+financial+data+30+09+2013_EN.pdf?MOD=AJPERES&CONVERT_TO=url&CACHEID=91c0c238-1219-4f87-b0d6-0a3e9c62f4c3

⁽²⁵⁾ Ks. taulukko 2.

Voitot ja tappiot (miljoonaa euroa)	2010	2011	2012	2013
Varat yhteensä	120 745	106 870	104 798	110 930
Oma pääoma yhteensä ⁽²⁾	10 905	- 253	- 2 042	7 874

(1) *Lähteet:*

2012 ja 2013: Taloudellinen tulos 2013 – konsolidoidut tilinpäätökset, s. 42–43

2011: Taloudellinen tulos 2012 – konsolidoidut tilinpäätökset, s. 44–45

2010: Taloudellinen tulos 2010 – konsolidoidut tilinpäätökset, s. 42–43.

(2) Näihin oman pääoman määriin sisältyy

— vuoden 2010 osalta 350 miljoonaa euroa Kreikan vuonna 2009 myöntämiä etuoikeutettuja osakkeita;

— vuosien 2011, 2012 ja 2013 osalta 1 350 miljoonaa euroa Kreikan vuosina 2009 ja 2011 myöntämiä etuoikeutettuja osakkeita.

Näihin määriin eivät sisälly pankin vuonna 2012 saamat kaksi väliaikaisrahoitusta, joiden määrä oli 9 756 miljoonaa euroa.

- (58) Taulukosta 5 ilmenee, että niiden valtaviin tappioiden lisäksi, jotka pankki kirjasi vuonna 2011 yksityissektorin osallistumisohjelman vuoksi (11 735 miljoonaa euroa ⁽²⁶⁾), se kärsi tuottojen vähenemisestä (mikä johtui muun muassa talletusten korkeammista kustannuksista) sekä kreikkalaisten ja ulkomaisten lainasalkkujensa suurista ja kasvavista arvonalennustappioista. Pankin likviditeettiasema kärsi talletusten ulosvirtauksesta, mutta sen lainojen nettosuhde talletuksiin pysyi suhteellisen alhaisena muihin Kreikan pankkeihin verrattuna (118 prosenttia 31 päivänä joulukuuta 2012 ⁽²⁷⁾).
- (59) Vuoden 2013 stressitestissä arvioitiin, että pankin pääomatarve perusskenaarion mukaan oli 2 183 miljoonaa euroa. Stressitestin jälkeen pankki yritti hankkia 2,5 miljardia euroa pääomaa markkinoilta.
- (60) Pankki ilmoitti 6 päivänä toukokuuta 2014 käynnistävänsä ostotarjousmenettelyn ⁽²⁸⁾ hankkiakseen 2,5 miljardia euroa ⁽²⁹⁾.
- (61) Pankki ilmoitti 9 päivänä toukokuuta 2014 laskevansa liikkeeseen 1 136,4 miljoonaa uutta kantaosaketta, joiden hinta oli 2,20 euroa osakkeelta, ja toteuttavansa osakeannin. Näiden toimenpiteiden kokonaisbruttotuotto olisi 2,5 miljardia euroa ⁽³⁰⁾. Osakepääoman korotus toteutettiin peruuttamalla olemassa olevien osakkaiden merkintätuoikeudet, kuten Ateenassa 10 päivänä toukokuuta 2014 järjestetyssä yhtiökokouksessa päätettiin ⁽³¹⁾. Kreikan rahoitusvakausrahasto hyväksyi osakepääoman korotuksen riippumattomien asiantuntijoiden laatimien, lain 3864 mukaisen kahden arvonnääritysraportin perusteella ⁽³²⁾.

2.2 PANKIN SUORITTAMAT KREIKAN PANKKITOIMINNAN OSTOT

2.2.1 Kolmen osuuspankin tiettyjen velkojen ostaminen

- (62) Kreikan keskuspankki totesi 18 päivänä maaliskuuta 2012, että kolme osuuspankkia eivät täyttäneet vakavaraisuusvaatimuksia, ja päätteli, että ne eivät pystyisi lisäämään pääomaansa. Tästä syystä Kreikan keskuspankki päätti peruuttaa niiden pankkiluvat ja asettaa ne selvitystilaan.
- (63) Kreikan keskuspankki katsoi, että kriisinratkaisutoimenpiteiden toteuttaminen ja erityisesti talletusten myyminen huutokaupalla kriisinratkaisukehyksen yhteydessä (lain 3601/2007 63 D §) sekä asianomaisen rajoitusvajeen rahoittaminen oli erittäin tärkeää yksityissektorin osallistumisohjelman ja toisen sopeutusohjelman jälkeen lisääntyneen tallettajien luottamuksen ylläpitämiseksi ja että vaikka markkinoiden mieliala oli äskettäin kääntynyt positiiviseen suuntaan, käänne oli hauras. Kreikan keskuspankki arvioi, että 19 päivänä maaliskuuta 2012 asiastalletusten kokonaismäärä (arvio perustui tarkastamattomiin tietoihin 30 päivästä syyskuuta 2013) näissä kolmessa osuuspankissa oli noin 325 miljoonaa euroa.

⁽²⁶⁾ Ks. taulukko 2.

⁽²⁷⁾ Vuoden 2012 konsolidoitujen tilinpäätösten mukaan.

⁽²⁸⁾ Ostotarjousmenettelyssä otetaan yhteyttä mahdollisiin sijoittajiin heidän ostotoimeksiantojensa kirjaamiseksi tarjouskirjaan, jotta pääomakorotus voidaan saattaa päätökseen.

⁽²⁹⁾ https://www.nbg.gr/english/the-group/press-office/press-releases/Documents/Launch_press_release.06.05.2014.pdf

⁽³⁰⁾ https://www.nbg.gr/english/the-group/press-office/press-releases/Documents/20140509%20Pricing%20Press%20Release_%ce%95%ce%9d.pdf

⁽³¹⁾ <https://www.nbg.gr/en/the-group/press-office/press-releases/update-regarding-the-egm-10-5-14>

⁽³²⁾ http://www.hfsf.gr/files/press_release_20140509_en.pdf

- (64) Kreikan keskuspankki käynnisti osto- ja sulautumismenettelyn, jossa ostajalle siirretään kaikki talletukset, myös pankkienväliset talletukset, sekä saamiset ja velat Kreikan talletus- ja investointitakausrahasitolle, mutta ei lainoja. Kreikan keskuspankki kehotti 20 päivänä maaliskuuta 2012 viittä Kreikan tuona ajankohtana suurinta luottolaitosta toimittamaan tarjouksensa. Pankki ja kolme muuta pankkia toimitti sitovat tarjoukset. Pankin tarjous katsottiin parhaaksi ottaen huomioon vastike ja siirron suorittamiseen tarvittava aika. Pankki tarjoutui maksamaan vastikkeeksi määrän, joka vastasi [...] (*) prosenttia siirretyistä talletuksista, ja arvioi, että siirto voitaisiin suorittaa yhden työpäivän kuluessa.

2.2.1.1 Cooperative Bank of Lesvos-Limnos ("Lesvos-Limnos Bank")

- (65) Kreikan keskuspankki päätti 23 päivänä maaliskuuta 2012, että Lesvos-Limnos Bankin talletukset sekä saamiset ja velat Kreikan talletus- ja investointitakausrahasitolle siirretään pankille⁽³³⁾. Kreikan keskuspankin mukaan⁽³⁴⁾ siirrettyjen velkojen käypä arvo oli [...] miljoonaa euroa, kun varoja ei siirretty. Vastikkeen määräksi laskettiin⁽³⁵⁾ [...] miljoonaa euroa eli [...] prosenttia siirretyistä talletuksista. Kreikan rahoitusvakausrahasito kattoi rahoitusvajeen lain 3601/2007 63 D §:n 13 momentin nojalla. Kreikan rahoitusvakausrahasito maksoi 10 päivänä huhtikuuta 2012 kaksi kolmasosaa kokonaisrahoitusvajeesta ERVV:n velkakirjoina ja sitoutui maksamaan jäljelle jäävän määrän, kun rahoitusvaje on määritetty lopullisesti. Kreikan keskuspankki määritteli 22 päivänä kesäkuuta 2012, että Lesvos-Limnos Bankin lopullinen rahoitusvaje oli 56,6 miljoonaa euroa. Kreikan rahoitusvakausrahasito kattoi maksamattoman osan rahoitusvajeesta 20 päivänä heinäkuuta 2012.
- (66) Kriisinratkaisun ajankohtana Lesvos-Limnos Bankin palveluksessa oli 37 työntekijää ja sillä oli 3 konttoria. Pankki ei ottanut haltuunsa yhtään Lesvos-Limnos Bankin konttoria, ja sen työntekijät irtisanottiin.

2.2.1.2 Cooperative Bank of Achaia ("Achaia Bank")

- (67) Kreikan keskuspankki päätti 23 päivänä maaliskuuta 2012, että Achaia Bankin talletukset sekä saamiset ja velat Kreikan talletus- ja investointitakausrahasitolle siirretään pankille⁽³⁶⁾. Kreikan keskuspankin mukaan⁽³⁷⁾ siirrettyjen velkojen käypä arvo oli [...] miljoonaa euroa, kun varoja ei siirretty. Vastikkeen määräksi laskettiin⁽³⁸⁾ [...] miljoonaa euroa eli [...] prosenttia siirrettyjen talletusten pääomasta. Kreikan rahoitusvakausrahasito kattoi rahoitusvajeen lain 3601/2007 63 D §:n 13 momentin nojalla. Kreikan rahoitusvakausrahasito maksoi 10 päivänä huhtikuuta 2012 kaksi kolmasosaa kokonaisrahoitusvajeesta ERVV:n velkakirjoina ja sitoutui maksamaan jäljelle jäävän määrän, kun rahoitusvaje on määritetty lopullisesti. Kreikan keskuspankki määritteli 22 päivänä kesäkuuta 2012, että Achaia Bankin lopullinen rahoitusvaje oli 212,9 miljoonaa euroa. Kreikan rahoitusvakausrahasito kattoi maksamattoman osan rahoitusvajeesta 20 päivänä heinäkuuta 2012.
- (68) Kriisinratkaisun ajankohtana Achaia Bankin palveluksessa oli 103 työntekijää ja sillä oli 13 konttoria. Pankki ei ottanut haltuunsa yhtään Achaia Bankin konttoria, ja sen työntekijät irtisanottiin.

2.2.1.3 Cooperative Bank of Lamia ("Lamia Bank")

- (69) Kreikan keskuspankki päätti 23 päivänä maaliskuuta 2012, että Lamia Bankin talletukset sekä saamiset ja velat Kreikan talletus- ja investointitakausrahasitolle siirretään pankille⁽³⁹⁾. Kreikan keskuspankin mukaan siirrettyjen velkojen käypä arvo oli [...] miljoonaa euroa, kun varoja ei siirretty. Vastikkeen määräksi laskettiin⁽⁴⁰⁾ [...] miljoonaa euroa eli [...] prosenttia siirrettyjen talletusten pääomasta. Kreikan rahoitusvakausrahasito kattoi rahoitusvajeen lain 3601/2007 63 D §:n 13 momentin nojalla. Kreikan rahoitusvakausrahasito maksoi 10 päivänä huhtikuuta 2012 kaksi kolmasosaa kokonaisrahoitusvajeesta ERVV:n velkakirjoina ja sitoutui maksamaan jäljelle jäävän määrän, kun rahoitusvaje on määritetty lopullisesti. Kreikan keskuspankki määritteli 22 päivänä kesäkuuta 2012, että Lamia Bankin lopullinen rahoitusvaje oli 56,3 miljoonaa euroa. Kreikan rahoitusvakausrahasito kattoi maksamattoman osan rahoitusvajeesta 20 päivänä heinäkuuta 2012.
- (70) Kriisinratkaisun ajankohtana Lamia Bankin palveluksessa oli 47 työntekijää ja sillä oli 5 konttoria. Pankki ei ottanut haltuunsa yhtään Lamia Bankin konttoria, ja sen työntekijät irtisanottiin.

(*) Luottamuksellinen tieto.

⁽³³⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/4/23.3.2012.

⁽³⁴⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/6/23.3.2012.

⁽³⁵⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/5/23.3.2012.

⁽³⁶⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/1/23.3.2012.

⁽³⁷⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/3/23.3.2012.

⁽³⁸⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/2/23.3.2012.

⁽³⁹⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/7/23.3.2012.

⁽⁴⁰⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 1/8/23.3.2012.

- (71) Kolmen osuuspankin rahoitusvajeiden määrät esitetään taulukossa 6:

Taulukko 6

Kolmen osuuspankin lopulliset rahoitusvajeet

	Lopullinen rahoitusvaje (miljoonaa euroa)
Lesvos-Limnos Bank	56,6
Achaia Bank	212,9
Lamia Bank	56,3
Yhteensä	325,8

Lähteet: Kreikan keskuspankin kriisintarkaisutoimenpidekomitean 22 päivänä kesäkuuta 2012 tekemät päätökset 3/1, 3/2 ja 3/3.

2.2.2 First Business Bankin tiettyjen varojen ja vastuiden osto

- (72) FB Bank oli pieni pankki, jonka taseen loppusumma oli 1,4 miljardia euroa sen kriisintarkaisun ajankohtana, ja sen markkinaosuus lainoista ja talletuksista oli alle 1 prosentti. FB Bankilla oli 19 konttoria eri puolilla Kreikkaa ja sen palveluksessa oli 260 työntekijää 31 päivänä joulukuuta 2012.
- (73) FB Bank sai Kreikan pankkien tukiohjelman mukaisesti i) 50 miljoonan euron pääomasijoituksen Kreikan valtiolta heinäkuussa 2009, ii) Kreikan valtion joukkovelkakirjoja 60 miljoonan euron arvosta toukokuussa 2012 ⁽⁴¹⁾ ja iii) liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjojen valtiontakauksen, jonka nimellisarvo oli 50 miljoonaa euroa, maaliskuussa 2011.
- (74) FB Bank osallistui yksityissektorin osallistumisohjelmaan ja vaihtoi Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoja 70 miljoonan euron nimellisarvosta. Kuten taulukossa 2 esitetään, sen yksityissektorin osallistumiseen liittyvä tappio oli yhteensä noin 49 miljoonaa euroa ennen veroja. Kuten taulukossa 3 esitetään, FB Bankin pääomatarpeiden arvioitiin vuoden 2012 stressitestissä olevan 168 miljoonaa euroa.

First Business Bankin osto

- (75) Kreikan keskuspankki vaati 8 päivänä marraskuuta 2012 FB Bankia saattamaan pääomakorotuksen päätökseen 30 päivään huhtikuuta 2013 mennessä palauttaakseen ydinpääoman osuutensa entiselleen.
- (76) Koska FB Bank ei onnistunut hankkimaan vaadittua pääomaa 30 päivään huhtikuuta 2013 mennessä, Kreikan keskuspankki päätti peruuttaa FB Bankin toimiluvan ja asettaa sen selvitystilaan.
- (77) Kreikan keskuspankki katsoi, että kriisintarkaisutoimenpiteiden toteuttaminen osto- ja sulautumismenettelyllä ja varsinkin rahoitusvajeen rahoittaminen ja siirrettyihin varoihin liittyvien pääomatarpeiden kattaminen sen yhteydessä oli ratkaisevan tärkeää, jotta voitiin ylläpitää tallettajien luottamusta Kreikan pankkijärjestelmään ja siten säilyttää rahoitusvakaus. Kreikan keskuspankki arvioi, että 31 päivänä joulukuuta 2012 asiakastalletusten kokonaismäärä FB Bankissa oli noin 1 278 miljoonaa euroa, joista vain 830 miljoonaa euroa oli Kreikan talletus- ja investointitakausrahaston takaamia. Jos FB Bank olisi asetettu selvitystilaan soveltamatta kriisintarkaisutoimenpiteitä, noin 448 miljoonaa euroa talletuksia olisi jäänyt kattamatta.
- (78) Näiden rahoitusvakautta koskevien näkökohtien vuoksi Kreikan keskuspankki myi huutokaupalla tietyt FB Bankin varat ja velat, talletukset mukaan luettuna. FB Bankin varojen osto olisi kuitenkin voinut aiheuttaa ostajalle uusia pääomatarpeita, ja siksi mikään pankki ei olisi suostunut ostamaan valikoituja varoja ja velkoja. Toukokuun 8 päivänä 2013 päivätyssä kirjeessään Kreikan rahoitusvakausrahastolle Kreikan keskuspankki ilmoitti pitävänsä asianmukaisena, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattaisi tällaiset pääomatarpeet osana kriisintarkaisukustannuksia. Toukokuun 10 päivänä 2013 päivätyssä lopullisessa sitovassa tarjouksessaan pankki vaati, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattaisi FB Bankista siirrettyjen varojen oston aiheuttamat pääomatarpeet. Kreikan keskuspankki arvioi näiden pääomatarpeiden määräksi noin 100 miljoonaa euroa kriisintarkaisun ajankohtana ⁽⁴²⁾.

⁽⁴¹⁾ FB Bank oli saanut tammikuussa 2009 Kreikan valtion joukkovelkakirjoja, jotka erääntyivät joulukuussa 2011.

⁽⁴²⁾ Kreikan keskuspankin 11 päivänä toukokuuta 2013 komissiolle lähettämä sähköpostiviesti.

- (79) Pankki ja eräs toinen pankki toimittivat 8 päivänä toukokuuta 2013 ei-sitovat tarjouksensa. Molempien pankkien tarjoukset perustuivat siihen käsitykseen, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattaisi sekä rahoitusvajeen että siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet. Pankki toimitti 10 päivänä toukokuuta 2013 lopullisen tarjouksensa. Kreikan keskuspankki päätti siirtää FB Bankin varat ja velat pankille, jonka tarjous katsottiin parhaaksi.
- (80) Asiakaslainat (muut kuin ne, joiden lyhennykset olivat jatkuvasti myöhässä) sekä useimmat käteisvarat samoin kuin aineeton omaisuus ja liikearvo, omistusoikeudet, kiinteistöjen vuokraamiseen tai ostoon liittyvät sopimukset, pankkienväliset velat ja asiakastalletukset siirrettiin pankille.
- (81) Kreikan keskuspankin kriisinratkaisun ajankohtana tekemän alustavan arvioinnin mukaan ⁽⁴³⁾ FB Bankista pankille siirrettyjen velkojen arvo oli 1 402 miljoonaa euroa ja siirrettyjen varojen arvo 878 miljoonaa euroa. Niiden erotus eli rahoitusvaje oli 524 miljoonaa euroa. Rahoitusvajeen kattoi lain 3601/2007 63 D §:n 13 momentin nojalla Kreikan rahoitusvakausrahasto, joka maksoi 28 päivänä kesäkuuta 2013 kaksi kolmasosaa arvioidusta rahoitusvajeesta eli 349,6 miljoonaa euroa. Kun Kreikan keskuspankki oli 7 päivänä marraskuuta 2013 päätyntyn rahoitusvajetta koskevissa laskelmissaan ⁽⁴⁴⁾ 457 miljoonan euron määrään, Kreikan rahoitusvakausrahasto maksoi 13 päivänä marraskuuta 2013 ⁽⁴⁵⁾ pankille 107,4 miljoonaa euroa.

2.2.3 Probankin tiettyjen varojen ja vastuiden osto

- (82) Probankilla oli 31 päivänä maaliskuuta 2013 Kreikassa 112 konttorin verkosto ja sen palveluksessa oli 1 087 työntekijää ⁽⁴⁶⁾.
- (83) Probankin tase oli noin 3,2 miljardia euroa 30 päivänä kesäkuuta 2013 ⁽⁴⁷⁾. Probankin markkinaosuus lainoista oli 1,1 prosenttia ja talletuksista 1,7 prosenttia 31 päivänä maaliskuuta 2013.
- (84) Probank osallistui yksityissektorin osallistumisohjelmaan ja vaihtoi Kreikan valtion joukkovelkakirjalainoja 415 miljoonan euron nimellisarvosta. Kuten taulukossa 2 esitetään, sen yksityissektorin osallistumiseen liittyvä tappio oli yhteensä noin 295 miljoonaa euroa ennen veroja. Kuten taulukossa 3 esitetään, Probankin pääomatarpeiden arvioitiin vuoden 2012 stressitestissä olevan 282 miljoonaa euroa.

Probankin osto

- (85) Kreikan keskuspankki vaati 26 päivänä lokakuuta 2012 Probankia lisäämään pääomaansa 282 miljoonalla eurolla.
- (86) Koska Probank ei onnistunut lisäämään pääomaansa, Kreikan keskuspankki päätti heinäkuussa 2013 peruuttaa sen toimiluvan ja asettaa sen selvitystilaan ⁽⁴⁸⁾. Tarkemmin sanottuna Probankin omien varojen tilanne oli negatiivinen ja ne arvioitiin noin – 16 miljoonaksi euroksi 31 päivältä maaliskuuta 2013 olevien konsolidoitujen tietojen perusteella. Näin ollen Probank ei täyttänyt pääomaan koskevia vähimmäisvaatimuksiaan ja sen omat varat olivat pienemmät kuin lain 3601/2007 5 §:n 4 momentin a kohdassa vahvistettu pankkien vähimmäisosa-kepääoma.
- (87) Kreikan keskuspankki katsoi, että kriisinratkaisutoimenpiteiden toteuttaminen oli ratkaisevan tärkeää, jotta voitiin ylläpitää tallettajien luottamusta Kreikan pankkijärjestelmään ja siten säilyttää rahoitusvakaus. Kreikan keskuspankki arvioi, että 31 päivänä maaliskuuta 2013 asiakastalletusten kokonaismäärä Probankissa oli noin 3 123 miljoonaa euroa, joista vain 1 998 miljoonaa euroa oli Kreikan talletus- ja investointitakausrahaston takaamia. Jos Probank olisi asetettu selvitystilaan soveltamatta kriisinratkaisutoimenpiteitä, noin 1 125 miljoonaa euroa talletuksia olisi siten jäänyt kattamatta.
- (88) Näiden rahoitusvakautta koskevien näkökohtien vuoksi Kreikan keskuspankki myi huutokaupalla tietyt Probankin varat ja velat, talletukset mukaan luettuna. Probankin varojen osto olisi kuitenkin voinut aiheuttaa ostajalle uusia pääomatarpeita, ja siksi mikään pankki ei olisi suostunut ostamaan valikoituja varoja ja velkoja. Heinäkuun 25 päivänä 2013 päivättyssä lopullisessa sitovassa tarjouksessaan pankki vaati, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattaisi Probankista siirrettyjen varojen oston aiheuttamat pääomatarpeet. Kreikan rahoitusvakausrahasto otti huomioon vaaditun sitoumuksen kyseisten pääomatarpeiden kattamiseksi arvioidessaan saatuja tarjouksia. Näiden pääomatarpeiden määräksi arvioitiin [180–280] miljoonaa euroa ⁽⁴⁹⁾.

⁽⁴³⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 10/2/10.5.2013.

⁽⁴⁴⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 13/1/7.11.2013.

⁽⁴⁵⁾ Kreikan rahoitusvakausrahaston toimintakertomus heinä–joulukuulta 2013, saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf

⁽⁴⁶⁾ Pankin 25 päivänä heinäkuuta 2013 tekemä tarjous, joka perustui Kreikan pankin toimittamiin tietoihin 31 päivältä maaliskuuta 2013.

⁽⁴⁷⁾ Kreikan keskuspankin 2 päivänä huhtikuuta 2014 toimittamat tiedot.

⁽⁴⁸⁾ Kreikan keskuspankin luotto- ja vakuutusasioiden komitean päätös 85/1/26.7.2013.

⁽⁴⁹⁾ Kreikan rahoitusvakausrahasto, Probank – Review of submitted offers, 25. heinäkuuta 2013.

- (89) Eräs toinen suuri kreikkalainen pankki toimitti 24 päivänä heinäkuuta 2013 tarjousluonnoksen, ja pankki toimitti 25 päivänä heinäkuuta 2013 oman tarjouksensa. Molempien pankkien tarjoukset perustuivat siihen käsitykseen, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattaisi sekä rahoitusvajeen että siirrettyjen varojen aiheuttamat pääomatarpeet. Kreikan keskuspankki päätti siirtää Probankin varat ja velat pankille, jonka tarjous katsottiin parhaaksi.
- (90) Asiakaslainat (muut kuin ne, joiden lyhennykset olivat jatkuvasti myöhässä) sekä useimmat käteisvarat samoin kuin aineeton omaisuus ja liikearvo, omistusoikeudet, kiinteistöjen vuokraamiseen tai ostoon liittyvät sopimukset, pankkienväliset velat ja asiakastalletukset siirrettiin pankille.
- (91) Kreikan keskuspankin kriisinratkaisun ajankohtana tekemän alustavan arvioinnin mukaan ⁽⁵⁰⁾ Probankista pankille siirrettyjen velkojen arvo oli 3 198,9 miljoonaa euroa ja siirrettyjen varojen arvo 2 961,4 miljoonaa euroa. Niiden erotus eli rahoitusvaje oli 237,6 miljoonaa euroa. Rahoitusvajeen kattoi lain 3601/2007 63 D §:n 13 momentin nojalla Kreikan rahoitusvakausrahasto, joka maksoi 9 päivänä elokuuta 2013 kaksi kolmasosaa arvioidusta rahoitusvajeesta eli 158,4 miljoonaa euroa. Rahoitusvaje, jota koskevat laskelmat Kreikan keskuspankki sai päätökseen 30 päivänä joulukuuta 2013, oli 562,7 miljoonaa euroa ⁽⁵¹⁾. Kreikan rahoitusvakausrahasto maksoi 31 päivänä 2013 joulukuuta pankille 404,4 miljoonaa euroa käteissuorituksena ⁽⁵²⁾.

2.3 TUKITOIMENPITEET

2.3.1 Kreikan pankkien tukiohjelmasta pankille myönnetyt tukitoimenpiteet (toimenpiteet L1 ja A)

- (92) Pankki sai monenlaista tukea Kreikan pankkien tukiohjelman pääomapohjan vahvistamistoimenpiteestä, takaustoimenpiteestä ja valtion joukkovelkakirjalainatoimenpiteestä.

2.3.1.1 Takaustoimenpiteestä ja joukkovelkakirjalainatoimenpiteestä myönnetty valtion maksuvalmiustuki (toimenpide L1)

- (93) Pankki on saanut ja saa edelleen tukea takaustoimenpiteestä ja joukkovelkakirjalainatoimenpiteestä. Tätä tukea nimitetään tässä päätöksessä ”toimenpiteeksi L1”. Pankille oli 30 päivänä marraskuuta 2013 ⁽⁵³⁾ vallitsevan tilanteen mukaan myönnetty takauksia 14,8 miljardia euroa. Tuona ajankohtana pankilla lainassa olleiden valtion joukkovelkakirjojen määrä oli 847 miljoonaa euroa. Huhtikuun 15 päivästä 2011 lähtien pankki oli saanut lainaksi valtion joukkovelkakirjoja 787 miljoonan euron arvosta sekä 12,9 miljardia euroa valtiontakauksia.
- (94) Pankin rakenneuudistussuunnitelmassa, jonka Kreikan viranomaiset toimittivat komissiolle 25 päivänä kesäkuuta 2014, ne ilmoittivat aikovansa jatkaa takuiden myöntämistä ja valtion joukkovelkakirjojen lainaamista pankille Kreikan pankkien tukiohjelman puitteissa rakenneuudistuskauden ajan.

2.3.1.2 Pääomapohjan vahvistamistoimenpiteestä myönnetty valtion pääomasijoitus (toimenpide A)

- (95) Toukokuussa 2009 ja joulukuussa 2011 pankki sai Kreikalta pääoman vahvistamistoimenpiteestä myönnetty 350 miljoonan ja 1 000 miljoonan euron pääomasijoitukset eli yhteensä 1 350 miljoonaa euroa (toimenpide A), mikä vastaa noin 2:ta prosenttia pankin tuolloisista riskipainotetuista omaisuuseristä.
- (96) Pääomapohjan vahvistaminen toteutettiin Kreikan merkitsemillä etuoikeutetuilla osakkeilla, joiden kuponkikorko oli 10 prosenttia ja erääntymisaika viisi vuotta. Vuonna 2010 etuoikeutettujen osakkeiden duraatiota jatkettiin samalla, kun niiden voitonjako-oikeuksia korotettiin. Ellei etuoikeutettuja osakkeita lunasteta tämän alustavan viiden vuoden ajanjakson kuluessa eikä yhtiökokous ole tehnyt päätöstä osakkeiden lunastamisesta, Kreikan valtiovarainministeri korottaa kuponkikorkoa 2 prosentilla vuosittain kumulatiivisesti (toisin sanoen korko on 12 prosenttia vuonna kuusi, 14 prosenttia vuonna seitsemän jne.).

⁽⁵⁰⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 12/2/26.7.2013.

⁽⁵¹⁾ Ero johtui lähinnä siitä, että siirrettyjen bruttolainojen tosiasiallinen määrä oli 197 miljoonaa euroa pienempi kuin alun perin arvioitu määrä ja että myös lainoja koskevat varaukset lisääntyivät 141 miljoonalla eurolla, sekä pääoma- ja joukkovelkakirjasalkun samoin kuin velkojen ja etenkin talletusten arvostuksen pienenemisestä.

⁽⁵²⁾ Kreikan rahoitusvakausrahaston toimintakertomus heinä–joulukuulta 2013, saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf

⁽⁵³⁾ Kreikan valtiovarainministeriön takaus- ja joukkovelkakirjalainatoimenpiteiden käytöstä 13 päivänä joulukuuta 2013 julkaiseman raportin mukaan.

2.3.2 Valtion takaama maksuvalmiusapu (toimenpide L2)

- (97) Maksuvalmiusapu on poikkeuksellinen toimenpide, jonka avulla maksukykyinen rahoituslaitos, jolla on väliaikaisia maksukykyongelmia, voi saada eurojärjestelmän rahoitusta ilman, että tällainen toimenpide on osa yhteistä rahapolitiikkaa. Tällaisen rahoituslaitoksen maksuvalmiusavusta maksama korko on [...] korkopistettä korkeampi kuin sen normaalista EKP:n rahoituksesta maksama korko.
- (98) Kreikan keskuspankki on vastuussa maksuvalmiusohjelmasta, mikä tarkoittaa, että se vastaa maksuvalmiusavun myöntämisestä johtuvista kustannuksista ja riskeistä ⁽⁵⁴⁾. Kreikka myönsi Kreikan keskuspankille valtioneuvoston, jota sovelletaan Kreikan keskuspankin myöntämän maksuvalmiusavun kokonaismäärään. Hyväksymällä lain 3943/2011 50 §:n 7 momentin, jolla muutettiin lain 2362/1995 65 §:n 1 momenttia, annettiin Kreikan valtiovarainministeriölle mahdollisuus myöntää valtion puolesta takauksia Kreikan keskuspankille tämän luottolaitoksilta saatavien vaateiden suojaamiseksi. Maksuvalmiusapua saavien pankkien on maksettava valtiolle takausmaksu, joka on [...] korkopistettä.
- (99) Pankki oli 31 päivään tammikuuta 2012 mennessä saanut 8,6 miljardia euroa valtion takaamaa maksuvalmiusapua ⁽⁵⁵⁾, ja 31 päivään joulukuuta 2012 mennessä se oli saanut 30,9 miljardia euroa valtion takaamaa maksuvalmiusapua ⁽⁵⁶⁾.

2.3.3 Pankille Kreikan rahoitusvakausrahaston kautta myönnetyt tukitoimenpiteet (toimenpiteet B1, B2 ja B3)

- (100) Vuoden 2012 jälkeen pankki on saanut tukea useista Kreikan rahoitusvakausrahaston myöntämistä pääomatukitoimenpiteistä. Taulukossa 7 esitetään yleiskatsaus näistä tukitoimenpiteistä.

Taulukko 7

Pankille Kreikan rahoitusvakausrahaston kautta myönnetyt tukitoimenpiteet

	1. väliaikaisrahoitus – toukokuu 2012 (miljoonaa euroa)	2. väliaikaisrahoitus – joulukuu 2012 (miljoonaa euroa)	Kevään 2013 pääomapolijan vahvistaminen – toukokuu 2013 (miljoonaa euroa)
Toimenpide	B1	B2	B3
Määrä (milj. euroa)	7 430	2 326	8 677

2.3.3.1 Ensimmäinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B1)

- (101) NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 14–33 kappaleessa kuvattiin yksityiskohtaisesti toukokuussa 2012 ⁽⁵⁷⁾ toteutettu ensimmäinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B1). Tässä jaksossa esitetään kyseisen toimenpiteen tausta ja pääpiirteet.
- (102) Kreikan rahoitusvakausrahasto lähetti 20 päivänä huhtikuuta 2012 pankille kirjeen, jolla se sitoutui osallistumaan pankin suunniteltuun osakepääoman korottamiseen jopa 6,9 miljardilla eurolla.
- (103) Kreikan rahoitusvakausrahasto siirsi 28 päivänä toukokuuta 2012 toimenpiteessä B1 pankille 7,4 miljardin arvosta ERVV:n joukkovelkakirjoja Kreikan rahoitusvakausrahaston perustamisesta annetun lain 3864/2010, jäljempänä 'Kreikan rahoitusvakausrahastoa koskeva laki', väliaikaisrahoitusta koskevien säännösten mukaisesti. Komissio totesi jo NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 50 kappaleessa, että 28 päivänä toukokuuta 2012 toteutetulla väliaikaisrahoituksella täytettiin sitoumuskirjeessä hyväksytyt velvoitteet, joten väliaikaisrahoitus oli jatkoa samalle tuelle. Kreikan keskuspankki teki sekä sitoumuskirjeessä esitetyt että ensimmäisessä väliaikaisrahoituksessa maksettuja määriä koskevat laskelmat varmistaakseen, että pankin

⁽⁵⁴⁾ Kreikan keskuspankin 7 päivänä marraskuuta 2011 päivätyn kirjeen mukaan takaukset koskevat maksuvalmiusavun kokonaismäärää.

⁽⁵⁵⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitetut tiedot.

⁽⁵⁶⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitetun rakenneuudistussuunnitelman liite I, s. 24.

⁽⁵⁷⁾ Kuten johdanto-osan 101 ja 102 kappaleessa selitettiin, sitoumus myönnettiin huhtikuussa 2012 ja pääomapolijan vahvistaminen toteutettiin toukokuussa 2012.

kokonaispääomaosuus oli 8 prosenttia 31 päivänä joulukuuta 2011, jolloin väliaikaisrahoitus kirjattiin takautuvasti pankin kirjanpitoon. Kuten taulukosta 3 voidaan nähdä, toimenpide B1 ei kattanut vuoden 2012 stressitestissä havaittuja pääomatarpeita kokonaisuudessaan. Pankin oli määrä hankkia pääoma tulevalle pääomakorotuksella, ja väliaikaisrahoituksen tarkoituksena oli vain säilyttää pankin kelpoisuus saada EKP:n rahoitusta, kunnes pääomakorotus oli toteutettu.

- (104) Pankin ja Kreikan rahoitusvakausrahaston välisessä ennakkomerkintäsopimuksessa määrättiin, että ensimmäisen väliaikaisrahoituksen päivämäärän ja sen päivämäärän, jona ensimmäinen väliaikaisrahoitus muunnettiin kantaosakkeiksi ja muiksi vaihdettaviksi rahoitusinstrumenteiksi, välisenä aikana pankin oli maksettava Kreikan rahoitusvakausrahastolle vuosittaisena maksuna 1 prosentti ERVV:n joukkovelkakirjojen nimellisarvosta ja että kuponkimaksut ja ERVV:n joukkovelkakirjoille tältä ajalta kertynyt korko lasketaan Kreikan rahoitusvakausrahaston suorittamaksi lisäpääomasijoitukseksi ⁽⁵⁸⁾.

2.3.3.2 Toinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B2)

- (105) Pankki kirjasi lisätappioita vuoden 2012 syksyllä. Sen vuoksi sen pääoma pieneni jälleen alle vakavaraisuudelle asetettujen vähimmäisvaatimusten, joita EKP:n rahoituksen saaminen edellyttää.
- (106) Tämän tuloksena tarvittiin toinen väliaikaisrahoitus. Kreikan rahoitusvakausrahasto toteutti 21 päivänä joulukuuta 2012 toisen, 2 326 miljoonan euron suuruisen väliaikaisrahoituksen (toimenpide B2), joka sekun maksettiin siirtämällä ERVV:n joukkovelkakirjoja pankille.
- (107) Molempien väliaikaisrahoitusten (toimenpiteet B1 ja B2) kokonaismäärä merkitsi sitä, että Kreikan rahoitusvakausrahasto oli 21 päivänä joulukuuta 2012 jo maksanut vuoden 2012 stressitestissä määritettyjen pääomatarpeiden määrän (9,76 miljardia euroa ⁽⁵⁹⁾).

2.3.3.3 Kreikan rahoitusvakausrahaston osallistuminen kevään 2013 pääomapohjan vahvistamiseen (toimenpide B3)

- (108) Pankin hallintoneuvosto ilmoitti 22 päivänä toukokuuta 2013, että liikkeeseen lasketaan 2 274,1 miljoonaa uutta osaketta, joiden nimellisarvo oli 0,30 euroa ja hinta 4,29 euroa osakkeelta ⁽⁶⁰⁾.
- (109) Pankki ilmoitti 21 päivänä kesäkuuta 2013 ⁽⁶¹⁾, että osakkeiden määrän yhteenlaskettu lisäys, jonka kokonaismäärä oli 9 756 miljoonaa euroa, preemiot mukaan lukien, oli maksettu täysimääräisesti. Yksityisten varojen osuus pankin osakepääoman korotuksesta oli yhteensä 1 079 miljoonaa euroa ⁽⁶²⁾. Näin ollen Kreikan rahoitusvakausrahaston osuus pankin osakepääoman korotuksesta oli 8 677 miljoonaa euroa (toimenpide B3).
- (110) Määrä vastaa toimenpiteiden B1 ja B2 yhteisummaa sen jälkeen, kun on vähennetty yksityisten sijoittajien osuus. Pankin osakepääoman korottamisella ensimmäinen ja toinen väliaikaisrahoitus (toimenpiteet B1 ja B2) muunnettiin osittain pysyväksi pääomakorotukseksi.
- (111) Uusien osakkeiden hinnaksi asetettiin 50 prosenttia osakkeiden volyymipainotetusta keskihinnasta tarjoushinnan määrittelyä edeltävien 50 kaupankäyntipäivän aikana. Ylimääräinen yhtiökokous päätti 29 päivänä huhtikuuta 2012 peruuttaa osakkeiden jakamisen ja pienentää pankin osakepääomaa ⁽⁶³⁾, minkä tuloksena uusien osakkeiden hinnaksi asetettiin 4,29 euroa osakkeelta.
- (112) Välittömästi kevään 2013 pääomapohjan vahvistamisen jälkeen Kreikan rahoitusvakausrahastosta tuli pankin suurin osakkeenomistaja, jonka omistusosuus oli 84,39 prosenttia ⁽⁶⁴⁾. Kreikan rahoitusvakausrahasto laski liikkeeseen 245 779,6 miljoonaa warranttia ja antoi yksityisille sijoittajille yhden warrantin jokaista merkittyä osaketta kohti vastikkeetta ⁽⁶⁵⁾. Kukin warrantti sisältää oikeuden ostaa 8,23 Kreikan rahoitusvakausrahaston

⁽⁵⁸⁾ Ennakkomerkintäsopimuksessa määrättiin, että pankille maksettavaan todelliseen riskiin sisältyvät ERVV:n joukkovelkakirjat, kuponkimaksut ja ERVV:n joukkovelkakirjoille kertynyt korko velkakirjojen liikkeeseenlaskusta siihen asti, että ennakkomaksu muunnetaan osakepääomaksi ja muiksi vaihdettaviksi rahoitusinstrumenteiksi sopimuksessa määrätyn mukaisesti.

⁽⁵⁹⁾ Ks. taulukko 3.

⁽⁶⁰⁾ http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/71b1f08a-2c84-4cfe-a368-f985c93d2da9/20130523_Announcement_Cut+Off+Date+and+Subscription+Period_final+clean+...%283%29_EN.pdf?MOD=AJPERES

⁽⁶¹⁾ <http://www.nbg.gr/wps/portal/en/the-group/Press-Office/Press-Releases/content/Press-Releases/anakoinosi-21-6-2013>

⁽⁶²⁾ http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf

⁽⁶³⁾ <http://www.nbg.gr/wps/portal/en/the-group/Press-Office/Press-Releases/content/Press-Releases/reverse-split>

⁽⁶⁴⁾ http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jan_2013_Jun_2013_en.pdf

⁽⁶⁵⁾ http://www.nbg.gr/wps/wcm/connect/af79cd67-5fd6-4811-bd70-2b493cf5c205/Announcement+Commencement+of+Trading_EN.pdf?MOD=AJPERES

osaketta tietyin väliajoin ja toteutushinnoin. Ensimmäinen lunastuspäivä on 26 päivä joulukuuta 2013, minkä jälkeen warrantteja voi lunastaa kuuden kuukauden välein 26 päivään joulukuuta 2017 asti. Lunastushinta on sama kuin 4,29 euron merkintähinta lisättyä vuotuisella korolla (4 prosenttia ensimmäisenä vuotena, 5 prosenttia toisena vuotena, 6 prosenttia kolmantena vuotena, 7 prosenttia neljäntenä vuotena ja sitten kuutena viimeisenä kuukautena 8 prosenttia vuotuistettuna) ⁽⁶⁶⁾.

- (113) Kreikan rahoitusvakausrahaa koskevassa laissa, sellaisena kuin se on muutettuna vuonna 2014, säädetään, että vain warranttien toteutushintoja voidaan muuttaa uusannin ajankohtana. Lisäksi tällaiset muutokset on tehtävä jälkikäteen ja vain Kreikan rahoitusvakausrahaan merkintäetuoikeuksien myynnistä saatujen tuottojen määrään. Muutosta ei voi tehdä, jos osakepääomaa korotetaan ilman warrantteja.

2.3.4 Ostetuille yrityksille myönnetty tukitoimenpiteet

2.3.4.1 Kolmelle osuuspankille myönnetty valtiontuki

- (114) Kuten 2.2.1 jaksossa mainittiin, Kreikan rahoitusvakausraha kattoi Lesvos-Limnos Bankin, Achaia Bankin ja Lamia Bankin rahoitusvajeet, joiden määrät olivat samassa järjestyksessä 56,6 miljoonaa, 212,9 miljoonaa ja 56,3 miljoonaa euroa. Näin ollen rahoitusvajeen yhteismäärä oli 325,8 miljoonaa euroa.

2.3.4.2 FB Bankille myönnetty tukitoimenpiteet

- (115) FB Bank on vuoden 2009 jälkeen saanut tukea useista tukitoimenpiteistä. Taulukossa 8 esitetään yleiskatsaus näistä tukitoimenpiteistä.

Taulukko 8

Yleiskatsaus FB Bankille myönnettyistä tukitoimenpiteistä

Tuensaaja	Toimenpide	Kuvaus	Tuen myöntänyt elin	Päivämäärä	Valtiontuen määrä (miljoonaa euroa)
FB Bankin toiminnot	FB1	Kreikan pankkien tukiohjelmasta pankille myönnetty etuoikeutetut osakkeet	Valtio	Heinäkuu 2009	50
	FB2	Kreikan pankkien tukiohjelmasta lainatut Kreikan valtion joukkovelkakirjat	Valtio	Tammikuusta 2009 alkaen	60
	FB3	Liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjojen valtiontakaus Kreikan pankkien tukiohjelmasta	Valtio	Maaliskuu 2011	50
	FB4	FB Bankista pankille siirrettyjen varojen rahoitusvajeen rahoittaminen	Kreikan rahoitusvakausraha	10.5.2013 (kriisinratkaisun päivämäärä)	456,97
	FB5	Sitoumus kattaa FB Bankista pankille siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet	Kreikan rahoitusvakausraha	10.5.2013 (kriisinratkaisun päivämäärä)	100
		Toimenpiteiden FB4 ja FB5 yhteenlaskettu määrä			

2.3.4.2.1 FB Bankin saama valtion pääomasijoitus (toimenpide FB1)

- (116) Heinäkuussa 2009 Kreikka sijoitti 50 miljoonaa euroa FB Bankiin. Tämä määrä oli noin kolme prosenttia FB Bankin tuolloisista riskipainotetuista omaisuuseristä. Tämä pääomasijoitus tehtiin pääomapoljan vahvistamistoimenpiteestä, joka on osa Kreikan pankkien tukiohjelmasta. Pääomasijoitus toteutettiin etuoikeutettujen osakkeiden muodossa.

⁽⁶⁶⁾ Esimerkiksi 26 päivänä joulukuuta 2013 lunastushinta oli 4,3758 euroa, 26 päivänä kesäkuuta 2014 se on 4,4616 euroa, 26 päivänä joulukuuta 2014 se on 4,5689 euroa, 26 päivänä kesäkuuta 2015 se on 4,6761 euroa ja niin edelleen.

2.3.4.2.2 FB Bankin saama valtion maksuvalmiustuki (toimenpiteet FB2 ja FB3)

- (117) FB Bank on saanut myös tukea Kreikan pankkien tukiohjelmaan kuuluvista takaustoimenpiteen maksuvalmiustuesta ja valtion joukkovelkakirjojen lainaustoimenpiteestä. Tammikuussa 2009 FB Bank sai 60 miljoonan euron arvosta Kreikan valtion joukkovelkakirjoja, jotka erääntyivät joulukuussa 2011 (toimenpide FB2). Toukokuussa 2012 se sai 60 miljoonan euron arvosta Kreikan valtion joukkovelkakirjoja, joiden oli määrä erääntyä huhtikuussa 2015, mutta jotka peruutettiin 23 päivänä toukokuuta 2013 (toimenpide FB3) ⁽⁶⁷⁾. Maaliskuussa 2011 FB Bank sai myös liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjojen valtiontakauksen, jonka nimellisarvo oli 50 miljoonaa euroa.

2.3.4.2.3 FB Bankin kriisinvratkaisuun liittyvät toimenpiteet (toimenpiteet FB4 ja FB5)

- i) FB Bankista pankille siirrettyjen varojen 456,97 miljoonan euron rahoitusvajeen kattaminen (toimenpide FB4)
- (118) Kreikan rahoitusvakausrahasto kattoi FB Bankista pankille siirrettyjen varojen rahoitusvajeen ⁽⁶⁸⁾. Kreikan keskuspankin 10 päivänä toukokuuta ja 7 päivänä marraskuuta 2013 tekemien päätösten mukaisesti Kreikan rahoitusvakausrahasto maksoi 456,97 miljoonan euron kokonaismäärän kahdessa erässä 26 päivänä heinäkuuta ja 13 päivänä marraskuuta 2013 ⁽⁶⁹⁾.
- ii) Kreikan rahoitusvakausrahaston sitoumus kattaa siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet (toimenpide FB5)
- (119) Kriisinvratkaisumenettelyn nojalla Kreikan rahoitusvakausrahasto sitoutui kattamaan FB Bankista siirrettyjen varojen ostosta aiheutuvat pääomatarpeet. Tästä syystä Kreikan rahoitusvakausrahaston tarvitsi sijoittaa pankkiin pääomamäärä, joka vastasi 9:ää prosenttia siirretyistä riskipainotetuista omaisuuseristä. Kriisinvratkaisun ajankohtana siirrettyihin varoihin liittyvien pääomatarpeiden määräksi arvioitiin noin 100 miljoonaa euroa.
- (120) Kuten johdanto-osan 30 kappaleessa jo mainittiin, Kreikan rahoitusvakausrahasto ei sijoita lisää pääomaa pankkiin, koska pankki luopuu rakenneuudistussuunnitelmassaan oikeudesta pyytää Kreikan rahoitusvakausrahastoa kattamaan siirrettyihin varoihin liittyvät mahdolliset pääomatarpeet.

2.3.4.3 Probankille myönnetyt tukitoimenpiteet

- (121) Probank ei ole saanut tukea mistään Kreikan pankkien tukiohjelmaan kuuluvasta tukitoimenpiteestä. Taulukossa 9 esitetään yleiskatsaus muista tukitoimenpiteistä, joista Probank on saanut tukea.

Taulukko 9

Yleiskatsaus Probankille myönnettyistä tukitoimenpiteistä

Tuensaaja	Toimenpide	Kuvaus	Tuen myönnetty elin	Päivämäärä	Valtiontuen määrä (miljoonaa euroa)
Probankin toiminnot	PB1	Probankista pankille siirrettyjen varojen rahoitusvajeen rahoittaminen	Kreikan rahoitusvakausrahasto	26.7.2013 (kriisinvratkaisun päivämäärä)	562,73
	PB2	Sitoumus kattaa Probankista pankille siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet	Kreikan rahoitusvakausrahasto	26.7.2013 (kriisinvratkaisun päivämäärä)	[180–280]
		Toimenpiteiden PB1 ja PB2 yhteenlaskettu määrä			[742,73–842,73]

⁽⁶⁷⁾ Kreikan valtion joukkovelkakirjojen muodostama 60 miljoonan euron määrä osoitettiin ja myönnettiin pankille syyskuussa 2013 Kreikan keskuspankin luotto- ja vakuutusasioiden komitean päätöksen 73/1/10.5.2013 ja Kreikan keskuspankin kriisinvratkaisutoimenpidekomitean päätöksen 10/1/10.5.2003 perusteella.

⁽⁶⁸⁾ Termi "rahoitusvaje" voi näin ollen olla harhaanjohtava, koska se kuvaa pääomatukitoimenpidettä eikä maksuvalmiustukea.

⁽⁶⁹⁾ Kreikan rahoitusvakausrahaston toimintakertomus heinä–joulukuulta 2013, maaliskuu 2014, s. 4, saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.hfsf.gr/files/HFSF_activities_Jul_2013_Dec_2013_en.pdf

2.3.4.3.1 Probankista pankille siirrettyjen varojen 562,73 miljoonan euron rahoitusvajeen kattaminen (toimenpide PB1)

- (122) Kreikan rahoitusvakausrahasto rahoitti Probankista pankille siirrettyjen varojen rahoitusvajeen. Kreikan keskuspankin 26 päivänä heinäkuuta ja 30 päivänä joulukuuta 2013 tekemien päätösten mukaisesti Kreikan rahoitusvakausrahasto maksoi 562,73 miljoonan euron kokonaismäärän kahdessa erässä 9 päivänä elokuuta ja 31 päivänä joulukuuta 2013.

2.3.4.3.2 Kreikan rahoitusvakausrahaston sitoumus kattaa siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet (toimenpide PB2)

- (123) Kriisinratkaisumenettelyn nojalla Kreikan rahoitusvakausrahasto sitoutui kattamaan Probankista siirrettyjen varojen ostosta ostajalle aiheutuvat pääomatarpeet. Tästä syystä Kreikan rahoitusvakausrahaston tarvitsi sijoittaa pankkiin pääomamäärä, joka vastasi 9:ää prosenttia siirretyistä riskipainotetuista omaisuuseristä. Kriisinratkaisun ajankohtana siirrettyihin varoihin liittyvien pääomatarpeiden määräksi arvioitiin noin [180–280] miljoonaa euroa.
- (124) Kuten johdanto-osan 41 kappaleessa jo mainittiin, Kreikan rahoitusvakausrahasto ei sijoita lisää pääomaa pankkiin, koska pankki luopuu rakenneuudistussuunnitelmassaan oikeudesta pyytää Kreikan rahoitusvakausrahastoa kattamaan siirrettyihin varoihin liittyvät mahdolliset pääomatarpeet.

2.4 RAKENNEUUDISTUSSUUNNITELMA

- (125) Kreikka toimitti 25 päivänä kesäkuuta 2014 pankin rakenneuudistussuunnitelman, jossa esitetään, miten pankki aikoo FB Bankin, Probankin ja kolmen osuuspankin ostojen seurauksena syntyneenä yhteisökokonaisuutena palauttaa pitkän aikavälin elinkelpoisuutensa.

2.4.1 Kotimaan toiminnot

- (126) Rakenneuudistussuunnitelmansa avulla pankki aikoo keskittyä ydinpankkitoimintaansa Kreikassa ja Turkissa.
- (127) Kreikan osalta pankin keskeisenä prioriteettina on tehdä sen Kreikassa harjoittamasta pankkitoiminnasta jälleen vahvasti kannattavaa ja elinkelpoista rakenneuudistuskauden loppuun eli 31 päivään joulukuuta 2018 mennessä. Tätä varten rakenneuudistussuunnitelma sisältää joukon toimenpiteitä, joilla pyritään parantamaan pankin toiminnan tehokkuutta ja sen nettokorkomarginaalia, sekä toimenpiteitä, joilla parannetaan sen pääomatilannetta ja taseen rakennetta.
- (128) Toiminnan tehokkuuden osalta pankki on jo aloittanut laajan rationalisointiohjelman. Pankki vähensi fyysistä läsnäoloaan Kreikassa joulukuun 31 päivästä 2009 joulukuun 30 päivään 2012. Se vähensi konttoriansa määrää 575:stä vuonna 2009 ⁽⁷⁰⁾ 511:een vuonna 2012 ⁽⁷¹⁾ ja myös Kreikassa harjoitettavaa pankkitoimintaa hoitavaa työvoimaansa (joka oli 12 534 työntekijää joulukuussa 2009 ⁽⁷²⁾ ja 11 230 työntekijää joulukuussa 2012 ⁽⁷³⁾).
- (129) Joulukuusta 2012 vuoden 2017 loppuun pankki aikoo vähentää edelleen työntekijöidensä määrää Kreikassa (13 675:stä [...] ⁽⁷⁴⁾ huolimatta FB Bankin ja Probankin, joiden palveluksessa oli 260 ja 1 087 työntekijää, ostojen vaikutuksesta. ⁽⁷⁵⁾ Ero Kreikassa harjoitettavaa pankkitoimintaa hoitavien työntekijöiden määrän 31 päivänä joulukuuta 2012 (11 230) ja pankin koko kreikkalaisen henkilöstön määrän vuoden 2012 lopussa (13 675) välillä johtuu vakuutustoiminnan (Ethniki Hellenic General Insurance SA), matkailun (Astir Palace Vouliagmenis SA) ja kiinteistötoiminnan (NBG Pangaea Reic) kaltaisten muiden kuin pankkitoimintojen työntekijöistä.
- (130) Joulukuusta 2012 vuoden 2017 loppuun pankki aikoo jatkaa kotimaan verkostonsa rationalisointia. Konttorien määrä lisääntyy [...] 511:stä [...]. On syytä muistaa, että pankki osti vuonna 2013 FB Bankin ja Probankin verkostot, joissa oli 19 ja 112 konttoria.

⁽⁷⁰⁾ Vuosikertomus 2010, https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/73301T05_CNB.pdf.

⁽⁷¹⁾ Vuosikertomus 2012, <https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/NBG%20Form%2020-F.PDF>.

⁽⁷²⁾ Vuosikertomus 2010, https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/73301T05_CNB.pdf.

⁽⁷³⁾ Vuosikertomus 2012, <https://www.nbg.gr/english/the-group/investor-relations/annual-report-offerring-circular/Documents/NBG%20Form%2020-F.PDF>.

⁽⁷⁴⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 30 (luvut koskevat kotimaan toimintoja ja sisältävät esimerkiksi vakuutus-, kiinteistö- ja matkailualoilla toimivat tytäryhtiöt).

⁽⁷⁵⁾ Ks. johdanto-osan 72 ja 82 kappale.

- (131) Konttorien ja henkilöstön osalta parannettu tehokkuus auttaa pienentämään sen Kreikassa harjoitettavien toimintojen kokonaiskustannuksia [...] prosenttia 1 301 miljoonasta eurosta pro forma -arvon mukaisesti vuodessa vuonna 2012 [...] miljoonaan euroon vuonna 2017 ⁽⁷⁶⁾. Tämän tuloksena sen Kreikassa harjoittaman pankkitoiminnan odotettavissa oleva kulu/tuotto-suhde laskee alle [...] prosenttiin rakenneuudistuskauden lopussa.
- (132) Rakenneuudistussuunnitelmassa kuvaillaan myös, miten pankki aikoo vähentää rahoituskustannuksiaan, mikä on avaintekijä elinkelpoisuuden palauttamisessa. Pankki odottaa kykenevänsä maksamaan alempia korkoja talletuksilleen vakaamman toimintaympäristön ja etenkin Kreikan talouden ennustetun vakautuksen ja elpymisen ansiosta. Kreikan talouden odotetaan kasvavan jälleen vuodesta 2014 lähtien. Talletusten (määräaikaistalletusten, avistatalletusten ja talletuskorkojen keskiarvo) tuottoerojen odotetaan pienenevän Kreikassa. Vastaavasti pankin turvautuminen valtion takaamaan maksuvalmiusapuun ja laajempaan eurojärjestelmän rahoitukseen vähenee rakenneuudistuskauden aikana.
- (133) Rakenneuudistussuunnitelmassa ennakoidaan myös, että pankki vahvistaa tasettaan. Sen lainojen nettosuhte talletuksiin Kreikassa pienenee edelleen, ja sen vakavaraisuus paranee (ydinpääoman 8,4 prosentin osuudesta 31 päivänä joulukuuta 2013).
- (134) Toinen pankin prioriteetti on järjestämättömien lainojen hallinta. Pankin luottoprosessit tehostuvat sekä lainojen alullepanon (paremmat vakuudet, alhaisemmat limiitit) että järjestämättömien lainojen hallinnan suhteen. Järjestämättömien lainojen osuus [...] niin, että rakenneuudistuskauden lopussa sen odotetaan olevan [...] prosenttia ⁽⁷⁷⁾. Riskikustannukset (arvonalentumiset) pienenevät 2 miljardista eurosta vuonna 2012 [...] miljardiin euroon vuonna 2018 ⁽⁷⁸⁾.
- (135) Toiminnan tehokkuuden parantumisen sekä nettokorkomarginaalin suurenemisen ja riskikustannusten pienemisen ansiosta pankki voi parantaa kannattavuuttaan. Pankki ennakoii, että sen voitot Kreikassa ovat [...] miljoonaa euroa vuonna 2014 ja [...] miljoonaa euroa vuonna 2018. Oman pääoman tuotto on [...] prosenttia vuonna 2017 Kreikan toimintojen osalta ⁽⁷⁹⁾, mikä on riittävä, kun otetaan huomioon pankin tuolloinen riskiprofiili. ⁽⁸⁰⁾

2.4.2 Kansainvälinen pankkitoiminta (Turkcia lukuun ottamatta)

- (136) Pankki on jo alkanut purkaa ja järjestellä uudelleen kansainvälistä verkostoaan. Kaakkois-Euroopan konttorien määrää on vähennetty 170:llä vuodesta 2009 ⁽⁸¹⁾.
- (137) Pankki aikoo jatkaa kansainvälisen verkostonsa uudelleenjärjestämistä ja purkamista. Pankki aikoo myydä ulkomaiset tytäryhtiönsä [...] ja luopua konttoreistaan [...]. Nämä luovutukset vastasivat [...] prosenttia pankin varoista Kreikan ja Turkin ulkopuolella eli olivat [...] miljoonaa euroa 12 101 miljoonasta eurosta vuoden 2012 lopussa.
- (138) Konttorit [...] ja [...] sekä tytäryhtiö [...] [...].
- (139) Näiden luovutusten tuloksena emoyhtiön antama nettorahoitus lakkautetaan rakenneuudistuskauden loppuun mennessä.

2.4.3 Turkki

- (140) Pankki aikoo vähentää omistustaan Finansbankissa 60 prosenttiin [...].
- (141) [...] antaa Finansbankille [...] ja lisää pankin sitoumusta antaa [...] Finansbankille rakenneuudistuskauden aikana.
- (142) Pankki suunnittelee Finansbankin kasvavan huomattavasti rakenneuudistuskauden aikana. Se aikoo myös toteuttaa kustannustenhallintasuunnitelman. Vuonna 2014 Finansbank aikoo [...] ja [...]. Seuraavina vuosina [...], jonka seurauksena kulu/tuotto-suhde pienenee [...]stä [...]ään rakenneuudistuskauden loppuun mennessä ⁽⁸²⁾.

⁽⁷⁶⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 30.

⁽⁷⁷⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitetun rakenneuudistussuunnitelman liite I, s. 11.

⁽⁷⁸⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitetun rakenneuudistussuunnitelman liite I, s. 9.

⁽⁷⁹⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitetun rakenneuudistussuunnitelman liite I, s. 11.

⁽⁸⁰⁾ Riskipainotettujen omaisuuserien tuotto, jota pankin hyvä vakavaraisuus ei haittaa, on [...] prosenttia rakenneuudistuskauden lopussa.

⁽⁸¹⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 13.

⁽⁸²⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 34.

- (143) Rakenneuudistussuunnitelmassa määrätään, että Finansbankin riskinottoa valvotaan tarkasti. On odotettavissa, että arvonalennukset ovat alle [...] prosenttia asiakaslainoista vuosina 2014–2018, ja kokonaispääoman tuoton odotetaan olevan [...] prosenttia vuonna 2018. Finansbankin oman pääoman tuotto pysyy korkeana koko kauden ajan.
- (144) Pankki myi Turkissa harjoittamansa vakuutusliiketoiminnot (henki- ja vahinkovakuutukset) vuonna 2012. Luovutusvoitto oli [...] miljoonaa euroa ⁽⁸³⁾.

2.4.4 Muut kuin pankkitoiminnot: [...] kiinteistötoimintojen myynti

- (145) Pankki on vähentänyt omistustaan kiinteistöalan tytäryhtiössään Pangeassa alle 35 prosenttiin, ja tällä on ollut myönteinen vaikutus pankin ydinpääoman osuuteen ⁽⁸⁴⁾. Pankki suunnittelee myös myyvänsä [...] [...] mennessä ja pääomasijoitusalan tytäryhtiönsä [...] mennessä.

2.4.5 Yksityisen pääoman hankinta ja nykyisten osakkeenomistajien ja huonommassa etuoikeusasemassa olevien velkojen panos

- (146) Pankki onnistui hankkimaan huomattavia määriä pääomaa markkinoilta ja vähensi siten tarvitsemaansa valtiontuen määrää.
- (147) Ensin pankki hankki vuonna 2009 yksityistä pääomaa 1 247 miljoonan euron uusannilla. Vuonna 2010 pankki hankki uudelleen 1 815 miljoonaa euroa ⁽⁸⁵⁾ yksityistä pääomaa markkinoilta. Kuten johdanto-osan 109 kappaleessa mainitaan, pankki onnistui myös hankkimaan 1 079 miljoonaa euroa pääomaa yksityisiltä sijoittajilta kevään 2013 pääomapolun vahvistamisen avulla. Kevään 2013 pääomapolun vahvistaminen heikensi myös huomattavasti osakkeenomistajien, joihin sisältyivät vuosien 2009 ja 2010 pääomakorotuksiin osallistuneet osakkeenomistajat, omistussuutusta: Kreikan rahoitusvakauserä sai 84,4 prosenttia pankin osakkeista ja uudet sijoittajat saivat 10,5 prosenttia osakkeista, jolloin aiemmille osakkeenomistajille jäi vain 5,1 prosentin osuus. Osinkoa ei ole maksettu tavallisten osakkeiden omistajille vuoden 2007 jälkeen eikä yhdysvaltalaisille etuoikeutettujen osakkeiden omistajille vuoden 2009 jälkeen ⁽⁸⁶⁾.
- (148) Pankki hankki toukokuussa 2014 markkinoilta 2,5 miljardia euroa pääomaa. Pankki aikoo [...].
- (149) Hybridivelan ja huonommassa etuoikeusasemassa oleva velan omistajien osalta pankki tarjoutui 3 päivänä tammikuuta 2012 ostamaan takaisin etuoikeutetut arvopaperit hintaan, joka oli 45–70 prosenttia kyseisten arvopapereiden nimellisarvosta. Tässä yhteydessä pankki myös osti takaisin katetut joukkovelkakirjat. Kunkin takaisinoston kohdalla hinta määritettiin instrumenttien markkina-arvon perusteella, ja se sisälsi enintään kymmenen prosenttiyksikön preemion, joka lisättiin sijoittajien kannustamiseksi osallistumaan takaisinostoon. Hyväksymisaste oli 44 prosenttia, ja pääomakorotuksen kokonaismäärä oli noin 302 miljoonaa euroa ⁽⁸⁷⁾.
- (150) Myöhemmin vuosina 2012 ja 2013 pankki käynnisti uusia velkojen hallintatoimia, jotka koskivat sijoittajille liikkeeseen laskettuja arvopapereita, katetut joukkovelkakirjat, hybridi-instrumentit, toissijaisen pääoman instrumentit ja Yhdysvalloissa liikkeeseen lasketut etuoikeutetut osakkeet mukaan luettuina. Nämä takaisinostot tuottivat [...] miljoonaa euroa lisäpääomaa. Yleisesti ottaen pankki ilmoitti, että viime vuosina toteutettujen velkojen hallintatoimien tuottaman pääoman kokonaismäärä on noin [...] miljoonaa euroa ⁽⁸⁸⁾. Näiden takaisinostojen tuloksena huonommassa etuoikeusasemassa oleva velan ja hybridivelan määrä pieneni 293 miljoonaan euroon 31 päivänä joulukuuta 2013.

2.5 KREIKAN VIRANOMAISTEN SITOUKUKSET

- (151) Kreikka antoi 25 päivänä kesäkuuta 2014 sitoumuksen siitä, että pankki ja sen sidosyritykset toteuttavat 25 päivänä kesäkuuta 2014 toimitetun rakenneuudistussuunnitelman, sekä muita rakenneuudistussuunnitelman toteuttamista koskevia sitoumuksia, jäljempänä 'sitoumukset'. Tässä jaksossa esitetään yhteenveto sitoumuksista, jotka esitetään liitteessä.
- (152) Ensinnäkin Kreikka on antanut sitoumuksen siitä, että pankki järjestää uudelleen kaupalliset toimintonsa Kreikassa, ja asettanut konttoreille ja työntekijöille samoin kuin kokonaiskustannuksille enimmäismäärät, jotka on saavutettava viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2017 ⁽⁸⁹⁾.

⁽⁸³⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 12.

⁽⁸⁴⁾ Ydinpääoman osuuden arvioidaan kasvavan 35 korkopistettä vuonna 2013 Kreikan viranomaisten 21 päivänä marraskuuta 2013 toimittamien tietojen mukaan.

⁽⁸⁵⁾ Vuosikertomus 2010, s. 44.

⁽⁸⁶⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 12.

⁽⁸⁷⁾ <http://www.barchart.com/plmodules/?module=secFilings&filingid=8338505&type=HTML&popup=1&override=1&symbol=NBG>

⁽⁸⁸⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 11.

⁽⁸⁹⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevassa II luvussa.

- (153) Kreikka on myös antanut sitoumuksen siitä, että pankki vähentää Kreikassa tehtyjen talletusten kustannuksia ja noudattaa nettolainojen ja talletusten suhteelle määrättyä enimmäisarvoa ⁽⁹⁰⁾ viimeistään 31 päivänä joulukuuta 2017 ⁽⁹¹⁾.
- (154) Pankin ulkomaisten tytäryhtiöiden osalta Kreikka on antanut sitoumuksen, jonka mukaan pankki ei myönnä niille [...] ja se luopuu vähemmistöosakkuudestaan kyseisessä tytäryhtiössä. Kreikka on myös sitoutunut siihen, että pankki luopuu monista ulkomaisista tytäryhtiöistään viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2018 ⁽⁹²⁾.
- (155) Kreikka on sitoutunut siihen, että pankki luopuu [...] ja pääomasijoitusalan tytäryhtiöstään sekä useista arvopapereista. Lisäksi pankki ei – tietyin rajoitetuin poikkeuksin – osta sijoituskelvottomia arvopapereita ⁽⁹³⁾.
- (156) Kreikka on antanut joukon pankin yrityshallintoa koskevia sitoumuksia. Se sitoutui rajoittamaan pankin työntekijöiden ja johtajien palkkioita [...] ⁽⁹⁴⁾.
- (157) Kreikka on myös sitoutunut siihen, että pankki parantaa luottopolitiikkaansa, jotta varmistetaan, että lainojen myöntämistä ja uudelleenjärjestelyä koskevilla päätöksillä pyritään maksimoimaan pankin elinkelpoisuus ja kannattavuus. Kreikka on antanut sitoumuksen siitä, että pankki noudattaa luottoriskin seurantaan sekä lainojen uudelleenjärjestelyä koskevia tiukkoja vaatimuksia ⁽⁹⁵⁾.
- (158) Useat sitoumukset koskevat pankin toimia pankin kanssa etuyhteydessä olevien lainanottajien kanssa. Näillä sitoumuksilla pyritään varmistamaan, että pankki noudattaa varovaisia pankkikäytäntöjä myöntäessään lainoja työntekijöilleen, johtajilleen ja osakkeenomistajilleen sekä julkisille elimille, poliittisille puolueille tai media-alan yrityksille tai järjestäessään niitä uudelleen ⁽⁹⁶⁾.
- (159) Lisäksi Kreikka on antanut sitoumuksen siitä, että pankki noudattaa joitakin toimintaan liittyviä rajoituksia, kuten kuponkikorko-, osingonjako- ja yritysostokieltoa sekä valtiontuen mainostamiskieltoa ⁽⁹⁷⁾.
- (160) Toimitsijamies seuraa näitä sitoumuksia 31 päivään joulukuuta 2018 asti.
- (161) Kreikka on ilmoittanut erikseen hakevansa komissiolta hyväksynnän ennen kuin pankki tai jokin muu valtion elin, kuten Kreikan rahoitusvakausrahoitus, ostaa warrantteja takaisin ⁽⁹⁸⁾.

3. SYYT ENSIMMÄISTÄ VÄLIAIKAISRAHOITUSTA KOSKEVAN MUODOLLISEN TUTKINTAMENETTELYN ALOITTAMISEEN

- (162) Komissio aloitti 27 päivänä heinäkuuta 2012 muodollisen tutkintamenettelyn todetakseen, täyttyivätkö vuoden 2008 pankkitiedonannon ⁽⁹⁹⁾ vaatimukset Kreikan rahoitusvakausrahoituksen pankin hyväksi myöntämän ensimmäisen väliaikaisrahoituksen (toimenpide B1) asianmukaisuuden, tarpeellisuuden ja oikeasuhteisuuden osalta.
- (163) Koska tuki annettiin pääomapolin vahvistamisen ja maksuvalmiustuen jälkeen ja pelastamiskausi oli pitkä, komissio ilmaisi toimenpiteen asianmukaisuuden osalta epäilynsä sen suhteen, oliko pankki tehnyt kaiken voitavansa välttääkseen tuen tarvetta tulevaisuudessa ⁽¹⁰⁰⁾. Lisäksi komissiolta ei ollut selvyttä siitä, kenen määräysvallassa pankki olisi sen jälkeen, kun ensimmäinen väliaikaisrahoitus on korvattu pysyvällä pääomarakenteen vahvistamisella ⁽¹⁰¹⁾, sillä pankki voisi joutua joko valtion tai yksityisten vähemmistöosakkaiden

⁽⁹⁰⁾ Helleenien tasavallan kanssa ISDA:n sopimuksella sovitut koronvaihtosopimukset, myös ne, jotka on arvopaperistettu Titlos plc:n välityksellä, jätetään pois nettolainoista laskettaessa nettolainojen suhdetta talletuksiin.

⁽⁹¹⁾ Ks. sitoumus liitteessä olevassa II luvussa.

⁽⁹²⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevassa II luvussa.

⁽⁹³⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevassa II luvussa.

⁽⁹⁴⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevan III luvun A jaksossa.

⁽⁹⁵⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevan III luvun A jaksossa.

⁽⁹⁶⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevan III luvun A jaksossa.

⁽⁹⁷⁾ Ks. sitoumukset liitteessä olevan III luvun C jaksossa.

⁽⁹⁸⁾ Kreikan komissiolle lähettämän, 25 päivänä kesäkuuta 2014 päivätyn kirjeen mukaan se katsoo, että Kreikan rahoitusvakausrahoituksen liikkeesen laskemien warranttien suhteen on selvennettävä, että Helleenien tasavalta hakee Euroopan komissiolta hyväksynnän ennen kuin NBG tai jokin muu valtion elin (mukaan lukien Kreikan rahoitusvakausrahoitus) ostaa warrantteja takaisin, jotta Euroopan komissio voi varmentaa, että suunniteltu takaisinosto ei ole valtiontukisääntöjen mukaisten valtion korvauksia koskevien vaatimusten vastainen.

⁽⁹⁹⁾ Komission tiedonanto – Valtiontukisääntöjen soveltaminen maailmanlaajuisen finanssikriisin seurauksena rahoituslaitosten suhteen toteutettuihin toimenpiteisiin (EUVL C 270, 25.10.2008, s. 8).

⁽¹⁰⁰⁾ NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 59 kappale.

⁽¹⁰¹⁾ NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 63 kappale.

määräysvaltaan. Komissio totesi haluavansa varmistaa, että pankin hallinnon ja erityisesti sen lainanantoprosessin laatu ei heikkene.

- (164) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen tarpeellisuuden osalta komissio kyseenalaisti NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 67 kappaleessa, oliko kaikki mahdolliset toimenpiteet toteutettu, jotta pankki ei tarvitsisi uudelleen tukea tulevaisuudessa. Koska väliaikaisrahoituksen kesto oli epäselvä, komissio ei myöskään voinut päätellä, oliko korvaus riittävä ja valtiontukisääntöjen korvaus- ja vastuunjakoperiaatteiden mukainen. Lisäksi ehdot, joilla ensimmäinen väliaikaisrahoitus muunnettiin pysyväksi pääomarakenteen vahvistamiseksi, eivät olleet tiedossa silloin, kun NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätös hyväksyttiin, joten komissio ei voinut arvioida niitä.
- (165) Toimenpiteen oikeasuhteisuuden osalta komissio ilmaisi epäilyksensä siitä, olivatko suojakeinot (valtiontuen mainostamiskielto, kuponkikorko- ja osingonjakokieltö, osto-oikeuksien hyödyntämiskielto ja takaisinostokieltö, jotka kuvataan NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 71 kappaleessa) riittäviä suhteessa ensimmäiseen väliaikaisrahoitukseen. Lisäksi NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 72 kappaleessa komissio totesi, että kilpailun vääristymät saattoivat johtua sellaisten sääntöjen puutteesta, jotka estivät Kreikan rahoitusvakausrahastoa koordinoimasta kaikkia Kreikan neljää suurinta pankkia (jotka olivat pankki, Alpha Bank, Eurobank ja Piraeus Bank), sekä sellaisten riittävien suojakeinojen puutteesta, joilla olisi estetty niitä jakamasta kaupallisesti arkaluontoisia tietoja. Tästä syystä komissio ehdotti, että nimitettäisiin toimitsijamies, joka olisi fyysisesti läsnä pankissa.

4. ASIANOMAISTEN HUOMAUTUKSET ENSIMMÄISTÄ VÄLIAIKAISRAHOITUSTA KOSKEVASTA MUODOLLISESTA TUTKINTAMENETTELYSTÄ

Erään kreikkalaisen pankin huomautukset

- (166) Komissio vastaanotti 3 päivänä tammikuuta 2013 erään kreikkalaisen pankin huomautukset NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksestä. Kyseinen kreikkalainen pankki huomautti, että Kreikan pankkien pääomapohjan vahvistaminen Kreikan rahoitusvakausrahastosta oli periaatteessa tervetullut askel kohti terveempää ja elinkelpoisempaa pankkijärjestelmää, eikä vastustanut NBG:n pääomapohjan vahvistamista.
- (167) Vaikka kyseinen kreikkalaispankki ilmaisi täyden tukensa periaatteelle vahvistaa Kreikan pankkien pääomapohjaa Kreikan rahoitusvakausrahastosta, se huomautti kuitenkin, että kilpailun vääristymisen minimoimiseksi ja syrjinnän välttämiseksi se edellytti, että kaikkien Kreikassa toimivien pankkien on mahdollista saada Kreikan rahoitusvakausrahaston pääomasijoituksia samoin ehdoin.

5. KREIKAN HUOMAUTUKSET ENSIMMÄISTÄ VÄLIAIKAISRAHOITUSTA KOSKEVASTA MUODOLLISESTA TUTKINTAMENETTELYSTÄ

- (168) Kreikka toimitti 5 päivänä syyskuuta 2012 Kreikan keskuspankin ja Kreikan rahoitusvakausrahaston laatimia huomautuksia.

5.1 KREIKAN KESKUSPANKIN HUOMAUTUKSET

- (169) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen asianmukaisuuden osalta Kreikan keskuspankki huomautti, että 18 miljardin euron pääomamäärä, jolla Kreikan rahoitusvakausrahasto vahvisti Kreikan neljän suurimman pankin pääomapohjaa toukokuussa 2012, oli vähemmän kuin lopullinen määrä, joka tarvittiin, jotta kyseiset pankit pystyivät asteittain saavuttamaan ja ylläpitämään 10 prosenttiin asetetun ydinpääoman osuuden ja 7 prosenttiin asetetun ydinpääoman osuuden kolme vuotta kattavassa epäedullisessa stressiskenaariossa. Se huomautti myös, että ensimmäinen väliaikaisrahoitus oli väliaikainen, koska pääomapohjan vahvistamisprosessi oli määrä saattaa loppuun näiden neljän pankin suorittamalla osakepääoman korotuksilla.
- (170) Kreikan keskuspankki totesi myös, että Kreikan suurimpien pankkien pääomapohjan vahvistaminen on osa Kreikan pankkisektorin pidemmän aikavälin rakenneuudistusta. Se huomautti, että pankin pysyessä yksityisomistuksessa johto todennäköisesti säilyy samana, mutta jos pankki siirtyy valtion (eli Kreikan rahoitusvakausrahaston) omistukseen, Kreikan rahoitusvakausrahasto voi nimittää uuden johdon, jonka Kreikan keskuspankki joka tapauksessa arvioi. Kreikan keskuspankki huomautti, että se arvioi jokaisen pankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmää, johtamistavan asianmukaisuutta ja riskiprofilia jatkuvasti varmistaakseen, että liiallisia riskejä ei oteta. Se korosti myös, että Kreikan rahoitusvakausrahasto oli jo nimittänyt edustajia pääomasijoituksia saaneiden pankkien hallituksiin.

- (171) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen tarpeellisuuden osalta Kreikan keskuspankki huomautti, että pankin pääomapohjan vahvistaminen oli rajoitettu sen varmistamiseen, että sovellettavat vähimmäispääomavaatimukset (8 prosenttia) täyttyivät. Se totesi myös, että pääomasijoituksia edeltänyt pitkä aika johtui Kreikan toimintaympäristön jyrkästä huononemisesta ja yksityissektorin osallistumisohjelman vaikutuksesta, koko hankkeen monitahoisuudesta sekä tarpeesta maksimoida yksityisten sijoittajien osallistuminen osakepääoman korotuksiin.
- (172) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen oikeasuhteisuuden osalta Kreikan keskuspankki huomautti, että komissiolle toimitettavan rakenneuudistussuunnitelman täysimittainen täytäntöönpano on turvattu siten, että Kreikan rahoitusvakausrahaston äänioikeuksien pidättäminen lopetetaan muun muassa siinä tapauksessa, että rakenneuudistussuunnitelmaa rikotaan merkittävästi. Kreikan keskuspankki totesi myös, että pankin vaikeudet eivät johtuneet siitä, että pankin johto olisi aliarvioinut riskit, eikä kaupallisesti aggressiivisista toimista.

5.2 KREIKAN RAHOITUSVAKAUSRAHASTON HUOMAUTUKSET

- (173) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen asianmukaisuuden osalta sen suhteen, onko kyse valtion puuttumisesta, jos valtio antaa suuria määriä valtiontukea Kreikan rahoitusvakausrahaston kautta ja Kreikan rahoitusvakausrahastolla on täysimääräiset äänioikeudet, Kreikan rahoitusvakausrahasto totesi, että sen rahoittamia pankkeja ei katsota julkisiksi eikä valtio-omisteisiksi yhteisöiksi ja että ne eivät ole valtion määräysvallassa sen jälkeen, kun Kreikan rahoitusvakausrahasto on pysyvästi vahvistanut niiden pääomapohjaa. Kreikan rahoitusvakausrahasto huomautti, että se on täysin riippumaton yksityisoikeudellinen oikeushenkilö, jolla on itsenäinen päätösvalta. Se ei ole julkishallinnon valvonnassa Kreikan rahoitusvakausrahastosta annetun lain 16 C §:n 2 momentin nojalla. Tämän säännöksen mukaan luottolaitokset, joille Kreikan rahoitusvakausrahasto on antanut pääomatukea, eivät kuulu laajempaan julkissektoriin. Se viittasi myös Kreikan rahoitusvakausrahaston hallintorakenteeseen.
- (174) Kreikan rahoitusvakausrahaston puuttumisesta pankin johtamiseen Kreikan rahoitusvakausrahasto huomautti, että se kunnioittaisi pankin itsemääräämisoikeutta eikä puuttuisi sen päivittäiseen johtamiseen, sillä sen rooli rajoittuu siihen, mitä Kreikan rahoitusvakausrahastosta annetussa laissa säädetään. Se totesi, että mitään valtion puuttumista tai koordinoitua ei tapahdu ja että pankin lainanantoprosessia (muun muassa vakuuksia, hinnoittelua ja lainanottajien maksukykyä) koskevat päätökset tehtäisiin kaupallisin perustein.
- (175) Kreikan rahoitusvakausrahasto huomautti, että Kreikan rahoitusvakausrahastosta annetussa laissa ja ennakkomerkintäsopimuksessa vahvistetaan tarvittavat suojakeinot, joilla estetään nykyisiä yksityisiä osakkeenomistajia ottamasta liiallisia riskejä. Se viittasi muun muassa siihen, että i) Kreikan rahoitusvakausrahaston edustajat nimitetään riippumattomiksi toimivaan johtoon kuulumattomiksi pankin hallituksen jäseniksi ja he osallistuvat komiteoiden kokouksiin, ii) Kreikan rahoitusvakausrahasto suorittaa asianmukaiset tarkastukset pankissa ja iii) lopullisen pääomapohjan vahvistamisen jälkeen sen äänioikeuksia rajoitetaan vain niin kauan kuin pankki noudattaa rakenneuudistussuunnitelman ehtoja.
- (176) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen tarpeellisuuden ja erityisesti tuesta maksettavan korvauksen tason osalta Kreikan rahoitusvakausrahasto totesi, että korvauksesta oli sovittu komission, EKP:n ja IMF:n edustajien kanssa. Sovitussa tasossa otettiin huomioon, että ensimmäinen väliaikaisrahoitus muunnettaisiin pysyväksi pääomapohjan vahvistamiseksi ennen 30 päivää syyskuuta 2012, mikä määräaika asetettiin maaliskuussa 2012 komission, EKP:n ja IMF:n sekä Kreikan välisessä talous- ja finanssipolitiikasta tehdystä yhteisymmärryspöytäkirjassa.
- (177) Ensimmäisen väliaikaisrahoituksen oikeasuhteisuuden osalta Kreikan rahoitusvakausrahasto huomautti, että sen hyväksymät toimenpiteet, kuten ne, jotka on kuvattu johdanto-osan 175 kappaleessa, muodostavat riittävät suojakeinot saatuja suuria tukimääriä ja pitkää pelastamiskautta silmälläpitäen. Lisäksi Kreikan rahoitusvakausrahasto totesi, että on toteutettu riittävät toimenpiteet sen varmistamiseksi, että pankit, joihin Kreikan rahoitusvakausrahasto osallistuu, eivät jaa keskenään kaupallisesti arkaluonteisia tietoja. Tällaisia toimenpiteitä ovat muun muassa Kreikan rahoitusvakausrahaston erilaisten edustajien nimittäminen kyseisiin pankkeihin, näille edustajille annetut toimeksiannot, joilla nimenomaisesti estetään tietojen virtaus edustajalta toiselle, sekä kyseisille virkamiehille annetut selvät sisäiset määräykset olla välittämättä pankkien kaupallisesti arkaluonteisia tietoja. Lisäksi Kreikan rahoitusvakausrahasto totesi, että se ei käytä pankkeihin liittyviä oikeuksiaan tavalla, joka voisi ehkäistä, rajoittaa, vääristää tai merkittävästi vähentää tai estää tehokasta kilpailua. Lopuksi Kreikan rahoitusvakausrahasto huomautti, että sen hallituksen jäsenet ja työntekijät ovat tiukkojen luottamuksellisuussääntöjen ja luottamusvelvollisuuksien alaisia ja sen asioita koskevien ammattisalaisuusmääräysten sitomia.

6. OSTETTUIHIN YRITYKSIIN LIITTYVÄN TUEN ARVIOINTI

6.1 KOLMEN OSUUSPANKIN KRIISINRATKAISUUN LIITTYVÄN VALTIONTUEN ARVIOIMINEN

6.1.1 Tuen olemassaolo ja määrä

- (178) Komission on ensin arvioitava, onko kolmen osuuspankin kriisinratkaisuun liittyvä valtiontuki (mikä tarkoittaa rahoitusvajeiden rahoitusta, joka mahdollisesti talletusten siirron) perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Kyseisen kohdan mukaan jäsenvaltion myöntämä taikka valtion varoista muodossa tai toisessa myönnetty tuki, joka vääristää tai uhkaa vääristää kilpailua suosimalla jotakin yritystä, on valtiontukea siltä osin, kuin se vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (179) Komissio arvioi ensin, ovatko seuraavat mahdolliset tuensaajat saaneet etua: i) osuuspankit ja mahdolliset pankille siirretyt "toiminnot" ja ii) pankki.
- i) Kolmelle osuuspankille ja pankille mahdollisesti siirrettäville toiminnoille myönnetyn tuen olemassaolo
- (180) Kolmen osuuspankin osalta komissio toteaa, että Lesvos-Limnos Bank, Achaia Bank ja Lamia Bank on asetettu selvitystilaan ja niiden pankkitoimiluvat on peruutettu. Siksi ne eivät enää harjoita taloudellista toimintaa pankkimarkkinoilla.
- (181) Valtiontuki eli rahoitusvajeen rahoittaminen olisi perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua siirrettyihin saamisiin ja velkoihin annettavaa valtiontukea vain, jos ne muodostaisivat yhdessä yrityksen. Yrityksen käsite kattaa kaikki taloudellista toimintaa harjoittavat yksiköt riippumatta niiden oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta. Taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan tietyillä markkinoilla. Näin ollen on arvioitava, tarkoittaako saamisten ja velkojen siirtäminen taloudellisen toiminnan siirtämistä, jotta voidaan päätellä, onko kyse yritykselle annettavasta valtiontuesta.
- (182) Kuten edellä 2.2.1 jaksossa mainittiin, osuuspankkien kriisinratkaisun jälkeen pankille siirrettiin vain talletukset sekä saamiset Kreikan talletus- ja investointitakausrahastolta ja velat sille. Kolmella osuuspankilla oli yhteensä 187 työntekijää ja 21 konttoria. On syytä huomata, että konttoreita, työsopimuksia tai lainoja ei siirretty automaattisesti osuuspankeilta pankille. Näin ollen siitä, että lainoja ei ole siirretty pankille vaan ne jäävät kolmelle selvitystilassa olevalle osuuspankille, että yhtään konttoria ei ole siirretty ja että työsopimuksia ei ole siirretty automaattisesti ⁽¹⁰²⁾, voidaan päätellä, että taloudellista toimintaa ei ole siirretty. Siirrettyjen velkojen (eli talletusten) ei voida katsoa olevan valtiontuen tuensaaja, koska ne eivät muodosta yritystä.
- (183) Yhteenvedon voidaan todeta, että kyseiset kolme olemassa olevaa oikeushenkilöä on asetettu selvitystilaan eivätkä ne enää harjoita mitään pankkitoimintaa. Siirretyt velat eivät myöskään ole taloudellista toimintaa.
- (184) Siksi voidaan päätellä, että Kreikan rahoitusvakausrahaston ERVV:n joukkovelkakirjojen myöntäminen pankille kolmen osuuspankin ostettujen varojen ja velkojen rahoitusvajeen kattamiseksi ei mahdollista viimeksi mainitun taloudellisen toiminnan jatkamista. Siksi Kreikan rahoitusvakausrahaston tuki ei ole tukea selvitystilassa oleville yhteisöille eikä siirretyille varoille ja veloille.
- ii) Pankille myönnetyn tuen olemassaolo
- (185) Sen suhteen, onko kolmen osuuspankin varojen ja velkojen myynti valtiontukea pankille, komission on arvioitava, täyttyvätkö tietyt vaatimukset ja erityisesti i) oliko myyntiprosessi avoin, ehtoja sisältämätön ja syrjimätön, ii) toteutettiinko myynti markkinaehdoin ja iii) maksimoiko valtio kaupan kohteena olevien varojen ja velkojen myyntihinnan ⁽¹⁰³⁾.

⁽¹⁰²⁾ Ks. komission päätös, annettu 12 päivänä marraskuuta 2008, valtiontuesta SA. 510/08 – Italia "Vendita dei beni della compagnia aerea ALITALIA", johdanto-osan 146 kappale (EUVL C 46, 25.2.2009, s. 6).

⁽¹⁰³⁾ Ks. vuoden 2008 pankkitiedonannon 49 kohta ja rakenneuudistustiedonannon 20 kohta.

(186) Kuten johdanto-osan 64 kappaleessa todetaan, Kreikan keskuspankki otti yhteyttä vain viiteen suurimpaan tuolloin Kreikassa toimineeseen kreikkalaiseen luottolaitokseen. Se, että yhteyttä otettiin vain muutamiin ostajiin, ei sulje pois tarjousmenettelyn avoimuutta, koska ne olivat ainoat luottolaitokset, jotka todennäköisesti olivat kiinnostuneita tekemään tarjouksen. Myytävänä olleeseen pakettiin sisältyi vain talletuksia. Näin ollen on välttämätöntä toimia asianomaisella maantieteellisellä alueella, jotta voidaan hyötyä näiden talletusten synergiasta. Pankki, jolla ei ole toimintaa näillä alueilla, ei voisi tarjota palveluja tallettajille, jolloin talletusten säilyttäminen olisi hyvin vähäistä ja ostajan olisi maksettava talletusten ostamisesta aiheutuvat kustannukset saamatta mitään hyötyä. Tästä syystä Kreikan keskuspankki saattoi kolmen osuuspankin kriisintarkkaisuun käytettävissä olleessa lyhyessä ajassa kohtuudella olettaa, että vain luottolaitokset, joiden liiketoimintamallit soveltuivat näiden tallettajien palvelemiseen, olivat kiinnostuneita kyseisten varojen ostamisesta. Pankki ja kolme muuta pankkia toimitti sitovat tarjoukset. Pankin tarjous katsottiin parhaaksi ottaen huomioon vastike ja siirron suorittamiseen tarvittava aika. Pankki tarjoutui maksamaan vastikkeeksi määrän, joka vastasi [...] prosenttia siirretyistä talletuksista, ja arvioi, että siirto voitaisiin suorittaa yhden työpäivän kuluessa.

(187) Edellä esitetyn perusteella komissio toteaa rakenneuudistustiedonannon 20 kohdan ja komission päätöskäytännön nojalla, että valtiontuki pankille voidaan sulkea pois ⁽¹⁰⁴⁾.

iii) Päätelmät tuen olemassaolosta

(188) Kolmen osuuspankin myyntiin liittynyt valtion tuki ei ollut kolmelle osuuspankille, siirretyille varoille tai pankille myönnettyä valtiontukea. Siksi toimenpide ei ole perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

6.2 FIRST BUSINESS BANKIIN LIITTYVÄN TUEN ARVIOINTI

6.2.1 Tuen olemassaolo ja määrä

(189) Komission on arvioitava, ovatko toimenpiteet perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

6.2.1.1 Tuen olemassaolo Kreikan pankkien tukiohjelmasta myönnettyissä toimenpiteissä (toimenpiteet FB1, FB2 ja FB3)

(190) Kreikan 50 miljoonan euron pääomasijoitus FB Bankiin heinäkuussa 2009 (toimenpide FB1), FB Bankin toukokuussa 2012 saamat 60 miljoonan euron arvoiset Kreikan valtion joukkovelkakirjat (toimenpide FB2) ja FB Bankille maaliskuussa 2011 annettu liikkeeseen laskettujen joukkovelkakirjojen valtiontakausta, jonka nimellisarvo oli 50 miljoonaa euroa (toimenpide FB3), myönnettiin Kreikan pankkien tukiohjelmasta ⁽¹⁰⁵⁾. Ohjelman hyväksymisestä tehdyssä päätöksessä komissio päätteli, että ohjelmasta myönnetty toimenpiteet olisivat valtiontukea.

(191) Näin ollen komissio toteaa, että ilman kyseisiä toimenpiteitä siirretyt toiminnot eivät enää olisi olemassa. Toimenpiteet ovat edistäneet myöhemmin pankille siirrettyjen taloudellisten toimintojen vakauttamista ja jatkamista, ja tästä syystä komissio katsoo, että ne ovat hyödyttäneet myöhemmin pankille siirretyjä FB Bankin taloudellisia toimintoja ja ovat perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

6.2.1.2 Tuen olemassaolo FB Bankin kriisintarkkaisu varten myönnettyissä toimenpiteissä (toimenpiteet FB4 ja FB5)

(192) Komissio toteaa, että Kreikan rahoitusvakauserä on Kreikan pankkien tukemiseksi perustama ja rahoittama yhteisö, ja näin ollen toimenpiteisiin FB4 ja FB5 käytettiin valtion varoja. Komissio toteaa myös, että toimenpiteet FB4 ja FB5 ovat luonteeltaan valikoivia, koska ne hyödyttävät vain FB Bankin toimintoja.

(193) Lisäksi komissio katsoo, että toimenpiteet FB4 ja FB5 antavat FB Bankin toiminnoille selvän edun säilyttämällä ne. Siirtomääräys on tässä tapauksessa tosiasiallisesti yhtenä kokonaisuutena suoritettava myynti. Vaikka omaa pääomaa ja huonommassa etuoikeusasemassa olevaa velkaa ei siirretä, keskeiset pankin tuottavat omaisuuserät (konttorit, talletukset ja lainat) siirretään. Näin ollen toimenpide FB4 antaa siirretyille toiminnoille edun, koska sillä tarjotaan riittävät varat talletusten kattamiseksi ja siirretyt toiminnot säilyvät FB Bankin varojen kokonaisuutena tapahtuvan myynnin ansiosta.

⁽¹⁰⁴⁾ Ks. komission päätös, annettu 25 päivänä tammikuuta 2010, valtiontuesta NN 19/09 – Rakenneuudistustuki Dunfermline Building Societylle, johdanto-osan 47 kappale (EUVL C 101, 20.4.2010, s. 7). Komission päätös, annettu 25 päivänä lokakuuta 2010, valtiontuesta N 560/09 – Tuki Fionia-pankin likvidoinnille, johdanto-osan 55 kappale (EUVL C 76, 10.3.2011, s. 3). Komission päätös, annettu 8 päivänä marraskuuta 2010, valtiontuesta N 392/10 – CajaSurin rakenneuudistus, johdanto-osan 52 kappale (EUVL C 357, 30.12.2010, s. 12).

⁽¹⁰⁵⁾ Ks. alaviitteet 2 ja 4.

- (194) Lisäksi ilman toimenpidettä FB5 myynti ei olisi mahdollinen, koska siirrolla saattaisi olla negatiivinen vaikutus ostajan vakavaraisuussuhteeseen. Näin ollen siirretyt toiminnot eivät enää olisi olemassa, ja siten toimenpiteet FB4 ja FB5 antavat niille selvän edun.
- (195) Komissio katsoo, että toimenpiteet FB4 ja FB5 eivät ole markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Kreikan rahoitusvakausrahastolla ei ole mahdollisuutta saada tuottoa osallistumisestaan: sen vastineeksi se ei saanut saamista pankilta, vaan ainoastaan saamisen selvitystilassa olevalta oikeushenkilöltä eli FB Bankilta ⁽¹⁰⁶⁾. Tästä syystä Kreikan rahoitusvakausrahasto ei luultavasti saa täysimääräisesti takaisin maksamiaan varoja.
- (196) Toimenpiteiden FB4 ja FB5 antama valikoiva tuki vääristää kilpailua säilyttämällä yhden pankkitoiminnon ja mahdollistamalla sen toiminnan markkinoilla ja kilpailun muiden pankkien kanssa, ulkomaisten pankkien tytäryhtiöt mukaan luettuna, jotka toimivat Kreikassa tai saattavat olla kiinnostuneita tulemaan Kreikan markkinoille. Näin ollen toimenpiteet FB4 ja FB5 vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja saattavat vääristää kilpailua.
- (197) Tästä syystä komissio päätelee, että Kreikan rahoitusvakausrahaston suorittama FB Bankista pankille siirrettyihin varoihin liittyvän 456,97 miljoonan euron rahoitusvajeen kattaminen ja Kreikan rahoitusvakausrahaston sitoumus kattaa näihin varoihin liittyvät pääomatarpeet, joiden määrä saattaa olla jopa 100 miljoonaa euroa, ovat perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Toimenpiteiden FB4 ja FB5 tuensaaja

- (198) Kuten edellä johdanto-osan (193) kappaleessa jo selitettiin, komissio katsoo FB Bankin toimintojen olevan toimenpiteiden FB4 ja FB5 tuensaaja, koska tuki mahdollisti näiden taloudellisten toimintojen jatkumisen pankissa.
- (199) Päätelläkseen, sisältyykö FB Bankin toimintojen myyntiin pankille myönnettyä valtiontukea, komission on vuoden 2008 pankkiedonannon 49 kohdan mukaisesti arvioitava, täyttyvätkö tietyt vaatimukset. Sen on erityisesti tutkittava, i) oliko myyntiprosessi avoin ja syrjimätön, ii) tapahtuiko myynti markkinaehdoin ja iii) myikö rahoituslaitos tai valtio varat ja velat mahdollisimman korkeaan hintaan.
- (200) Pankki osti FB Bankin varat ja velat, koska se jätti parhaaksi katsotun tarjouksen syrjimättömässä tarjousmenettelyssä, joka oli avoin muille pankeille. Kreikan keskuspankki päätti ottaa yhteyttä vain neljään suurimpaan Kreikassa toimivaan pankkiin, joista vain pankki ja eräs toinen pankki toimittivat ei-sitovat tarjoukset. Kreikan keskuspankki kehotti molempia tarjoajia toimittamaan parannetut tarjoukset. Kreikan keskuspankki valitsi NBG:n, koska sen tarjoukseen liittyvät kriisinratkaisukustannukset olivat pienemmät ⁽¹⁰⁷⁾.
- (201) Komissio toteaa, että Kreikan keskuspankki otti yhteyttä vain neljään muuhun pankkiin ⁽¹⁰⁸⁾. Se, että yhteyttä otettiin vain muutamiin ostajiin, ei sulje pois tarjousmenettelyn avoimuutta, koska ei ollut muita sellaisia Kreikassa toimivia pankeja, jotka olisivat olleet riittävän suuria vastaamaan tarjotuista varoista ja joilla olisi ollut riittävästi pääomaa kriisinratkaisun ajankohtana, ja koska kriisinratkaisun ajankohtana ulkomaiset luotto- ja rahoituslaitokset osoittivat vain vähän kiinnostusta pankkitoiminnan aloittamiseen Kreikassa. Lisäksi Kreikan keskuspankki määritteli etukäteen siirrettävän vara- ja velkasalkun sekä aikataulun, jota tarjouksien oli noudatettava ollakseen päteviä. Komissio katsoo, että myyntimenettely oli avoin ja syrjimätön.
- (202) FB Bankin varojen ja velkojen negatiivinen hinta (ottaen huomioon rahoitusvajeen ja edellä mainittujen pääomatarpeiden kattamisen) ei estä sitä, että myyntihinta vastaa yrityksen markkina-arvoa ⁽¹⁰⁹⁾. Komissiolla ei ole mitään syytä katsoa, että tehty tarjous ja maksettu hinta eivät olisi vastanneet yrityksen arvoa. On syytä muistaa, että Kreikan lainsäädännön mukaan siirrettyjen varojen käyvän arvon arvioi aluksi Kreikan keskuspankki, ja tämän jälkeen ulkopuoliset asiantuntijat tarkastavat sen ja mukauttavat sitä seuraavien kuuden kuukauden aikana. Näin ollen komissio katsoo, että myynti toteutettiin markkinaehdoin. Edellä esitetyn

⁽¹⁰⁶⁾ Ks. lain 4051/2012 9 §:n 15 momentti ja lain 3746/2009 13 A §:n 4 momentti.

⁽¹⁰⁷⁾ Kreikan 14. toukokuuta 2013 päivätty kirje komissiolle.

⁽¹⁰⁸⁾ Toisin kuin kolmen osuuspankin kriisinratkaisun yhteydessä, Emporiki Bankiin ei otettu yhteyttä, koska Alpha Bank oli tällä välin ostanut sen.

⁽¹⁰⁹⁾ Ks. myös komission päätös, annettu 28 päivänä marraskuuta 2012, valtiontuesta SA. 34053 (12/N) – Espanja, Banco de Valencia SA:n pääomapoljan vahvistaminen ja rakenneuudistus, johdanto-osan 82 kappale (EUVL C 75, 14.3.2013, s. 3).

perusteella komissio päätelee vuoden 2008 pankkitiedonannon 49 kohdan, rakenneuudistustiedonannon 20 kohdan ja oman päätöskäytäntönsä mukaisesti ⁽¹¹⁰⁾, että pankille annetun valtiontuen mahdollisuus voidaan sulkea pois.

6.2.1.3 Päätelmät valtiontuen olemassaolosta ja tuen kokonaismäärästä

- (203) Johdanto-osan 190–197 kappaleen perusteella komissio katsoo, että toimenpiteet FB1, FB2, FB3, FB4 ja FB5 kaikki täyttävät perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ovat valtiontukea.
- (204) Tästä syystä komissio päätelee, että FB Bankin toiminnot ovat saaneet valtiontukea 606,97 miljoonan euron suuruisen pääomatuen muodossa (toimenpiteet FB1, FB4 ja FB5) 60 miljoonan euron arvoisten Kreikan valtion joukkovelkakirjalainojen (toimenpide FB2) ja 50 miljoonan euron arvoisten valtiontakausten (toimenpide FB3) lisäksi, kuten taulukossa 10 esitetään.

Taulukko 10

Yleiskatsaus FB Bankille myönnetystä kokonaistuesta

Tuensaaja	Toimenpide	Tuen luonne	Tuen määrä (miljoonaa euroa)
FB Bankin toiminnot	FB1	Pääomapohjan vahvistaminen	50
	FB4	FB Bankista pankkiin siirretyn rahoitusvajeen rahoitus	456,97
	FB5	Sitoumuskirje FB Bankista pankille siirrettyihin varoihin liittyvien pääomatarpeiden kattamiseksi	100
Myönnetty pääomatuki yhteensä			606,97
Lopulta maksettu pääomatuki yhteensä			506,97
Tuensaaja	Toimenpide	Tuen luonne	
FB Bankin toiminnot	FB2	Joukkovelkakirjalaina	60
	FB3	Takaus	50
Myönnetty maksuvalmiustuki yhteensä			110

6.2.2 Tuen sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin oikeusperusta

- (205) Perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan komissio voi katsoa tuen soveltuvan sisämarkkinoille, jos se on tarkoitettu ”jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen”.
- (206) Komissio on myöntänyt, että maailmanlaajuinen finanssikriisi voi aiheuttaa vakavan häiriön jäsenvaltion taloudessa ja että pankkien tukitoimenpiteillä voidaan poistaa tällainen häiriö. Tämä on vahvistettu vuoden 2008 pankkitiedonannossa, pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa ja rakenneuudistustiedonannossa. Komissio katsoo, että edellytykset valtiontuen hyväksymiselle Perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla täyttyvät edelleen, koska rahoitusmarkkinoilla on ilmennyt uusia paineita. Komissio vahvisti tämän näkemyksen hyväksymällä vuonna 2011 voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon ⁽¹¹¹⁾ ja vuoden 2013 pankkitiedonannon ⁽¹¹²⁾.

⁽¹¹⁰⁾ Ks. alaviite 103.

⁽¹¹¹⁾ Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta finanssikriisin yhteydessä pankkien hyväksi toteutettaviin tukitoimenpiteisiin 1 päivästä tammikuuta 2012, jäljempänä ’vuonna 2011 annettu voimassaolon jatkamista koskeva tiedonanto’ (EUVL C 356, 6.12.2011, s. 7).

⁽¹¹²⁾ Komission tiedonanto valtiontukisääntöjen soveltamisesta finanssikriisin yhteydessä pankkien hyväksi toteutettaviin tukitoimenpiteisiin 1 päivästä elokuuta 2013, jäljempänä ’pankkítiedonanto’ (EUVL C 216, 30.7.2013, s. 1).

- (207) Kreikan talouden osalta komissio on Kreikan pankkien tukiohjelman hyväksymistä ja jatkamista koskevilla päätöksissään ja Kreikan yksittäisille pankeille myöntämien valtiontukitoimenpiteiden hyväksymistä koskevilla päätöksissään myöntänyt, että Kreikan taloudessa on vakavan häiriön uhka ja että pankeille annettava valtiontuki soveltuu tämän häiriön poistamiseen. Näin ollen toimenpiteiden arvioinnin oikeusperustana olisi käytettävä perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohtaa.
- (208) Vuoden 2008 pankkitiedonannon 15 kohdan mukaan tukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla vain, jos se täyttää sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat yleiset ehdot:
- Asianmukaisuus: Tukitoimenpiteiden on oltava oikein kohdennettuja, jotta niillä voidaan päästä tavoitteeseen ja poistaa taloudessa oleva vakava häiriö. Tämä ei ole mahdollista, jos tukitoimenpide ei sovellu häiriön poistamiseen.
 - Tarpeellisuus: Tukitoimenpiteen on määrän ja muodon perusteella oltava toimenpiteen tavoitteen saavuttamisen kannalta tarpeellinen. Siksi tuen määrän on oltava tavoitteen saavuttamiseksi tarvittava pienin välttämätön määrä ja sen muodon on oltava sopivin häiriön poistamisen kannalta.
 - Oikeasuhteisuus: Toimenpiteen positiivisten vaikutusten on oltava oikeassa suhteessa kilpailun vääristymiseen nähden, jotta tavoitteen saavuttamisen kannalta tarpeelliset kielteiset vaikutukset olisivat mahdollisimman vähäisiä.
- (209) Finanssikriisin aikana komissio on kehittänyt sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevia ehtoja erityyppisille tukitoimenpiteille. Tukitoimenpiteiden arviointiperiaatteet vahvistettiin ensimmäisen kerran vuoden 2008 pankkitiedonannossa.
- (210) Pääomaphjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa annetaan lisäohjeita valtion pääomasijoituksista vaadittavasta korvaustasosta.
- (211) Komissio on myös selittänyt rakenneuudistustiedonannossa, miten se aikoo arvioida rakenneuudistussuunnitelmia. Arvioidessaan pankin rakenneuudistussuunnitelmaa rakenneuudistustiedonannon perusteella komissio ottaa huomioon kaikki taulukossa 10 luetellut toimenpiteet.

6.2.3 Tukitoimenpiteiden yhdenmukaisuus vuoden 2008 pankkitiedonannon ja pääomaphjan vahvistamista koskevan tiedonannon kanssa

6.2.3.1 Toimenpiteiden FB1, FB2 ja FB3 yhdenmukaisuus vuoden 2008 pankkitiedonannon kanssa

- (212) Toimenpiteet FB1, FB2 ja FB3 myönnettiin Kreikan pankkien tukiohjelmasta. Tähän ohjelmaan sisältyneet toimenpiteet oli jo arvioitu ja todettu sisämarkkinoille soveltuviksi komission 19 päivänä marraskuuta 2008 antamassa päätöksessä.

6.2.3.2 Toimenpiteiden FB4 ja FB5 yhdenmukaisuus vuoden 2008 pankkitiedonannon ja pääomaphjan vahvistamista koskevan tiedonannon kanssa

6.2.3.2.1 Asianmukaisuus

- (213) Komissio katsoo, että toimenpiteet FB4 ja FB5 ovat asianmukaisia, koska niillä suojattiin FB Bankin tallettajia ja turvattiin siten rahoitusvakaus. Kyseiset toiminnot eivät olisi voineet jatkua ilman Kreikan rahoitusvakausrahaston tukea, koska FB Bankin pääoma oli negatiivinen kriisintarkoituksena ajankohtana ja silloisissa vaikeissa markkinaolosuhteissa mikään pankki ei olisi ostanut vara- ja velkasalkkua, jonka arvo oli negatiivinen ja joka olisi heikentänyt sen vakavaraisuutta. Näin ollen toimenpiteillä varmistettiin Kreikan rahoitusvakauden säilyttäminen. Tällä perusteella komissio katsoo, että toimenpiteet ovat asianmukaisia pelastamistukena.

6.2.3.2.2 Tarpeellisuus

- (214) Vuoden 2008 pankkitiedonannon mukaan tukitoimenpiteen on määrän ja muodon perusteella oltava tarpeellinen toimenpiteen tavoitteen saavuttamisen kannalta. Tämä merkitsee sitä, että pääomasijoituksen määrän on oltava tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvittava pienin välttämätön määrä.

- (215) Kuten Kreikan keskuspankki totesi 8 päivänä toukokuuta 2013 päivätyssä kirjeessään, FB Bankin pienestä koosta huolimatta sen toimiluvan peruuttaminen ilman kriisintarkkaisuimenpiteitä olisi voinut heikentää tallettajien luottamusta Kreikan pankkijärjestelmään ja vaikuttaa siten rahoitusvakauteen. Kreikan keskuspankki lisäsi, että erilaisten kriisintarkkaisuvaltojen joukosta se piti parhaana FB Bankin kriisintarkkaisu osto- ja sulautumismenetelmien avulla talous- ja finanssipolitiikasta joulukuussa 2012 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti. Se katsoi, että tämä menettely tarjosi välittömän ja lopullisen ratkaisun FB Bankin ongelmiin. Komissio katsoo, että nämä rahoitusvakauteen liittyvät seikat tukevat toimenpiteiden FB4 ja FB5 tarpeellisuutta.
- (216) Toimenpiteen määrän osalta Kreikan keskuspankki totesi päätöksessään 10/1/10.5.2013, että tiettyjen varojen ja velkojen siirtomääräys oli paras ratkaisu, koska sillä minimoitiin kriisintarkkaisu kustannukset. Tämä päätös oli myös talous- ja finanssipolitiikasta maaliskuussa 2012 tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukainen. Lisäksi komissio toteaa, että Kreikan viranomaiset arvioivat huolellisesti rahoitusvajeen lopullista määrää ja ottivat huomioon lakisääteisen tilintarkastajan laatiman arviointiraportin. Maksettu osuus kattoi tarkalleen siirrettyjen varojen käyvän arvon ja velkojen arvon välisen erotuksen. Lisäksi Kreikan rahoitusvakausrahasto sitoutui kattamaan pääomatarpeet vain enintään 9 prosenttiin Kreikan keskuspankin arvioimista siirretyistä varoista. Se tosiseikka, että kahdesta tarjoajasta vain pankki suostui tarkistamaan tarjoustaan, tukee päätelmää siitä, että maksuosuus ei ollut liiallinen.
- (217) Lisäksi FB Bankin omaa pääomaa ei siirretty, vaan se jätettiin likvidoituun yksikköön eli FB Bankiin. Näin ollen osakkeenomistajat kantavat tappion täysimääräisesti, eikä Kreikan rahoitusvakausrahaston maksuosuus kasva heidän pelastamisensa aiheuttamilla kustannuksilla.
- (218) Tuen korvauksen osalta voidaan todeta johdanto-osan 195 kappaleen tavoin, että Kreikan rahoitusvakausrahasto ei todennäköisesti saa täysimääräisesti takaisin maksamiaan varoja. ⁽¹¹³⁾ Näin ollen on selvää, että se ei saa mitään korvausta ja sen maksuosuus on avustuksen kaltainen. Kuten pääomapolin vahvistamista koskevan tiedonannon 44 kohdassa todetaan, pääomapolin vahvistaminen, jonka korvaus on riittämätön, voidaan hyväksyä vain sellaisten ongelmajärjestelmien tapauksessa, jotka eivät pysty maksamaan mitään korvausta. Komissio katsoo, että tämä pätee FB Bankin tapaukseen. Korvauksen puute aiheuttaa perusteellisen rakenneuudistuksen tarpeen pääomapolin vahvistamista koskevan tiedonannon mukaisesti.
- (219) Näin ollen toimenpiteet FB4 ja FB5 ovat sekä määränsä että muotonsa perusteella tarpeellisia pelastamistukena Kreikan pankkijärjestelmän ja koko talouden häiriön rajoittamista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi.

6.2.3.2.3. Oikeasuhteisuus

- (220) Komissio huomauttaa, että FB Bank ei enää ole olemassa aiemmassa muodossaan. Se tosiseikka, että tuella pelastetaan siirretyt toiminnot, voisi teoriassa aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Komissio panee kuitenkin myönteisessä mielessä merkille FB Bankin pienen koon sekä myyntimenettelyn, jossa kilpailijoilla oli mahdollisuus tehdä tarjous FB Bankin tietyistä varoista ja veloista. Lisäksi FB Bankin taloudelliset toiminnot integroitiin välittömästi niiden siirtämisen jälkeen täysimääräisesti pankkiin ja niiden olemassaolo erillisenä taloudellisenä toimintana tai kilpailijana lakkasi. Näin ollen komissio päättelee, että tuki ei aiheuta kohtuutonta kilpailun vääristymistä.

Päätelmät toimenpiteiden FB4 ja FB5 yhdenmukaisuudesta

- (221) Komissio päättelee, että toimenpiteet FB4 ja FB5 ovat asianmukaisia ja tarpeellisia sekä, ottaen huomioon FB Bankin pienen koon sekä sen katoamisen erillisenä kilpailijana, kun se integroidaan täysimääräisesti pankkiin, oikeasuhteisia tavoiteltuun päämäärään nähden vuoden 2008 pankkitiedonannon ja pääomapolin vahvistamista koskevan tiedonannon mukaisesti.

6.2.4 Tukitoimenpiteiden yhdenmukaisuus rakenneuudistustiedonannon kanssa

- (222) Toimenpiteen FB4 korvauksen osalta komissio totesi johdanto-osan 218 kappaleessa, että Kreikan rahoitusvakausrahasto ei luultavasti saa takaisin mitään FB Bankin kriisintarkkaisuun sijoittamistaan 456,97 miljoonasta eurosta (toimenpide FB4). Korvauksen puute aiheuttaa perusteellisen rakenneuudistuksen tarpeen sekä elinkelpoisuuden palauttamistoimien että kilpailun vääristymisen rajoittamistoimien osalta.

⁽¹¹³⁾ Toimenpiteen FB4 osalta Kreikan rahoitusvakausrahastolla on 457 miljoonan euron suuruinen saaminen selvitystilassa olevalta yhteisöltä. Joulukuun 31 päivänä 2013 tästä saamisesta kirjattujen arvonalennusten määrä oli 377 miljoonaa euroa Kreikan rahoitusvakausrahaston tilinpäätöksissä.

6.2.4.1 FB Bankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen myynnin avulla

- (223) Rakennuudistustiedonannon 21 kohdassa määrätään, että jos vaikeuksissa olevan luottolaitoksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta ei voida uskottavasti palauttaa, olisi harkittava sen likvidaatiota tai huutokauppaamista. Tästä syystä jäsenvaltiot voivat kannustaa elinkelvottomia toimijoita vetäytymään markkinoilta ja samalla mahdollistaa sen, että vetäytyminen tapahtuu sopivan ajan kuluessa niin, että rahoitusjärjestelmä säilyy vakaana.
- (224) FB Bank ei kuitenkaan ollut elinkelpoinen erillisenä yksikkönä, ja se asetettiin selvitystilaan. Tämän suhteen rakennuudistustiedonannon 17 kohdassa selvennetään, että ”vaikeuksissa olevan pankin myynti toiselle rahoituslaitokselle voi edistää pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista, jos ostaja on elinkelpoinen ja pystyy ottamaan vaikeuksissa olevan pankin vastuulle, ja sillä voidaan myös tukea markkinoiden luottamuksen palauttamista”.
- (225) Kuten 7.5.2 jaksossa todetaan, pankin rakennuudistussuunnitelman perusteella sitä voidaan pitää elinkelpoisena yksikkönä. Näin ollen se, että FB Bankin taloudelliset toiminnot on siirretty pankkiin, mahdollistaa niiden pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisen. Lisäksi se, että FB Bankin toiminnot integroitiin täysin pankkiin⁽¹⁴⁾ ja niiden toiminta erillisenä kilpailijana lakkasi, muodostaa valtioneudesta maksetun riittämättömän korvauksen edellyttämän perusteellisen rakennuudistuksen.

6.2.4.2 Oma osallistuminen ja vastuunjako

- (226) Kuten johdanto-osan 216 kappaleessa selitettiin, FB Bankin kriisinratkaisua varten valitulla toteutustavalla varmistetaan rakennuudistuskustannusten rajoittaminen välttämättömään. Ensinnäkin Kreikan viranomaiset arvioivat huolellisesti rahoitusvajeen lopullista määrää ja ottivat huomioon lakisääteisen tilintarkastajan laatiman arviointiraportin. Kreikan rahoitusvakauserä sitoutui myös kattamaan siirretyistä toiminnoista aiheutuvat ostajan pääomatarpeet vain lakisääteiseen vähimmäismäärään asti. Lisäksi FB Bankin taloudellisten toimintojen integrointi suurempaan yhteisöön ja siitä johtuva synergian hyödyntäminen FB Bankin konttoriverkoston rationalisoinnin, tietotekniikkainfrastruktuurin tiivistämisen ja rahoituskustannusten pienentämisen avulla auttavat rajoittamaan rakennuudistuskustannukset välttämättömään verrattuna skenaarioon, jossa valtio olisi yrittänyt palauttaa FB Bankin elinkelpoisuuden erillisenä yksikkönä.
- (227) Omaa pääomaa ja huonommassa etuoikeusasemassa olevia velkoja ei siirretty pankkiin, vaan ne säilyivät FB Bankissa eli selvitystilassa olevassa yhteisössä. Näin ollen komissio katsoo, että osakkeenomistajien riittävä vastuunjako saavutettiin, koska heillä on oikeus likvidoinnista saatavaan tuottoon vain, jos tuotto riittää ensin tuen takaisinmaksuun Kreikan rahoitusvakauserästä, jonka saaminen on etusijalla muihin velkoihin nähden. Realisoitujen varojen niukkuuden vuoksi osakkeenomistajat tuskin saavat sijoituksiaan takaisin.

6.2.4.3 Toimenpiteet kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi

- (228) Kilpailun vääristymistä rajoittavien toimenpiteiden osalta rakennuudistustiedonannon 30 kohdassa määrätään, että ”[k]omissio pitää tällaisten toimenpiteiden tarvetta arvioidessaan lähtökohtana niiden toimintojen kokoa, mittakaavaa ja ulottuvuutta, jotka kyseisellä pankilla olisi [...] uskottavan rakennuudistussuunnitelman toteuttamisen jälkeen. [...] Tällaisten toimenpiteiden luonne ja muoto riippuvat kahdesta tekijästä: ensinnäkin tuen määrästä ja sen myöntämishdoista ja -olosuhteista ja toiseksi niiden markkinoiden luonteesta, joilla tuensaajapankki jatkaa toimintaansa.”
- (229) Saadun pääomatuen kokonaismäärä on 606,97 miljoonaa euroa (toimenpiteet FB1, FB4 ja FB5) 60 miljoonan euron arvoisten Kreikan valtion joukkovelkakirjalainojen (toimenpide FB2) ja 50 miljoonan euron arvoisten valtioneustakausien (toimenpide FB3) lisäksi. Toimenpide FB1 vastasi noin 3,25:tä prosenttia FB Bankin riskipainotetuista omaisuuseristä 31 päivänä joulukuuta 2008. Toimenpide FB4, FB Bankista pankille siirretyn rahoitusvajeen rahoittaminen, vastasi noin 33,44:tä prosenttia FB Bankin riskipainotetuista omaisuuseristä 31 päivänä maaliskuuta 2013. Toimenpide FB5 vastasi määritelmällisesti 9:tä prosenttia FB Bankista pankille siirretyistä riskipainotetuista omaisuuseristä. Tällaiset tukimäärät yhdessä korvauksen puutteen kanssa edellyttävät tuensaajan markkinoilla harjoittaman toiminnan merkittävää supistamista.
- (230) Niiden markkinoiden osalta, joilla FB Bank toimi, komissio huomauttaa, että FB Bank oli hyvin pieni pankki (sen osuus Kreikan pankkien kokonaisuudesta oli alle 0,5 prosenttia ja markkinaosuus Kreikan lainoista ja talletuksista alle 1 prosentti) ja näin ollen pankkiin siirretyt FB Bankin varat ja velat olivat suhteellisen pienet verrattuna Kreikan pankkijärjestelmän kokoon.

⁽¹⁴⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakennuudistussuunnitelma, s. 17.

- (231) Lisäksi FB Bankin toimintoja tarjottiin kilpailijoille avoimessa huutokaupassa. Myynnin jälkeen FB Bankin olemassaolo erillisenä kilpailijana lakkasi, kun siirretyt toiminnot integroitiin täysin pankkiin.
- (232) Komissio päätelee, että koska FB Bank oli kooltaan pieni, myyntimenettely oli avoin ja FB Bankin toiminnot integroitiin täysin pankkiin, kilpailu ei vääristy kohtuuttomasti huolimatta tuen hyvin suuresta määrästä ja korvauksen puuttumisesta.

6.2.4.4 Päätelmät yhdenmukaisuudesta rakenneuudistustiedonannon kanssa

- (233) Edellä esitetyn analyysin perusteella komissio päätelee, että FB Bankin tiettyjen varojen ja velkojen myynnillä ja niiden liittämällä pankkiin varmistetaan rakenneuudistustiedonannon mukaisesti FB Bankin toimintojen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen, että tuen määrä on rajoitettu välttämättömään ja että kilpailu ei vääristy kohtuuttomasti.

6.2.5 Päätelmät FB Bankiin liittyvän tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille

- (234) Kaikki taulukossa 10 luetellut tukitoimenpiteet soveltuvat näin ollen sisämarkkinoille.

6.3 PROBANKIIN LIITTYVÄN TUEN ARVIOINTI

6.3.1 Tuen olemassaolo ja määrä

- (235) Komission on ensiksi arvioitava, ovatko toimenpiteet perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

6.3.1.1 Tuen olemassaolo Probankin kriisintarkkailua varten myönnettyissä toimenpiteissä (toimenpiteet PB1 ja PB2)

- (236) Kreikan rahoitusvakausrahasato on Kreikan pankkien tukemiseksi perustama ja rahoittama yhteisö. Näin ollen toimenpiteisiin PB1 ja PB2 liittyy valtion varoja. Toimenpiteet PB1 ja PB2 ovat myös luonteeltaan valikoivia, koska ne hyödyttävät vain Probankin toimintoja.
- (237) Lisäksi toimenpiteet PB1 ja PB2 antavat Probankin toiminnoille selvän edun säilyttämällä ne. Siirtomääräys on tässä tapauksessa yhtenä kokonaisuutena suoritettava myynti, sillä vaikka omaa pääomaa ei siirretä, keskeiset pankin tuottavat omaisuususerät (konttorit, talletukset ja lainat) siirretään.
- (238) Toimenpiteet PB1 ja PB2 eivät ole markkinataloussijoittajaperiaatteen mukaisia. Kreikan rahoitusvakausrahasatolla ei ole mahdollisuutta saada tuottoa osallistumisestaan: sen vastineeksi se ei saanut saamista pankilta, vaan ainoastaan saamisen selvitystilassa olevalta oikeushenkilöltä eli Probankilta ⁽¹¹⁵⁾. Tästä syystä Kreikan rahoitusvakausrahasato ei luultavasti saa täysimääräisesti takaisin maksamiaan varoja.
- (239) Toimenpiteiden PB1 ja PB2 antama valikoiva tuki vääristää kilpailua säilyttämällä yhden pankkitoiminnon ja mahdollistamalla sen toiminnan markkinoilla ja kilpailun muiden pankkien kanssa, jotka toimivat Kreikassa tai saattavat olla kiinnostuneita tulemaan Kreikan markkinoille. Näin ollen toimenpiteet PB1 ja PB2 vaikuttavat jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja saattavat vääristää kilpailua.
- (240) Tästä syystä komissio päätelee, että Kreikan rahoitusvakausrahasaton suorittama Probankista pankille siirretyn 562,73 miljoonan euron rahoitusvajeen kattaminen ja Kreikan rahoitusvakausrahasaton sitoumus kattaa siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet, joiden määrä saattaa olla [180–280] miljoonaa euroa, ovat perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

Toimenpiteiden PB1 ja PB2 tuensaaja

- (241) Probankin toiminnot ovat toimenpiteiden PB1 ja PB2 tuensaaja, koska toimenpiteet mahdollistivat näiden toimintojen jatkumisen pankissa.
- (242) Päätelläkseen, sisältyykö Probankin toimintojen myyntiin pankille myönnettyä valtiontukea, komission on vuoden 2008 pankkiedonannon 49 kohdan mukaisesti arvioitava, täyttyvätkö tietyt vaatimukset. Sen on erityisesti tutkittava, i) oliko myyntiprosessi avoin ja syrjimätön, ii) tapahtuiko myynti markkinaehdoin ja iii) myikö rahoituslaitos tai valtio varat ja velat mahdollisimman korkeaan hintaan.

⁽¹¹⁵⁾ Ks. lain 4051/2012 9 §:n 15 momentti ja lain 3746/2009 13 A §:n 4 momentti.

- (243) Pankki osti Probankin varat ja velat, koska se jätti parhaaksi katsotun tarjouksen syrjimättömässä tarjousmenettelyssä, joka oli avoin muille pankeille. Kreikan keskuspankki päätti ottaa yhteyttä vain neljään suurimpaan Kreikassa toimivaan pankkiin, joista vain pankki ja eräs toinen pankki toimittivat tarjoukset. Pankki oli hinnan ja odotettujen synergiavaikutusten suhteen parhaaksi katsottu tarjoaja.
- (244) Kreikan keskuspankki otti yhteyttä vain neljään pankkiin. Se, että yhteyttä otettiin vain muutamiin ostajiin, ei sulje pois tarjousmenettelyn avoimuutta, koska ei ollut muita sellaisia Kreikassa toimivia pankkeja, jotka olisivat olleet riittävän suuria vastaamaan tarjotuista toiminnoista ja joilla olisi ollut riittävästi pääomaa kriisinratkaisun ajankohtana. Lisäksi Probankin kriisinratkaisuun mennessä mikään ulkomainen luotto- tai rahoituslaitos ei ollut toimittanut pätevää ja sitovaa tarjousta Probankin ostamisesta, vaikka määräaika oli lykätty toistuvasti. Kriisinratkaisun ajankohtana ulkomaiset luotto- ja rahoituslaitokset osoittivat vain vähän kiinnostusta pankkitoiminnan aloittamiseen Kreikassa. Lisäksi Kreikan keskuspankki oli määritellyt etukäteen siirrettävän varaja velkasalkun sekä aikataulun, jota tarjouksien oli noudatettava ollakseen päteviä. Näin ollen komissio katsoo, että myyntimenettely oli avoin ja syrjimätön.
- (245) Probankin varojen ja velkojen negatiivinen hinta (ottaen huomioon rahoitusvajeen ja edellä mainittujen pääomatarpeiden kattamisen) ei estä sitä, että myyntihinta vastaa yrityksen markkina-arvoa⁽¹¹⁶⁾. Komissiolla ei ole mitään syytä katsoa, että tehty tarjous ja maksettu hinta eivät olisi vastanneet yrityksen markkina-arvoa. Kreikan keskuspankki oli arvioinut varojen käyvän arvon ja ulkopuoliset asiantuntijat olivat tarkastaneet sen. Näin ollen komissio katsoo, että myynti toteutettiin markkinaehdoin. Edellä esitetyn perusteella komissio pääättelee vuoden 2008 pankkitiedonannon 49 kohdan, rakenneuudistustiedonannon 20 kohdan ja oman päätöskäytäntönsä mukaisesti⁽¹¹⁷⁾, että pankille annetun valtiontuen mahdollisuus voidaan sulkea pois.

6.3.1.2 Päätelmät valtiontuen olemassaolosta ja tuen kokonaismäärästä

- (246) Johdanto-osan 236–240 kappaleen perusteella komissio katsoo, että toimenpiteet PB1 ja PB2 täyttävät perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa asetetut ehdot ja ovat valtiontukea.
- (247) Tästä syystä komissio pääättelee, että Probankin toiminnot ovat saaneet valtiontukea [742,7–842,7] miljoonan euron suuruisen pääomatuen muodossa (toimenpiteet PB1 ja PB2), kuten taulukossa 11 esitetään.

Taulukko 11

Yleiskatsaus Probankin toiminnoille myönnetystä kokonaistuesta

Tuensaaja	Toimenpide	Tuen luonne	Tuen määrä (miljoonaa euroa)
Probankin toiminnot	PB1	Probankista pankille siirretyn rahoitusvajeen rahoitus	562,7
	PB2	Sitoumuskirje Probankista pankille siirrettyihin varoihin liittyvien pääomatarpeiden kattamiseksi	[180–280]
Myönnetty pääomatuki yhteensä			[742,7–842,7]
Lopulta maksettu pääomatuki yhteensä			[742,7–842,7]

6.3.2 Tuen sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin oikeusperusta

- (248) Perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaan komissio voi katsoa tuen soveltuvan sisämarkkinoille, jos se on tarkoitettu ”jäsenvaltion taloudessa olevan vakavan häiriön poistamiseen”.

⁽¹¹⁶⁾ Ks. alaviite 109.

⁽¹¹⁷⁾ Ks. alaviite 103.

- (249) Kuten johdanto-osan 206 ja 207 kappaleessa selitettiin, Kreikan pankeille myönnettyjen tukitoimien arvioinnin oikeusperustan olisi nykyisin oltava perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohta.
- (250) Kuten johdanto-osan 208 kappaleessa selitettiin, vuoden 2008 pankkitiedonannon 15 kohdan mukaan tukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla vain, jos se täyttää sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat yleiset ehdot: asianmukaisuus, tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus.
- (251) Pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa annetaan lisäohjeita valtion pääomasijoituksista vaadittavasta korvaustasosta.
- (252) Komissio on myös selittänyt rakenneuudistustiedonannossa, miten se aikoo arvioida rakenneuudistussuunnitelmia. Arvioidessaan rakenneuudistussuunnitelmaa rakenneuudistustiedonannon perusteella komissio ottaa huomioon kaikki taulukossa 11 luetellut toimenpiteet.

6.3.3 Tukitoimenpiteiden sisämarkkinoille soveltuvuus vuoden 2008 pankkitiedonannon ja pääomapohjan vahvistamista koskevan tiedonannon perusteella

6.3.3.1 Asianmukaisuus

- (253) Toimenpiteiden PB1 ja PB2 asianmukaisuuden osalta komissio katsoo, että rahoitusvajeen kattaminen ja sitoumus kattaa siirrettyihin varoihin liittyvät pääomatarpeet ovat asianmukaisia, koska niillä mahdollistettiin myynti, suojattiin Probankin tallettajia ja turvattiin siten rahoitusvakaus. Näitä toimintoja ei olisi voitu jatkaa ilman Kreikan rahoitusvakausrahaston tukea, koska Probankin oman pääoman arvo oli negatiivinen kriisinratkaisun ajankohtana. Silloisissa vaikeissa markkinaolosuhteissa mikään pankki ei olisi ostanut vara- ja velkasalkkua, jonka arvo oli negatiivinen ja joka olisi heikentänyt sen vakavaraisuutta. Kreikan keskuspankki nimitti 10 päivänä toukokuuta 2013 Probankiin komissaarin, jonka tehtävänä oli myös varmistaa, että Probankin pääomakorotuksen päätökseen saattamiseksi toteutettiin kaikki tarvittavat toimenpiteet. Se, että mikään yksityinen sijoittaja ei toimittanut lopullista sitovaa tarjousta Probankin ostamiseksi kriisinratkaisun ajankohtaan mennessä huolimatta Probankiin nimitetyn komitean jäsenen ponnistuksista ja Probankin pääomakorotuksen määrääjän toistuvasta jatkamisesta, tukee päätelmää, jonka mukaan nämä toiminnot eivät olisi voineet jatkua ilman Kreikan rahoitusvakausrahastolta saatua tukea. Näin ollen toimenpiteillä varmistettiin Kreikan rahoitusvakauden säilyttäminen. Tällä perusteella komissio katsoo, että toimenpiteet ovat asianmukaisia pelastamistukena.

6.3.3.2 Tarpeellisuus

- (254) Vuoden 2008 pankkitiedonannon mukaan tukitoimenpiteen on määrän ja muodon perusteella oltava tarpeellinen toimenpiteen tavoitteen saavuttamisen kannalta. Tämä merkitsee sitä, että pääomasijoituksen määrän on oltava tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvittava pienin välttämätön määrä.
- (255) Toukokuussa 2013 talous- ja finanssipolitiikasta tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukaan Kreikan keskuspankki yhteistyössä Kreikan rahoitusvakausrahaston kanssa arvioisi sellaisten muiden kuin keskeisten pankkien⁽¹¹⁸⁾ osalta, jotka eivät täyttäneet pääomavaatimuksiaan, vaihtoehtoja veronmaksajille koituvien kustannusten minimoimiseksi, osto- ja sulautumismenettelyt mukaan luettuna, taaten samalla tallettajien suojan.
- (256) Kuten Kreikan keskuspankki totesi 26 päivänä heinäkuuta 2013 tekemässään päätöksessä⁽¹¹⁹⁾, Probankin toimiluvan peruuttaminen ilman kriisinratkaisutoimenpiteitä olisi voinut vaikuttaa rahoitusvakauteen.
- (257) Komissio katsoo, että nämä rahoitusvakauteen liittyvät seikat tukevat toimenpiteiden PB1 ja PB2 tarpeellisuutta.
- (258) Toimenpiteen määrän osalta Kreikan viranomaiset arvioivat huolellisesti rahoitusvajetta ja ottivat huomioon lakisääteisen tilintarkastajan laatiman arviointiraportin. Maksettu osuus kattoi tarkalleen siirrettyjen varojen käyvän arvon ja velkojen arvon välisen erotuksen. Kreikan keskuspankki totesi päätöksessään 12/1/26.7.2013, että tiettyjen varojen ja velkojen siirtomääräys oli paras ratkaisu, koska sillä minimoitiin kriisinratkaisukustannukset. Tämä päätös on myös heinäkuussa 2013 hyväksytyn Kreikan talouden toisen sopeutusohjelman mukainen. Kreikan rahoitusvakausrahasto sitoutui myös kattamaan pääomatarpeet enintään 9 prosenttiin Kreikan keskuspankin arvioimista siirretyistä varoista.

⁽¹¹⁸⁾ Vuonna 2012 suorittamassaan linkelpoisuuden arvioinnissa Kreikan keskuspankki totesi Kreikan neljän suurimman pankin olevan sopivia ehdokkaita Kreikan rahoitusvakausrahaston suorittamaa pääomapohjan vahvistamista varten, kun taas muita, "ei-keskeisiä" pankkeja ei pidetty tukikelpoisina Kreikan rahoitusvakausrahaston suorittamaa pääomapohjan vahvistamista varten.

⁽¹¹⁹⁾ Kreikan keskuspankin kriisinratkaisutoimenpidekomitean päätös 12/1/26.7.2013.

- (259) Lisäksi omaa pääomaa ei siirretty pankkiin, vaan se jätetään selvitystilaan asetettuun yhteisöön. Näin ollen Probankin osakkeenomistajat kantavat tappion täysimääräisesti, eikä Kreikan rahoitusvakausrahadon maksuosuus kasva heidän pelastamisensa aiheuttamilla kustannuksilla.
- (260) Tuen korvauksen osalta voidaan todeta edellä johdanto-osan 238 kappaleen tavoin, että Kreikan rahoitusvakausrahadon ei todennäköisesti saa täysimääräisesti takaisin maksamiaan varoja. Näin ollen on selvää, että se ei saa mitään korvausta ja sen maksuosuus on avustuksen kaltainen. Kuten pääomapolun vahvistamista koskevan tiedonannon 44 kohdassa todetaan, pääomapolun vahvistaminen, jonka korvaus on riittämätön, voidaan hyväksyä vain sellaisten ongelmapankkien tapauksessa, jotka eivät pysty maksamaan mitään korvausta. Komissio katsoo, että tämä pätee Probankin tapaukseen. Korvauksen puute aiheuttaa perusteellisen rakenneuudistuksen tarpeen pääomapolun vahvistamista koskevan tiedonannon mukaisesti.
- (261) Näin ollen toimenpiteet ovat sekä määränsä että muotonsa perusteella tarpeellisia pelastamistukena Kreikan pankkijärjestelmän ja koko talouden häiriön rajoittamista koskevien tavoitteiden saavuttamiseksi.

6.3.3.3 Oikeasuhteisuus

- (262) Probank ei enää ole olemassa aiemmassa muodossaan. Se tosiseikka, että tuella pelastetaan pankille siirretyt toiminnot, voisi teoriassa aiheuttaa kilpailun vääristymistä. Komissio panee kuitenkin merkille Probankin pienen koon sekä myyntimenettelyn, jossa kilpailijoilla oli mahdollisuus tehdä tarjous Probankin tietyistä varoista ja veloista. Lisäksi Probankin taloudelliset toiminnot integroitiin välittömästi niiden siirtämisen jälkeen täysimääräisesti pankkiin ja niiden olemassaolo erillisenä taloudellisena toimintana tai kilpailijana lakkasi. Näin ollen komissio päättää, että tuki ei aiheuta kohtuutonta kilpailun vääristymistä.

6.3.3.4 Päätelmät toimenpiteiden PB1 ja PB2 yhdenmukaisuudesta vuoden 2008 pankkitiedonannon ja pääomapolun vahvistamista koskevan tiedonannon kanssa

- (263) Komissio päättää, että toimenpiteet PB1 ja PB2 ovat asianmukaisia ja tarpeellisia sekä, kun otetaan huomioon Probankin taloudelliset toiminnot nyt sisältävän pankin suunniteltu perusteellinen rakenneuudistus, oikeasuhteisia tavoiteltuun päämäärään nähden vuoden 2008 pankkitiedonannon ja pääomapolun vahvistamista koskevan tiedonannon mukaisesti.

6.3.4 Tukitoimenpiteiden yhdenmukaisuus rakenneuudistustiedonannon kanssa

- (264) Toimenpiteen PB1 korvauksen osalta komissio totesi johdanto-osan (260) kappaleessa, että Kreikan rahoitusvakausrahadon ei luultavasti saa täysin takaisin Probankin kriisinratkaisuun sijoittamiaan 562,73 miljoonaa euroa (toimenpide PB1). Korvauksen puute aiheuttaa perusteellisen rakenneuudistuksen tarpeen sekä elinkelpoisuuden palauttamistoimien että kilpailun vääristymisen rajoittamistoimien osalta.

6.3.4.1 Probankin toimintojen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen myynnin avulla

- (265) Rakenneuudistustiedonannon 21 kohdassa määrätään, että jos vaikeuksissa olevan luottolaitoksen pitkän aikavälin elinkelpoisuutta ei voida uskottavasti palauttaa, olisi harkittava sen likvidaatiota tai huutokauppaamista. Tästä syystä jäsenvaltiot voivat kannustaa tällaisia elinkelpoisuutensa menettäneitä toimijoita vetäytymään markkinoilta ja samalla mahdollistaa sen, että vetäytyminen tapahtuu sopivan ajan kuluessa niin, että rahoitusjärjestelmä säilyy vakaana.
- (266) Probank ei kuitenkaan ollut elinkelpoinen erillisenä yksikkönä, ja se asetettiin selvitystilaan. Tämän suhteen rakenneuudistustiedonannon 17 kohdassa selvennetään, että "vaikeuksissa olevan pankin myynti toiselle rahoituslaitokselle voi edistää pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista, jos ostaja on elinkelpoinen ja pystyy ottamaan vaikeuksissa olevan pankin vastuulleen, ja sillä voidaan myös tukea markkinoiden luottamuksen palauttamista".
- (267) Kuten 7.5.2 jaksossa todetaan, pankin rakenneuudistussuunnitelman perusteella sitä voidaan pitää elinkelpoisena yksikkönä. Näin ollen se, että Probankin taloudelliset toiminnot on siirretty pankkiin, mahdollistaa niiden pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisen. Lisäksi se, että Probankin toiminnot integroitiin täysin pankkiin⁽¹²⁰⁾ ja niiden toiminta erillisenä yksikkönä lakkasi, muodostaa valtiontuesta maksetun riittämättömän korvauksen edellyttämän perusteellisen rakenneuudistuksen.

⁽¹²⁰⁾ Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitettu rakenneuudistussuunnitelma, s. 15.

6.3.4.2 Oma osallistuminen ja vastuunjako

- (268) Kuten johdanto-osan 258 kappaleessa selitettiin, Probankin kriisinratkaisua varten valitulla toteutustavalla varmistetaan rakenneuudistuskustannusten rajoittaminen välttämättömään. Ensinnäkin Kreikan viranomaiset arvioivat huolellisesti rahoitusvajeen lopullista määrää ja ottivat huomioon lakisääteisen tilintarkastajan laatiman arviointiraportin. Kreikan rahoitusvakausrahasto sitoutui myös kattamaan siirretyistä varoista aiheutuvat ostajan pääomatarpeet vain lakisääteiseen vähimmäismäärään asti. Lisäksi Probankin taloudellisten toimintojen integrointi suurempaan yhteisöön ja siitä johtuva synergian hyödyntäminen erityisesti Probankin konttoriverkoston rationalisoinnin, tietotekniikkainfrastruktuurin tiivistämisen ja rahoituskustannusten pienentämisen avulla auttavat rajoittamaan rakenneuudistuskustannukset välttämättömään verrattuna skenaarioon, jossa valtio olisi yrittänyt palauttaa Probankin elinkelpoisuuden erillisenä yksikkönä.
- (269) Omaa pääomaa ja huonommassa etuoikeusasemassa olevia velkoja ei siirretty pankkiin, vaan ne säilyivät selvitystilassa olevassa yhteisössä. Näin ollen komissio katsoo, että osakkeenomistajien riittävä vastuunjako saavutettiin, koska heillä on oikeus likvidoinnista saatavaan tuottoon vain, jos tuotto riittää ensin tuen takaisinmaksuun Kreikan rahoitusvakausrahastolle, jonka saaminen on etusijalla muihin velkoihin nähden. Realisoitujen varojen niukkuuden vuoksi osakkeenomistajat tuskin saavat sijoituksiaan takaisin.

6.3.4.3 Toimenpiteet kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi

- (270) Kilpailun vääristymistä rajoittavien toimenpiteiden osalta rakenneuudistustiedonannon 30 kohdassa määrätään, että "[k]omissio pitää tällaisten toimenpiteiden tarvetta arvioidessaan lähtökohtana niiden toimintojen kokoa, mittakaavaa ja ulottuvuutta, jotka kyseisellä pankilla olisi [...] uskottavan rakenneuudistussuunnitelman toteuttamisen jälkeen. [...] Tällaisten toimenpiteiden luonne ja muoto riippuvat kahdesta tekijästä: ensinnäkin tuen määrästä ja sen myöntämisehdoista ja -olosuhteista ja toiseksi niiden markkinoiden luonteesta, joilla tuensaajapankki jatkaa toimintaansa."
- (271) Pääomana saadun tuen kokonaismäärä oli [742,7–842,7] miljoonaa euroa (toimenpide PB1 ja PB2). Toimenpide PB1 vastasi noin 21,15:tä prosenttia Probankin riskipainotetuista omaisuuseristä 30 päivänä kesäkuuta 2013. Toimenpide PB2 vastasi määritelmällisesti [...] prosenttia Probankista siirretyistä varoista. Tällaiset tukimäärät yhdessä korvauksen puutteen kanssa edellyttävät tuensaajan markkinoilla harjoittaman toiminnan merkittävää supistamista.
- (272) Niiden markkinoiden osalta, joilla Probank toimi, komissio huomauttaa, että Probank oli hyvin pieni pankki (sen osuus Kreikan pankkien kokonaisomaisuudesta oli noin 1 prosentti ja markkinaosuus Kreikan lainoista noin 1 prosentti ja talletuksista alle 2 prosenttia) ja näin ollen pankkiin siirretyt Probankin varat ja velat olivat pienet verrattuna Kreikan pankkijärjestelmän kokoon.
- (273) Lisäksi Probankin toimintoja tarjottiin kilpailijoille avoimessa huutokaupassa. Myynnin jälkeen Probankin olemassaolo erillisenä kilpailijana lakkasi, kun siirretyt toiminnot integroitiin täysin pankkiin.
- (274) Komissio päätelee, että koska siirretyt toiminnot olivat kooltaan pieniä, myyntimenettely oli avoin ja Probankin toiminnot integroitiin täysin pankkiin, kilpailu ei vääristy kohtuuttomasti huolimatta tuen hyvin suuresta määrästä ja korvauksen puuttumisesta.

6.3.4.4 Päätelmät yhdenmukaisuudesta rakenneuudistustiedonannon kanssa

- (275) Edellä esitetyn analyysin perusteella komissio päätelee, että Probankin tiettyjen varojen ja velkojen myynnillä ja niiden liittämällä pankkiin varmistetaan Probankin toimintojen pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttaminen, että tuen määrä on rajoitettu välttämättömään ja että kilpailu ei vääristy kohtuuttomasti rakenneuudistustiedonannon mukaisesti.

6.3.5 Päätelmät Probankiin liittyvän tuen soveltuvuudesta sisämarkkinoille

- (276) Kaikki taulukossa 11 luetellut tukitoimenpiteet soveltuvat näin ollen sisämarkkinoille.

7. PANKILLE MYÖNNETYN TUEN ARVIOINTI

7.1 TUEN OLEMASSAOLO JA MÄÄRÄ

(277) Komission on todettava perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettun valtiontuen olemassaolo.

7.1.1 Tuen olemassaolo Kreikan pankkien tukiohjelmasta myönnettyissä toimenpiteissä (toimenpiteet L1 ja A)

7.1.1.1 Takaustoimenpiteestä ja joukkovelkakirjojen lainaustoimenpiteestä myönnetty valtion maksuvalmiustuki (toimenpide L1)

(278) Komissio on Kreikan pankkien tukiohjelman hyväksymistä ja jatkamista koskevissa päätöksissään⁽¹²¹⁾ jo todennut, että ohjelmasta myönnetty maksuvalmiustuki on valtiontukea. Takausten määrä 15 päivänä huhtikuuta 2011 oli 12 873 miljoonaa euroa, ja se oli noussut 14 798 miljoonaan euroon 30 päivänä marraskuuta 2013. Noina ajankohtina pankilla lainassa olleiden valtion joukkovelkakirjojen määrät olivat 787 miljoonaa ja 847 miljoonaa euroa. Ohjelmasta tulevaisuudessa myönnettävä maksuvalmiustuki olisi myös valtiontukea.

7.1.1.2 Pääoman vahvistamistoimenpiteestä myönnetty valtion pääomasijoitus (toimenpide A)

(279) Jo 19 päivänä marraskuuta 2008 antamassaan päätöksessä Kreikan pankkien tukiohjelmasta komissio totesi, että ohjelmaan sisältyvästä pääomapohjan vahvistamistoimenpiteestä myönnettävät pääomasijoitukset ovat valtiontukea. Pankki on saanut 1 350 miljoonaa euroa etuoikeutettuina osakkeina, mikä määrä on 2,1 prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä⁽¹²²⁾.

(280) Vuonna 2010 Kreikka teki näiden etuoikeutettujen osakkeiden teknisiin parametreihin useita muutoksia, joilla kuponkikorkoa nostetaan 2 prosentilla vuosittain, jos etuoikeutettuja osakkeita ei lunasteta viiden vuoden kuluessa. Koska nämä muutokset lisäävät valtion saamaa korvausta, jos etuoikeutettuja osakkeita ei lunasteta tai muunneta viiden vuoden jälkeen, komissio päätelee, että teknisten parametrien muutokset eivät anna mitään etua pankille eivätkä siten ole uutta valtiontukea.

7.1.2 Tuen olemassaolo valtion takaamassa maksuvalmiusavussa (toimenpide L2)

(281) Komissio selvensi vuoden 2008 pankkitedonannon 51 kohdassa, että keskuspankkien varoista rahoituslaitoksille myönnetty tuki ei ole valtiontukea, mikäli neljä kumulatiivista ehtoa täyttyy. Ne koskevat rahoituslaitoksen vakavaraisuutta, järjestelylle asetettua vakuutta, rahoituslaitokselta perittävää korkoa sekä valtion vastatakauksen puuttumista. Koska pankille myönnetty valtion takaama maksuvalmiusapu ei täytä näitä neljää kumulatiivista ehtoa erityisesti siksi, että se on valtion takaama ja myönnettiin yhdessä muiden tukitoimenpiteiden kanssa, ei voida päätellä, että valtion takaama maksuvalmiusapu ei ole valtiontukea.

(282) Valtion takaama maksuvalmiusapu täyttää perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa säädetyt ehdot. Ensinnäkin kyseinen toimenpide sisältää valtiontakauksen Kreikan keskuspankin hyväksi, ja siksi valtio vastaa mahdollisista tappioista. Näin ollen toimenpiteeseen liittyy valtion varoja. Valtion takaaman maksuvalmiusavun avulla pankit voivat saada rahoitusta aikana, jolloin ne on suljettu tukkurahoitusmarkkinoiden ja eurojärjestelmän säännönmukaisten rahoitustoimien ulkopuolelle. Näin ollen valtion takaama maksuvalmiusapu antaa pankille edun. Koska valtion takaama maksuvalmiusapu on rajoitettu pankkisektoriin, toimenpide on valikoiva. Koska valtion takaama maksuvalmiusapu myös antaa pankille mahdollisuuden jatkaa toimintaansa markkinoilla ja välttää maksukyvyttömyys ja markkinoilta poistuminen, se vääristää kilpailua. Koska pankki toimii muissa jäsenvaltioissa ja koska muiden jäsenvaltioiden rahoituslaitokset toimivat tai ovat mahdollisesti kiinnostuneita toimimaan Kreikassa, pankille myönnetty etu vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.

(283) Edellä esitetyn perusteella komissio katsoo, että valtion takaama maksuvalmiusapu (toimenpide L2) on valtiontukea. Valtion takaaman maksuvalmiusavun määrä on vaihdellut ajan mittaan. Joulukuun 31 päivänä 2012 se oli noin 30,9 miljardia euroa.

⁽¹²¹⁾ Ks. alaviitteet 1 ja 3.

⁽¹²²⁾ Ks. NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 38 kappale.

7.1.3 Tuen olemassaolo Kreikan rahoitusvakausrahastosta myönnettyissä toimenpiteissä (toimenpiteet B1, B2 ja B3)

7.1.3.1 Ensimmäinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B1)

- (284) NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen 5.1 kohdassa komissio jo päätteli, että ensimmäinen väliaikaisrahoitus on valtiontukea. Tukena saadun pääoman määrä oli 7 430 miljoonaa euroa.

7.1.3.2 Toinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B2)

- (285) Toimenpide B2 toteutettiin Kreikan rahoitusvakausrahaston varoilla, joten se sisältää valtion varojen käyttöä, kuten NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 49 kappaleessa selitettiin.
- (286) Edun olemassaolon osalta voidaan todeta, että toimenpide B2 nosti pankin vakavaraisuussuhteen tasolle, joka mahdollisti sen toiminnan jatkumisen markkinoilla ja eurojärjestelmän rahoituksen saannin. Lisäksi toimenpiteen B2 korvaus muodostuu ERVV:n velkakirjoille tältä ajalta kertyneestä korosta ja lisäksi 1 prosentin maksusta. Koska tämä korvaus on selvästi pienempi kuin vastaavien markkinoilla olevien pääomainstrumenttien tuottama vastike, pankki ei varmasti olisi pystynyt hankkimaan tällaista pääomamäärää näillä ehdoilla markkinoilta. Tästä syystä toimenpide B2 antoi pankille valtion varoin rahoitetun edun. Koska toimenpide myönnettiin vain pankille, se oli luonteeltaan valikoiva.
- (287) Pankin asema vahvistui toimenpiteen B2 tuloksena, sillä sille annettiin pääomavaatimusten jatkuvan noudattamisen edellyttämät rahoitusvarat, mikä aiheutti kilpailun vääristymistä. Koska pankki toimii aktiivisesti muiden jäsenvaltioiden pankkimarkkinoilla ja koska muiden jäsenvaltioiden rahoituslaitokset toimivat Kreikassa, etenkin vakuutusmarkkinoilla, toimenpide B2 vaikuttaa myös jäsenvaltioiden väliseen kauppaan.
- (288) Komissio katsoo, että toimenpide B2 on valtiontukea. Kansalliset viranomaiset ilmoittivat sen valtiontukeana. Tukena saadun pääoman määrä oli 2 326 miljoonaa euroa.

7.1.3.3 Kreikan rahoitusvakausrahaston osallistuminen kevään 2013 pääomapohjan vahvistamiseen (toimenpide B3)

- (289) Kreikan rahoitusvakausrahaston osallistumisella kevään 2013 pääomapohjan vahvistamiseen (toimenpide B3) ensimmäinen ja toinen väliaikaisrahoitus (toimenpiteet B1 ja B2) muunnettiin osittain pysyväksi 8 677 miljoonan euron pääomakorotukseksi, joka toteutettiin kantaosakkeilla. Koska toimenpide B3 on jo myönnetyn tuen muuntaminen, siihen yhä sisältyy valtion varojen käyttöä, mutta se ei lisää tuen nimellismäärää. Se kuitenkin lisää tuen nimellismäärän verran pankille koituvaa etua (ja siten kilpailun vääristymistä), koska se on pysyvä eikä väliaikainen pääomapohjan vahvistaminen, kuten toimenpiteet B1 ja B2.
- (290) Tällaista tukea ei myönnetty kaikille Kreikassa toimiville pankeille. Kilpailun vääristymisen ja kauppaan kohdistuvien vaikutusten osalta komissio huomauttaa esimerkiksi, että tuen avulla pankki saattoi jatkaa toimintaansa muissa jäsenvaltioissa, kuten Romaniassa ja Bulgariassa. Pankin likvidaatio olisi johtanut sen ulkomaantoimintojen päättymiseen joko niiden selvitystilaan asettamisen tai kyseisten yritysten myynnin avulla. Lisäksi pankin vakuutuslaitokset Kreikassa kilpailevat muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden vakuutusyhtiöiden tytäryhtiöiden toimintojen kanssa. Tästä syystä toimenpide vääristää kilpailua ja vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Komissio katsoo, että toimenpide B3 on näin ollen valtiontukea.

7.1.3.4 Päätelmät toimenpiteistä B1, B2 ja B3

- (291) Toimenpiteet B1, B2 ja B3 ovat perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Toimenpiteisiin B1, B2 ja B3 sisältyvän valtiontuen määrä on 9 756 miljoonaa euroa. Kuten 7.1.3.3 jaksossa todettiin, vain osa ensimmäisestä ja toisesta väliaikaisrahoituksesta (toimenpiteet B1 ja B2) muunnettiin pysyväksi 8 677 miljoonan euron suuruiseksi pääomapohjan vahvistamiseksi (toimenpide B3), ja jäljelle jäänyt määrä maksettiin takaisin Kreikan rahoitusvakausrahastolle kuusi kuukautta sen myöntämisen jälkeen ⁽¹²³⁾.
- (292) Rakenneuudistustiedonannon 31 kohdassa todetaan, että tuen absoluuttisen määrän lisäksi komission on otettava huomioon tuki "suhteessa pankin riskipainotettuihin omaisuuseriin". Toimenpiteet B1, B2 ja B3 myönnettiin yhden vuoden aikana, huhtikuusta 2012 ⁽¹²⁴⁾ toukokuuhun 2013. Tänä aikana pankin riskipainotetut omaisuuserät muuttuivat. Siksi herää kysymys, mitä riskipainotettujen omaisuuserien tasoa olisi

⁽¹²³⁾ Kreikan rahoitusvakausrahaston vuosikatsaus "Annual Financial Report for the year ended 31 December 2013", kesäkuu 2014, s. 6.

⁽¹²⁴⁾ Ks. alaviite 56.

käytettävä, ja erityisesti, pitäisikö valtiontukea arvioida kyseisen ajanjakson alussa vai sen lopussa vallinneen riskipainotettujen omaisuuserien tason perusteella. Toimenpiteillä B1, B2 ja B3 pyritään kattamaan Kreikan keskuspankin maaliskuussa 2012 (vuoden 2012 stressitesti) havaitsema pääomatarve. Toisin sanoen näiden toimenpiteiden kattamat pääomatarpeet olivat olemassa jo maaliskuussa 2012. Tästä syystä komissio katsoo, että toimenpiteisiin B1, B2 ja B3 sisältyvää tukimäärää olisi verrattava pankin riskipainotettujen omaisuuserien 31 päivänä maaliskuuta 2012 vallinneeseen tasoon. On myös syytä muistaa, että Kreikan keskuspankki ei maaliskuun 2012 jälkeen ja kevään 2013 pääomapohjan vahvistamiseen asti ottanut huomioon ostoja, joita Kreikan pankit tekivät mukauttaakseen pääomatarpeitaan ylös- tai alaspäin. Tämä tekijä on lisäosoitus siitä, että toimenpiteet B1, B2 ja B3 olivat pankin lähialueeseen liittyviä tukitoimenpiteitä sellaisena kuin se oli olemassa 31 päivänä maaliskuuta 2012.

- (293) Ensimmäisen ja toisen väliaikaisrahoituksen yhteenlaskettu määrä oli 9 756 miljoonaa euroa. Tämä määrä vastaa 15,3:a prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä 31 päivänä maaliskuuta 2012.
- (294) Koska pankki onnistui houkuttelemaan yksityistä pääomaa, Kreikan rahoitusvakausrahaston pankkiin sijoittama todellinen summa oli vain 8 677 miljoonaa euroa, mikä oli 13,6 prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä 31 päivänä maaliskuuta 2012.

7.1.4 Päätelmät pankin saaman valtiontuen olemassaolosta ja tuen kokonaismäärästä

- (295) Toimenpiteet A, B1, B2, B3, L1 ja L2 ovat perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea. Nämä toimenpiteet esitetään taulukossa 12.

Taulukko 12

Yleiskatsaus pankille myönnetystä kokonaistuesta

Viite	Toimenpide	Toimenpidetyyppi	Tuen määrä	Tuki/riskipainotetut omaisuuserät
A	Etuoiikeutetut osakkeet	Pääomatuki	1 350 miljoonaa euroa	2,1 %
B1 B2	Ensimmäinen väliaikaisrahoitus Toinen väliaikaisrahoitus	Pääomatuki	7 430 miljoonaa euroa 2 326 miljoonaa euroa	15,3 %
Pankille myönnetty pääomatuki yhteensä			11 106 miljoonaa euroa	17,3 %
B3	Kevään 2013 pääomapohjan vahvistaminen	Pääomatuki	8 677 miljoonaa euroa	
Pankille myönnetty pääomatuki yhteensä, pois lukien kuuden kuukauden kuluessa takaisin maksettu tuki			10 027 miljoonaa euroa	15,6 %
Viite	Toimenpide	Toimenpidetyyppi	Tuen nimellismäärä	
L1	Maksuvalmiustuki	Takaus Joukkovelkakirjalaina	Takaukset: 14,8 miljardia euroa Joukkovelkakirjalainat: 0,8 miljardia euroa	30 päivänä marraskuuta 2013
L2	Valtion takaama maksuvalmiusapu	Rahoitus ja takaus	30,9 miljardia euroa	31 päivänä joulukuuta 2012
Pankille myönnetty maksuvalmiusapu yhteensä			46,5 miljardia euroa	

7.2 TUEN SISÄMARKKINOILLE SOVELTUVUUDEN ARVIOINNIN OIKEUSPERUSTA

- (296) Kuten johdanto-osan (207) kappaleessa pääteltiin, toimenpiteiden arvioinnin oikeusperustana olisi käytettävä perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohtaa ⁽¹²⁵⁾.
- (297) Finanssikriisin aikana komissio on kehittänyt sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevia ehtoja erityyppisille tukitoimenpiteille. Tukitoimenpiteiden arviointiperiaatteet vahvistettiin ensimmäisen kerran vuoden 2008 pankkitiedonannossa.
- (298) Pääomapohjan vahvistamistoimenpiteitä koskevia ohjeita on pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa ja vuonna 2011 annetussa voimassaolon jatkamista koskevassa tiedonannossa.
- (299) Rakennuudistustiedonannossa määritellään komission rakennuudistussuunnitelmien arvioinnissa noudattama lähestymistapa erityisesti elinkelpoisuuden palauttamisen tarpeen, tuensaajan asianmukaisen maksuosuuden varmistamisen sekä kilpailun vääristymisen rajoittamisen osalta.
- (300) Tätä kehystä täydennettiin vuoden 2013 pankkitiedonannolla, jota sovelletaan 31 päivän heinäkuuta 2013 jälkeen ilmoitettuihin tai ilman ennakkohyväksyntää myönnettyihin tukitoimenpiteisiin.

7.2.1 Pankille myönnetyn maksuvalmiustuen sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin oikeusperusta (toimenpide L1)

- (301) Pankin jo saama maksuvalmiustuki on hyväksytty lopullisesti peräkkäisillä päätöksillä, joilla hyväksyttiin Kreikan pankkien tukiohjelman toimenpiteet ja tukiohjelman muutokset ja jatkamiset ⁽¹²⁶⁾. Tulevaisuudessa pankille mahdollisesti myönnettävä maksuvalmiustuki on myönnettävä ohjelmasta, jonka komissio on asianmukaisesti hyväksynyt. Komission on hyväksyttävä tällaisen tuen ehdot, ennen kuin sitä myönnetään, ja siksi sitä ei tarvitse arvioida lähemmin tässä päätöksessä.

7.2.2 Etuoikeutettujen osakkeiden sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin oikeusperusta (toimenpide A)

- (302) Etuoikeutettujen osakkeiden muodossa vuonna 2009 myönnetty pääomapohjan vahvistaminen (toimenpide A) myönnettiin Kreikan pankkien tukiohjelmaan kuuluvasta vuonna 2008 hyväksytyistä pääomapohjan vahvistamistoimenpiteistä vuoden 2008 pankkitiedonannon mukaisesti. Tästä syystä sitä ei tarvitse arvioida uudelleen vuoden 2008 pankkitiedonannon perusteella, vaan pelkkä rakennuudistustiedonannon mukainen arviointi riittää.

7.2.3 Valtion takaaman maksuvalmiusavun sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin oikeusperusta (toimenpide L2)

- (303) Valtion takaaman maksuvalmiusavun (toimenpide L2) soveltuvuutta sisämarkkinoille olisi ensin arvioitava vuoden 2008 pankkitiedonannon ja vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon perusteella. Valtion takaama maksuvalmiusapu, joka on myönnetty 31 päivänä heinäkuuta 2013 jälkeen, kuuluu vuoden 2013 pankkitiedonannon soveltamisalaan.

7.2.4 Kreikan rahoitusvakausrahaston toteuttamien pääomapohjan vahvistamisten sisämarkkinoille soveltuvuuden arvioinnin oikeusperusta (toimenpiteet B1, B2 ja B3)

- (304) Kreikan rahoitusvakausrahaston toteuttamien pääomapohjan vahvistamisten (toimenpiteet B1, B2 ja B3) sisämarkkinoille soveltuvuutta erityisesti korvauksen osalta olisi ensin arvioitava vuoden 2008 pankkitiedonannon, pääomapohjan vahvistamista koskevan tiedonannon ja vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon perusteella. NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksessä komissio suhtautui epäillen toimenpiteen B1 yhdenmukaisuuteen näiden tiedonantojen kanssa. Koska nämä toimenpiteet toteutettiin ennen 1 päivää elokuuta 2013, ne eivät kuulu vuoden 2013 pankkitiedonannon soveltamisalaan. Kreikan rahoitusvakausrahaston toteuttamien pääomapohjan vahvistamisten (toimenpiteet B1, B2 ja B3) sisämarkkinoille soveltuvuutta olisi arvioitava myös rakennuudistustiedonannon perusteella.

7.3 TOIMENPITEEN L2 YHDENMUKAISUUS VUODEN 2008 PANKKITIEDONANNON, VUONNA 2011 ANNETUN VOIMASSAOLON JATKAMISTA KOSKEVAN TIEDONANNON JA VUODEN 2013 PANKKITIEDONANNON KANSSA

- (305) Jotta tukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla, sen on täytettävä sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat yleiset ehdot, jotka ovat asianmukaisuus, tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus.

⁽¹²⁵⁾ On myös huomattava, että Kreikka myönsi tuen pankille Kreikan pankkien tukiohjelmasta, jonka komissio on hyväksynyt perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan mukaisesti, sekä Kreikan rahoitusvakausrahastosta, jonka perustaminen on myös hyväksytty komission päätöksellä.

⁽¹²⁶⁾ Ks. alaviitteet 2 ja 3.

- (306) Koska Kreikan pankit oli suljettu tukkurahoitusmarkkinoiden ulkopuolelle ja niistä tuli täysin riippuvaisia keskuspankin rahoituksesta, kuten johdanto-osan 46 kappaleessa todettiin, ja koska pankki ei voinut lainata riittävästi varoja tavanomaisten rahoitusoperaatioiden avulla, pankki turvautui valtion takaamaan maksuvalmiusapuun hankkiakseen riittävän likviditeetin ja välttääkseen siten maksukyvyttömyyden. Komissio katsoo, että toimenpide L2 on asianmukainen mekanismi sen vakavan häiriön poistamiseksi, jonka pankin maksukyvyttömyys olisi aiheuttanut.
- (307) Koska valtion takaama maksuvalmiusapu aiheuttaa pankille suhteellisen korkeat rahoituskustannukset, pankilla on riittävä kannustin välttää turvautumista tähän rahoituslähteeseen toimintojensa kehittämiseksi. Pankin oli maksettava korkoa, joka oli [...] korkopistettä korkeampi kuin eurojärjestelmän tavanomaisista rahoitusoperaatioista maksettava korko. Lisäksi pankin oli maksettava [...] korkopisteen suuruinen takausmaksu valtiolle. Tämän tuloksena valtion takaaman maksuvalmiusavun kokonaiskustannukset pankille ovat paljon korkeammat kuin EKP:n rahoituksen normaalit kustannukset. Erityisesti edellisen ja jälkimmäisen välinen ero on suurempi kuin vuonna 2011 annetussa voimassaolon jatkamista koskevassa tiedonannossa vaaditun takausmaksun taso. Näin ollen valtion perimää kokonaiskorvausta voidaan pitää riittävänä. Kreikan keskuspankki ja EKP tarkastelevat säännöllisesti valtion takaaman maksuvalmiusavun määrää pankin todellisten tarpeiden perusteella. Ne seuraavat tarkasti sen käyttöä ja varmistavat, että se rajataan välttämättömään. Tästä syystä toimenpiteellä L2 ei anneta pankille ylimääräistä likviditeettiä, jota voitaisiin käyttää kilpailua vääristävien toimien rahoittamiseen. Sen määrä on rajattu välttämättömään.
- (308) Tällaisella valtion takaaman maksuvalmiusavun käytön tiukalla valvonnalla ja sen välttämättömään rajaamisen säännöllisellä todentamisella varmistetaan myös, että kyseinen likviditeetti on oikeasuhteista eikä aiheuta kohtuutonta kilpailun vääristymistä. Komissio huomauttaa myös, että Kreikka on sitoutunut siihen, että pankki toteuttaa rakenneuudistus suunnitelman, jolla vähennetään sen riippuvuutta keskuspankin rahoituksesta, ja että pankki noudattaa käyttäytymiseen liittyviä rajoituksia, joita analysoidaan 7.6 jaksossa. Tällä varmistetaan, että maksuvalmiustuen käyttö loppuu mahdollisimman pian ja että tällainen tuki on oikeasuhteista.
- (309) Näin ollen toimenpide L2 on vuoden 2008 pankkitiedonannon ja vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon mukainen. Koska vuoden 2013 pankkitiedonannossa ei asetettu takauksia koskevia lisävaatimuksia, toimenpide L2 on myös vuoden 2013 pankkitiedonannon mukainen.

7.4 TOIMENPITEIDEN B1, B2 JA B3 YHDENMUKAISUUS VUODEN 2008 PANKKITIEDONANNON, PÄÄOMAPOHJAN VAHVISTAMISTA KOSKEVAN TIEDONANNON JA VUONNA 2011 ANNETUN VOIMASSAOLON JATKAMISTA KOSKEVAN TIEDONANNON KANSSA

- (310) Kuten johdanto-osan 305 kappaleessa selitettiin, jotta tukea voidaan pitää sisämarkkinoille soveltuvana perussopimuksen 107 artiklan 3 kohdan b alakohdan nojalla, sen on täytettävä sisämarkkinoille soveltuvuutta koskevat yleiset ehdot ⁽¹²⁷⁾, jotka ovat asianmukaisuus, tarpeellisuus ja oikeasuhteisuus.
- (311) Pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa ja vuonna 2011 annetussa voimassaolon jatkamista koskevassa tiedonannossa annetaan lisäohjeita valtion pääomasijoituksia varten vaadittavasta korvaustasosta.

7.4.1 Toimenpiteiden asianmukaisuus

- (312) Komissio katsoo, että Kreikan rahoitusvakausrahaston toteuttamat pääomapohjan vahvistamiset (toimenpiteet B1, B2 ja B3) ovat asianmukaisia, koska niillä estetään pankin joutuminen konkurssiin. Ilman niitä pankin toimintoja ei olisi voitu jatkaa, koska pankin oman pääoman arvo oli negatiivinen vuoden 2012 lopussa ⁽¹²⁸⁾.
- (313) Komissio huomauttikin NBG:tä koskevan menettelyn aloittamis päätöksessä, että pankki on sekä lainanannon että talletusten suhteen yksi Kreikan suurimmista pankeista. Tästä syystä pankki on Kreikan kannalta systemaattisesti merkittävä pankki. Näin ollen pankin maksukyvyttömyys olisi aiheuttanut Kreikan taloudessa vakavan häiriön. Silloisissa olosuhteissa Kreikan rahoituslaitosten oli vaikeaa saada rahoitusta. Rahoituksen puute rajoitti niiden kykyä antaa lainoja Kreikan taloudelle. Tässä toimintaympäristössä pankin maksukyvyttömyys olisi pahentanut talouden häiriötä. Lisäksi toimenpiteet B1, B2 ja B3 johtuivat lähinnä yksityissektorin osallistumisohjelmasta, joka oli hyvin poikkeuksellinen ja ennakoimaton tapahtuma, eivätkä ensisijaisesti pankin huonosta hallinnosta tai liiallisesta riskinotosta. Näin ollen toimenpiteillä vastataan lähinnä yksityissektorin osallistumisohjelman seurauksiin ja ylläpidetään rahoitusvakautta Kreikassa.

⁽¹²⁷⁾ Ks. komission päätös asiassa NN 51/2008, Tanskan pankkien takausjärjestelmä, johdanto-osan 41 kappale (EUVL C 273, 28.10.2008, s. 2).

⁽¹²⁸⁾ Ks. vuoden 2013 tilinpäätökset, s. 42.

- (314) NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksessä komissio ilmaisi epäilyksensä siitä, oliko kaikki mahdolliset toimet toteutettu välittömästi sen välttämiseksi, että pankki tarvitsee uudelleen tukea tulevaisuudessa. Kuten tämän päätöksen johdanto-osan 156, 157 ja 158 kappaleessa todettiin, Kreikka on sitoutunut toteuttamaan joukon pankin hallinto- ja ohjausjärjestelmään ja kaupallisiin toimintoihin liittyviä toimia. Kuten 2.4 jaksossa kuvailtiin, pankki on myös aloittanut toimintojensa uudelleenjärjestämisen ja karsinut jo kustannuksia. Näin ollen komission epäilykset on hälvennetty.
- (315) NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksessä komissio ilmaisi epäilyksensä myös siitä, oliko olemassa riittävät suojakeinot siltä varalta, että pankki joutuisi valtion määräysvaltaan, tai siltä varalta, että määräysvalta säilyisi yksityisillä osakkeenomistajilla, mutta suurin omistusosuus olisi valtiolla. Komissio panee merkille, että johdanto-osan 156, 157 ja 158 kappaleessa kuvailuilla sitoumuksilla varmistetaan, että pankin luotto-operaatioita hoidetaan kaupallisin perustein ja että päivittäinen liiketoiminta suojataan valtion puuttumista vastaan. Kreikan rahoitusvakausrahaston ja pankin välillä sovittu niiden suhdetta koskeva kehys varmistaa myös, että valtion edut suurimpana osakkeenomistajana suojataan pankin johdon liiallista riskinottoa vastaan.
- (316) Näin ollen toimenpiteillä B1, B2 ja B3 varmistetaan Kreikan rahoitusvakauden säilyttäminen. Merkittäviä toimia on toteutettu tulevien tappioiden minimoimiseksi ja sen varmistamiseksi, että epäasianmukainen hallinnointi ei vaaranna pankin toimintoja. Tällä perusteella komissio katsoo, että toimenpiteet B1, B2 ja B3 ovat asianmukaisia.

7.4.2 Tarpeellisuus – tuen rajaaminen välttämättömään

- (317) Vuoden 2008 pankkitiedonannon mukaan tukitoimenpiteen on määrän ja muodon perusteella oltava tarpeellinen toimenpiteen tavoitteen saavuttamisen kannalta. Tämä merkitsee sitä, että pääomasijoituksen määrän on oltava tämän tavoitteen saavuttamiseksi tarvittava pienin välttämätön määrä.
- (318) Kreikan keskuspankki laski pääomatuen määrän vuoden 2012 stressitestin puitteissa varmistaakseen, että pankin ydinpääoman osuus pysyi tietyn tason yläpuolella vuosina 2012–2014, kuten taulukossa 3 esitettiin. Tästä syystä toimenpiteet B1, B2 ja B3 eivät anna pankille ylimääräistä pääomaa. Kuten johdanto-osan 314 kappaleessa selitettiin, on toteutettu toimia, joilla vähennetään riskiä siitä, että pankki saattaa tarvita lisätukea tulevaisuudessa.
- (319) Ensimmäisestä ja toisesta väliaikaisrahoituksesta (toimenpiteet B1 ja B2) maksetun korvauksen osalta komissio muistuttaa, että ne myönnettiin toukokuussa 2012 ja joulukuussa 2012 ja maksettiin luontoissuorituksina ERVV:n velkakirjoina. Kreikan rahoitusvakausrahasto on saanut korvauksena ERVV:n velkakirjojen suorituspäivämäärästä kevään 2013 pääomapohjan vahvistamisen päivämäärään asti ERVV:n velkakirjoille kertyneen koron sekä 1 prosentin suuruisen maksun⁽¹²⁹⁾. Kuten NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksessä korostettiin, tämä korvaus on pienempi kuin pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa määritelty 7–9 prosentin vaihteluväli. Pienen korvauksen ajanjakso oli kuitenkin rajattu yhteen vuoteen toimenpiteen B1 ja viiteen kuukauteen toimenpiteen B2 osalta (eli siihen asti, että väliaikaisrahoitus muunnettiin kantaosakkein toteutetuksi tavalliseksi pääomapohjan vahvistamiseksi eli toimenpiteeksi B3). Vaikka ensimmäinen ja toinen väliaikaisrahoitus eivät laukaisseet olemassa olevien osakkaiden omistusosuuden vähenemistä, kevään 2013 pääomapohjan vahvistaminen, joka muodostui ensimmäisen ja toisen väliaikaisrahoituksen osittaisesta muuntamisesta, vähensi suuresti näiden osakkaiden omistusosuutta, koska niiden omistusosuus pankin pääomasta putosi 5,1 prosenttiin. Näin ensimmäisen väliaikaisrahoituksen päivämäärästä lähtien vallinnut epänormaali tilanne saatiin päättymään. Näin ollen NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksessä esitetyt epäilyt on hälvennetty.
- (320) Kun lisäksi otetaan huomioon pankin vaikeuksien epätyypillinen lähde, jossa tappiot johtuivat lähinnä valtion hyväksi tehdystä velan mitätöinnistä (yksityissektorin osallistumisohjelma ja velan takaisinosto, joka antoi valtiolle huomattavan edun eli velan vähennyksen) ja pitkittyneen taantuman seurauksista pankin kotimaan taloudessa, komissio voi hyväksyä tällaisen väliaikaisen poikkeuksen pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa asetetuista vakiokorvausta koskevista vaatimuksista⁽¹³⁰⁾.
- (321) Toimenpiteen B3 osalta voidaan todeta, että vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon 8 kohdan mukaisesti pääomasijoitukset olisi merkittävä riittävästi alennetulla osakkeen hinnalla, jossa on otettu huomioon laimentumisvaikutus, jotta voidaan kohtuudella varmistaa, että valtio saa riittävän tuoton. Vaikka toimenpide B3 ei alentanut merkittävästi laimentumisvaikutukseen mukautettua osakkeen hintaa, oli tosiasiallisesti mahdotonta saada aikaan merkittävää alennusta merkintäoikeuksien jälkeisestä teoreettisesta hinnasta⁽¹³¹⁾. Ennen kevään 2013 pääomapohjan vahvistamista pankin pääoma oli negatiivinen ja sen

⁽¹²⁹⁾ Ks. johdanto-osan 104 kappale: kertyneet korot lasketaan Kreikan rahoitusvakausrahaston maksamaksi lisämaksuosuudeksi ja siten ne lisäsivät sen maksun määrää, jonka Kreikan rahoitusvakausrahasto sai kevään 2013 pääomapohjan vahvistamisen jälkeen.

⁽¹³⁰⁾ Ks. myös 7.6.1 jakso.

⁽¹³¹⁾ Merkintäoikeuksien jälkeinen teoreettinen hinta (TERP) on yleisesti hyväksytty markkinamenetelmä pääomakorotuksen laimentumisvaikutuksen määrälliseksi mittaamiseksi.

markkina-arvo vain pieni osuus toteutettavan pääomakorotuksen määrästä. Tällaisessa tilanteessa herää kysymys, olisiko silloiset osakkeenomistajat pitänyt jättää täysin ilman omistussuutua. Komissio huomauttaa, että liikkeeseenlaskuhinta asetettiin 50 prosenttiin keskimääräisestä markkinahinnasta liikkeeseenlaskuhinnan määrittämistä edeltäneiden 50 päivän aikana. Komissio ottaa myös huomioon sen, että silloisten osakkaiden omistussuus supistui valtavasti, koska pääomapohjan vahvistamisen jälkeen kyseisten osakkaiden omistussuus pankin osakkeista oli vain 5,1 prosenttia. Näin ollen markkinahinnan lisäalennuksella olisi ollut vähäinen vaikutus Kreikan rahoitusvakausrahaston korvaukseen. Kun otetaan huomioon johdanto-osan 320 kappaleessa selitetty Kreikan pankkien erityistilanne sekä se, että tuen tarve johtuu valtion hyväksi tehdystä velan mitätöinnistä, komissio katsoo, että valtion merkitsemien osakkeiden liikkeeseenlaskuhinta on riittävän alhainen.

- (322) Kreikan rahoitusvakausrahasto laski liikkeeseen myös warrantteja ja luovutti yhden warrantin jokaisesta kevään 2013 pääoman vahvistamiseen osallistuvan yksityisen sijoittajan merkitsemästä uudesta osakkeesta. Kreikan rahoitusvakausrahasto luovutti nämä warrantit vastikkeetta. Kuten johdanto-osan 112 kappaleessa selitetään, kukin warrantti sisältää oikeuden ostaa 8,23 osaketta Kreikan rahoitusvakausrahastolta tietyin väliajoin ja toteutushinnoin. Lunastushinta on sama kuin Kreikan rahoitusvakausrahaston merkintähinta lisätynä vuotuisella ja kumulatiivisella marginaalilla (4 prosenttia ensimmäisenä vuotena, 5 prosenttia toisena vuotena, 6 prosenttia kolmantena vuotena, 7 prosenttia neljäntenä vuotena ja sitten 8 prosenttia vuotuisittuna kuutena viimeisenä kuukautena). Kreikan rahoitusvakausrahaston sen omistamista osakkeista saama korvaus on tosiasiallisesti rajattu näille tasoille. Tämä korvaus on pienempi kuin pääomapohjan vahvistamista koskevassa tiedonannossa määritelty 7–9 prosentin vaihteluväli. Koska nämä warrantit olivat pankin ennen kevään 2013 pääomapohjan vahvistamista käynnistämisen uusannin ja suunnatun osakeannin kannalta ratkaisevia tekijöitä, komissio katsoo, että niiden ansiosta pankin tukisummaa pystyttiin pienentämään 1 079 miljoonalla eurolla. Koska pankin vakavaraisuussuhde oli ennen pääomapohjan vahvistamista alhainen ja tuona aikana vallitsi suuri epävarmuus, silloin käytettävissä olleet simulaatiot osoittivatkin, että ilman warrantteja yksityiset sijoittajat eivät olisi saaneet riittävää tuottoa eivätkä olisi tehneet sijoitusta. Koska Kreikan rahoitusvakausrahasto saisi hyvin pienen positiivisen korvauksen, jos warrantit käytettäisiin, ja koska talous- ja finanssipolitiikasta tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan yhtenä tavoitteena oli houkutelua jonkin verran yksityisiä sijoittajia eräiden pankkien säilyttämiseksi yksityisessä hallinnassa ja sellaisten tilanteiden välttämiseksi, joissa koko pankkisektori olisi Kreikan rahoitusvakausrahaston määräysvallassa, komissio voi johdanto-osan 313 ja 320 kappaleessa esitettyjen syiden perusteella hyväksyä, että pääomapohjan vahvistamista koskevan tiedonannon vakiokorvausvaatimuksista tehdään tällainen poikkeus. Tämä hyväksyminen perustuu myös siihen, että Kreikan rahoitusvakausrahastoa koskevassa laissa, sellaisena kuin se on muutettuna maaliskuussa 2014, ei säädetä warranttien muuttamisesta silloin, kun osakepääomaa korotetaan ilman merkintäetuoikeuksia, ja että uusannissa vain merkintäetuoikeuksien toteutushintaa voidaan muuttaa ja se voidaan tehdä vain jälkikäteen ja enintään Kreikan rahoitusvakausrahaston merkintäetuoikeuksien myynnistä saatujen tuottojen määrään. Koska Kreikka on antanut sitoumuksensa siitä, että se hakee komissiolta hyväksynnän ennen Kreikan rahoitusvakausrahaston liikkeeseen laskemien warranttien takaisinostoa, komissio voi lisäksi varmistaa, että mahdolliset tulevat takaisinostot eivät enää pienennä Kreikan rahoitusvakausrahaston korvausta ja suurena warranttien haltijoiden korvausta.
- (323) Komissio muistuttaa, että koska Kreikan rahoitusvakausrahaston osakkeet ovat äänioikeudettomia, tukitarve ei johdu pelkästään liiallisesta riskinotosta. Lisäksi Kreikan hallituksen, Euroopan unionin, IMF:n ja EKP:n tavoitteena oli säilyttää erät pankit yksityisessä hallinnassa. Suhteisiin sovellettava kehys ja äänioikeuksien automaattinen palauttaminen silloin, jos rakenneuudistussuunnitelmaa ei toteuteta, suojaavat myös yksityisten hallintojen liialliselta riskinotolta tulevaisuudessa. Lisäksi yksityissektorin osallistuminen ja joulukuun 2012 takaisinosto ovat eräänlainen korvaus valtiolle, koska sen velka pankille pieneni useilla miljardoilla euroilla. Kaikista näistä syistä komissio voi hyväksyä, että Kreikan rahoitusvakausrahasto saa äänioikeudettomia osakkeita. Komission päätelmän mukaan toimenpide B3 oli siten tarpeellinen.

- (324) Näin ollen toimenpiteet B1, B2 ja B3 ovat sekä määränsä että muotonsa perusteella tarpeellisia pelastamistukena.

7.4.3 Oikeasuhteisuus – toimenpiteet kielteisten heijastusvaikutusten rajoittamiseksi

- (325) Pankki on saanut hyvin suuren määrän valtiontukea. Tästä syystä tilanne voi aiheuttaa vakavaa kilpailun vääristymistä. Kreikka on kuitenkin sitoutunut toteuttamaan joukon toimenpiteitä, joilla pyritään vähentämään kielteisiä heijastusvaikutuksia. Näiden sitoumusten mukaan pankin toimintoja hoidetaan edelleen kaupalliselta pohjalta, kuten johdanto-osan 157 ja 158 kappaleessa selitetään. Kreikka on myös sitoutunut kieltämään yritysostot sekä myymään useita toimintoja ulkomailla ja muita kuin pankkitoimintoja Kreikassa, kuten johdanto-osan 159 kappaleessa on esitetty. Kilpailun vääristymisen rajoittamista arvioidaan lähemmin 7.6 jaksossa.
- (326) Pankkiin on nimitetty toimitsijamies valvomaan hallinto- ja ohjausjärjestelmään ja kaupallisiin toimintoihin liittyvien sitoumusten asianmukaista täytäntöönpanoa. Näin vältetään haitalliset muutokset pankin kaupallisissa käytännöissä ja vähennetään siten mahdollisia kielteisiä heijastusvaikutuksia.

- (327) Komissiolle toimitettiin 25 päivänä kesäkuuta 2014 uusi kattava rakenneuudistussuunnitelma. Tätä rakenneuudistussuunnitelmaa arvioidaan 7.6 jaksossa.
- (328) Näin ollen NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksessä esitetyt epäilyt on hälvennetty. Toimenpiteet B1, B2 ja B3 ovat vuoden 2008 pankkitiedonannon 15 kohdan valossa oikeasuhteisia.

7.4.4 Kreikan rahoitusvakausrahaston toteuttamien pääomapohjan vahvistamisten yhdenmukaisuus vuoden 2008 pankkitiedonannon, pääomapohjan vahvistamista koskevan tiedonannon ja vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon kanssa

- (329) Näin ollen on tultu siihen lopputulokseen, että Kreikan rahoitusvakausrahaston toteuttamat pääomapohjan vahvistamiset (toimenpiteet B1, B2 ja B3) ovat vuoden 2008 pankkitiedonannon 15 kohdan, pääomapohjan vahvistamista koskevan tiedonannon sekä vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon valossa asianmukaisia, tarpeellisia ja oikeasuhteisia. Toimenpiteet B1, B2 ja B3 ovat siten yhdenmukaisia vuoden 2008 pankkitiedonannon, pääomapohjan vahvistamista koskevan tiedonannon ja vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon kanssa.

7.5 KOLMEN OSUUSPANKIN, FB BANKIN JA PROBANKIN OSTOJEN YHDENMUKAISUUS RAKENNEUUDISTUSTIEDONANNON KANSSA

- (330) Rakenneuudistustiedonannon 23 kohdassa selitetään, että tukea saaneiden pankkien suorittamia yritysostoja ei voida rahoittaa valtiontuella, ellei se ole yrityksen elinkelpoisuuden säilyttämisen kannalta ratkaisevan tärkeää. Lisäksi rakenneuudistustiedonannon 40 ja 41 kohdassa todetaan, että pankit eivät saa käyttää valtiontukea kilpailevien likeyritysten ostamiseen, ellei osto ole osa rahoitusjärjestelmän vakauden palauttamisen tai tehokkaan kilpailun varmistamisen vuoksi välttämätöntä vakauttamisprosessia. Lisäksi ostot voivat vaarantaa elinkelpoisuuden palauttamisen tai vaikeuttaa sitä. Tästä syystä komission on arvioitava, voidaanko pankin tekemien yritysostojen katsoa olevan rakenneuudistustiedonannon mukaisia.

7.5.1 Kolmen osuuspankin tiettyjen velkojen oston yhdenmukaisuus rakenneuudistustiedonannon kanssa

7.5.1.1 Oston vaikutus pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen

- (331) Kolmen osuuspankin tiettyjen varojen ja vastuiden ostaminen parantaa pankin elinkelpoisuutta pitkällä aikavälillä.
- (332) Ostoajankohtana Kreikan pankit olivat jo kärsineet vuoden 2010 ja vuoden 2012 puolivälin välillä merkittävästä talletusten ulosvirtauksesta ja ne oli suljettu kansainvälisten rahoitusmarkkinoiden ulkopuolelle. Tästä syystä neljä Kreikan viidestä suurimmasta pankista teki tarjoukset kolmen osuuspankin talletusten ostamiseksi. Kolmen osuuspankin talletusten sisällyttäminen pankin taseeseen paransi sen maksuvalmiusprofiilia. Jos pankki ei olisi ostanut kolmen osuuspankin talletuksia, sen nettolainojen suhde talletuksiin olisi ollut korkeampi.
- (333) Lisäksi pankki integroi ostetut talletukset nopeasti ottamatta haltuunsa kallista infrastruktuuria tai kallista konttoriverkostoa. Pankki ei myöskään ottanut haltuunsa lainoja; näin osto ei lisännyt sen riskejä tai sen pääomavaatimuksia.

7.5.1.2 Oston vaikutus pankin tarvitseman tuen määrään

- (334) Rakenneuudistustiedonannon 23 kohdan mukaan rakenneuudistustukea ei saisi käyttää muiden yritysten ostoon, vaan ainoastaan sellaisten rakenneuudistuskustannusten kattamiseen, jotka ovat välttämättömiä pankin elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Vaikka tässä tapauksessa osto on vaikuttanut myönteisesti pankin elinkelpoisuuteen, se ei ole sen elinkelpoisuuden kannalta ratkaisevan tärkeää rakenneuudistustiedonannon 23 kohdan merkityksessä.
- (335) Ostohinta oli kuitenkin hyvin alhainen. Pankin kaikkien kolmen osuuspankin siirrettyjen velkojen ostamisesta maksama vastike määriteltiin [...] prosentiksi siirrettyjen talletusten arvosta. Se oli alle [...] miljoonaa euroa, mikä on noin [0–0,02] prosenttia pankin kokonaisvaroista joulukuussa 2011. Tämän vastikkeen voidaan näin ollen katsoa olevan hyvin pieni.
- (336) Komissio katsoo, että kolmen osuuspankin osto ei haitannut rakenneuudistuskustannusten rajoittamista välttämättömään.

7.5.1.3 Oston kilpailua vääristävä vaikutus

- (337) Rakenneuudistustiedonannon 39 ja 40 kohdan mukaan rakenneuudistustukea ei saisi käyttää kilpailevien yritysten ostoon tukea saamattomien yritysten vahingoksi. Rakenneuudistustiedonannon 41 kohdassa todetaan myös, että yritysostot voidaan hyväksyä, jos ne ovat osa vakauttamisprosessia, joka on välttämätön rahoitusjärjestelmän vakauden palauttamiseksi tai tehokkaan kilpailun varmistamiseksi, että ostoprosessin olisi oltava tasapuolinen ja että ostolla olisi varmistettava tehokas kilpailu merkityksellisillä markkinoilla.
- (338) Kreikan keskuspankki katsoi, että kolme osuuspankkia eivät ole elinkelpoisia ja että kriisinratkaisutoimenpiteiden hyväksyminen on välttämätöntä rahoitusjärjestelmän vakauden säilyttämiseksi. Kolmen osuuspankin ostoa voidaan siten pitää osana rakenneuudistustiedonannon 41 kohdassa kuvatun kaltaista rahoitusvakauden palauttamiseksi välttämätöntä vakauttamisprosessia.
- (339) Lisäksi ostohinta oli hyvin alhainen. Mikään tukea saamaton tarjoaja ei toiminut käypää tarjousta kolmen osuuspankin varojen ja velkojen ostamiseksi, ja myyntimenettely oli avoin ja syrjimätön. Kreikan kilpailuviranomainen⁽¹³²⁾ myös hyväksyi⁽¹³³⁾ pankin toteuttaman Achaia Bankin tiettyjen varojen ja velkojen oston. Näin ollen voidaan olettaa, että myyntimenettelyn tulos ei vaaranna tehokasta kilpailua Kreikassa.
- (340) Näin ollen osto kuuluu rakenneuudistustiedonannon 41 kohdassa tarkoitetun poikkeuksen soveltamisalaan.

7.5.1.4 Päätelmä kolmen osuuspankin tiettyjen varojen ja velkojen ostosta

- (341) Kreikan pankkien ainutkertaisen tilanteen⁽¹³⁴⁾ ja kolmen osuuspankin oston erityispiirteiden valossa voidaan päätellä, että osto on rakenneuudistustiedonannossa asetettujen vaatimusten mukainen.

7.5.2 FB Bankin oston yhdenmukaisuus rakenneuudistustiedonannon kanssa

7.5.2.1 FB Bankin oston vaikutus pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen

- (342) Toiminnan kannattavuuden osalta FB Bankin osto edistää pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista, koska kahden samoilla maantieteellisillä markkinoilla toimivan pankin sulautuminen antaa mahdollisuuden luoda merkittävää synergiaa. Ostojakohtana pankki ennakoii saavuttavansa synergiaa rationalisoimalla konttoriverkostoa, yhdenmukaistamalla tuotetarjontaa ja luottopolitiikkaa sekä yksinkertaistamalla ja tiivistämällä tietotekniikka-alustaa. Lopullisessa tarjouksessaan pankki arvioi, että se poistaisi suurimman osan FB Bankin toimintakuluista, ja samalla se ennakoii yhdenmukaistavansa siirrettyjen talletusten kustannukset pankin korkopolitiikan kanssa eli alentavansa FB Bankin talletuksista maksettavan koron samalle tasolle kuin mitä pankki maksoi omista talletuksistaan säilyttäen samalla FB Bankin olemassa olevat asiakkaat.
- (343) Tulevien luottotappioiden osalta voidaan todeta, että pankki ostaa FB Bankin lainat käypään arvoon eikä kirjanpitoarvoon. Tämä seikka rajoittaa tulevien arvonalennusten riskiä.
- (344) Likviditeettiaseman näkökulmasta ostolla on suotuisa vaikutus pankkiin, koska se osti enemmän talletuksia kuin nettolainoja.
- (345) Pääomavaatimusten osalta on syytä muistaa, että pankin tarjouksen ehtona oli, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattoi FB Bankin varojen ostosta aiheutuvat pääomatarpeet. Pankki ei lopulta käyttänyt tätä mahdollisuutta, koska sen onnistui hankkia tarpeeksi yksityistä pääomaa markkinoilta toukokuussa 2014.
- (346) Tästä syystä komissio katsoo, että osto vaikuttaa myönteisesti pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseen.

⁽¹³²⁾ Lamia Bankin ja Lesvos-Limnos Bankin siirrettyjen varojen ja vastuiden ostoista ei ilmoitettu Kreikan kilpailuviranomaiselle, koska kummankin osuuspankin siirretyn osa liikevaihto ei ylittänyt lain 3959/2011 6 §:n 1 momentin ja saman lain 10 §:n 3 momentin a kohdan mukaista 15 miljoonan euron rajaa.

⁽¹³³⁾ Kreikan kilpailuviranomaisen päätös 542/VII/19.6.2012, julkaistu Kreikan virallisessa lehdessä (FEK B' 238/8.2.2013), saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.epant.gr/img/x2/apofaseis/apofaseis696_1_1362562606.pdf

⁽¹³⁴⁾ Ks. myös 7.5.1 jakso.

7.5.2.2 *Oston vaikutus pankin tarvitseman tuen määrään*

- (347) Rakennuudistustiedonannon 23 kohdan mukaan rakennuudistustukea ei saisi käyttää muiden yritysten ostoon, vaan ainoastaan sellaisten rakennuudistuskustannusten kattamiseen, jotka ovat välttämättömiä pankin elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Vaikka tässä tapauksessa ostos on vaikuttanut myönteisesti pankin elinkelpoisuuteen, se ei ole sen elinkelpoisuuden kannalta ratkaisevan tärkeää rakennuudistustiedonannon 23 kohdan merkityksessä.
- (348) Pankki ei maksanut mitään vastiketta FB Bankin tiettyjen varojen ja velkojen ostosta. Lisäksi pankin tarjouksen ehtona oli, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattoi FB Bankin varojen ostosta aiheutuvat pääomatarpeet. Tästä syystä ostaja ei ostosn vuoksi tarvinnut lisää valtiontukea. Ostosn aiheuttamien mahdollisten tulevien pääomatarpeiden suhteen todetaan, että varat ostettiin käypään arvoon, mikä rajoittaa tulevien lisätappioiden riskiä.
- (349) Näin ollen pankki ei käyttänyt tukea FB Bankin ostoon eikä kyseinen ostos ole vastoin periaatetta, jonka mukaan tuki olisi rajattava välttämättömään.

7.5.2.3 *Ostosn kilpailua vääristävä vaikutus*

- (350) Rakennuudistustiedonannon 39 ja 40 kohdan mukaan rakennuudistustukea ei saisi käyttää kilpailevien yritysten ostoon tukea saamattomien yritysten vahingoksi. Rakennuudistustiedonannon 41 kohdassa todetaan myös, että yritysostot voidaan hyväksyä, jos ne ovat osa vakauttamisprosessia, joka on välttämätön rahoitusjärjestelmän vakauden palauttamiseksi tai tehokkaan kilpailun varmistamiseksi, että ostosprosessin olisi oltava tasapuolinen ja että ostosn olisi varmistettava tehokas kilpailu merkityksellisillä markkinoilla.
- (351) Kuten johdanto-osan 76 kappaleessa mainittiin, FB Bank ei ollut elinkelpoinen pankki itsenäisenä yksikkönä. Talous- ja finanssipolitiikasta joulukuussa 2012 tehdyssä yhteisymmärryspöytäkirjassa määrättiin, että pääomavajeesta kärsivien pankkien kriisintarkaisu toteutetaan ostosn ja sulautumismenettelyllä tai perustamalla omaisuushoitoyhtiö, mikä on toiseksi paras vaihtoehto. Kuten johdanto-osan 77 kappaleessa todettiin, Kreikan keskuspankki totesi talous- ja finanssipolitiikasta tehdyn yhteisymmärryspöytäkirjan mukaisesti, että kriisintarkaisutoimenpiteiden hyväksyminen oli erittäin tärkeää, jotta säilytettiin tallettajien luottamus Kreikan pankkijärjestelmään. Transaktiota voidaan siten pitää osana rakennuudistustiedonannon 41 kohdassa kuvatun kaltaista rahoitusvakauden palauttamiseksi välttämätöntä vakauttamisprosessia.
- (352) Mikään tukea saamaton tarjoaja ei toimittanut käypää tarjousta FB Bankin ostamiseksi, ja myyntimenettely oli avoin ja syrjimätön. Näin ollen pankki ei syrjäyttänyt mitään tukea saamatonta tarjoajaa. Kreikan kilpailuviranomainen hyväksyi FB Bankin ostosn⁽¹³⁵⁾. Näin ollen voidaan olettaa, että myyntimenettelyn tulos ei vaaranna tehokasta kilpailua Kreikassa.
- (353) Näiden tekijöiden perusteella voidaan päätellä, että FB Bankin ostosn on rakennuudistustiedonannon 41 kohdan mukainen.

7.5.2.4 *Päätelmä FB Bankin ostosn*

- (354) Komissio päättää, että FB Bankin ostosn erityispiirteiden valossa ostosn on rakennuudistustiedonannossa asetettujen vaatimusten mukainen.

7.5.3 **Probankin ostosn yhdenmukaisuus rakennuudistustiedonannon kanssa**

7.5.3.1 *Probankin ostosn vaikutus pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen*

- (355) Toiminnan kannattavuuden osalta Probankin ostosn edistää pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamista, koska pankki luo merkittävää synergiaa. Ostosnakohtana pankki ennakoii saavuttavansa synergiavaikutuksia, joiden arvo on [...] miljoonaa euroa vuoden 2015 lopussa⁽¹³⁶⁾. Pankki odotti saavuttavansa tämän synergian rationalisoimalla konttoriverkostoa ja vähentämällä yhdistetyn yhteisön henkilöstöä, sulauttamalla yritystoimintoja sekä tiivistämällä tietotekniikkajärjestelmiä ja keskitettyjä toimintoja. Lisäksi pankki ennakoii saavuttavansa

⁽¹³⁵⁾ Kreikan kilpailuviranomaisen päätös 568/VII/15.7.2013, julkaistu Kreikan virallisessa lehdessä (FEK B' 2460/1.10.2013), saatavilla verkko-osoitteessa: http://www.epant.gr/img/x2/apofaseis/apofaseis707_1_1381133065.pdf

⁽¹³⁶⁾ Ks. pankin julkaisu "NBG-Probanks, Creating Value", 24. huhtikuuta 2013, s. 8.

huomattavan osan synergiasta yhdenmukaistamalla siirrettyjen talletusten kustannukset pankin korkopolitiikan kanssa eli alentamalla Probankin talletuksista maksettavan koron samalle tasolle kuin mitä pankki maksoi omista talletuksistaan.

- (356) Tulevien luottotappioiden osalta voidaan todeta, että pankki osti Probankin lainat käypään arvoon eikä kirjanpitoarvoon. Tämä rajoittaa tulevien arvonalennusten riskiä.
- (357) Likviditeettiaseman näkökulmasta ostolla on suotuisa vaikutus pankkiin, koska se osti enemmän talletuksia kuin nettolainoja. Siksi osto parantaa osaltaan huomattavasti pankin lainojen ja talletusten välistä suhdetta.
- (358) Pääomavaatimusten osalta on syytä muistaa, että pankin tarjouksen ehtona oli, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattoi Probankin varojen ostosta aiheutuvat pääomatarpeet. Pankki ei lopulta käyttänyt tätä mahdollisuutta, koska sen onnistui hankkia tarpeeksi yksityistä pääomaa markkinoilta toukokuussa 2014.
- (359) Tästä syystä komissio katsoo, että osto vaikuttaa myönteisesti pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamiseen.

7.5.3.2 Oston vaikutus pankin tarvitseman tuen määrään

- (360) Rakennuudistustiedonannon 23 kohdan mukaan rakennuudistustukea ei saisi käyttää muiden yritysten ostoon, vaan ainoastaan sellaisten rakennuudistuskustannusten kattamiseen, jotka ovat välttämättömiä pankin elinkelpoisuuden palauttamiseksi. Vaikka tässä tapauksessa osto on vaikuttanut myönteisesti pankin elinkelpoisuuteen, se ei ole sen elinkelpoisuuden kannalta ratkaisevan tärkeää rakennuudistustiedonannon 23 kohdan merkityksessä.
- (361) Pankki ei maksanut mitään vastiketta Probankin tiettyjen varojen ja velkojen ostosta. Lisäksi pankin tarjouksen ehtona oli, että Kreikan rahoitusvakausrahasto kattoi Probankin varojen ostosta aiheutuvat pääomatarpeet. Tästä syystä ostaja ei oston vuoksi tarvinnut lisää valtiontukea. Oston aiheuttamien mahdollisten tulevien pääomatarpeiden suhteen todetaan, että varat ostettiin käypään arvoon, mikä rajoittaa tulevien lisätappioiden riskiä.
- (362) Näin ollen pankki ei käyttänyt tukea Probankin ostoon eikä kyseinen osto ole vastoin periaatetta, jonka mukaan tuki olisi rajattava välttämättömään.

7.5.3.3 Oston kilpailua vääristävä vaikutus

- (363) Rakennuudistustiedonannon 39 ja 40 kohdan mukaan rakennuudistustukea ei saisi käyttää kilpailevien yritysten ostoon tukea saamattomien yritysten vahingoksi. Rakennuudistustiedonannon 41 kohdassa todetaan myös, että yritysostot voidaan hyväksyä, jos ne ovat osa vakauttamisprosessia, joka on välttämätön rahoitusjärjestelmän vakauden palauttamiseksi tai tehokkaan kilpailun varmistamiseksi, että ostoprosessin olisi oltava tasapuolinen ja että ostolla olisi varmistettava tehokas kilpailu merkityksellisillä markkinoilla.
- (364) Kuten johdanto-osan 86 kappaleessa mainittiin, Probank ei ollut elinkelpoinen pankki itsenäisenä yksikkönä. Talous- ja finanssipolitiikasta toukokuussa 2013 tehdyssä yhteisymmärryspöytäkirjassa määrättiin, että pääomavajeesta kärsivien pankkien kriisinratkaisu toteutetaan osto- ja sulautumismenettelyllä. Kuten johdanto-osan 87 kappaleessa todettiin, Kreikan keskuspankki huomautti, että kriisinratkaisutoimenpiteiden hyväksyminen oli erittäin tärkeää, jotta säilytettiin tallettajien luottamus Kreikan pankkijärjestelmään. Ostoa voidaan siten pitää osana rakennuudistustiedonannon 41 kohdassa kuvatun kaltaista rahoitusvakauden palauttamiseksi välttämätöntä vakauttamisprosessia.
- (365) Mikään tukea saamaton tarjoaja ei toimittanut käypää tarjousta Probankin ostamiseksi, ja myyntimenettely oli avoin ja syrjimätön. Näin ollen pankki ei syrjäyttänyt mitään tukea saamatonta tarjoajaa. Kreikan kilpailuviranomainen myös hyväksyi Probankin oston. Näin ollen voidaan olettaa, että myyntimenettelyn tulos ei vaaranna tehokasta kilpailua Kreikassa.
- (366) Näiden tekijöiden perusteella voidaan päätellä, että Probankin osto kuuluu rakennuudistustiedonannon 41 kohdan mukaisen poikkeuksen piiriin.

7.5.3.4 Päätelmä Probankin ostosta

- (367) Komissio päätelee, että Probankin oston erityispiirteiden valossa osto on rakennuudistustiedonannossa asetettujen vaatimusten mukainen.

7.6 TOIMENPITEIDEN A, B1, B2 JA B3 YHDENMUKAISUUS RAKENNEUUDISTUSTIEDONANNON KANSSA

7.6.1 Vaikkeuksien lähteet ja vaikutukset rakenneuudistustiedonantoon perustuvaan arviointiin

- (368) Kuten 2.1.1 ja 2.1.2 jaksossa todettiin, pankin vaikeudet johtuvat lähinnä Kreikan valtionvelkakriisistä ja Kreikan ja Etelä-Euroopan syvästä taantumasta. Ensin mainitun tekijän osalta voidaan todeta, että Kreikan hallitus suljettiin rahoitusmarkkinoiden ulkopuolelle ja joutui neuvottelemaan kotimaisten ja kansainvälisten velkojensa kanssa sopimuksen, yksityissektorin osallistumisohjelman, joka johti valtioon kohdistuvien vaatimusten aliarvostukseen 53,3 prosentilla. Lisäksi 31,5 prosenttia vaatimuksista vaihdettiin uusiin Kreikan valtion joukkovelkakirjoihin, joiden korot olivat alempia ja erääntymisajat pidempiä. Valtio osti joulukuussa 2012 nämä uudet Kreikan valtion joukkovelkakirjat takaisin Kreikan pankeilta hinnalla, joka oli 30,2–40,1 prosenttia niiden nimellisarvosta ja konkretisoi siten lisätappion Kreikan pankeille. Yksityissektorin osallistumisohjelman ja velan takaisinoston pankin pääomatilanteeseen aiheuttaman vaikutuksen lisäksi pankki myös kärsi vuoden 2010 ja vuoden 2012 puolivälin välillä huomattavasta talletusten ulosvirtauksesta, joka johtui riskistä, että Kreikka saattaisi jättää euroalueen kestävämmän julkisen velan ja taloudellisen taantumun seurauksena.
- (369) Toimenpiteiden B1, B2 ja B3 määrä on 9 756 miljoonaa euroa, mikä on vähemmän kuin yksityissektorin osallistumisohjelman seurauksena kirjattujen tappioiden määrä (11 735 miljoonaa euroa). Tällaisessa tapauksessa, ja jos vaikeudet eivät ensisijaisesti johdu liiallisesta riskinotosta, komissio lieventää vaatimuksiaan vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon 14 kohdan mukaisesti.
- (370) Komissio myöntää, että osa pääomatarpeesta johtuu rahoituslaitoksen tavanomaisesta altistumisesta kotivaltionsa valtionvelkariskille. Tähän seikkaan viitattiin myös NBG:tä koskevan menettelyn aloittamis päätöksen johdanto-osan 60 ja 71 kappaleessa. Näin ollen pankin tarve puuttua moraalikatoksymyksiin rakenneuudistussuunnitelmassaan on pienempi kuin muiden tukea saaneiden rahoituslaitosten, joille oli kertynyt liiallisia riskejä. Koska tukitoimenpiteiden kilpailua vääristävä vaikutus on vähäisempi, kilpailun vääristymistä rajoittavia toimenpiteitä olisi vastaavasti lievennettävä. Koska yksityissektorin osallistumisohjelma ja velan takaisinosto muodostavat velan mitätöinnin valtion hyväksi, valtion saama korvaus pankin pääomapohjan vahvistamisesta voi olla pienempi. Komissio toteaa kuitenkin myös, että pankki altistui Kreikan valtionvelkariskille pahemmin kuin eräät muut Kreikan suuret pankit. Tästä syystä kaikkien Kreikan valtion joukkovelkakirjoista aiheutuneiden tappioiden ei voida katsoa johtuvan rahoituslaitoksen tavanomaisesta altistumisesta sen kotivaltion valtionvelkariskille.
- (371) Toinen pankin tappioiden lähde ovat sen Kreikan kotitalouksille ja yrityksille antamien luottojen aiheuttamat tappiot. Komissio katsoo, että nämä tappiot johtuvat lähinnä BKT:n poikkeuksellisen jyrkästä ja pitkäaikaisesta noin 25 prosentin supistumisesta viiden vuoden kuluessa eivätkä pankin riskialttiista lainauskäytännöistä. Tämän seurauksena näiden tappioiden kattamiseksi myönnetty tuki ei aiheuta moraalikatoa, kuten tapahtuu, jos tuella suojellaan pankkia aikaisemman riskialttiin toiminnan seurauksilta. Tästä syystä tuki vääristää kilpailua vähemmän ⁽¹³⁷⁾.
- (372) Osa pankin pääomatarpeista ja luottotappioista tulee kuitenkin eräistä kansainvälisistä tytäryhtiöistä. Esimerkiksi vuonna 2012 toiminnot Romaniassa ja Bulgariassa tuottivat tappiota. Ulkomaiset omaisuuserät heikensivät myös maksukykyä, koska konsernin sisäinen rahoitus oli noin [...] miljardia euroa 31 päivänä joulukuuta 2012.
- (373) Näin ollen vuonna 2011 annetun voimassaolon jatkamista koskevan tiedonannon 14 kohta kattaa merkittävän osan tappioista ja niistä syntyvästä tukitarpeesta, minkä ansiosta komissio voi lieventää vaatimuksiaan. Osa tukitarpeesta on peräisin Kreikkaan myönnettyjen lainojen luottotappioista, jotka johtuvat poikkeuksellisen syvästä ja pitkästä lamasta eivätkä riskilutoista. Tällainen tuki ei aiheuta moraalikatoa ja vääristää siksi kilpailua vähemmän.
- (374) Lisäksi pieni osa tukitarpeesta johtuu pankin omasta riskinotosta.
- (375) Koska Kreikan talous on supistunut noin 25 prosenttia vuodesta 2008, pankin on kuitenkin mukautettava organisaatiotaan, kustannusrakennettaan ja kaupallista verkostoaan tähän uuteen toimintaympäristöön riittävän kannattavuuden palauttamiseksi. Tästä syystä, vaikka suurin osa tuesta ei johdu liiallisesta riskinotosta, pankin on järjestettävä uudelleen toimintansa varmistaakseen pitkän aikavälin elinkelpoisuutensa.

⁽¹³⁷⁾ Ks. rakenneuudistustiedonannon 28 kohta sekä komission päätös 2011/823/EU, annettu 5 päivänä huhtikuuta 2011, toimenpiteestä C 11/09 (ex NN 53b/08, NN 2/10 ja N 19/10), jonka on toteuttanut Alankomaiden valtio ABN AMRO Group NV:n (perustettu Fortis Bank Nederlandin ja ABN AMRO N:n fuusiossa) hyväksi, johdanto-osan 320 kohta (EUVL L 333, 15.12.2011, s. 1).

7.6.2 Elinkelpoisuus

- (376) Rakennuudistussuunnitelmalla on varmistettava, että rahoituslaitos pystyy palauttamaan pitkän aikavälin elinkelpoisuutensa rakennuudistuskauden loppuun mennessä (rakennuudistustiedonannon 2 osa). Käsillä olevassa tapauksessa rakennuudistuskaudeksi määritellään tämän päätöksen hyväksymispäivämäärän ja 31 päivän joulukuuta 2018 välinen ajanjakso.
- (377) Rakennuudistustiedonannon 9–11 kohdan mukaisesti Kreikka toimitti kattavan ja yksityiskohtaisen rakennuudistussuunnitelman, jossa annetaan täydelliset tiedot pankin liiketoimintamallista. Suunnitelmassa myös yksilöidään pankin vaikeuksien syyt sekä sen kaikkien elinkelpoisuutta koskevien ongelmien ratkaisemiseksi toteutetut toimenpiteet. Rakennuudistussuunnitelmassa kuvaillaan erityisesti valittu strategia, jonka avulla on tarkoitus säilyttää pankin toiminnan tehokkuus ja ratkaista seuraavat ongelmat: järjestämättömien lainojen suuri määrä, sen haavoittuva maksuvalmius- ja pääomatilanne sekä sen ulkomaiset tytäryritykset, jotka turvautuvat rahoituksensa ja pääomansa osalta emoyhtiönsä.

7.6.2.1 Kreikassa harjoitettava pankkitoiminta

- (378) Maksuvalmiuden ja pankin eurojärjestelmän rahoituksesta riippuvuuden osalta rakennuudistussuunnitelmassa ennustetaan taseen vähäistä kasvua Kreikassa, kun taas talletuskannan odotetaan kasvavan jälleen. Jo vähentynyt riippuvuus maksuvalmiusavusta vähenee edelleen⁽¹³⁸⁾, mikä myös auttaa pankkia vähentämään rahoituskustannuksiaan.
- (379) Johdanto-osan 153 kappaleessa mainitulla lainojen ja talletusten suhdetta koskevalla sitoumuksella varmistetaan, että pankin taserakenne säilyy kestäväenä rakennuudistuskauden lopussa. Arvopaperien ja muiden ydintoiminnan ulkopuolisten toimintojen myynti vahvistaa myös pankin likviditeettiasemaa. Kreikan pankkialan edelleen herkän toimintaympäristön vuoksi komissio voi hyväksyä Kreikan viranomaisten pyynnön saada myöntää pankille likviditeettiä Kreikan pankkien tukiohjelman takaustoimenpiteestä ja valtion joukkovelkakirjojen lainaustoimenpiteestä.
- (380) Rahoituskustannustensa pienentämiseksi Kreikka on myös antanut sitoumuksen siitä, että pankki jatkaa talletuksista maksamiensa korkojen alentamista Kreikassa, kuten johdanto-osan 153 kappaleessa kuvailtiin. Tällaisen talletuskustannusten pienentämisen aikaansaaminen on keskeinen tekijä, jotta voidaan parantaa pankin kannattavuutta ennen varauksia.
- (381) Kriisin alusta lähtien pankki on rationalisoinut kaupallista verkostoaan Kreikassa vähentämällä konttorien ja työntekijöiden määrää. Joulukuun 31 päivään 2017 mennessä pankin kokonaiskustannukset vähenevät edelleen. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Kreikka on sitoutunut siihen, että pankki vähentää konttoreitaan [...] konttoriin ja henkilöstöään [...] työntekijään Kreikassa 31 päivänä joulukuuta 2017 mennessä, niin että enimmäiskustannukset ovat Kreikassa yhteensä [...] miljoonaa euroa. Odottavissa oleva kustannus-tuottosuhte laskee alle [...] prosenttiin rakennuudistuskauden lopussa. Komissio katsoo, että rakennuudistussuunnitelmalla varmistetaan pankin tehokkuus uudessa markkinaympäristössä.
- (382) Toinen keskeinen ala on järjestämättömien lainojen hallinnointi. Pankki aikoo tehostaa lainajärjestelytoimintaansa tappioidensa minimoimiseksi. Uuden toimintamallinsa mukaan pankki hallinnoi järjestämättömiä lainoja erityisen yksikön avulla, jonka ensisijaisena tavoitteena on maksimoida pankin takaisinperintä ja vähentää järjestämättömiä lainoja kestäväen uudelleenjärjestelyn avulla. Kreikka on myös sitoutunut siihen, että pankki noudattaa tiukkoja vaatimuksia luottopolitiikkansa osalta maksimoidakseen pankille syntyvän lisäarvon luottoprosessin jokaisessa vaiheessa, kuten johdanto-osan 157 kappaleessa kuvattiin.

7.6.2.2 Hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä

- (383) Toinen huomion kohde on pankin hallinnointi- ja ohjausjärjestelmä ottaen huomioon sen, että vaikka Kreikan rahoitusvakausrahasasto omistaa enemmistön pankin osakkeista vuoden 2014 osakepääoman korottamisen jälkeen, sillä on rajoitettu äänivalta. Lisäksi eräät yksityiset osakkeenomistajat omistavat myös warrantteja ja hyötyisivät siten koko hinnannoususta, jos osakkeen hinta nousisi paljon rakennuudistuskauden aikana. Koska tämä tilanne

⁽¹³⁸⁾ Komissio toteaa myös, että osa pankin likviditeettitarpeista johtuu Kreikan rahoitusvakausrahasaston epätyypillisestä osallistumisesta ensimmäiseen ja toiseen väliaikaisrahoitukseen sekä kevään 2013 pääomapohjan vahvistamiseen. Vastikkeena osallistumisestaan Kreikan rahoitusvakausrahasasto siirsi pankille ERVV:n velkakirjoja käteisen sijasta. Pankki omistaa suuren määrän keskipitkän ja pitkän maturiteetin ERVV:n velkakirjoja, mikä lisää sen rahoitustarpeita verrattuna tilanteeseen, jossa pääomapohjan vahvistaminen olisi maksettu käteisenä. Tämä osa likviditeettitarpeista ei johdu epäasianmukaisesta liiketoimintamallista tai taseen rakenteesta. Se katoaa automaattisesti, kun ERVV:n velkakirjat erääntyvät.

voisi aiheuttaa moraalikatoa, pankki ja Kreikan rahoitusvakausrahasto sopivat vuonna 2013 erityisestä suhteisiin sovellettavasta kehyksestä. Sopimuksella suojataan pankin päivittäinen liiketoiminta sen suurimpien osakkaiden kaikenlaiselta puuttumiselta ja varmistetaan samalla, että Kreikan rahoitusvakausrahasto voi valvoa rakenneuudistussuunnitelman täytäntöönpanoa ja estää pankin johdon liiallisen riskinoton asianmukaisilla kuulemismenettelyillä. Pankki on myös sitoutunut seuraamaan tarkasti altistumistaan pankin kanssa etuyhteydessä olevien lainanottajien riskille. Komissio panee tyytyväisenä merkille, että Kreikan rahoitusvakausrahasto saa täydet äänioikeutensa takaisin, jos pankki lopettaa rakenneuudistussuunnitelmansa täytäntöönpanon.

7.6.2.3 *Kansainväliset toiminnot*

- (384) Jotkin pankin kansainvälisistä toiminnoista ovat menneisyydessä vieneet pankin pääomaa, likviditeettiä ja kannattavuutta, kuten johdanto-osan 372 kappaleessa on selitetty.
- (385) Rakenneuudistussuunnitelman mukaan painopistettä siirretään enemmän sen kotimarkkinoihin ja Turkkiin. Pankki on jo aloittanut ulkomaisten tytäryhtiöiden rationalisoinnin, luotonmyöntöprosessin vahvistamisen ja tytäryhtiöiden rahoitusvajeen supistamisen. Kreikka on sitoutunut siihen, että pankki luopuu [...] ja ulkomaisista tytäryhtiöistään [...].
- (386) Kreikan ja Turkin ulkopuolisten varojen kokonaismäärä pienenee siten [...] prosenttia 31 päivän joulukuuta 2012 ja 31 päivän joulukuuta 2017 välillä.
- (387) Kreikka on myös sitoutunut siihen, että pankki vähentää osakeomistustaan turkkilaisessa tytäryhtiössään Finansbankissa [...] avulla. [...] ovat tervetulleita, koska ne vahvistavat pankin pääomatilannetta. Ottaen huomioon, että pankki aikoo säilyttää enemmistöosakkuuden Finansbankissa, komissio toteaa, että Finansbank on ollut jatkuvasti kannattava viime vuosina. Komissio toteaa myös, että pankki aikoo seurata tarkasti Finansbankin kustannuksia ja sen ottamia riskejä. Sitoumuksella, jonka mukaan pankki ei anna [...] Finansbankille, varmistetaan, että Finansbank [...]. Nämä seikat huomioon ottaen komissio katsoo, että enemmistöosakkuuden säilyttäminen Finansbankissa ei vaaranna kannattavuuden palauttamista.
- (388) Tästä syystä komissio päätelee, että pankki uudistaa riittävästi näiden ulkomaisten toimintojensa rakennetta ja pienentää altistumistaan vähemmän elinkelpoisten toimintojen riskeille.

7.6.2.4 *Päätelmät elinkelpoisuudesta*

- (389) Rakenneuudistussuunnitelma osoittaa, että pankki kykenee kestämaan kohtuullisen määrän stressiä, sillä epäedullisessa skenaariossa pankki on edelleen kannattava rakenneuudistuskauden lopussa ja sen ydinpääoman osuus säilyy riittävän suurena ⁽¹³⁹⁾.
- (390) Vuonna 2014 hankitun lisäpääoman määrä, 2 500 miljoonaa euroa, on riittävä vuoden 2013 stressitestin perusskenaariosta selviytymiseksi. Perusskenaarion mukaisten pääomatarpeiden arvioinnissa Kreikan keskuspankki otti jo huomioon useita mukautuksia, jotka johtivat arvioitujen pääomatarpeiden kasvuun verrattuna pankin omassa perusskenaariossa arvioituihin pääomatarpeisiin. Kreikan keskuspankin arvioimat perusskenaarion mukaiset pääomatarpeet aiheuttavat näin ollen tietyn stressitason. Päätelläkseen, että pankki on elinkelpoinen, komissio ei edellytä, että pankilla on etukäteen riittävästi pääomaa kattaakseen Kreikan keskuspankin arvioimat stressiskenaarion pääomatarpeet, koska tähän arvioituun tasoon sisältyy paljon stressitekijöitä.
- (391) Lisäksi on myönteistä, että pankki ei tee lisäsijoituksia sijoituskelvottomiin arvopapereihin, mikä auttaa sitä säilyttämään pääoma- ja maksuvalmiustilanteensa.
- (392) Näin ollen komissio voi päätellä, että rakenneuudistussuunnitelmassa kaavailut rakenneuudistustoimenpiteet ovat riittävät palauttamaan pankin elinkelpoisuuden.

7.6.3 **Oma osallistuminen ja vastuunjako**

- (393) Kuten rakenneuudistustiedonannon 3 jaksossa todetaan, pankkien ja niiden sidosryhmien on osallistuttava rakenneuudistuksen kustannuksiin niin pitkälti kuin mahdollista sen varmistamiseksi, että tuki rajataan välttämättömään vähimmäismäärään. Näin ollen pankkien olisi käytettävä omia varojaan rakenneuudistuksen

⁽¹³⁹⁾ Rakenneuudistussuunnitelmassa ilmoitetut taloudelliset ennusteet poikkeavat Kreikan keskuspankin vuonna 2013 suorittaman stressitestin tuloksista, sillä jälkimmäinen ei perustunut samoihin oletuksiin ja siinä otettiin huomioon muita Kreikan keskuspankin tekemiä mukautuksia.

rahoittamiseksi esimerkiksi myymällä omaisuuseriä, ja sidosryhmien olisi katettava pankin tappiot mahdollisuuksien mukaan. Kreikan tekemillä sitoumuksilla olisi varmistettava omien varojen käyttö ja alkuperäisten osakkeenomistajien ja pankin hybridipääomaa omistavien yksityisten sijoittajien osallistuminen rakenneuudistukseen.

7.6.3.1 Pankin oma osallistuminen: liiketoimintojen luovuttamiset ja kustannusten karsiminen

- (394) Pankki on jo luopunut eräistä pienistä yrityksistä, kuten Turkin vakuutuslaitosten ja enemmistöosakkuudesta kiinteistöalan tytäryhtiössään.
- (395) Rakenneuudistussuunnitelman mukaan Finansbankin vähemmistöosakkuus myydään, kuten johdanto-osan 387 kappaleessa kuvattiin, ja tämän avulla pankki voi tuottaa sisäisiä tuloja. Pankki myy myös [...] ja pääomasi-joitusalan tytäryhtiönsä sekä muita arvopapereita. Ottaen huomioon jo toteutetut purkamiset ja luovuttamiset pankki on ulkomaisten yritysten purkamista ja luovuttamista koskevien sitoumusten täytäntöönpanon jälkeen tuottanut merkittävän määrän pääomaa. Pankin kansainvälisten omaisuuserien pienentäminen vähentää myös huomattavasti sitä riskiä, että tukea tarvitaan tulevaisuudessa. Näin ollen se auttaa pienentämään tuen määrän välttämättömyyden.
- (396) Rajoittaakseen pääomatarvettaan pankki ei käytä [...], kuten johdanto-osan 154 kappaleessa kuvattiin. Pankki ei myöskään Kreikan tekemien sitoumusten mukaan tee kalliita yritysostoja.
- (397) Pankki on myös aloittanut kauaskantoisen kustannustenkarsintaohjelman, kuten 2.4.2 jaksossa todettiin. Sen kustannukset vähenevät edelleen vuoteen 2017 asti. Sen henkilöstöä vähennetään ja useimpia palkkoja alennetaan.

7.6.3.2 Perinteisten osakkeenomistajien osallistuminen vastuunjakoon ja markkinoilta hankittu uusi pääoma

- (398) Pankin olemassa olevien osakkeenomistajien omistusosuus väheni ensin vuosina 2009 ja 2010 toteutettujen uusantien ⁽¹⁴⁰⁾ ja sitten Kreikan rahoitusvakausrahasen pääoman vahvistamisen (toimenpide B3) seurauksena. Pankin osakkeenomistajien omistusosuus väheni kevään 2013 pääomapohjan vahvistamista edeltäneestä 100 prosentista vain 5,1 prosenttiin sen jälkeen. Lisäksi osinkoa ei ole maksettu tavallisten osakkeiden omistajille vuoden 2007 jälkeen eikä yhdysvaltalaisille etuoikeutettujen osakkeiden omistajille vuoden 2009 jälkeen. Perinteisten osakkeenomistajien vastuunjaon lisäksi pankki on sen jälkeen, kun kriisi alkoi vuoden 2008 lopulla, hankkinut huomattavan määrän yksityistä pääomaa: 1 247 miljoonaa euroa vuonna 2009, 1 815 miljoonaa euroa vuonna 2010, 1 079 miljoonaa euroa vuonna 2013 ja 2 500 miljoonaa euroa vuonna 2014. Hankitulla pääomalla on osaltaan vähennetty pääomatarpeita, jotka oli täytettävä valtiontuella.

7.6.3.3 Huonommassa etuoikeusasemassa olevien velkojen vastuunjako

- (399) Pankin huonommassa etuoikeusasemassa olevat velkojat ovat osallistuneet pankin rakenneuudistuskustannuksiin. Pankki toteutti useita velkojen hallintatoimia pääoman tuottamiseksi, kuten johdanto-osan 149 ja 150 kappaleessa kuvattiin.
- (400) Yhä voimassa olevia instrumentteja koskee johdanto-osan 159 kappaleessa mainittu kuponkikorkokiello. Näin ollen komissio katsoo, että pankin yksityisten hybridisijoittajien asianmukainen vastuunjako on varmistettu ja näin rakenneuudistustiedonannon tätä koskevat vaatimukset on täytetty.

7.6.3.4 Päätelmä omasta osallistumisesta ja vastuunjaosta

- (401) Komissio toteaa, että verrattuna valtiolta saatuaan yhteenlaskettuun pääomapohjan vahvistamiseen, oma osallistuminen ja vastuunjako omaisuuserien myynnin ja toiminnan vähentämisen muodossa on paljon vähäisempää kuin mitä komissio tavallisesti pitäisi riittävänä. Rakenneuudistussuunnitelmassa ei esimerkiksi suunnitella Kreikassa harjoitettavan pankkitoiminnan vähentämistä, ja sen mukaan enemmistöosakkuus Finansbankissa säilytetään. Kun kuitenkin otetaan huomioon edellä 7.6.1 jaksossa esitetyt seikat, joiden nojalla komissio voi hyväksyä vähäisemmän oman osallistumisen ja vastuunjaon, rakenneuudistussuunnitelman voidaan katsoa sisältävän riittävät omaa osallistumista ja vastuunjakoa koskevat toimenpiteet.

7.6.4 Toimenpiteet kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi

- (402) Rakenneuudistustiedonannossa edellytetään, että rakenneuudistussuunnitelmassa ehdotetaan toimenpiteitä kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi ja pankkialan kilpailukykyyn varmistamiseksi. Lisäksi näillä toimenpiteillä olisi myös puututtava moraalikatsoon liittyviin kysymyksiin ja varmistettava, että valtiontukea ei käytetä kilpailun vastaisen toiminnan rahoittamiseen.

⁽¹⁴⁰⁾ Ks. johdanto-osan 147 kappale.

- (403) Rakennuudistiedonannon 31 kohdassa todetaan, että arvioidessaan tuen määrää ja siitä aiheutuvaa kilpailun vääristymistä komission on otettava huomioon sekä myönnetyn valtiontuen absoluuttinen että suhteellinen määrä samoin kuin vastuunjakoaste ja rahoituslaitoksen asema markkinoilla rakennuudistuksen jälkeen. Tässä suhteessa komissio muistuttaa, että pankki on saanut valtiolta pääomatukea määrän, joka on 17,3 prosenttia sen riskipainotetuista omaisuuseristä ⁽¹⁴¹⁾. Lisäksi pankki on saanut maksuvalmiustakauksia, joiden määrä oli 12 900 miljoonaa euroa 15 päivänä huhtikuuta 2011 ja 14 798 miljoonaa euroa 31 päivänä joulukuuta 2013. Tuohon päivämäärään mennessä pankki oli myös saanut valtion joukkovelkakirjalainoja, joiden määrä oli 847 miljoonaa euroa, sekä valtion takaamaa maksuvalmiusapua, jonka määrä oli 30,9 miljardia euroa 31 päivänä joulukuuta 2012. Tarve toteuttaa toimenpiteitä mahdollisen kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi on siis perusteltu, kun otetaan huomioon tämä tuen suuri määrä. Lisäksi pankin markkinaosuus Kreikassa on suuri, sillä sen markkinaosuus lainoista oli 22 prosenttia ja talletuksista 25 prosenttia 31 päivänä joulukuuta 2013 ⁽¹⁴²⁾.
- (404) Komissio muistuttaa, että pankin vaikeudet johtuvat lähinnä ulkoisista häiriöistä, kuten Kreikan valtionvelkakiiristä ja pitkästä taantumasta, joka on häirinnyt Kreikan taloutta vuodesta 2008. Tämä todettiin myös NBG:tä koskevan menettelyn aloittamispäätöksen johdanto-osan 68 kappaleessa. Näin ollen tarve puuttua moraalikatokysmyksiin on vähentynyt. Kuten edellä 7.6.1 jaksossa esitettiin, tukitoimenpiteiden vääristävä vaikutus ja siten myös kilpailun vääristymistä rajoittavien toimenpiteiden tarve on näiden tekijöiden valossa pienempi. Näiden syiden perusteella komissio voi poikkeuksellisesti hyväksyä sen, että huolimatta tuen suuresta määrästä rakennuudistussuunnitelmassa ei kaavailla taseen supistamista tai Kreikassa olevien lainojen vähentämistä.
- (405) Komissio huomauttaa kuitenkin, että valtion toteuttamat pääomapohjan vahvistamiset antoivat pankille mahdollisuuden jatkaa pankkitoimintaansa ulkomaanmarkkinoilla.
- (406) Tässä suhteessa komissio panee jo toteutettujen purkamisten ja rakennuudistusten lisäksi merkille sitoumuksen luopua ulkomaisista omaisuuseristä [...] 30 päivään kesäkuuta 2018 mennessä ⁽¹⁴³⁾. Tukea ei näin ollen käytetä kilpailun vääristämiseen ulkomaanmarkkinoilla.
- (407) Kreikka on myös sitoutunut siihen, että pankki ei tee yritysostoja, millä varmistetaan, että pankki ei käytä myönnettyä valtiontukea uusien yritysten ostamiseen. Tämän sitoumuksen avulla varmistetaan, että tukea käytetään ainoastaan tukemaan Kreikassa harjoitettavan pankkitoiminnan elinkelpoisuuden palauttamista eikä esimerkiksi kasvuun ulkomaanmarkkinoilla.
- (408) Sitoumuksella laskea kreikkalaisista talletuksista maksettavaa korkoa sen kannattamattoman korkealta tasolta varmistetaan myös, että tukea ei käytetä rahoittamaan talletustenhankintastrategioita, jotka vääristävät kilpailua Kreikan markkinoilla. Vastaavasti sitoumuksella soveltaa uusien lainojen hinnoittelun osalta tiukkoja suuntaviivoja ⁽¹⁴⁴⁾, jotka perustuvat asianmukaiseen luottoriskin arviointiin, estetään pankkia vääristämästä kilpailua Kreikan markkinoilla asiakkaille myönnettävien lainojen sopimattomilla hinnoittelustrategioilla.
- (409) Sitoumuksella luopua [...] myös varmistetaan, että tukea ei käytetä kasvuun markkinoilla tukea saamattomien kilpailijoiden kustannuksella.
- (410) Kun otetaan huomioon 7.6.1 jaksossa kuvattu erityistilanne ja rakennuudistussuunnitelman sisältämät toimenpiteet, komissio katsoo, että suojakeinot kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi ovat riittävät.

7.6.5 Seuranta

- (411) Rakennuudistiedonannon 5 jakson mukaan tarvitaan säännöllisesti annettavia kertomuksia, jotta komissio voi tarkistaa, että rakennuudistussuunnitelmaa toteutetaan moitteettomasti. Kuten sitoumuksissa todetaan ⁽¹⁴⁵⁾, Kreikka varmistaa, että toimitsijamies, jonka pankki on nimittänyt ja jonka nimityksen komissio on hyväksynyt, seuraa sitoumuksia, jotka Kreikka on antanut Kreikassa ja ulkomailla harjoitettavan toiminnan rakennuudistuksesta sekä hallinto- ja ohjausjärjestelmästä ja kaupallisista toiminnoista rakennuudistuskauden loppuun eli 31 päivään joulukuuta 2018 asti. Tästä syytä komissio katsoo, että rakennuudistussuunnitelman toteutuksen asianmukainen seuranta on varmistettu.

⁽¹⁴¹⁾ Kun kuuden kuukauden kuluessa takaisin maksettu tuki jätetään pois, tuen määrä vähenee 15,6 prosenttiin pankin riskipainotetuista omaisuuseristä.

⁽¹⁴²⁾ NBG:n vuosikertomus vuonna 2013 päättyneeltä varainhoitovuodelta.

⁽¹⁴³⁾ Ks. liitteessä olevan sitoumusluettelon II luvussa oleva seitsemäs sitoumus.

⁽¹⁴⁴⁾ Ks. liitteessä olevan sitoumusluettelon II luvussa oleva neljäs sitoumus.

⁽¹⁴⁵⁾ Ks. liitteessä olevan sitoumusluettelon III luvussa oleva yhdestoista sitoumus.

7.6.6 Päätelemät toimenpiteiden A, B1, B2 ja B3 yhdenmukaisuudesta rakenneuudistustiedonannon kanssa

- (412) Komissio katsoo, että rakenneuudistussuunnitelma yhdessä tämän päätöksen liitteessä esitettyjen sitoumusten kanssa varmistaa pankin pitkän aikavälin elinkelpoisuuden palauttamisen, on vastuunjaon ja oman osallistumisen osalta riittävä ja sisältää riittävät toimenpiteet kilpailun vääristymisen rajoittamiseksi. Rakenneuudistussuunnitelma ja toimitetut sitoumukset täyttävät rakenneuudistustiedonannon kriteerit.

8. PÄÄTELMÄT

- (413) Komissio pitää valitettavana, että Kreikka on toteuttanut tukitoimenpiteet B1, B2, B3, FB4, FB5, PB1 ja PB2 perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan vastaisesti, koska ne toteutettiin ennen niistä tehtyä virallista ilmoitusta. Näitä toimenpiteitä, kuten muitakin tässä päätöksessä analysoituja toimenpiteitä, voidaan kuitenkin pitää sisämarkkinoille soveltuvina,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla

1. Seuraavat Kreikan toteuttamat tai suunnittelemat toimenpiteet ovat perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea:

- a) Kreikan keskuspankin National Bank of Greece SA:lle, jäljempänä 'NBG', myöntämä ja Kreikan valtion takaama maksuvalmiusapu (toimenpide L2);
- b) Kreikan rahoitusvakausrahaston NBG:lle joulukuussa 2012 myöntämä 2 326 miljoonan euron suuruinen toinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B2);
- c) Kreikan rahoitusvakausrahaston NBG:lle keväällä 2013 myöntämä 8 677 miljoonan euron suuruinen pääomapoljan vahvistaminen (toimenpide B3);
- d) Kreikan rahoitusvakausrahaston kesä- ja lokakuussa 2013 myöntämä First Business Bank SA:sta, jäljempänä 'FB Bank', NBG:lle siirrettyihin toimintoihin liittyvän 456,97 miljoonan euron kokonaisrahoitusvajeen rahoitus (toimenpide FB4);
- e) toukokuussa 2013 annettu sitoumus kattaa FB Bankista NBG:lle siirrettyjen varojen ostoon liittyvät pääomatarpeet, joiden määrä on 100 miljoonaa euroa (toimenpide FB5);
- f) Kreikan rahoitusvakausrahaston elo- ja joulukuussa 2013 myöntämä Probank SA:sta NBG:lle siirrettyihin toimintoihin liittyvän 562,73 miljoonan euron kokonaisrahoitusvajeen rahoitus (toimenpide PB1); ja
- g) heinäkuussa 2013 annettu sitoumus kattaa Probankista NBG:lle siirrettyjen varojen ostoon liittyvät NBG:n pääomatarpeet, joiden määrä on [180–280] miljoonaa euroa (toimenpide PB2).

2. Kreikan rahoitusvakausrahaston NBG:lle Cooperative Bank of Lesvos-Limnosin, Cooperative Bank of Achaian ja Cooperative Bank of Lamian tiettyjen varojen ja velkojen siirtämisen yhteydessä maaliskuussa 2013 myöntämä 325,8 miljoonan euron suuruinen kokonaisrahoitusvajeen rahoitus ei ole perussopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea.

3. Kesäkuun 25 päivänä 2014 toimitetun NBG-konsernia, johon sisältyy National Bank of Greece ja kaikki sen tytäryhtiöt (kreikkalaiset ja muut tytäryhtiöt ja konttorit, sekä pankkialalla että sen ulkopuolella toimivat), koskevan rakenneuudistussuunnitelman sekä Kreikan samana päivänä toimittamien sitoumusten valossa seuraava valtiontuki soveltuu sisämarkkinoille:

- a) Kreikan toukokuussa 2009 ja joulukuussa 2011 pääomapoljan vahvistamistoimenpiteestä NBG:lle etuoikeutettujen osakkeiden muodossa myöntämä 1 350 miljoonan euron suuruinen pääomasijoitus (toimenpide A);
- b) Kreikan keskuspankin NBG:lle heinäkuusta 2011 lähtien myöntämä ja Kreikan takaama maksuvalmiusapu, jonka määrä oli 30,9 miljardia euroa 31 päivänä joulukuuta 2012 (toimenpide L2);

- c) Kreikan rahoitusvakausrahaston NBG:lle toukokuussa 2012 myöntämä 7 430 miljoonan euron suuruinen ensimmäinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B1);
- d) Kreikan rahoitusvakausrahaston NBG:lle joulukuussa 2012 myöntämä 2 326 miljoonan euron suuruinen toinen väliaikaisrahoitus (toimenpide B2);
- e) Kreikan rahoitusvakausrahaston NBG:lle keväällä 2013 myöntämä 8 677 miljoonan euron suuruinen pääomapolun vahvistaminen (toimenpide B3);
- f) Kreikan FB Bankille heinäkuussa 2009 myöntämä 50 miljoonan euron suuruinen pääomasijoitus (toimenpide FB1);
- g) Kreikan rahoitusvakausrahaston kesä- ja lokakuussa 2013 myöntämä FB Bankista NBG:lle siirrettyihin toimintoihin liittyvän 456,97 miljoonan euron kokonaisrahoitusvajeen rahoitus (toimenpide FB4);
- h) toukokuussa 2013 annettu sitoumus kattaa FB Bankista NBG:lle siirrettyjen varojen ostoon liittyvät pääomatarpeet, joiden määrä on 100 miljoonaa euroa (toimenpide FB5);
- i) Kreikan rahoitusvakausrahaston elo- ja joulukuussa 2013 myöntämä Probank SA:sta NBG:lle siirrettyihin toimintoihin liittyvän 562,7 miljoonan euron kokonaisrahoitusvajeen rahoitus (toimenpide PB1); ja
- j) heinäkuussa 2013 annettu sitoumus kattaa Probankista NBG:lle siirrettyjen varojen ostoon liittyvät NBG:n pääomatarpeet, joiden määrä on [180–280] miljoonaa euroa (toimenpide PB2).

2 artikla

Tämä päätös on osoitettu Helleenien tasavallalle.

Tehty Brysselissä 23 päivänä heinäkuuta 2014

Komission puolesta
Joaquín ALMUNIA
Varapuheenjohtaja

LIITE

HELLEENIEN TASAVALTA
VALTIOVARAINMINISTERIÖ
PÄÄSIHTEERIN TOIMISTO

Ateena kesäkuu 2014

National Bank of Greece – Helleenien tasavallan sitoumukset

Helleenien tasavalta varmistaa, että **pankki** toteuttaa 24 päivänä kesäkuuta 2014 toimitettua rakenneuudistussuunnitelmaa. Rakenneuudistussuunnitelma perustuu lisäksi I esitettyihin Euroopan komission, jäljempänä 'komissio', makrotaloudellisiin oletuksiin ja sääntelyyn liittyviin oletuksiin.

Helleenien tasavalta antaa täten seuraavat sitoumukset, jäljempänä '**sitoumukset**', jotka ovat kiinteä osa rakenneuudistussuunnitelmaa. Sitoumukset sisältävät rakenneuudistussuunnitelmaan liittyvät sitoumukset, jäljempänä '**rakenneuudistus-sitoumukset**', sekä **hallinnointi- ja ohjauksjärjestelmää ja kaupallisia toimintoja koskevat sitoumukset**.

Sitoumukset tulevat voimaan rakenneuudistussuunnitelman hyväksymistä koskevan komission päätöksen, jäljempänä 'päätös', hyväksymispäivänä.

Rakenneuudistusjakso päättyy 31 päivänä joulukuuta 2018. Sitoumuksia sovelletaan koko rakenneuudistusjakson ajan, ellei yksittäisessä sitoumuksessa toisin ilmoiteta.

Teksti on tulkittava päätöksen valossa unionin lainsäädännön yleisessä kehityksessä ja viitaten neuvoston asetukseen (EY) N:o 659/99 ⁽¹⁾.

I LUKU MÄÄRITELMÄT

Näissä sitoumuksissa käytetyillä termeillä on seuraavat merkitykset:

- (1) **Pankki**: National Bank of Greece SA ja kaikki sen tytäryhtiöt. Siihen sisältyy näin ollen koko National Bank of Greece -konserni ja kaikki sen sekä kreikkalaiset että muut tytäryhtiöt ja konttorit, sekä pankkialalla että sen ulkopuolella toimivat.
- (2) **Pääomaa tuottava tarjous pankkialalla**: tarjous, joka johtaa pankin lakisääteisen vakavaraisuussuhteen paranemiseen ottaen huomioon kaikki merkitykselliset tekijät, erityisesti transaktiosta kirjattu voitto/tappio ja myynnistä seuraava riskipainotettujen omaisuuserien väheneminen (tarvittaessa korjattuna jäljelle jäävistä rahoitusyhteyksistä johtuva riskipainotettujen omaisuuserien lisäys).
- (3) **Pääomaa tuottava tarjous [...]**: tarjous, joka johtaa pankin lakisääteisen vakavaraisuussuhteen paranemiseen. Kaikkien tarjouksien, jotka ylittävät [...] kirjanpitoarvon pankin kirjanpidossa, katsotaan automaattisesti olevan pääomaa tuottavia.
- (4) **Myynnin toteutumispäivä**: päivämäärä, jona myytävän liiketoiminnon laillinen omistusoikeus siirtyy ostajalle.
- (5) **Myytävä liiketoiminto**: kaikki liiketoiminnot ja omaisuuserät, jotka pankki sitoutuu myymään.
- (6) **Voimaantulo**: päätöksen hyväksymispäivämäärä.
- (7) **Rakenneuudistusjakson loppu**: 31 päivä joulukuuta 2018.

⁽¹⁾ Neuvoston asetus (EY) N:o 659/1999, annettu 22 päivänä maaliskuuta 1999, Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 artiklan soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä.

- (8) **Ulkomaiset omaisuuserät tai Kreikan ulkopuoliset omaisuuserät:** omaisuuserät, jotka liittyvät Kreikan ulkopuolisten asiakkaiden toimintoihin, riippumatta siitä, missä maassa omaisuuserät on kirjattu. Esimerkiksi Luxemburgissa kirjatut, mutta Kreikassa toimivien asiakkaiden toimintoihin liittyvät omaisuuserät eivät sisälly tähän määritelmään. Sitä vastoin Luxemburgissa tai Kreikassa kirjatut, mutta muissa Kaakkois-Euroopan valtioissa toimivien asiakkaiden toimintoihin liittyvät omaisuuserät katsotaan ulkomaisiksi omaisuuseriksi ja sisältyvät tähän määritelmään.
- (9) **Ulkomaiset liiketoiminnot:** pankin pankkialalla ja sen ulkopuolella toimivat tytäryhtiöt ja konttorit.
- (10) **Ulkomaiset tytäryhtiöt:** kaikki pankin pankkialalla ja sen ulkopuolella toimivat tytäryhtiöt Kreikan ulkopuolella.
- (11) **Kreikassa harjoitettava pankkitoiminta:** pankin Kreikassa sijaitsevat pankkitoiminnot riippumatta siitä, missä omaisuuserät on kirjattu.
- (12) **Kreikan ulkopuolella harjoitettava pankkitoiminta:** pankin Kreikan ulkopuolella sijaitsevat pankkitoiminnot riippumatta siitä, missä omaisuuserät on kirjattu.
- (13) **Kreikkalaiset tytäryhtiöt:** kaikki pankin pankkialalla ja sen ulkopuolella toimivat tytäryhtiöt Kreikassa.
- (14) **Toimitsijamies:** yksi tai useampi pankista riippumaton komission hyväksymä ja pankin nimittämä luonnollinen tai oikeushenkilö; toimitsijamiehen tehtävänä on valvoa, että pankki noudattaa sitoumuksia.
- (15) **Ostaja:** yksi tai useampi luonnollinen tai oikeushenkilö, joka ostaa koko myytävän liiketoiminnon tai osan siitä.
- (16) **Myynti:** pankin omistaman omistusosuuden 100-prosenttinen myynti, ellei yksittäisessä sitoumuksessa toisin ilmoiteta.

Sitoumuksissa näiden termien yksikkömuoto käsittää myös monikon (ja päinvastoin), ellei sitoumuksissa toisin ilmoiteta.

II LUKU RAKENNEUUDISTUSSITOUMUKSET

- (1) **Konttorien määrä Kreikassa:** Konttorien määrä Kreikassa on enintään [...] 31 päivänä joulukuuta 2017.
- (2) **Työntekijöiden määrä Kreikassa:** Kokoaikaisten työntekijöiden määrä Kreikassa (Kreikassa harjoitettavat pankki- ja muut toiminnot) on enintään [...] 31 päivänä joulukuuta 2017.
- (3) **Kokonaiskustannukset Kreikassa:** Kokonaiskustannukset Kreikassa (Kreikassa harjoitettavat pankki- ja muut toiminnot) ovat enintään [...] miljoonaa euroa 31 päivänä joulukuuta 2017 ⁽¹⁾.
- (4) **Talletusten kustannukset Kreikassa:** Palauttaakseen kannattavuutensa ennen varauksia Kreikan markkinoilla pankki vähentää rahoituskustannuksia vähentämällä Kreikassa tehtyjen talletusten kustannuksia (mukaan lukien säästötalletukset, avistatalletukset ja määräaikaistalletukset sekä muut asiakkaille tarjottavat vastaavat tuotteet, joiden kustannuksista pankki vastaa) [...].
- (5) **Nettolainojen ja talletusten suhde Kreikassa:** Kreikassa harjoitettavan pankkitoiminnan osalta nettolainojen ja talletusten suhde on enintään 115 prosenttia 31 päivänä joulukuuta 2017. [...]
- (6) **Tuki Turkissa harjoitettaville toiminnoille:** 30 päivään kesäkuuta 2018 asti pankki ei myönnä lisää [...].

Pankki ei tue epäsuorasti Finansbankia siirtämällä lainoja tai muita omaisuuseriä jollekin toiselle pankin yksikölle.

- (7) **Luopuminen [...] ulkomaisten yritysten [...] ja Finansbankin [...] 30 päivään kesäkuuta 2018 mennessä:** Pankki myy (myyntisopimuksen allekirjoitus) 30 päivään kesäkuuta 2018 mennessä ulkomaiset tytäryhtiönsä [...] ja [...] toimivan konttorinsa ulkomaisten toimintojensa vähentämiseksi.

(7.1) [...]

⁽¹⁾ Tähän määrään ei sisälly mitään TEKE/Skelos Exygiansisin (pankin kriisinratkaisusuunnitelma) kustannuksia.

- (7.2) [...]
- (7.3) [...]
- (8) [...] **myynti:** [...]
- (9) **Julkisesti noteerattujen arvopapereiden myynti:** [...] luopuu seuraavassa eritellystä julkisesti noteerattujen arvopapereiden salkusta, kun taas [...] luopuu noteeraamattomien arvopapereiden salkusta: nämä salkut sisältävät kaikki yli [...] miljoonan euron pääomasijoitukset sekä kaikki sijoitukset toissijaisiin velkakirjoihin ja hybridijoukkovelkakirjoihin lukuun ottamatta [...].
- (10) **Luopuminen pääomasijoitusalan tytäryhtiöstä:** Pankki luovuttaa NBG Private Equity Funds -yhtiön [...] mennessä. [...]
- (11) Kaikkien näiden sitoumusten mukaisten myyntien osalta Helleenien tasavalta sitoutuu seuraavaan:
- Ostaja on pankista riippumaton, eikä sillä ole yhteyttä pankkiin.
 - Ostaja ei saa myytävän liiketoiminnon ostamiseksi suoraa tai välillistä rahoitusta pankilta ⁽¹⁾.
 - Pankki ei saa 5 vuoden ajan myynnin toteutumisen jälkeen hankkia suoraa tai välillistä vaikutusvaltaa koko myytävään yritykseen tai osaan siitä ilman komission ennakolta antamaa hyväksyntää.
- (12) **Investointipolitiikka:** Kesäkuun 30 päivään 2017 asti pankki ei osta sijoituskelvottomia arvopapereita.
- Sitoumus ei koske seuraavia arvopapereita (ulkopuolelle jäävät arvopaperit):
- [...]
 - [...]
 - [...]
 - [...]
 - [...]
- (13) **Palkkakatto:** [...] asti pankki ei maksa kenellekään työntekijälle tai johtajalle vuotuista kokonaispalkkaa (palkka, eläkemaksu, bonus), joka on suurempi kuin [...]. Jos Kreikan rahoitusvakausrahasto tekee pääomasijoituksen, palkkakattoa arvioidaan uudelleen 1 päivänä elokuuta 2013 annetun pankkitiedonannon mukaisesti. [...]

III LUKU HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄÄ JA KAUPALLISIA TOIMINTOJA KOSKEVAT SITOUKSET – VOIMASSAOLON JATKAMINEN JA MUUTOKSET

- (1) Pankki jatkaa Helleenien tasavallan 20 päivänä marraskuuta 2012 toimittamien hallinto- ja ohjausjärjestelmää ja kaupallisia toimintoja koskevien sitoumusten sekä sitoumusten III luku luvussa tehtyjen myöhempien muutosten täytäntöönpanoa 30 päivään kesäkuuta 2018. [...]
- (2) Mikäli jotain yksittäistä sitoumusta ei sovelleta pankin tasolla, pankki ei saa käyttää kyseisen yksittäisen sitoumuksen soveltamisalaan kuulumattomia tytäryhtiöitä tai toimintoja kyseisen sitoumuksen kiertämiseen.

A jakso. Tehokkaan ja asianmukaisen sisäisen organisaation perustaminen

- (3) Pankki, sen ulkomaiset tytäryhtiöt pois lukien, noudattaa kaikkina aikoina hallinto- ja ohjausjärjestelmästä annetun lain 3016/2002 ja osakeyhtiöistä annetun lain 2190/1920 kaikkia säännöksiä ja etenkin yhtiökokouksen ja hallituksen kaltaisiin yritys elimiin liittyviä säännöksiä taatakseen selvän tehtävänjaon ja avoimuuden. Yhtiö- tai osakaskokouksen valtuudet rajoitetaan osakeyhtiöitä koskevan lainsäädännön mukaisiin yhtiökokouksen tehtäviin erityisesti tiedonsaantioikeuksien osalta. Asiattoman vaikuttamisen liikkeenjohtoon mahdollistavat laajemmat valtuudet, jotka ulottuvat edellä mainittuja valtuuksia pidemmälle, kumotaan. Vastuu päivittäisestä operatiivisesta liikkeenjohtosta on yksiselitteisesti pankin toimivalla johdolla.

⁽¹⁾ Tämä ei koske kiinteistön myymistä, jolloin pankki voi tarjota ostajalle rahoitusta, jos uusi luotto myönnetään varoisten luotonanto-käytänteiden mukaisesti. Varmistettaessa, että muiden kuin kreikkalaisten omaisuususerien purkamista koskevaa sitoumusta noudatetaan, otetaan huomioon uudet luotot, jotka kuuluvat muiden kuin kreikkalaisten omaisuususerien määritelmän piiriin.

- (4) Pankki, sen ulkomaiset tytäryhtiöt pois lukien, noudattaa kaikkina aikoina Kreikan rahoitusvakausrahaston suhteisiin sovellettavaa kehystä.
- (5) Pankki noudattaa Kreikan keskuspankin pääjohtajan päätöstä 2577/9.3.2006, sellaisena kuin se on voimassa, ylläpitääkseen erillisten yksikköjen ja konsernin tasolla tehokasta organisaatorakennetta ja asianmukaista sisäisen valvonnan järjestelmää, joka sisältää kolme keskeistä pilaria, jotka ovat sisäinen tarkastus, riskinhallinta ja valvonta-toiminnot, sekä hallinto- ja ohjausjärjestelmää koskevia parhaita kansainvälisiä käytänteitä.
- (6) Pankilla on oltava tehokas sisäinen organisaatorakenne, jotta varmistetaan, että sisäisestä tarkastuksesta ja riskinhallinnasta vastaavat osastot ovat täysin riippumattomia kaupallisista verkoista ja raportoivat suoraan hallitukselle. Tarkastuskomitea ja riskikomitea – jotka perustetaan hallitukseen – arvioivat kaikkia näiden osastojen esiin tuomia kysymyksiä. Asianmukaisessa sisäisen tarkastuksen perussäännössä ja riskinhallinnan perussäännössä täsmennetään näiden osastojen roolit, tehtävät ja resurssit. Näiden perussääntöjen on oltava kansainvälisten standardien mukaisia ja varmistettava osastojen täydellinen riippumattomuus. Luottopolitiikalla annetaan ohjeita ja määräyksiä lainojen myöntämisestä, lainojen hinnoittelu ja uudelleenjärjestely mukaan lukien.
- (7) Pankki julkaisee toimivaltaisille viranomaisille luettelon osakkeenomistajista, jotka omistavat vähintään 1 prosentin kantaosakkeista.

B jakso. Kaupalliset menettelyt ja riskien seuranta

Yleiset periaatteet

- (8) Luottopolitiikassa täsmennetään, että kaikkia asiakkaita on kohdeltava tasapuolisesti muilla kuin luottoriskiin ja maksukykyyn liittyvillä syrjimättömillä menettelyillä. Luottopolitiikassa määritellään kynnysarvot, jotka ylittävä lainananto on hyväksyttävä korkeammalla johdon tasolla. Samanlaisia kynnysarvoja määritellään lainojen uudelleenjärjestelyä ja vaateiden ja riita-asioiden käsittelyä varten. Luottopolitiikalla keskitetään kansallisen tason päätöksenteko valikoituihin keskuksiin ja määrätään selvistä takeista, joilla varmistetaan sen määräysten johdonmukainen täytäntöönpano kaikessa Kreikassa harjoitettavassa pankkitoiminnassa.
- (9) Kaiken Kreikassa harjoitettavien pankkitoimintojen osalta pankki sisällyttää luottopolitiikan säännöt täysimääräisesti niiden lainojen myöntämis- ja rahoitusvirtaan ja maksujärjestelmiin.

Erityiset määräykset

- (10) Sitoumusten III luvun 8–18 kohdassa lueteltuja erityisiä määräyksiä sovelletaan Kreikassa harjoitettaviin pankkitoimintoihin, ellei nimenomaisesti toisin ole mainittu.
- (11) Luottopolitiikassa on edellytettävä, että lainojen ja asuntolainojen hinnoittelun on noudatettava tiukkoja suuntaviivoja. Näihin suuntaviivoihin on sisällyttävä velvollisuus noudattaa tiukasti korkojen vaihteluväljää koskevia vakiotaulukoita sen mukaan, millaisia lainan erääntymisaika, asiakkaan arvioitu luottoriski, toimitettujen vakuuksien odotettavissa oleva takaisinperittävyys (mukaan lukien mahdollisen likvidaation aikataulu), yleinen suhde pankkiin (talletusten määrä ja vakaus, palkkiorakenne ja muut ristikkäismyymintötoiminnot) ja pankin rahoituskustannukset ovat. Luodaan erityisiä lainattujen varojen luokkia (esimerkiksi markkinaehtoinen laina, asuntolaina tai vakuudellinen/vakuudeton laina), ja niiden hinnoittelukehys taulukoidaan asianmukaiseen luottopolitiikan taulukkoon, jota luottokomitea päivittää säännöllisesti. Mahdolliset poikkeukset on hyväksyttävä asianmukaisesti luottokomiteassa tai alemmalla tasolla, jos tämä sallitaan luottopolitiikassa. Räätelöidyissä transaktioissa, kuten syndikaattilainoissa tai hankerahoituksessa, on noudatettava samoja periaatteita ja otettava asianmukaisesti huomioon, että ne eivät ehkä sovi vakiomuotoisiin luottopolitiikan taulukoihin. Tämän hinnoittelupolitiikan rikkomiset on ilmoitettava toimitsijamiehelle.
- (12) Riskinhallintaosasto vastaa luottoriskin arvioinnista ja vakuuden arvostuksesta. Arvioidessaan lainan laatua riskinhallintaosasto toimii riippumattomasti, ja se antaa kirjallisen lausunnon varmistaakseen, että arvioinnissa käytettyjä perusteita sovelletaan johdonmukaisesti kaikkina aikoina ja kaikkiin asiakkaisiin pankin luottopolitiikan mukaisesti.
- (13) Yksityishenkilöille ja oikeushenkilöille myönnettävien lainojen suhteen pankki soveltaa kaikkien Kreikassa harjoitettavien pankkitoimintojen osalta parhaiden kansainvälisten käytäntöjen perusteella tiukkoja yksittäisiä ja yhteenlaskettuja rajoja, jotka koskevat suurinta sallittua yhdelle luottoriskille myönnettävää lainamäärää (edellyttäen, että se on ylipäättään sallittua Kreikan ja EU:n lainsäädännön nojalla). Näissä rajoissa on otettava huomioon lainan erääntymisaika sekä toimitetun vakuuden laatu, ja niitä on verrattava keskeisiin vertailuarvoihin, muun muassa pääomaan.

- (14) Lainojen myöntäminen ⁽¹⁾ siihen tarkoitukseen, että lainanottajat voivat ostaa pankin ja muiden pankkien ⁽²⁾ osakkeita tai hybridi-instrumentteja, on kielletty, oli lainanottaja ⁽³⁾ kuka tahansa. Tätä määräystä sovelletaan ja sen noudattamista seurataan pankin tasolla.
- (15) Kaikki samaan etuyhteyteen kuulumattomien lainanottajien lainapyynnöt, jotka ovat suurempia kuin [...] prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä] tai lainat, joihin liittyvä altistuminen yhdelle ryhmälle (joka määritellään yhden luottoriskin muodostavana pankin kanssa etuyhteydessä olevien lainanottajien ryhmänä) on yli [...] prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä], on ilmoitettava toimitsijamiehelle, joka voi, mikäli ehtoja ei ilmeisesti ole asetettu puhtaasti liiketaloudellisiin perusteisiin tai mikäli toimitsijamiehelle ei ole toimitettu riittäviä tietoja, lykätä luottosopimuksen tai lainan myöntämistä [...] työpäivällä. Häätäpauksissa tämä aika voidaan lyhentää [...] työpäivään, mikäli toimitsijamiehelle on toimitettu riittävät tiedot. Tämän lykkäyksen avulla toimitsijamies voi ilmoittaa tapauksen komissiolle ja Kreikan rahoitusvakausrahastolle, ennen kuin pankki tekee lopullisen päätöksen.
- (16) Luottopolitiikassa annetaan selviä ohjeita lainojen uudelleenjärjestämisestä. Siinä määritellään selvästi, mitkä lainat voivat tulla kyseeseen ja missä olosuhteissa, ja esitetään ehdot, joita voidaan tarjota uudelleenjärjestelykelpoisille asiakkaille. Pankki varmistaa kaikkien Kreikassa harjoitettavien pankkitoimintojen osalta, että kaikilla uudelleenjärjestelyillä pyritään lisäämään pankin tulevia takaisinperimisiä ja turvaamaan siten pankin etu. Uudelleenjärjestelytoimi ei missään tapauksessa saa vaarantaa pankin tulevaa kannattavuutta. Tätä varten pankin riskinhallintaosaston tehtävänä on kehittää ja ottaa käyttöön asianmukaisia rakenneuudistuksen tehokkuutta koskevia raportointimekanismeja, tehdä perusteellisia analyysejä sisäisistä ja/tai ulkoisista parhaista käytänteistä, raportoida havaintonsa vähintään neljännesvuosittain luottokomitealle ja hallituksen riskikomitealle, ehdottaa toteuttamiskelpoisia parannuksia asiaan liittyviin menettelyihin ja käytäntöihin sekä raportoida niiden täytäntöönpanosta luottokomitealle ja hallituksen riskikomitealle.
- (17) Pankki ottaa kaikkien Kreikassa harjoitettavien pankkitoimintojen osalta käyttöön vaateita ja riita-asioita koskevan politiikan, jolla pyritään maksimoimaan takaisinperintä ja estämään syrjintä tai suosiva kohtelu riita-asioiden hallinnoinnissa. Pankki varmistaa, että kaikki tarvittavat toimenpiteet toteutetaan pankin takaisinperinnän maksimoimiseksi ja sen rahoitustilanteen suojelemiseksi pitkällä aikavälillä. Tämän politiikan täytäntöönpanon rikkomisista on ilmoitettava toimitsijamiehelle.
- (18) Pankki seuraa luottoriskiä kehittyneiden varoitusten ja raporttien avulla, joiden ansiosta riskinhallintaosasto voi: i) tunnistaa lainojen arvonalentumisen ja maksukyvyttömyyden varhaiset merkit; ii) arvioida lainasalkun takaisinperittävyttä (muun muassa vaihtoehtoisia takaisinmaksulähteitä, kuten yhteisvelallisia ja takaajia, sekä toimitettua vakuutta tai saatavilla olevaa, mutta toimittamatonta vakuutta); iii) arvioida pankin yleinen altistuminen yksittäisen asiakkaan tai tietyn salkun riskille, ja iv) ehdottaa tarvittaessa korjaavia ja parannustoimia hallitukselle. Nämä tiedot asetetaan toimitsijamiehen saataville.

Pankkiin etuyhteydessä olevia lainanottajia koskevat määräykset

- (19) Kaikkia pankkiin etuyhteydessä olevia lainanottajia koskevia määräyksiä sovelletaan pankin tasolla.
- (20) Luottopolitiikassa omistetaan erityinen jakso säännöille, joilla säännellään suhteita pankkiin etuyhteydessä oleviin lainanottajiin. Pankkiin etuyhteydessä olevia lainanottajia ovat muun muassa työntekijät, osakkeenomistajat ja johtajat ja näiden puoliset, lapset ja sukulaiset sekä keskeisten työntekijöiden (eli luottopolitiikkaa koskevaan päätöksentekoon osallistuvien työntekijöiden), osakkeenomistajien tai johtajien tai näiden puolisoitten, lasten tai sukulaisten suoraan tai välillisesti hallitsemat oikeushenkilöt. Myös julkiset elimet tai valtion hallinnassa olevat organisaatiot, julkiset osakeyhtiöt tai valtion virastot katsotaan pankkiin etuyhteydessä oleviksi lainanottajiksi. Myös poliittisia puolueita kohdellaan luottopolitiikassa pankkiin etuyhteydessä olevina lainanottajina. Erityistä huomiota on kiinnitettävä päätöksiin, jotka koskevat nykyisille tai entisille työntekijöille, johtajille ja osakkeenomistajille ja näiden sukulaisille myönnettujen lainojen uudelleenjärjestelyjä ja alaskirjauksia sekä asianmukaisuuden, arvostuksen, pidätysoikeuksien kirjauksen ja lainan vakuuden ulosmittauksen osalta noudatettavia toimintalinjoja. Pankkiin etuyhteydessä olevien lainanottajien määrittely on täsmennetty lähemmin erillisessä asiakirjassa.
- (21) Riskinhallintaosasto vastaa kaikkien sellaisten pankkiin etuyhteydessä olevien lainanottajaryhmien kartoittamisesta, jotka muodostavat yhden luottoriskin, seuratakseen asianmukaisesti luottoriskin keskittymistä.

⁽¹⁾ Tässä sitoumuksessa termiä "lainat" on tulkittava laajasti kaikenlaisiksi rahoitukseksi, kuten luottojärjestelyksi ja takaukseksi.

⁽²⁾ Selvennyksen vuoksi todettakoon, että "muilla pankeilla" tarkoitetaan mitä tahansa pankkia tai rahoituslaitosta maailmassa.

⁽³⁾ Selvennyksen vuoksi todettakoon, että sitoumus koskee kaikkia lainanottajia, pankin yksityisasiakkaat mukaan lukien.

- (22) Yksityishenkilöille ja oikeushenkilöille myönnettävien lainojen suhteen pankki soveltaa parhaiden kansainvälisten käytäntöjen perusteella tiukkoja yksittäisiä ja yhteenlaskettuja rajoja, jotka koskevat suurinta sallittua pankkiin etuhyteydessä oleviin lainanottajiin liittyvälle yhdelle luottoriskille myönnettävää lainamäärää (edellyttäen, että se on ylipäätään sallittua Kreikan ja EU:n lainsäädännön nojalla).
- (23) Pankki seuraa erikseen altistumistaan pankkiin yhteydessä olevien lainanottajien riskille, julkissektorin yhteisöt ja poliittiset puolueet mukaan lukien. Uusien pankkiin etuhyteydessä oleville lainanottajille myönnettävien lainojen tuotanto ⁽¹⁾ (vuotuinen prosenttiosuus vuoden Y-1 lainakannasta ⁽²⁾) ei saa olla suurempi kuin uusien lainojen kokonaistuotanto Kreikassa (vuotuinen prosenttiosuus vuoden Y-1 lainakannasta). Sitoumista on noudatettava kunkin pankkiin etuhyteydessä olevan lainanottajan (työntekijät, osakkeenomistajat, johtajat, julkisyhteisöt, poliittiset puolueet) osalta erikseen. Pankkiin etuhyteydessä olevien lainanottajien luottoluokitus sekä hinnoitteluehdot ja heille mahdollisesti tarjottava uudelleenjärjestely eivät saa olla edullisempia kuin samanlaisille lainanottajille, jotka eivät ole etuhyteydessä pankkiin, tarjottavat ehdot, jotta taataan yhdenvertaiset toimintaedellytykset Kreikan taloudessa. Tämä velvoite ei koske olemassa olevia työntekijöiden eduksi perustettuja yleisiä ohjelmia, joilla näille tarjotaan tuettuja lainoja. Pankki raportoi kuukausittain tämän riskille altistumisen kehityksestä, uuden lainatuotannon määrästä ja luottokomiteassa käsiteltävistä viimeaikaisista lainapyyntöistä, jotka ovat suurempia kuin [...] prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä).
- (24) Työntekijöihin/johtajiin/osakkeenomistajiin sovellettavien lainanantoperusteiden on oltava yhtä tiukkoja kuin muihin lainanottajiin, jotka eivät ole etuhyteydessä pankkiin, sovellettavien perusteiden. Jos yhden työntekijän/johtajan/osakkeenomistajan kokonaisluottoriski on vakuudellisten lainojen osalta suurempi kuin [...] kiinteää palkkaa vastaava määrä ja vakuudettomien lainojen osalta suurempi kuin [...] kiinteää palkkaa vastaava määrä, riskistä on ilmoitettava viipymättä toimitsijamiehelle, joka voi puuttua asiaan ja lykätä lainan myöntämistä sitoumusten III luvun 25 kohdassa kuvatun menettelyn nojalla.
- (25) Kaikki pankkiin etuhyteydessä olevien lainanottajien lainapyyntöt, jotka ovat suurempia kuin [...] prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä] tai lainat, joihin liittyvä altistuminen yhdelle ryhmälle (joka määrittellään yhden luottoriskin muodostavana pankkiin etuhyteydessä olevien lainanottajien ryhmänä) on yli [...] prosenttia pankin riskipainotetuista omaisuuseristä], on ilmoitettava toimitsijamiehelle, joka voi, mikäli ehtoja ei ilmeisesti ole asetettu puhtaasti liiketaloudellisin perustein tai mikäli toimitsijamiehelle ei ole toimitettu riittäviä tietoja, lykätä luottosopimuksen tai lainan myöntämistä [...] työpäivällä. Häätapauksissa tämä aika voidaan lyhentää [...] työpäivään, mikäli toimitsijamiehelle on toimitettu riittävät tiedot. Tämän lykkäyksen avulla toimitsijamies voi ilmoittaa tapauksen komissiolle ja Kreikan rahoitusvakausrahostolle, ennen kuin pankki tekee lopullisen päätöksen.
- (26) Sellaisten lainojen uudelleenjärjestelyssä, joihin liittyy pankkiin etuhyteydessä olevia lainanottajia, on noudatettava samoja vaatimuksia kuin muiden lainanottajien osalta. Lisäksi ongelmallisten omaisuuserien käsittelyä varten käyttöön otettuja puitteita ja toimintalinjoja arvioidaan ja parannetaan tarvittaessa. Tästä huolimatta edellytetään, että pankkiin etuhyteydessä olevien lainanottajien järjestämättömistä lainoista raportoidaan erikseen vähintään lainattujen varojen luokan ja etuhyteydessä olevan lainanottajan tyypin mukaan eriteltyinä.

C jakso: Muut rajoitukset

- (27) **Osingonjakokielto, kuponkikorkokielto, takaisinostokielto ja osto-oikeuksien hyödyntämiskielto:** Ellei komissio erikseen myönnä poikkeusta, Helleenien tasavalta sitoutuu seuraavaan:
- a) Pankki ei maksa kuponkikorkoja hybridipäämainstrumenteista (eikä muista instrumenteista, joiden osalta kuponkikoron maksaminen on harkinnanvaraista) eikä osinkoa omien varojen instrumenteista tai toissijaisista velkainstrumenteista, ellei sillä lain mukaan ole velvollisuutta siihen. [...] Pankki ei saa purkaa rahastojaan asettaakseen itsensä tällaiseen asemaan. Mikäli tässä sitoumuksessa tarkoitetun laillisen veloitteen olemassaolosta on epäilyksiä, pankki toimittaa ehdotetun kuponkikoron tai osingon maksun komissiolle hyväksyttäväksi.
- b) Pankki ei osta takaisin omia osakkeitaan eikä hyödynnä osto-oikeuttaan tällaisten omien varojen instrumenttien ja toissijaisten velkainstrumenttien osalta.
- c) Pankki ei osta takaisin hybridipäämainstrumentteja.
- (28) **Yritystokielto:** Helleenien tasavalta sitoutuu siihen, että pankki ei hanki omistusosuuksia mistään yrityksestä sen paremmin omaisuuserien kuin osakkeiden vaihtona. Yritystokieltoa sovelletaan sekä yrityksiin, joilla on yhtiön oikeudellinen asema, että omaisuuserien paketteihin, jotka muodostavat yrityksen ⁽³⁾.

⁽¹⁾ Selvyyden vuoksi todettakoon, että uusi lainatuotanto kattaa myös lainojen pidentämisen ja olemassa olevien lainojen uudelleenjärjestelyn.

⁽²⁾ Selvyyden vuoksi todettakoon, että "vuotuinen prosenttiosuus vuoden Y-1 lainakannasta" tarkoittaa uutta lainatuotantoa prosenttiosuutena edellisen vuoden lopussa vallinneesta lainakannasta. Riskipainotettujen omaisuuserien määrä on kyseinen määrä vuoden lopussa.

⁽³⁾ Selvyyden vuoksi todettakoon, että pankin pääomasijoituksista/riskipääomasta vastaava liiketoiminto ei kuulu tämän sitoumuksen soveltamisalaan. Niiden suhteen pankki esittää komissiolle virallisen pyynnön, johon sisältyy kyseisen yksikön liiketoimintasuunnitelma.

- i) **Komission ennakkohyväksyntää edellyttävä poikkeus:** Kiellosta huolimatta pankki voi komission hyväksynnän saatuaan ja tarvittaessa Kreikan rahoitusvakausrahaston ehdotuksesta hankkia liiketoimintoja ja yrityksiä, jos se on poikkeuksellisissa olosuhteissa välttämätöntä rahoitusvakauden palauttamiseksi tai tehokkaan kilpailun varmistamiseksi.
- ii) **Poikkeus, joka ei edellytä komission ennakkohyväksyntää:** Pankki voi hankkia omistusosuuksia yrityksistä edellyttäen, että
- a) pankin maksama hankinnan ostohinta on alle [...] prosenttia pankin sitoumusten ⁽¹⁾ voimaantulopäivän taseesta ⁽²⁾; ja
- b) pankin kaikista hankinnoista maksama kumulatiivinen hinta sitoumusten voimaantulosta rakenneuudistusjakson loppuun on alle [...] prosenttia pankin sitoumusten voimaantulopäivän taseesta.
- iii) **Toiminnot, jotka eivät kuulu yritystokiellon piiriin:** Yritystokielloa ei sovelleta hankintoihin, jotka ovat osa tavanomaista pankkitoimintaa sellaisten vaateiden hallinnan osalta, joita pankilla on vaikeuksissa olevia yrityksiä kohtaan.
- (29) **Mainostamiskielto:** Helleenien tasavalta sitoutuu siihen, että se pidättäytyy mainonnasta, jossa viitataan valtiontukeen, ja käyttämästä aggressiivisia kaupallisia strategioita, joita ei käytettäisi ilman Helleenien tasavallan tukea.

IV LUKU TOIMITSIJAMIES

- (1) Helleenien tasavalta sitoutuu siihen, että pankki muuttaa komission hyväksymän ja pankin 16 päivänä tammikuuta 2013 nimittämän toimitsijamiehen toimeksiantoa ja jatkaa sitä rakenneuudistusjakson loppuun asti. Pankki myös laajentaa tätä toimeksiantoa niin, että se kattaa i) rakenneuudistussuunnitelman ja ii) kaikkien tässä luettelossa esitettyjen sitoumusten seurannan.
- (2) Neljä viikkoa sitoumusten voimaantulon jälkeen Helleenien tasavalta toimittaa komissiolle muutetun toimeksiannon täysimääräiset ehdot, joihin sisältyvät kaikki määräykset, joiden avulla toimitsijamies voi hoitaa näiden sitoumusten mukaiset velvollisuutensa.
- (3) Toimitsijamiestä koskevia lisämääräyksiä annetaan erillisessä asiakirjassa.

Pääsihteeri

Christina PAPAKONSTANTINO

⁽¹⁾ Selvyyden vuoksi todettakoon, että tässä sitoumuksessa tarkoitettu tase on yhtä kuin pankin kokonaisvarat.

⁽²⁾ Selvyyden vuoksi todettakoon, että jos komission hyväksyntä yritystokiellon poistamiselle on saatu III luku luvun 28 kohdan i alakohdan mukaisesti, pankin sitoumusten voimaantulopäivän tase lasketaan siten, että se sisältää myös hankittujen yksikköjen omaisuuserät tai hankitut omaisuuserät hankintapäivämääränä.

Lisäys I

KREIKAN KOTIMAANTOIMINTOJA KOSKEVAT MAKROTALOUDELLISET ENNUSTEET

% vuotuinen kasvu (ellei muuta mainita)	2012	2013	2014	2015	2016	2017	Kumulatiivinen kasvuvauhti 2013–2017
Reaalinen BKT	– 6,4	– 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
Lainojen nimelliskasvu Kreikassa	– 6,4	– 4,2	0,6	2,9	3,7	3,5	6,4
BKT-deflaattori	– 0,8	– 1,1	– 0,4	0,4	1,1	1,3	1,3
Kiinteistöjen hinnat	– 11,7	– 10	– 5	0	2	3,5	
Kotitalouksien käytettävissä oleva nimellistulo	– 8,8	– 9,5	– 0,3	– 0,4	2,6	3,6	– 4,5
Yksityissektorin talletukset	– 7	1,3	1	3,4	5	5	16,6
Työttömyys (%)	24,2	27	26	24	21	18,6	
EKP:n rahoitusoperaatioiden korko (%)	0,75	0,5	0,5	1	1,5	1,75	
Järjestämättömien lainojen muodostumishuippu			Vuoden 2014 jälkipuolisko				
3 kuukauden Euribor (keskiarvo, %)		0,24	0,43	0,75	1,25	1,80	
Pääsy pääomamarkkinoille – repot		KYLLÄ – Ei ylärajaa					
Pääsy pääomamarkkinoille – vakuudellinen/etuouikeutettu vakuudeton		KYLLÄ – enintään 500 miljoonaa euroa omaisuususerälajia kohti	KYLLÄ – enintään 1 miljardi euroa omaisuususerälajia kohti	KYLLÄ – Ei ylärajaa			

KANSAINVÄLISILLÄ SOPIMUKSILLA PERUSTETTUJEN ELINTEN ANTAMAT SÄÄDÖKSET

Vain alkuperäiset YK:n Euroopan talouskomission tekstit ovat kansainvälisen julkisoikeuden mukaan sitovia. Tämän säännön asema ja voimaantulopäivä on hyvä tarkastaa UN/ECE:n asiakirjan TRANS/WP.29/343 viimeisimmästä versiosta. Asiakirja saatavana osoitteessa <http://www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29fdocsts.html>

Yhdistyneiden kansakuntien Euroopan talouskomission (UN/ECE) sääntö nro 95 – Ajoneuvojen hyväksyntää matkustajien etutörmäyssuojauksen osalta koskevat yhdenmukaiset vaatimukset [2015/1093]

Sisältää kaiken voimassa olevan tekstin seuraaviin asti:

Muutossarjan 4 täydennys 03 – Voimaantulopäivä: 10. kesäkuuta 2014

SISÄLTÖ

SÄÄNTÖ

1. Soveltamisala
2. Määritelmät
3. Hyväksynnän hakeminen
4. Hyväksyntä
5. Vaatimukset ja testit
6. Ajoneuvotyypin muutos
7. Tuotannon vaatimustenmukaisuus
8. Seuraamukset vaatimustenmukaisuudesta poikkeavasta tuotannosta
9. Tuotannon lopettaminen
10. Siirtymäsäännökset
11. Hyväksyntätesteistä vastaavien tutkimuslaitosten ja tyyppihyväksyntäviranomaisten nimet ja osoitteet

LIITTEET

1. Ilmoitus
2. Tyyppihyväksyntämerkin asettelu
3. Menettely moottoriajoneuvojen istumapaikkojen H-pisteen ja istuimen selkänojan todellisen kaltevuuskulman määrittämiseksi
4. Törmäystestimenettely
5. Liikkuvan ja periksi antavan esteen ominaisuudet
6. Sivutörmäysnuken tekninen kuvaus
7. Sivutörmäysnuken asentaminen
8. Osittainen testi
9. Testausmenettelyt, jotka koskevat sähkökäyttöisten ajoneuvojen kuljettajan ja matkustajien suojaamista korkeajännitteeltä ja elektrolyytin vuotamiselta

1. SOVELTAMISALA

Tätä sääntöä sovelletaan sellaisten luokkiin M_1 ja N_1 ⁽¹⁾ kuuluvien ajoneuvojen matkustamon rakenteen käyttäytymiseen sivutörmäyksessä, joiden matalimman istuimen R-piste on enintään 700 mm maan pinnasta, kun ajoneuvo on tämän säännön kohdassa 2.10 määriteltyä vertailumassaa vastaavassa tilassa.

2. MÄÄRITELMÄT

Tässä säännössä:

- 2.1 'Ajoneuvon tyyppi hyväksynnällä' tarkoitetaan ajoneuvotyyppin hyväksyntää matkustamon rakenteen käyttäytymisen osalta sivutörmäyksessä.
- 2.2 'Ajoneuvotyyppillä' tarkoitetaan moottoriajoneuvoja, jotka eivät olennaisesti eroa toisistaan erityisesti seuraavilta ominaisuuksiltaan:
- 2.2.1 ajoneuvon pituus, leveys ja maavara siltä osin kuin ne vaikuttavat kielteisesti tässä säännössä määritettyyn suorituskykyyn;
- 2.2.2 matkustamon sivuseinien rakenne, mitat, muodot ja materiaalit siltä osin kuin ne vaikuttavat kielteisesti tässä säännössä määritettyyn suorituskykyyn;
- 2.2.3 matkustamon muodot ja sisäosien mitat sekä turvajärjestelmä siltä osin kuin ne vaikuttavat kielteisesti tässä säännössä määritettyyn suorituskykyyn;
- 2.2.4 moottorin sijainti (edessä, takana tai keskellä) ja asento (poikittain tai pitkittäin) siltä osin kuin ne vaikuttavat kielteisesti tämän säännön törmäystestin tuloksiin;
- 2.2.5 tyhjämässä siltä osin kuin se vaikuttaa kielteisesti tässä säännössä määritettyyn suorituskykyyn;
- 2.2.6 sisätilojen lisävarusteet tai -laitteet siltä osin kuin ne vaikuttavat kielteisesti tässä säännössä määritettyyn suorituskykyyn;
- 2.2.7 istuintyyppi tai -tyypit ja R-piste siltä osin kuin ne vaikuttavat kielteisesti tässä säännössä määritettyyn suorituskykyyn;
- 2.2.8 ladattavan energiavarustojärjestelmän (REESS-järjestelmän) sijainti siltä osin kuin se vaikuttaa kielteisesti tämän säännön mukaisen törmäystestin tuloksiin.
- 2.3 'Matkustamolla' tarkoitetaan ajoneuvossa matkustaville varattua tilaa, joka rajoittuu kattoon, lattiaan, sivuseiniin, oviin, ulkoseinien ikkunoihin, moottoritilan väliseinään sekä matkustamon takaosan väliseinän pintaan tai takaistuimen selkänojan takapintaan.
- 2.3.1 'Matkustamolla matkustajien suojauksen osalta' tarkoitetaan ajoneuvossa matkustaville varattua tilaa, joka rajoittuu kattoon, lattiaan, sivuseiniin, oviin, ulkoseinien ikkunoihin, moottoritilan väliseinään sekä matkustamon takaosan väliseinän pintaan tai takaistuimen selkänojan takapintaan.
- 2.3.2 'Matkustamolla sähköturvallisuuden arvioinnin osalta' tarkoitetaan ajoneuvossa matkustaville varattua tilaa, joka rajoittuu kattoon, lattiaan, sivuseiniin, oviin, ulkoseinien ikkunoihin, moottoritilan väliseinään ja matkustamon takaosan väliseinään tai takaluukkuun sekä sähkösuojuksiin ja -koteloiteihin, joiden tarkoituksena on estää matkustajien suora kosketus korkeajännitteisiin osiin.
- 2.4 'R-pisteellä' eli 'istumapaikan peruspisteellä' tarkoitetaan valmistajan määrittämää peruspistettä,
- 2.4.1 jolla on ajoneuvon rakenteeseen nähden määritellyt koordinaatit;

⁽¹⁾ Ajoneuvojen rakennetta koskevan konsolidoidun päätöslauselman määritelmän mukaisesti (R.E.3) (ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.3, kohta 2) – www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 2.4.2 joka vastaa ylävartalon ja reisien välisen kiertopisteen (H-piste) teoreettista paikkaa tavanomaisessa alimmassa tai taimmaisessa ajo- tai käyttöasennossa, jonka valmistaja on määritellyt kunkin määrittämänsä istuinpaikan osalta.
- 2.5 'H-pisteellä' tarkoitetaan tämän säännön liitteessä 3 määriteltyä pistettä.
- 2.6 'Polttoainesäiliön tilavuudella' tarkoitetaan ajoneuvon valmistajan ilmoittamaa polttoainesäiliön tilavuutta.
- 2.7 'Poikittaistasolla' tarkoitetaan ajoneuvon pituussuuntaiseen pystykeskitasoon nähden kohtisuorassa olevaa pystytasoa.
- 2.8 'Turvajärjestelmällä' tarkoitetaan matkustajien kiinnittämiseksi ja/tai suojaamiseksi tarkoitettuja laitteita.
- 2.9 'Turvajärjestelmätyypillä' tarkoitetaan turvalaitteiden luokkaa, johon kuuluvat laitteet eivät eroa olennaisesti toisistaan erityisesti seuraavien seikkojen osalta:
- tekniikka,
- rakenne,
- rakennemateriaalit.
- 2.10 'Vertailumassalla' tarkoitetaan ajoneuvon tyhjämassaa korotettuna 100 kg:lla (eli sivutörmäysnuken ja sen laitteistojen massalla).
- 2.11 'Tyhjämassalla' tarkoitetaan ajokuntoisen ajoneuvon massaa ilman kuljettajaa, matkustajia tai lastia, mutta polttoainesäiliö täytettynä 90-prosenttisesti vetoisuudestaan, ja tarvittaessa mukaan luettuna tavanomaiset työkalut ja varapyörä.
- 2.12 'Liikkuvalla periksi antavalla esteellä' tarkoitetaan laitetta, jolla ajoneuvoon törmätään. Siihen kuuluu törmäysvaunu ja iskuelementti.
- 2.13 'Iskuelementillä' tarkoitetaan murskautuvaa osaa, joka on kiinnitetty liikkuvan ja periksi antavan esteen etuosaan.
- 2.14 'Törmäysvaunulla' tarkoitetaan pyörille asetettua runkoa, joka voi kulkea pitkittäisakseliensa pitkin törmäyspisteeseen saakka. Sen etuseinä tukee iskuelementtiä.
- 2.15 'Korkeajännitteisellä' tarkoitetaan sellaista sähköistä komponenttia tai piiriä, jonka käyttöjännite on > 60 V ja $\leq 1\,500$ V tasavirtaa (DC) tai > 30 V ja $\leq 1\,000$ V vaihtovirtaa (AC) tehollisarvona (rms).
- 2.16 'Ladattavalla energiavarastojärjestelmällä (REESS-järjestelmällä)' tarkoitetaan ladattavaa energiavarastoa, joka luovuttaa sähköenergiaa käyttövoimajärjestelmälle.
- 2.17 'Sähkösuojuksella' tarkoitetaan osaa, joka suojaa suoralta kosketukselta korkeajännitteisiin osiin.
- 2.18 'Sähköisellä voimajärjestelmällä' tarkoitetaan virtapiiriä, joka sisältää ajomoottorin tai -moottorit ja joka voi sisältää REESS-järjestelmän, sähköenergian muuntojärjestelmän, muuttajat, asianomaiset johdinsarjat ja liittimet sekä REESS-järjestelmän lataamisessa käytettävän kytkentäjärjestelmän.
- 2.19 'Jännitteisillä osilla' tarkoitetaan johtavia osia, joissa on tarkoitus olla sähkövirta tavanomaisen käytön aikana.
- 2.20 'Jännitteelle alttiilla kosketeltavalla osalla' tarkoitetaan johtavaa osaa, jota on mahdollista koskettaa suojausluokan ollessa IPXXB ja joka tulee jännitteiseksi eristyksen vikaantuessa. Tällaisia ovat myös osat, jotka on suojattu kannella, joka voidaan irrottaa ilman työkaluja.
- 2.21 'Suoralla kosketuksella' tarkoitetaan ihmisen kosketusta jännitteisiin osiin.

- 2.22 'Epäsuoralla kosketuksella' tarkoitetaan ihmisen kosketusta jännitteelle alttiisiin kosketeltaviin osiin.
- 2.23 'Suojausluokalla IPXXB' tarkoitetaan sähkösuojuksen tai koteloinnin tarjoamaa suojaa kosketukselta jännitteisiin osiin testattuna liitteen 4 kohdassa 9 kuvatulla nivelletyllä testisormella (luokka IPXXB).
- 2.24. 'Käyttöjännitteellä' tarkoitetaan valmistajan määrittelemää virtapiirin suurinta tehollisjännitettä (rms), joka voi ilmetä johtavien osien välillä avoimissa virtapiireissä tai normaaleissa käyttöolosuhteissa. Jos virtapiiri on jaettu osiin galvaanisella eristyksellä, käyttöjännite määritetään erikseen kullekin piirin osalle.
- 2.25 'Ladattavan energiavarastojärjestelmän (REESS) lataamisessa käytettävällä kytkentäjärjestelmällä' tarkoitetaan virtapiiriä, jota käytetään, kun REESS-järjestelmää ladataan ulkoisesta virtalähteestä. Kytkeäjäjärjestelmään sisältyy ajoneuvon sisääntulo.
- 2.26 'Sähköisellä alustalla' tarkoitetaan sähköliitännöillä yhteen kytkettyjen johtavien osien muodostamaa kokonaisuutta, jonka potentiaalia käytetään viitearvona.
- 2.27 'Virtapiirillä' tarkoitetaan toisiinsa kytkettyjen korkeajännitteisten osien kokonaisuutta, joissa on tarkoitus olla sähkövirta tavanomaisen käytön aikana.
- 2.28 'Sähköenergian muuntojärjestelmällä' tarkoitetaan järjestelmää (esim. polttokennoa), joka tuottaa ja luovuttaa sähköenergiaa käyttövoimajärjestelmälle.
- 2.29 'Elektronisella muuttajalla' tarkoitetaan laitetta, joka säätää ja/tai muuttaa sähköenergiaa sähköistä käyttövoimajärjestelmää varten.
- 2.30 'Kotelolla' tarkoitetaan osaa, joka ympäröi sen sisäpuolella olevia yksiköitä ja estää suoran kosketuksen niihin.
- 2.31 'Korkeajänniteväylällä' tarkoitetaan korkeajännitteellä toimivaa virtapiiriä, johon sisältyy REESS-järjestelmän lataamisessa käytettävä kytkentäjärjestelmä.
- 2.32 'Kiinteällä eristyksellä' tarkoitetaan johdinsarjojen eristyspinnoitteita, joiden tarkoituksena on peittää korkeajännitteiset osat ja estää suora kosketus niihin. Niihin luetaan liittimien korkeajännitteisten osien eristämiseen tarkoitettut päällykset sekä eristävät lakka- ja maalipinnat.
- 2.33 'Automaattisella katkaisimella' tarkoitetaan laitetta, joka toimiessaan erottaa galvaanisesti sähköenergian lähteet sähköisen voimajärjestelmän korkeajännitepiirin muista osista.
- 2.34 'Avoimella ajoakulla' tarkoitetaan akkua, johon on lisättävä nestettä ja joka tuottaa ilmakehään vapautuvia vetypäästöjä.
- 2.35 'Automaattisesti aktivoituvalla ovien lukitusjärjestelmällä' tarkoitetaan järjestelmää, joka lukitsee ovat automaattisesti määränopeudessa tai jossain muussa valmistajan määrittämässä tilassa.

3. HYVÄKSYNNÄN HAKEMINEN

- 3.1 Ajoneuvon valmistaja tai valmistajan valtuutettu edustaja hakee ajoneuvotyyppin hyväksyntää matkustajien sivutörmäyssuojan osalta.
- 3.2 Hyväksyntähakemukseen on liitettävä seuraavat asiakirjat kolmena kappaleena sekä seuraavassa luetellut tiedot:
- 3.2.1 yksityiskohtainen kuvaus ajoneuvotyyppin rakenteesta, mitoista, muodosta ja materiaaleista;
- 3.2.2 ajoneuvon valokuvat ja/tai kaaviot ja piirustukset, joissa esitetään ajoneuvotyyppi edestä, sivulta ja takaa sekä rakenteen sivuosan yksityiskohdat;

- 3.2.3 yksityiskohtaiset tiedot edellä tämän säännön kohdassa 2.11 määritellystä ajoneuvon massasta;
- 3.2.4 matkustamon muodot ja sisämitat;
- 3.2.5 ajoneuvojen sivujen tähdellisen sisustuksen ja ajoneuvoon asennettujen turvajärjestelmien kuvaus;
- 3.2.6 yleinen kuvaus sähköisen voimanlähteen tyypistä ja sijainnista sekä sähköisestä voimajärjestelmästä (esim. hybridi tai sähköinen).
- 3.3 Hyväksynnän hakija voi esittää tehdyistä testeistä kaikki tiedot ja tulokset, joiden perusteella voidaan todeta, että prototyyppiajoneuvoissa voidaan riittävällä tarkkuudella saavuttaa vaatimustenmukaisuus.
- 3.4 Tyyppihyväksyntätesteistä vastaavalle tutkimuslaitokselle on toimitettava hyväksyttävää ajoneuvotyyppiä edustava ajoneuvo.
- 3.4.1 Ajoneuvo, jossa ei ole kaikkia tyyppiin asianmukaisesti kuuluvia osia, voidaan ottaa hyväksyttäväksi edellyttäen, että voidaan osoittaa, ettei osien puuttumisella ole kielteistä vaikutusta tämän säännön vaatimusten mukaisen suorituskyvyn kannalta.
- 3.4.2 Hyväksynnän hakijan vastuulla on osoittaa, että kohdan 3.4.1 soveltaminen on tämän säännön vaatimusten mukaista.
4. HYVÄKSYNTÄ
- 4.1 Jos tämän säännön mukaisesti hyväksyttäväksi toimitettu ajoneuvotyyppi täyttää kohdan 5 vaatimukset, kyseiselle ajoneuvotypille myönnetään hyväksyntä.
- 4.2 Todennettaessa ajoneuvon vastaavuutta tämän säännön vaatimusten kanssa on epävarmoissa tapauksissa otettava huomioon kaikki valmistajan antamat tiedot ja testaustulokset, joita voidaan käyttää tutkimuslaitoksen tekemän hyväksyntätestauksen validoinnissa.
- 4.3 Kullekin hyväksytylle tyyppille annetaan hyväksyntänumero. Hyväksyntänumeron kahdesta ensimmäisestä numerosta (tällä hetkellä 03, mikä vastaa muutossarjaa 03) käy ilmi muutossarja, joka sisältää ne sääntöön tehdyt tärkeät tekniset muutokset, jotka ovat hyväksynnän myöntämishetkellä viimeisimmät. Sama sopimuspuoli ei saa antaa samaa hyväksyntänumeroa toiselle ajoneuvotypille.
- 4.4 Tätä sääntöä soveltavien sopimuspuolten on ilmoitettava tähän sääntöön perustuvasta ajoneuvotyyppin hyväksynnästä tai hyväksynnän laajentamisesta tai epäämisestä tämän säännön liitteessä 1 esitetyn mallin mukaisella lomakkeella, jonka mukana ovat hyväksynnän hakijan toimittamat enintään A4-kokoiset (210 × 297 mm) tai tähän kokoon taitetut ja sopivassa mittakaavassa olevat valokuvat ja/tai kaaviot ja piirustukset.
- 4.5 Jokaiseen tämän säännön mukaisesti hyväksytyä ajoneuvotyyppiä vastaavaan ajoneuvoon on kiinnitettävä hyväksyntälomakkeessa ilmoitettuun näkyvään ja helppopääsyiseen paikkaan kansainvälinen hyväksyntämerkki, jossa on
- 4.5.1 E-kirjain ja hyväksynnän myöntäneen maan tunnusnumero, jotka ovat ympyrän sisällä ⁽¹⁾,
- 4.5.2 kohdassa 4.5.1 tarkoitetun ympyrän oikealla puolella sijaitseva tämän säännön numero, jota seuraa R-kirjain, viiva ja tyyppihyväksyntänumero.

⁽¹⁾ Vuoden 1958 sopimuksen sopimuspuolten tunnusnumerot esitetään ajoneuvojen rakennetta koskevan konsolidoidun päätöslauselman (R.E.3) liitteessä 3 (asiakirja ECE/TRANS/WP.29/78/Rev. 3, Annex 3). www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

- 4.6 Kohdassa 4.5.1 määriteltyä tunnusta ei tarvitse toistaa, jos ajoneuvo vastaa ajoneuvotyyppiä, joka on hyväksytty yhden tai useamman sopimukseen sisältyvän muun säännön perusteella maassa, joka on myöntänyt hyväksynnän tämän säännön perusteella. Tässä tapauksessa kaikkien niiden sääntöjen numerot, joiden perusteella hyväksyntä on myönnetty tämän säännön mukaisesti hyväksynnän myöntäneessä maassa, sekä hyväksyntänumerot ja muut tunnukset on sijoitettava pystysarakkeisiin edellä kohdassa 4.5.1 määrätyn tunnuksen oikealle puolelle.
- 4.7 Hyväksyntämerkin on oltava helposti luettavissa ja pysyvä.
- 4.8 Hyväksyntämerkki on sijoitettava valmistajan kiinnittämään ajoneuvon tyyppikilpeen tai lähelle sitä.
- 4.9 Tämän säännön liitteessä 2 annetaan esimerkkejä hyväksyntämerkeistä.
5. VAATIMUKSET JA TESTIT
- 5.1 Ajoneuvolle suoritetaan tämän säännön liitteen 4 mukainen testi.
- 5.1.1 Testi suoritetaan kuljettajan puolelta, paitsi siinä tapauksessa, että epäsymmetrinen rakenne voisi vaikuttaa suoritusarvoihin sivutörmäyksessä. Tällaisessa tapauksessa voidaan käyttää kohdassa 5.1.1.1 tai 5.1.1.2 tarkoitettua ratkaisua, jos valmistaja ja tyyppihyväksyntäviranomaiset näin sopivat.
- 5.1.1.1 Valmistaja toimittaa hyväksynnästä vastaavalle viranomaiselle tiedot suoritusarvojen vastaavuuksista verrattuna kuljettajan puolen suoritusarvoihin, kun testi suoritetaan kyseiseltä puolelta.
- 5.1.1.2 Todettuaan ajoneuvon rakenteelliset ominaisuudet tyyppihyväksyntäviranomaiset voi päättää, että testi suoritetaan kuljettajan vastakkaiselta puolelta, jos tätä pidetään epäsuotuisampana tilanteena.
- 5.1.2 Tutkimuslaitos voi valmistajan kanssa neuvoteltuaan vaatia, että istuin on testattava muussa kuin liitteen 4 kohdassa 5.5.1 esitettyssä asennossa. Tällainen asento on ilmoitettava testiraportissa ⁽¹⁾.
- 5.1.3 Testin tulos on katsottava tyydyttäväksi, jos jäljempänä kohdassa 5.2 ja 5.3 määritellyt edellytykset täyttyvät.
- 5.2 Suoritusarvovaatimukset
- Sähköisellä voimajärjestelmällä varustettujen ajoneuvojen on lisäksi täytettävä kohdan 5.3.7 vaatimukset. Tämä voidaan osoittaa valmistajan pyynnöstä tehtävällä erillisellä törmäystestillä, jonka tutkimuslaitos validoi, kunhan sähköiset komponentit eivät vaikuta tämän säännön kohdissa 5.2.1–5.3.5 määriteltyyn ajoneuvotyyppin matkustajille tarjoamaan suojaan. Kohdan 5.3.7 vaatimusten täytyminen on tällöin tarkastettava tämän säännön liitteessä 4 kuvatuilla menettelyillä lukuun ottamatta kohtia 6 ja 7 sekä lisäyksiä 1 ja 2. Sivutörmäysnukke on kuitenkin asennettava törmäyspuolen etuistuimelle.
- 5.2.1 Tämän säännön liitteen 4 lisäyksen 1 mukaista törmäystestiä varten määritettyjen suorituskyvyn arviointiperusteiden on oltava seuraavien vaatimusten mukaisia:
- 5.2.1.1 Pään arviointiperuste (HPC) saa olla enintään 1 000; jos pääkosketusta ei synny, HPC-arvoa ei mitata eikä lasketa, vaan merkitään seuraavasti: "Ei pääkosketusta".

⁽¹⁾ Testivaatimusten osalta tavanomaisten pitkittäissäätöjen aluetta on 30. syyskuuta 2000 asti rajoitettava siten, että H-piste on oviaukon leveyden sisällä.

5.2.1.2 Rintakehän arviointiperusteet ovat seuraavat:

- a) rintakehän painumisen arviointiperuste (RDC) saa olla enintään 42 mm;
- b) sisäelimiä arviointiperuste (VC) saa olla enintään 1,0 m/s.

Tämän säännön kohdassa 10.2 tarkoitetusta päivämäärästä lukien kahden vuoden siirtymäajan aikana $V * C$ -arvoa ei katsota hyväksyntätestin läpäisy- tai hylkäysperusteeksi, mutta se on merkittävä testausselesteeseen, ja hyväksynnän myöntävän viranomaisen on tallennettava se. Tämän siirtymäajan jälkeen VC-arvoa 1,0 m/s on pidettävä hyväksymis- tai hylkäysperusteena, elleivät tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet toisin päättä.

5.2.1.3 Lantion arviointiperuste on seuraava:

häpyliitokseen kohdistuva enimmäisvoima (PSPF) saa olla enintään 6 kN.

5.2.1.4 Vatsan arviointiperuste on seuraava:

vatsaan kohdistuva enimmäisvoima (APF) saa olla enintään 2,5 kN:n sisäinen voima (vastaa 4,5 kN:n ulkoista voimaa).

5.3 Erityisvaatimukset

5.3.1 Mikään ovista ei saa avautua testin aikana.

5.3.1.1 Kun kyseessä ovat automaattisesti aktivoituvat ovien lukitusjärjestelmät, jotka on asennettu valinnaisesti ja/ tai jotka kuljettaja voi poistaa toiminnasta, tämän vaatimuksen mukaisuus on todennettava käyttämällä valmistajan valinnan mukaan yhtä seuraavista testimenettelyistä:

5.3.1.1.1 Testattaessa liitteen 4 kohdan 5.2.2.1 mukaisesti valmistajan on lisäksi osoitettava teknistä tutkimuslaitosta tyydyttävällä tavalla (esim. valmistajan omilla tiedoilla), että yksikään ovi ei aukea testin aikana, jos tällaista järjestelmää ei ole tai kun järjestelmä on poistettu toiminnasta.

5.3.1.1.2 Testattaessa liitteen 4 kohdan 5.2.2.2 mukaisesti valmistajan on lisäksi osoitettava, että säännön 11 muutossarjan 03 kohdan 6.1.4 inertiauormaa koskevat vaatimukset täyttyvät ei-törmäyspuolen lukitsemattomien sivuovien osalta.

5.3.2 Ei-törmäyspuolen lukitsemattomien sivuovien on törmäyksen jälkeen oltava lukitsemattomia.

5.3.2.1 Kun kyseessä ovat automaattisesti aktivoituvalla ovien lukitusjärjestelmällä varustetut ajoneuvot, ovien on lukkiuduttava ennen törmäyshetkeä ja lukituksen on avauduttava vähintään ei-törmäyspuolella.

5.3.2.2 Kun kyseessä ovat automaattisesti aktivoituvat ovien lukitusjärjestelmät, jotka on asennettu valinnaisesti ja/ tai jotka kuljettaja voi poistaa toiminnasta, tämän vaatimuksen mukaisuus on todennettava käyttämällä valmistajan valinnan mukaan yhtä seuraavista testimenettelyistä:

5.3.2.2.1 Testattaessa liitteen 4 kohdan 5.2.2.1 mukaisesti valmistajan on lisäksi osoitettava teknistä tutkimuslaitosta tyydyttävällä tavalla (esim. valmistajan omilla tiedoilla), että ei-törmäyspuolen sivuovet ovat törmäyksen jälkeen lukitsemattomia, jos tällaista järjestelmää ei ole tai kun järjestelmä on poistettu toiminnasta.

5.3.2.2.2 Testattaessa liitteen 4 kohdan 5.2.2.2 mukaisesti valmistajan on lisäksi osoitettava, että ei-törmäyspuolen lukitsemattomat sivuovet pysyvät lukitsemattomina säännön 11 muutossarjan 03 kohdan 6.1.4 mukaisella inertiauormalla.

- 5.3.3. Törmäyksen jälkeen täytyy olla mahdollista ilman apuvälineitä:
- 5.3.3.1 avata riittävä määrä ovia, joka tarvitaan matkustajien tavanomaista ajoneuvoon nousua ja sieltä poistumista varten, ja tarvittaessa siirtää istuimia tai istuinten selkänojia kaikkien ajoneuvossa olevien poistumisen mahdollistamiseksi,
- 5.3.3.2 irrottaa testinukke turvajärjestelmistä,
- 5.3.3.3 poistaa testinukke ajoneuvosta.
- 5.3.4 Mikään sisätiloissa oleva laite tai osa ei saa irrota siten, että terävistä ulokkeista tai reunoista johtuvan loukkaantumisen vaara kasvaa havaittavasti.
- 5.3.5 Pysyvistä muodonmuutoksista johtuvat murtumiset hyväksytään, jos ne eivät lisää loukkaantumisen vaaraa.
- 5.3.6 Jos nestevuoto polttoainejärjestelmästä jatkuu törmäyksen jälkeen, vuodon määrä saa olla enintään 30 g minuutissa. Jos vuotanut polttoaine sekoittuu muista järjestelmistä peräisin oleviin nesteisiin ja jos nesteitä ei voida helposti erottaa toisistaan ja tunnistaa, kaikki nesteet on otettava huomioon arvioitaessa vuodon määrää.
- 5.3.7 Tämän säännön liitteessä 4 määritellyllä menettelyllä tehdyn testin jälkeen on korkeajännitteellä toimivan sähköisen voimajärjestelmän sekä sen korkeajänniteväylään galvaanisesti kytkettyjen korkeajännitekomponenttien ja -järjestelmien täytettävä seuraavat vaatimukset:

5.3.7.1 Suojaus sähköiskulta

Törmäyksen jälkeen on ainakin yhden kohdissa 5.3.7.1.1–5.3.7.1.4.2 määritetyistä neljästä kriteeristä täytettävä.

Jos ajoneuvossa on automaattinen poiskytkentätoiminne tai laitteita, jotka jakavat sähköisen voimajärjestelmän galvaanisesti osiin ajoneuvoa ajettaessa, sovelletaan ainakin yhtä seuraavista kriteereistä poiskytkettyyn piiriin tai kuhunkin yksittäiseen jaettuun piiriin sen jälkeen, kun poiskytkentätoiminne on aktivoitu.

Kohdassa 5.3.7.1.4 määritettyä kriteeriä ei kuitenkaan sovelleta, jos enemmän kuin yksi korkeajänniteväylän osan yksittäisistä potentiaaleista ei ole suojattu luokan IPXXB mukaisesti.

Jos testi suoritetaan siten, että korkeajännitejärjestelmän osat eivät ole jännitteisiä, suojaus sähköiskulta on osoitettava asianomaisten osien kohdalla joko kohdan 5.3.7.1.3 tai kohdan 5.3.7.1.4 mukaisesti.

REESS-järjestelmän lataamisessa käytettävä kytkentäjärjestelmän osalta, joka ei ole jännitteinen ajo-olosuhteissa, vähintään yhden kohdissa 5.3.7.1.1–5.3.7.1.4 täsmennetyistä neljästä perusteesta on täytettävä.

5.3.7.1.1 Ei korkeajännitettä

Korkeajänniteväylien jännitteiden V_b , V_1 ja V_2 enimmäisarvo on 30 VAC tai 60 VDC liitteen 2 kohdan 9 mukaisesti.

5.3.7.1.2 Vähäinen sähköenergia

Korkeajänniteväylien kokonaisenergian (TE) on oltava pienempi kuin 2,0 joulea mitattuna liitteen 9 kohdassa 3 määritetyllä testausmenettelyllä käyttäen kaavaa a. Kokonaisenergia (TE) voidaan vaihtoehtoisesti laskea korkeajänniteväylästä mitatun jännitteen V_b ja valmistajan määrittämän X-kondensaattorien kapasitanssin (C_x) perusteella käyttäen liitteen 3 kohdassa 9 olevaa kaavaa b.

Myös Y-kondensaattoreihin varastoituneen energian (TE_{y1} , TE_{y2}) on oltava alle 2,0 joulea. Tämä lasketaan mittaamalla korkeajänniteväylien ja sähköisen alustan jännitteet V_1 ja V_2 sekä valmistajan ilmoittama Y-kondensaattorien kapasitanssi käyttäen liitteen 3 kohdassa 9 olevaa kaavaa c.

5.3.7.1.3 Fyysinen suojaus

Suojaksi suoralta kosketukselta korkeajännitteisiin osiin on järjestettävä luokan IPXXB suojaus.

Lisäksi on huolehdittava suojauksesta epäsuorasta kosketuksesta mahdollisesti aiheutuvaa sähköiskua vastaan siten, että kaikkien kosketeltavissa olevien jännitteelle alttiiden osien ja sähköisen alustan välinen resistanssi on alle 0,1 ohmia, kun virta on vähintään 0,2 ampeeria.

Tämä vaatimus täyttyy, jos galvaaninen liitännä on muodostettu hitsaamalla.

5.3.7.1.4 Erotusresistanssi

Kohdissa 5.3.7.1.4.1 ja 5.3.7.1.4.2 asetettujen vaatimusten on täytyttävä.

Mittaus on tehtävä liitteen 5 kohdan 9 mukaisesti.

5.3.7.1.4.1 Erillisistä tasa- tai vaihtovirtaväylistä koostuva sähköinen voimajärjestelmä

Jos korkeajännitteiset tasa- ja vaihtovirtaväylät on erotettu toisistaan galvaanisesti, korkeajänniteväylän ja sähköisen alustan välisen erotusresistanssin (R_p , määritelty liitteen 5 kohdassa 9) on oltava vähintään 100 Ω tasavirtaväylien käyttöjännitteen voltia kohden ja vähintään 500 Ω vaihtovirtaväylien käyttöjännitteen voltia kohden.

5.3.7.1.4.2 Yhdistetyistä tasa- ja vaihtovirtaväylistä koostuva sähköinen voimajärjestelmä

Jos korkeajännitteiset vaihto- ja tasavirtaväylät on yhdistetty galvaanisesti, korkeajänniteväylän ja sähköisen alustan välisen erotusresistanssin (R_p , määritelty liitteen 5 kohdassa 9) on oltava vähintään 500 Ω käyttöjännitteen voltia kohden.

Jos kuitenkin kaikki korkeajännitteiset vaihtovirtaväylät on suojattu luokan IPXXB suojauksella tai vaihtovirtajännite on törmäyksen jälkeen enintään 30 V, korkeajänniteväylän ja sähköisen alustan välisen erotusresistanssin (R_p , määritelty liitteen 5 kohdassa 9) on oltava vähintään 100 Ω käyttöjännitteen voltia kohden.

5.3.7.2 Elektrolyytin vuotaminen

REESS-järjestelmästä ei saa vuotaa 30 minuutin kuluessa törmäyksestä yhtään elektrolyyttiä matkustamoon, ja järjestelmästä saa vuotaa elektrolyyttiä matkustamon ulkopuolelle enintään 7 prosenttia, paitsi jos kyse on avoimesta ajoakusta. Avoimista ajoakuista saa vuotaa elektrolyyttiä matkustamon ulkopuolelle enintään 7 prosenttia ja yhteensä enintään 5,0 litraa.

Valmistajan on osoitettava vaatimustenmukaisuus liitteen 6 kohdan 9 mukaisesti.

5.3.7.3 REESS-järjestelmän pysyminen paikoillaan

Matkustamossa sijaitsevan REESS-järjestelmän on pysyttävä asennuspaikallaan ja järjestelmän komponenttien järjestelmän sisällä.

Mikään osa matkustamon ulkopuolelle sähköturvallisuuden arvioimiseksi sijoitetusta REESS-järjestelmästä ei saa tunkeutua matkustamoon törmäyksen aikana tai sen jälkeen.

Valmistajan on osoitettava vaatimustenmukaisuus liitteen 7 kohdan 9 mukaisesti.

6. AJONEUVOTYYPIN MUUTOS

6.1. Hyväksynnän myöntävälle tyyppihyväksyntäviranomaiselle on ilmoitettava kaikista muutoksista, jotka vaikuttavat rakenteeseen, istuinten määrään ja tyyppiin, verhoiluun tai sisustukseen tai hallintalaitteiden asemaan taikka mekaanisiin osiin, jotka voivat vaikuttaa ajoneuvon kyljen energianvaimennusominaisuuksiin. Kyseinen tyyppihyväksyntäviranomainen voi tämän jälkeen joko

6.1.1 katsoa, ettei tehdyillä muutoksilla todennäköisesti ole merkittäviä kielteisiä vaikutuksia ja että ajoneuvo täyttää joka tapauksessa edelleen vaatimukset, tai

6.1.2 vaatia testien suorittamisesta vastaavalta tutkimuslaitokselta uuden testausselosteen.

6.1.2.1 Kaikki ajoneuvon yleistä rakennetta koskevat tai sen vertailumassaa yli 8 prosentilla muuttavat muutokset edellyttävät liitteessä 4 kuvatus testin uudelleen suorittamista, jos toimivaltainen viranomainen katsoo, että muutokset voivat vaikuttaa selvästi testituloksiin.

6.1.2.2 Jos tarkastuslaitos ajoneuvon valmistajan kanssa neuvoteltuaan katsoo, että ajoneuvotyyppiin tehdyt muutokset eivät anna aiheutta uuden, täydellisen testin suorittamiseen, voidaan suorittaa osittainen testi. Tämä tulee kyseeseen, jos vertailumassan muutos on enintään 8 prosenttia alkuperäiseen ajoneuvoon nähden tai jos etuistuinten lukumäärä ei muutu. Istuintyyppien tai sisustuksen muutokset eivät automaattisesti anna aiheutta uuden, täydellisen testin suorittamiseen. Esimerkkiratkaisu tähän ongelmaan on liitteessä 8.

6.2 Hyväksynnän vahvistaminen tai epääminen, jossa eritellään muutos, annetaan kohdassa 4.4 tarkoitetulla menettelyllä tiedoksi tätä sääntöä soveltaville sopimuksen sopimuspuolille.

6.3 Hyväksynnän laajentamisen myöntävän tyyppihyväksyntäviranomaisen on annettava sarjanumero kaikille kyseistä laajentamista koskeville ilmoituslomakkeille.

7. TUOTANNON VAATIMUSTENMUKAISUUS

Tuotannon vaatimustenmukaisuuden varmistamismenettelyjen on oltava sopimuksen lisäyksessä 2 (E/ECE/324-E/ECE/TRANS/505/Rev.2) asetettujen menettelyjen ja seuraavien vaatimusten mukaisia:

7.1 Tämän säännön mukaisesti hyväksytty ajoneuvo on valmistettava siten, että se vastaa hyväksyttyä tyyppiä ja täyttää edellä olevan 5 kohdan vaatimukset.

7.2 Hyväksynnän haltijan on varmistettava, että kunkin ajoneuvotyyppin osalta tehdään ainakin mittaustestit.

7.3 Tyyppihyväksyntäviranomainen voi koska tahansa todentaa kussakin yksittäisessä tuotantolaitoksessa käytettävät vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyt. Tällaisia varmuksia tehdään tavallisesti kerran kahdessa vuodessa.

8. SEURAAMUKSET VAATIMUSTENMUKAISUUDESTA POIKKEAVASTA TUOTANNOSTA

8.1 Ajoneuvotyyppille tämän säännön perusteella myönnetty hyväksyntä voidaan peruuttaa, jos kohdassa 7.1 asetetut vaatimukset eivät täyty tai jos valitut ajoneuvot eivät läpäise kohdassa 7.2 tarkoitettuja tarkastuksia.

8.2 Jos tätä sääntöä soveltava sopimuksen sopimuspuoli peruuttaa aiemmin myöntämänsä hyväksynnän, sen on viipymättä ilmoitettava tästä muille tätä sääntöä soveltaville sopimuksen sopimuspuolille tämän säännön liitteessä 1 esitetyn mallin mukaisella ilmoituslomakkeella.

9. TUOTANNON LOPETTAMINEN

Jos hyväksynnän haltija lopettaa kokonaan tämän säännön perusteella hyväksytyn ajoneuvotyypin valmistamisen, hyväksynnän haltijan on ilmoitettava siitä hyväksynnän myöntäneelle viranomaiselle. Ilmoituksen saatuaan viranomaisen on ilmoitettava asiasta muille tätä sääntöä soveltaville vuoden 1958 sopimuksen sopimuspuolille tämän säännön liitteessä 1 esitetyn mallin mukaisella ilmoituslomakkeella.

10. SIIRTYMÄSÄÄNNÖKSET

10.1 Muutossarjan 1 täydennyksen 02 virallisen voimaantulopäivän jälkeen mikään tätä sääntöä soveltava sopimuspuoli ei saa evätä hyväksyntää tämän säännön mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjan 1 täydennyksellä 02.

10.2 Kun muutossarjan 02 voimaantulopäivästä on kulunut 12 kuukautta, tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet saavat myöntää hyväksynnän ainoastaan sellaisille ajoneuvotyypeille, jotka täyttävät tämän säännön, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjalla 02, vaatimukset.

10.3 Kun muutossarjan 02 voimaantulopäivästä on kulunut 60 kuukautta, tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet saavat evätä ensimmäisen kansallisen rekisteröinnin (ensimmäisen käyttöönoton) sellaisilta ajoneuvotyypeiltä, jotka eivät täytä tämän säännön, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjalla 02, vaatimuksia.

10.4 Kun muutossarjan 02 täydennyksen 1 voimaantulosta on kulunut 36 kuukautta, tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet saavat myöntää hyväksyntää ainoastaan sellaisille ajoneuvotyypeille, jotka täyttävät tämän säännön, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjan 02 täydennyksellä 1, vaatimukset.

10.5 Kun muutossarjan 02 täydennyksen 1 voimaantulopäivästä on kulunut 84 kuukautta, tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet saavat evätä ensimmäisen kansallisen rekisteröinnin (ensimmäisen käyttöönoton) sellaisilta ajoneuvotyypeiltä, jotka eivät täytä tämän säännön, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjan 02 täydennyksellä 1, vaatimuksia.

10.6 Mikään tätä sääntöä soveltava sopimuspuoli ei saa muutossarjan 03 virallisen voimaantulopäivän jälkeen kieltäytyä myöntämästä hyväksyntää tämän säännön perusteella, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjalla 03.

10.7 Kun muutossarjan 03 voimaantulopäivästä on kulunut 24 kuukautta, tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet saavat myöntää hyväksynnän ainoastaan sellaisille ajoneuvotyypeille, jotka täyttävät tämän säännön, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjalla 03, vaatimukset.

Kun kyse on korkeajännitteellä toimivalla sähköisellä voimajärjestelmällä varustetuista ajoneuvoista, kyseistä määräaika voidaan jatkaa 12 kuukaudella, jos valmistaja osoittaa tutkimuslaitosta tyydyttävällä tavalla, että ajoneuvo tarjoaa vastaavantasoisien turvallisuuden, kuin tässä säännössä vaaditaan, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjalla 03.

10.8 Tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet eivät saa evätä laajennuksia hyväksyntiin, jotka on myönnetty tämän säännön edellisen muutossarjan mukaisesti, jos laajennuksen myötä ei tehdä muutoksia ajoneuvon käyttövoimajärjestelmään.

Kun muutossarjan 03 voimaantulopäivästä on kulunut 48 kuukautta, aiemman muutossarjan mukaisesti myönnettyihin hyväksyntiin ei enää saa myöntää laajennuksia, jos kyse on ajoneuvoista, joissa on korkeajännitteellä toimiva sähköinen voimajärjestelmä.

10.9 Jos tämän säännön muutossarjan 03 tullessa voimaan on voimassa kansallisia vaatimuksia, jotka liittyvät korkeajännitteellä toimivalla voimajärjestelmällä varustettujen ajoneuvojen turvallisuuteen, kyseiset tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet voivat evätä kansallisen hyväksynnän sellaisilta ajoneuvoilta, jotka eivät täytä kansallisia vaatimuksia, ellei kyseisiä ajoneuvoja ole hyväksytty tämän säännön muutossarjan 03 mukaisesti.

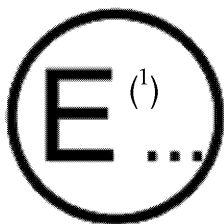
- 10.10 Kun tämän säännön muutossarjan 03 voimaantulopäivästä on kulunut 48 kuukautta, tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet voivat evätä kansallisen tai alueellisen tyyppihyväksynnän tai kansallisen tai alueellisen ensirekisteröinnin (ensimmäisen käyttöönoton) ajoneuvolta, joka on varustettu korkeajännitteellä toimivalla sähköisellä voimajärjestelmällä ja joka ei täytä tämän säännön muutossarjan 03 vaatimuksia.
- 10.11 Ajoneuvoille tämän säännön muutossarjan 02 mukaisesti myönnetyt hyväksynnit, joihin muutossarjalla 03 ei ole vaikutusta, pysyvät edelleen voimassa, ja sääntöä soveltavien sopimuspuolten on edelleen hyväksyttävä ne.
- 10.12 18 kuukauden ajan tämän säännön muutossarjan 03 täydennyksen 3 voimaantulosta tätä sääntöä soveltavat sopimuspuolet voivat edelleen myöntää tyyppihyväksyntiä tämän säännön muutossarjan 03 mukaisesti ottamatta huomioon muutossarjan 3 määräyksiä.
11. HYVÄKSYNTÄTESTEISTÄ VASTAAVIEN TUTKIMUSLAITOSTEN JA TYYPIHYVÄKSYNTÄVIRANOMAISTEN NIMET JA OSOITTEET

Tätä sääntöä soveltavien sopimuspuolten on ilmoitettava Yhdistyneiden kansakuntien sihteeristölle hyväksyntätiestien suorittamisesta vastaavien teknisten tutkimuslaitosten sekä niiden tyyppihyväksyntäviranomaisen nimet ja osoitteet, jotka myöntävät hyväksynnit ja joille lomakkeet todistukseksi muissa maissa myönnetystä hyväksynnästä taikka hyväksynnän laajentamisesta, epäamisestä tai peruuttamisesta on toimitettava.

LIITE 1

ILMOITUS

(enimmäiskoko: A4 (210 × 297 mm))

antaja:

Viranomaisen nimi

.....

.....

.....

Aihe: Ajoneuvotyyppin ⁽²⁾

hyväksynnän myöntäminen

hyväksynnän laajentaminen

hyväksynnän epääminen

hyväksynnän peruuttaminen

tuotannon lopettaminen

matkustajien sivutörmäyssuojan osalta säännön nro 95 mukaisesti

Hyväksyntänumero Laajennuksen numero

1. Moottoriajoneuvon kaupan nimi tai merkki:
2. Ajoneuvotyyppi:
3. Valmistajan nimi ja osoite:
4. Tarvittaessa valmistajan edustajan nimi ja osoite:
5. Päivä, jona ajoneuvo on toimitettu hyväksyttäväksi:
6. Käytetty sivutörmäysnukke ES-1/ES-2 ⁽²⁾
7. Sähköisen voimanlähteen sijainti:
8. Hyväksyntätesteistä vastaava tekninen tutkimuslaitos:
9. Testausselosteen päiväys:
10. Testausselosteen numero:
11. Hyväksyntä myönnetty/evätty/laajennettu/peruutettu ⁽²⁾
12. Hyväksyntämerkin sijainti ajoneuvossa:
13. Paikka:
14. Päivämäärä:
15. Allekirjoitus:
16. Tämän lomakkeen liitteenä on luettelo hyväksynnän myöntäneen tyyppihyväksyntäviranomaisen haltuun annetuista asiakirjoista, jotka ovat pyynnöstä saatavilla.

⁽¹⁾ Hyväksynnän myöntäneen/laajentaneen/evänneen/peruuttaneen maan tunnusnumero (ks. säännön hyväksyntämääräykset).

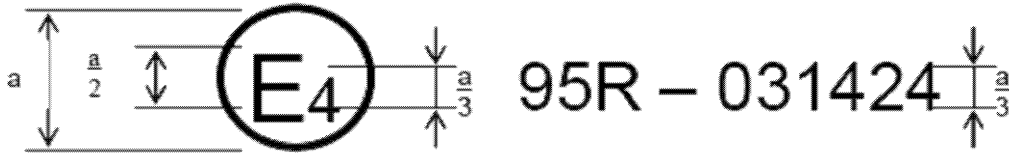
⁽²⁾ Tarpeeton viivataan yli.

LIITE 2

TYYPPIHYVÄKSYNTÄMERKIN ASETTELU

MALLI A

(ks. tämän säännön kohta 4.5)

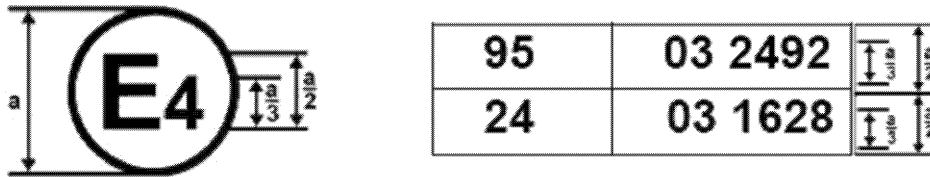

a = vähintään 8 mm

Yllä oleva ajoneuvoon sijoitettu hyväksyntämerkki osoittaa, että kyseinen ajoneuvotyyppi on hyväksytty Alankomaissa (E4) säännön nro 95 mukaisesti hyväksyntänumerolla 031424 matkustajien sivutörmäyssuojan osalta. Hyväksyntänumero osoittaa, että hyväksyntä myönnettiin säännön nro 95 mukaisesti, sellaisena kuin se on muutettuna muutossarjalla 03.

MALLI B

(ks. tämän säännön kohta 4.6)

a = vähintään 8 mm

Yllä olevasta ajoneuvoon kiinnitetystä hyväksyntämerkistä käy ilmi, että kyseinen ajoneuvotyyppi on hyväksytty Alankomaissa (E 4) sääntöjen nro 95 ja 24 mukaisesti ⁽¹⁾. Hyväksyntänumeron kaksi ensimmäistä numeroa osoittavat, että hyväksyntien myöntämispäivänä sääntöön nro 95 oli sisällytetty muutossarja 03 ja sääntöön nro 24 muutossarja 03.

⁽¹⁾ Jälkimmäinen numero annetaan pelkästään esimerkkinä.

LIITE 3

Menettely moottoriajoneuvojen istumapaikkojen H-pisteen ja istuimen selkänojan todellisen kaltevuuskulman määrittämiseksi ⁽¹⁾

Lisäys 1 – Kolmiulotteisen H-pisteen määrittäslaitteen (3-DH-koneen) ⁽¹⁾ kuvaus

Lisäys 2 – Kolmiulotteinen vertailujärjestelmä ⁽¹⁾

Lisäys 3 – Istumapaikkojen vertailutiedot ⁽¹⁾

—

⁽¹⁾ Siten kuin ne on määritelty ajoneuvojen rakennetta koskevan konsolidoidun päätöslauselman (R.E.1) liitteessä 3 (asiakirja ECE/TRANS/WP.29/78/Rev.3). www.unece.org/trans/main/wp29/wp29wgs/wp29gen/wp29resolutions.html

LIITE 4

TÖRMÄYSTESTIMENETTELY

1. ASENNUKSET

1.1 Testausalue

Testausalueen on oltava riittävän suuri, jotta sinne voidaan sijoittaa liikkuvan ja periksi antavan esteen käyttövoimajärjestelmä, jotta törmäyksen kohteena oleva ajoneuvo voi siirtyä ja jotta sinne voidaan sijoittaa testin edellyttämät tarvikkeet. Alueen, jolla törmäys ja siirtyminen tapahtuvat, on oltava vaakasuora, tasainen, vapaa epäpuhtauksista ja vastattava tavallista, kuivaa ja puhdasta tienpintaa.

2. TESTIOLOSUHTEET

2.1 Testattavan ajoneuvon on oltava pysähdyksissä.

2.2 Liikkuvan ja periksi antavan esteen ominaisuuksien on vastattava tämän säännön liitteessä 5 esitettyjä vaatimuksia. Ominaisuuksien tarkastamista koskevat vaatimukset on esitetty liitteen 5 lisäyksissä. Liikkuva ja periksi antava este on varustettava asianmukaisella laitteella, jonka avulla estetään toisen törmäyksen osuminen törmäyksen kohteena olleeseen ajoneuvoon.

2.3 Liikkuvan ja periksi antavan esteen pystysuoran pitkittäiskeskitason on oltava kohtisuora törmäyksen kohteena olevan ajoneuvon pystysuoraan pitkittäiskeskitasoon nähden.

2.4 Liikkuvan ja periksi antavan esteen pystysuoran pitkittäiskeskitason on kohdistuttava ± 25 mm:n tarkkuudella pystysuoraan poikittaistasoon, joka kulkee testattavan ajoneuvon törmäyspuolella olevan etuistuimen R-pisteen kautta. Etupinnan ulkoreunoja sivuavien pystysuorien tasojen rajaaman vaakasuoran keskitason on törmäyshetkellä sijaittava ennen testiä määritellyn kahden tason välillä ja 25 mm:n sisällä aiemmin määritellystä tasosta.

2.5 Laitteiston on oltava ISO-standardin 6487:1987 mukainen, jollei tässä säännössä toisin säädetä.

2.6 Testinuken vakioidun lämpötilan on oltava sivutörmäyshetkellä 22 ± 4 °C.

3. TESTINOPEUS

Liikkuvan ja periksi antavan esteen nopeuden on oltava törmäyshetkellä 50 ± 1 km/h. Nopeuden on oltava vakioitu vähintään 0,5 m ennen törmäystä. Mittauksen tarkkuus: 1 prosentti. Jos testi suoritetaan suuremmalla törmäysnopeudella ja jos ajoneuvo täyttää sille asetetut vaatimukset, testi katsotaan tyydyttävästi suoritetuksi.

4. AJONEUVON TILA

4.1 Yleistä

Testiajoneuvon on edustettava sarjavalmisteisia ajoneuvoja. Siinä on oltava kaikki sarjan vakiovarusteet, ja sen on oltava tavanomaisessa ajokunnossa. Tiettyjä osia voidaan jättää pois tai korvata vastaavansuuruisilla massoilla, jos on osoitettavissa, että pois jättäminen tai korvaaminen ei vaikuta millään tavalla testituloksiin.

Valmistajan ja tutkimuslaitoksen sopimuksella voidaan muuttaa polttoainejärjestelmää, jotta käytettävissä on sopiva määrä polttoainetta moottorin tai sähköenergian muuntojärjestelmän käyttämiseen.

4.2 Ajoneuvon varusteet

Testiajoneuvossa on oltava kaikki valinnaiset varusteet, jotka voivat vaikuttaa testituloksiin.

- 4.3. Ajoneuvon massa
- 4.3.1 Testattavan ajoneuvon massan on oltava tämän säännön kohdassa 2.10 määritelty vertailumassa. Ajoneuvon massa korjataan vertailumassaksi ± 1 prosentin tarkkuudella.
- 4.3.2 Polttoainesäiliö on täytettävä vedellä siten, että sen massa on 90 ± 1 prosenttia valmistajan ilmoittamasta täyden säiliön massasta.
- Vaatus ei koske vetypolttoaineen säiliöitä.
- 4.3.3 Kaikki muut nestejärjestelmät (jarru-, jäähdytysneste jne.) voivat olla tyhjiä; tässä tapauksessa nesteiden massa on korvattava.
- 4.3.4 Jos ajoneuvossa olevien mittauslaitteiden massa on yli sallitut 25 kg, ylitys voidaan korvata vähentämällä sellaista painoa, jolla ei ole havaittavaa vaikutusta testituloksiin.
- 4.3.5 Mittalaitteiden massa ei saa muuttua minkään akselin vertailukuormaa yli 5 prosentilla tai yli 20 kg:lla.
5. AJONEUVON ESIVALMISTELUT
- 5.1 Sivuikkunoiden on oltava kiinni ainakin törmäyspuolella.
- 5.2 Ovien on oltava kiinni, mutta ei lukittuina.
- 5.2.1 Jos ajoneuvo on varustettu automaattisesti aktivoituvalla ovien lukitusjärjestelmällä, on kuitenkin varmistettava, että kaikki ovet on lukittu ennen testiä.
- 5.2.2 Jos ajoneuvo on varustettu automaattisesti aktivoituvalla ovien lukitusjärjestelmällä, joka on asennettu valinnaisesti ja/tai jonka kuljettaja voi poistaa toiminnasta, on käytettävä valmistajan valinnan mukaan jompaakumpaa seuraavista kahdesta menettelystä:
- 5.2.2.1 Kaikki sivuovet on lukittava manuaalisesti ennen testin aloittamista.
- 5.2.2.2 On varmistettava, että törmäyspuolen sivuovet eivät ole lukittuina ja että ei-törmäyspuolen sivuovet ovat lukittuina ennen törmäystä; automaattisesti aktivoituvan ovien lukitusjärjestelmän toiminta voidaan ohittaa tätä testiä varten.
- 5.3 Vaihteen on oltava vapaa-asennossa, ja käsijarrun on oltava vapautettuna.
- 5.4 Istuinten mahdollisten mukavuussäätöjen on oltava ajoneuvon valmistajan ilmoittamassa asennossa.
- 5.5 Jos istuin, jolle testinukke ja sen osat on asetettu, on säädettävä, se on säädettävä seuraavasti:
- 5.5.1 Pituussuunnan säätö on asetettava siten, että lukituslaite asetetaan lähimpänä etu- ja taka-asentojen välistä keskiasentoa olevaan asentoon; jos tämä asento on kahden pykälän välillä, käytetään taempaa pykälää.
- 5.5.2 Päätuki on asetettava siten, että sen yläpinta on samalla tasolla testinuken pään painopisteen kanssa tai, jos tämä ei ole mahdollista, korkeimpaan asentoonsa.
- 5.5.3 Jollei valmistaja ilmoita toisin, selkänoja säädetään siten, että 3-DH-koneen rintaosan vertailulinja on kallistettu 25 ± 1 astetta taaksepäin.

- 5.5.4. Kaikkien muiden istuinsäätöjen on oltava säätöalueen keskiasennossa. Jos kyseistä ajoneuvotyyppiä valmistetaan sekä säädettävillä että kiinteillä istuimilla, korkeussäädön on oltava kiinteän istuimen asentoa vastaavassa asennossa. Jos istuimia ei voida lukita keskiasentoonsa, on käytettävä asentoa, joka on lähimpänä keskitasoa siitä taaksepäin, alaspäin tai sivusuuntaan. Kallistuksen säätöjen osalta "taaksepäin" tarkoittaa testinukun päätä taaksepäin siirtävää säätösuuntaa. Jos testinukke ulottuu yli tavanomaisen matkustajalle tarkoitetun alueen esimerkiksi siten, että pää osuu kattovuoraukseen, on jätettävä 1 cm:n välitys käyttäen lisäsäätöjä, selkänöjan kulmaa tai pitkittäissäätöä, tässä tärkeysjärjestyksessä.
- 5.6 Jollei valmistaja ilmoita toisin, muut istuimet on mahdollisuuksien mukaan säädettävä samaan asentoon kun istuin, jolla testinukke istuu.
- 5.7 Jos ohjauspyörä on säädettävä, kaikki säädöt on asetettava keskiasentoon.
- 5.8 Renkaat on täytettävä ajoneuvon valmistajan ilmoittamaan paineeseen.
- 5.9 Testattavan ajoneuvon on oltava vaakatasossa pitkittäisakseliinsa nähden, ja se on pidettävä tässä asennossa tukien avulla, kunnes testinukke on paikoillaan ja valmistelut on saatettu päätökseen.
- 5.10 Ajoneuvon on oltava tavanomaisessa asennossa kohdassa 4.3 esitettyjen edellytysten mukaisesti. Ajoneuvot, joiden jousitus mahdollistaa maavaran säätämisen, on testattava tilassa, joka vastaa tavanomaista käyttöä 50 km:n tuntinopeudella ajoneuvon valmistajan ilmoittamalla tavalla. Tämä voidaan tarvittaessa varmistaa ylimääräisten tukien avulla, jotka eivät saa vaikuttaa testattavan ajoneuvon käyttäytymiseen törmäyksen aikana.
- 5.11 Sähköisen voimajärjestelmän säätö
- 5.11.1 REESS-järjestelmän varaustilan on oltava sellainen, että voimajärjestelmää voidaan käyttää normaalisti valmistajan suosituksen mukaisesti.
- 5.11.2 Sähköiseen voimajärjestelmään kytketään virta käyttämällä tai käyttämättä alkuperäisiä sähköenergian lähteitä (esim. moottorikäyttöistä generaattoria, REESS-järjestelmää tai sähköenergian muuntojärjestelmää). On kuitenkin huomattava seuraavaa:
- 5.11.2.1 Tutkimuslaitoksen ja valmistajan niin sopiessa on oltava mahdollista suorittaa testi niin, etteivät kaikki sähköisen voimajärjestelmän osat ole jännitteisiä, ellei tämä vaikuta kielteisesti testin tulokseen. Niiden sähköisen voimajärjestelmän osien kohdalla, jotka eivät ole jännitteisiä, suojaus sähköiskua vastaan on osoitettava joko fyysisellä suojauksella tai erotusresistanssilla ja asianmukaisella lisänäytöllä.
- 5.11.2.2 Jos käytössä on automaattinen poiskytkentätoiminne, on valmistajan pyynnöstä sallittava testin suorittaminen siten, että automaattista toimintaa käytetään. Tällöin on osoitettava, että automaattinen katkaisin olisi toiminut törmäykestestin aikana. Tähän kuuluu automaattinen aktivointisignaali ja galvaaninen erottaminen ottaen huomioon törmäyksen aikana havaitut olosuhteet.
6. SIVUTÖRMÄYSNUKKE JA SEN ASETTELU
- 6.1 Sivutörmäysnuken on oltava liitteessä 6 esitettyjen eritelmien mukainen, ja se on asetettava paikalleen törmäyksen kohteena olevan puolen etuistuimelle tämän säännön liitteessä 7 kuvatun menettelyn mukaisesti.
- 6.2 Turvavöitä tai muita ajoneuville tarkoitettuja kiinnitysjärjestelmiä on käytettävä. Vöiden on oltava hyväksytyitä, säännön nro 16 tai muiden vastaavien vaatimusten mukaista tyyppiä, ja ne on kiinnitettävä säännön nro 14 tai muiden vastaavien vaatimusten mukaisiin kiinnityspisteisiin.
- 6.3 Turvavyö tai kiinnitysjärjestelmä on säädettävä testinukun mukaan noudattaen valmistajan ohjeita. Valmistajan ohjeiden puuttuessa korkeussäätö asetetaan keskiasentoon; jos tällaista asentoa ei ole, käytetään välittömästi sen alapuolella olevaa asentoa.

7. SIVUTÖRMÄYSNUKELLA TEHTÄVÄT MITTAUKSET

7.1 Seuraavat mittauslaitteiden lukemat on tallennettava:

7.1.1 Testinukan pää

Resultantti kolmiaksaalikiikkyvyys kohdistetaan pään painopisteeseen. Pään tietokanavan on oltava ISO-standardin 6487:1987 vaatimusten mukainen, jossa:

CFC: 1 000 Hz ja

CAC: 150 g

7.1.2 Testinukan rintakehä

Rintakehän painuman mittauksessa käytettävien kolmen kanavan on oltava ISO-standardin 6487:1987 mukaiset, jossa

CFC: 1 000 Hz

CAC: 60 mm

7.1.3 Testinukan lantio

Lantioon kohdistuvan voiman mittauksessa käytettävien kolmen kanavan on oltava ISO-standardin 6487:1987 mukaiset, jossa

CFC: 1 000 Hz

CAC: 15 kN

7.1.4 Testinukan vatsa

Vatsaan kohdistuvan voiman mittauksessa käytettävien kanavien on oltava ISO-standardin 6487:1987 mukaiset, jossa

CFC: 1 000 Hz

CAC: 5 kN

Lisäys 1

SUORITUSKYKYTIETOJEN MÄÄRITTÄMINEN

Testeistä vaadittavat tulokset eritellään tämän säännön kohdassa 5.2.

1. PÄÄTÄ KOSKEVA ARVIOINTIPERUSTE (HPC)

Pääkosketuksen tapahtuessa tämä arviointiperuste lasketaan kosketuksen alkamishetken ja päättymishetken välisestä kokonaisajasta.

HPC on seuraavan lausekkeen enimmäisarvo:

$$(t_2 - t_1) \left(\frac{1}{t_2 - t_1} \int_{t_1}^{t_2} a \, dt \right)^{2,5}$$

jossa a on pään painopisteen resultanttikiiltyvyys metreinä sekunnista (m/s) jaettuna luvulla 9,81, mitattuna ajan funktiona ja suodatettuna kanavataajuusluokassa 1 000 Hz; t_1 ja t_2 ovat mitkä tahansa kaksi hetkeä kosketuksen alkamishetken ja päättymishetken välillä.

2. RINTAKEHÄÄ KOSKEVA ARVIOINTIPERUSTE

2.1 Rintakehän painuminen: rintakehän enimmäispainuman arvo on minkä tahansa kylkiluun painumisen enimmäisarvo, joka määritetään rintakehän liikeanturien avulla, joiden signaalit suodatetaan kanavataajuusluokassa 180 Hz.

2.2 Viskositeetin arviointiperuste: viskositeetin enimmäisvasteen arvo on viskositeetin arviointiperusteen (VC) enimmäisarvo mille tahansa kylkiluulle, ja se määritellään rintakehän hetkellisen suhteellisen kompression syntymisestä suhteessa rintakehän puolikkaaseen ja kompressionopeuteen, joka saadaan derivoimalla kompressio suodatettuna kanavan taajuusluokassa 180 Hz. Tämän laskemiseksi rintakehän puolikkaan vakioleveys on 140 mm.

$$VC = \max \left(\frac{D}{0,14} \cdot \frac{dD}{dt} \right)$$

jossa D (metriä) = kylkiluiden painuminen.

Käytettävä laskenta-algoritmi on esitetty liitteen 4 lisäyksessä 2.

3. VATSAN SUOJAAMISTA KOSKEVA ARVIOINTIPERUSTE

Vatsaan kohdistuvan voiman huippuarvo on kolmen voiman yhteenlaskettu kokonaisarvo, jotka mitataan kolmella 39 mm:n syvyyteen törmäyspuolen pinnan alle asennetulla voima-anturilla, CFC 600 Hz.

4. LANTIOTA KOSKEVA ARVIOINTIPERUSTE

Häpyliitokseen kohdistuvan voiman huippuarvo (PSPF) on voima-anturin mittaama häpyliitokseen kohdistuvan voiman enimmäisarvo suodatettuna kanavan taajuusluokassa 600 Hz.

Lisäys 2

VISKOSITEETIN ARVIOINTIPERUSTEEN LASKENTAMENETTELY EUROSID 1:TÄ VARTEN

Viskositeetin arviointiperuste (VC) lasketaan rintalastaan kohdistuvan kompression ja rintakehän kokoonpainumisnopeuden hetkellisenä tuloksena. Molemmat arvot saadaan rintakehän kokoonpainumisen mittausravosta. Rintakehän sisäänpainumisvaste suodatetaan kerran kanavataajuusluokassa 180. Kompressio hetkellä t lasketaan painumana tästä suodatetusta signaalista, joka ilmaistaan suhteena EUROSID 1 -rintakehän puolesta leveydestä, metallisten kylkiluiden (0,14 m) kohdalta mitattuna:

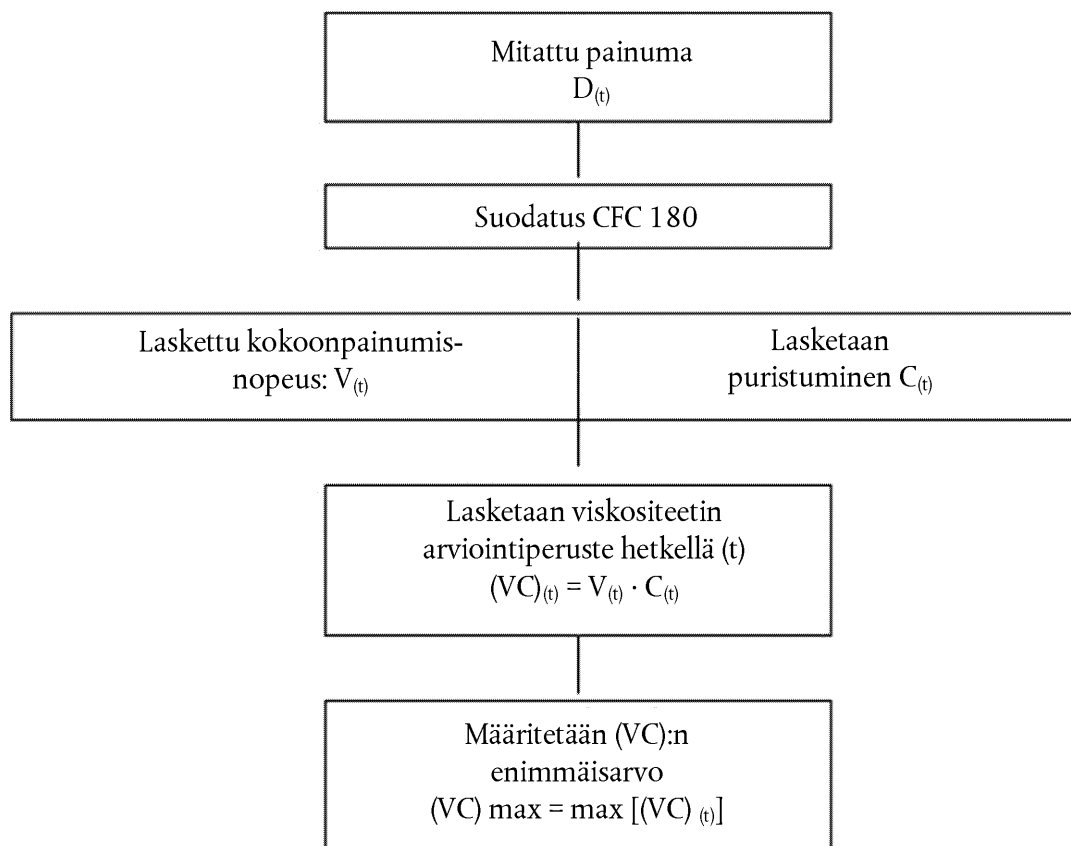
$$C_{(t)} = \frac{D_{(t)}}{0,14}$$

Rintakehän sisäänpainumisnopeus ajassa t lasketaan kokoonpainumisesta, joka suodatetaan seuraavan kaavan mukaisesti:

$$V_{(t)} = \frac{8 [D_{(t+1)} - D_{(t-1)}] - [D_{(t+2)} - D_{(t-2)}]}{12\partial t}$$

jossa $D(t)$ on sisäänpainuminen ajassa t metreinä ja ∂t on sisäänpainumisen mittausravojen välinen aika sekunteina. ∂t :n enimmäisarvo on $1,25 \times 10^{-4}$ sekuntia.

Laskentamenettely esitetään seuraavassa kaaviossa:

LIITE 5

LIIKKUVAN JA PERIKSI ANTAVAN ESTEEN OMINAISUUDET

1. LIIKKUVAN JA PERIKSI ANTAVAN ESTEEN OMINAISUUDET
 - 1.1 Liikkuvaan ja periksi antavaan esteeseen kuuluu sekä iskuelementti että törmäysvaunu.
 - 1.2 Kokonaismassan on oltava 950 ± 20 kg.
 - 1.3 Laitteiston painopisteen on oltava törmäysvaunun pystysuoralla pitkästä keskitasolla 10 mm:n tarkkuudella, $1\ 000 \pm 30$ mm etuakselin keskilinjan takana ja 500 ± 30 mm maan pinnan yläpuolella.
 - 1.4 Iskuelementin etuseinän ja esteen painopisteen välisen etäisyyden on oltava $2\ 000 \pm 30$ mm.
 - 1.5 Iskuelementin maavaran on oltava 300 ± 5 mm mitattuna alemman etulevyn alareunasta staattisessa tilassa ennen törmäystä.
 - 1.6 Törmäysvaunun etu- ja takapyörien raidevälin on oltava $1\ 500 \pm 10$ mm.
 - 1.7 Törmäysvaunun akselivälin on oltava $3\ 000 \pm 10$ mm.
2. ISKUELEMENTIN OMINAISUUDET

Iskuelementti koostuu kuudesta alumiinikennostolohkareesta, jotka on käsitelty siten, että ne tuottavat asteittain kasvavan voiman painuman lisääntyessä (ks. kohta 2.1 jäljempänä). Alumiinikennostolohkareisiin on kiinnitetty alumiiniset etu- ja takalevyt.

 - 2.1 Kennostolohkareet
 - 2.1.1 Geometriset ominaisuudet
 - 2.1.1.1 Iskuelementti koostuu kuudesta toisiinsa liitetystä alueesta, joiden muodot ja asettelu esitetään kuvissa 1 ja 2. Näiden alueiden kooksi on kuvissa 1 ja 2 määritelty 500 ± 5 mm \times 250 ± 3 mm. Mitan 500 mm olisi oltava alumiinikennorakenteen suuntaan W ja mitan 250 mm suuntaan L (ks. kuva 3).
 - 2.1.1.2 Iskuelementti jakautuu kahteen riviin. Alempi rivi on korkeudeltaan 250 ± 3 mm ja syvyydeltään 500 ± 2 mm esipuristuksen jälkeen (ks. kohta 2.1.2 jäljempänä), ja sen syvyys on ylempää riviä 60 ± 2 mm suurempi.
 - 2.1.1.3 Lohkareet on keskitettävä kuudelle kuvassa 1 määritetylle alueelle, ja kunkin lohkarkeen (epätäydelliset solut mukaan luettuina) olisi täysin peitettävä kullekin alueelle määritetty pinta-ala.
 - 2.1.2 Esipuristus
 - 2.1.2.1 Esipuristus olisi tehtävä siihen kennoston pintaan, johon etulevyt on kiinnitetty.
 - 2.1.2.2 Lohkareita 1, 2 ja 3 olisi ennen testausta puristettava sisään 10 ± 2 mm yläpinnalta, jolloin syvyydeksi saadaan 500 ± 2 mm (kuva 2).
 - 2.1.2.3 Lohkareita 4, 5 ja 6 olisi ennen testausta puristettava sisään 10 ± 2 mm yläpinnalta, jolloin syvyydeksi saadaan 440 ± 2 mm.
 - 2.1.3 Materiaalin ominaisuudet
 - 2.1.3.1 Solujen mitat ovat 19 mm \pm 10 prosenttia kutakin lohkaretta kohden (ks. kuva 4).

- 2.1.3.2 Ylärivissä olevat solut on tehtävä 3003-alumiinista.
- 2.1.3.3 Alarivissä olevat solut on tehtävä 5052-alumiinista.
- 2.1.3.4 Alumiinikennostolohkareet olisi käsiteltävä siten, että rasitus-painumakäyrä (jäljempänä kohdassa 2.1.4 määritellyn menettelyn mukaisessa) staattisessa puristuksessa jää kaikkien kuuden lohkarkeen osalta tämän liitteen lisäyksessä 1 määriteltyjen rajojen sisään. Esteen rakentamiseen käytetyissä kennostolohkareissa käytetty prosessoitu kennostomateriaali olisi lisäksi puhdistettava kennoston raaka-aineen käsittelyn aikana mahdollisesti syntyneiden jäämien poistamiseksi.
- 2.1.3.5 Kussakin erässä lohkarneiden massa voi erota enintään 5 prosenttia kyseisen erän lohkarneiden massan keskiarvosta.
- 2.1.4. Staattiset testit
- 2.1.4.1 Kunkin käsitellyn kennoston ytimestä otettu näyte on testattava tämän liitteen kohdassa 5 kuvatun staattisen testimenettelyn mukaisesti.
- 2.1.4.2 Kunkin testatun lohkarkeen rasitus-painumakäyrän on oltava lisäyksessä 1 määriteltyjen rajojen sisällä. Staattiset rasitus-painumarajat määritellään jokaiselle esteen lohkarkeelle.
- 2.1.5 Dynaaminen testi
- 2.1.5.1 Dynaamiset muodonmuutosominaisuudet, kun törmäys tapahtuu tämän liitteen kohdassa 6 kuvatun menettelyn mukaisesti.
- 2.1.5.2 Poikkeama tämän liitteen lisäyksessä 2 määritellyistä, iskuelementin jäykkyyttä kuvaavien rasitus-painumakäytävien rajoista sallitaan sillä edellytyksellä, että
- 2.1.5.2.1 poikkeama tapahtuu törmäyksen alettua ja ennen kuin iskuelementin painuminen on saavuttanut 150 mm;
- 2.1.5.2.2 poikkeama on enintään 50 prosenttia lähimmästä hetkellisestä käytävän rajaamasta arvosta;
- 2.1.5.2.3 kutakin poikkeamaa vastaava painuma on enintään 35 mm ja näiden painumien summa on enintään 70 mm (ks. tämän liitteen lisäys 2);
- 2.1.5.2.4 raja-arvojen ylittämistä vastaava kokonaisenergia on enintään 5 prosenttia kyseisen lohkarkeen kokonaisenergiasta.
- 2.1.5.3 Lohkareet 1 ja 3 ovat identtiset. Niiden on oltava jäykkyydeltään sellaiset, että niiden rasitus-painumakäyrä sijoittuu kuvan 2 a rajojen väliin.
- 2.1.5.4 Lohkareet 5 ja 6 ovat identtiset. Niiden on oltava jäykkyydeltään sellaiset, että niiden rasitus-painumakäyrä sijoittuu kuvan 2 d rajojen väliin.
- 2.1.5.5 Lohkarkeen 2 on oltava jäykkyydeltään sellainen, että sen rasitus-painumakäyrä sijoittuu kuvan 2 b rajojen väliin.
- 2.1.5.6 Lohkarkeen 4 on oltava jäykkyydeltään sellainen, että sen rasitus-painumakäyrä sijoittuu kuvan 2 c rajojen väliin.
- 2.1.5.7 Koko iskuelementin rasitus-painumakäyrän on sijoituttava kuvassa 2 e annettujen rajojen väliin.
- 2.1.5.8 Rasitus-painumakäyrät tarkistetaan liitteen 5 kohdassa 6 määritellyllä testillä eli $35 \pm 0,5$ km/h tuntivauhdilla suoritettulla esteen törmäyksellä voimamittauksella varustettuun seinään.

- 2.1.5.9 Törmäyksessä hajaantuneen energian ⁽¹⁾ määrän on sekä kappaleen 1 että 3 osalta oltava $9,5 \pm 2$ kJ.
- 2.1.5.10 Törmäyksessä hajaantuneen energian määrän on sekä kappaleen 5 että 6 osalta oltava $3,5 \pm 1$ kJ.
- 2.1.5.11 Kappaleen 4 osalta hajaantuneen energian on oltava 4 ± 1 kJ.
- 2.1.5.12 Kappaleen 2 osalta hajaantuneen energian on oltava 15 ± 2 kJ.
- 2.1.5.13 Törmäyksessä hajaantuneen energian kokonaismäärän on oltava 45 ± 3 kJ.
- 2.1.5.14 Iskuelementin enimmäismuodonmuutos ensikosketuspisteestä, laskettuna kiihtyvyyssmittarien integroinnista tämän liitteen kohdan 6.6.3 mukaisesti, on oltava 330 ± 20 mm.
- 2.1.5.15 Iskuelementin lopullinen staattinen jäännösmuodonmuutos mitattuna dynaamisen testin jälkeen tasolla B (kuva 2) on 310 ± 20 mm.
- 2.2 Etulevyt
- 2.2.1 Geometriset ominaisuudet
- 2.2.1.1. Etulevyjen leveys on $1\ 500 \pm 1$ mm ja korkeus 250 ± 1 mm. Niiden paksuus on $0,5 \pm 0,06$ mm.
- 2.2.1.2 Kootun iskuelementin kokonaismitat (määritelty kuvassa 2) ovat: leveys $1\ 500 \pm 2,5$ mm ja korkeus $500 \pm 2,5$ mm.
- 2.2.1.3 Alemman etulevyn yläreuna ja ylemmän etulevyn alareuna on linjattava 4 mm:n tarkkuudella.
- 2.2.2 Materiaalin ominaisuudet
- 2.2.2.1 Etulevyt valmistetaan sarjan AlMg2–AlMg3 alumiinista, jonka venymä ≥ 12 prosenttia ja murtovetolujuus (UTS) ≥ 175 N/mm².
- 2.3 Takalevy
- 2.3.1 Geometriset ominaisuudet
- 2.3.1.1 Geometristen ominaisuuksien on oltava kuvien 5 ja 6 mukaiset.
- 2.3.2 Materiaalin ominaisuudet
- 2.3.2.1 Takalevyn on oltava 3 mm:n alumiinilevyä. Takalevy on valmistettava sarjan AlMg2–AlMg3 alumiinista, jonka kovuus on 50–65 HBS. Tähän levyyn on lävistettävä tuuletusreikiä: niiden sijainti, läpimitta ja etäisyydet osoitetaan kuvissa 5 ja 7.
- 2.4 Kennostolohkareiden sijainti
- 2.4.1 Kennostolohkareet on keskitettävä takalevyn lävistetylle alueelle (kuva 5).
- 2.5 Liimaus
- 2.5.1 Suoraan sekä etu- että takalevyjen pinnalle levitetään tasaisesti enintään $0,5$ kg/m² liimaa siten, että kalvon paksuus on enintään 0,5 mm. Olisi käytettävä kaksikomponenttista polyuretaaniliimaa (kuten Ciba-Geigy XB5090/1 hartsi ja XB5304 kovettaja) tai vastaavaa.

⁽¹⁾ Mainitut energiamäärät vastaavat järjestelmän absorboimaa energiaa iskuelementin murskautumisen ollessa suurimmillaan.

- 2.5.2 Takalevyn liimauksen kestävyys on oltava vähintään 0,6 Mpa (87 psi) kohdan 2.5.3 mukaisesti testattuna.
- 2.5.3 Liimauksen kestävyystestit:
- 2.5.3.1 Lapepuolen vetotestiä käytetään liimaliitoksen kestävyysmittaamiseen ASTM C297-61:n mukaisesti.
- 2.5.3.2 Testikappaleen olisi oltava kooltaan 100 mm × 100 mm ja syvyydeltään 15 mm, ja se olisi liimattava reiätetyn takalevymateriaalin näytekappaleeseen. Käytettävän kennoston olisi edustettava iskukappaleessa käytettyä eli se olisi kemiallisesti syövytettävä vastaavassa määrin kuin esteen takalevyn lähellä oleva kennosto mutta ilman esipuristusta.
- 2.6 Jäljitettävyys
- 2.6.1 Iskulaitteissa on oltava peräkkäiset sarjanumerot, jotka niihin on leimattu, syövytetty tai muutoin pysyvästi kiinnitetty ja joista voidaan selvittää yksittäisten lohkareiden valmistuserät ja -päivät.
- 2.7 Iskulaitteen kiinnitys
- 2.7.1 Kiinnitys testivaunuun on tehtävä kuvan 8 mukaisesti. Kiinnityksessä käytetään kuutta M8-pulttia, eikä testivaunun pyörien edessä saa olla mitään mitoiltaan estettä suurempaa. Soveltuvia välikappaleita on käytettävä alemman takalevyn laipan ja vaunun etuosan välillä, jotta vältetään takalevyn vääntyminen, kun kiinnityspultit kiristetään.
3. ILMANVAIHTOJÄRJESTELMÄ
- 3.1 Vaunun ja tuuletusjärjestelmän rajapinnan on oltava kiinteä, luja ja tasainen. Tuuletuslaite on osa vaunua eikä valmistajan toimittamaa iskulaitetta. Tuuletuslaitteen geometrinen ominaisuus on oltava kuvan 9 mukainen.
- 3.2 Tuuletuslaitteen asennusmenettely
- 3.2.1 Tuuletuslaite asennetaan vaunun etulevyyn.
- 3.2.2 Varmistetaan, että 0,5 mm:n rakotulkki ei missään kohdissa mahdu tuuletuslaitteen ja vaunun väliin. Jos yli 0,5 mm:n rako havaitaan, tuuletuskehikko on vaihdettava tai sitä on säädettävä, jotta se voidaan asentaa siten, että rako on pienempi kuin 0,5 mm.
- 3.2.3 Tuuletuslaite irrotetaan vaunun etulevystä.
- 3.2.4 Vaunun etuseinään kiinnitetään 1,0 mm:n paksuinen korkikerros.
- 3.2.5 Tuuletuslaite asennetaan uudestaan vaunun etuseinään ja kiristetään ilmarakojen poistamiseksi.
4. TUOTANNON VAATIMUSTENMUKAISUUS
- Tuotannon vaatimustenmukaisuuden valvontamenettelyjen on oltava sopimuksen lisäyksessä 2 (E/ECE/324-E/ECE/TRANS/505/Rev.2) esitettyjen määräysten sekä seuraavien vaatimusten mukaisia:
- 4.1 Valmistaja vastaa tuotantomenettelyiden vaatimustenmukaisuudesta, ja tätä varten:
- 4.1.1 valmistajan on varmistettava, että käytössä on tehokkaat menettelyt, joilla tuotteiden laatu voidaan tarkistaa;
- 4.1.2 valmistajalla on oltava käytössään testilaitteet, joita kunkin tuotteen vaatimustenmukaisuuden testaaminen edellyttää;
- 4.1.3 valmistajan on varmistettava, että testitulokset kirjataan ja että tällaiset asiakirjat ovat saatavilla 10 vuoden ajan testien jälkeen;

- 4.1.4 valmistajan on osoitettava, että testatut näytteet antavat luotettavan näytön erän ominaisuuksista (esimerkkejä erätuotannon mukaisista näytteenottomenettelyistä annetaan jäljempänä);
- 4.1.5 valmistajan on analysoitava testien tulokset todentaakseen ja varmistaakseen, että esteen ominaisuudet ovat stabiileja, kun otetaan huomioon teollisuustuotantoon vaikuttavat vaihtelut, kuten lämpötila, raaka-aineiden laatu, kemiallisen immersion kesto, kemikaalipitoisuus, neutralisaatio jne., ja että prosessoitu materiaali tarkastetaan kaikkien prosessointijäämien poistamiseksi;
- 4.1.6 valmistajan on varmistettava, että kaikki näytteet tai testikappaleet, jotka ovat vaatimusten vastaisia, johtavat lisänäytteiden ottoon ja testaukseen. Kaikkiin tarvittaviin toimiin on ryhdyttävä, jotta vastaavan tuotannon vaatimustenmukaisuus voitaisiin palauttaa.
- 4.2 Valmistajan on oltava sertifioitu vähintään ISO 9002 -standardin tasolle.
- 4.3 Tuotannon valvonnan vähimmäisvaatimukset: sopimuksen haltijan on varmistettava vaatimustenmukaisuuden valvonta jäljempänä kuvattavien menetelmien mukaisesti.
- 4.4 Esimerkkejä erän mukaisesta näytteenotosta
- 4.4.1 Jos yhdestä alkuperäisestä alumiinikennostosta valmistetaan useita kappaleita yhtä lohkaretyyppiä ja kaikki käsitellään samassa käsittelykylvyssä (rinnakkaistuotanto), voidaan yksi näistä kappaleista valita näytteeksi sillä edellytyksellä, että huolellisesti varmistetaan saman käsittelyn soveltaminen kaikkiin lohkareisiin. Jos näin ei ole, voi olla tarpeen valita useampia kuin yksi näyte.
- 4.4.2 Jos rajattu määrä (esimerkiksi 3–20) samanlaisia lohkarkeitä, jotka kaikki on rakennettu samasta alkuperäisestä alumiinikennostolohkareesta, käsitellään samassa kylvyssä (sarjatuoanto), erässä käsitellyistä lohkarkeitä ensimmäinen ja viimeinen olisi otettava edustaviksi näytteiksi. Jos ensimmäinen näyte on vaatimustenmukainen mutta viimeinen ei, voi olla tarpeen ottaa lisänäytteitä aiemmasta tuotannosta, kunnes löydetään näyte, joka on vaatimustenmukainen. Vain näiden kahden näytteen välillä olevat lohkareet voidaan hyväksyä.
- 4.4.3 Kun tuotannon valvonnasta on saatu kokemusta, voi olla mahdollista yhdistää nämä näytteenottotavat, jolloin useampaa kuin yhtä rinnakkaista tuotantoryhmää voidaan tarkastella eränä, sillä edellytyksellä, että ensimmäisen ja viimeisen tuotantoryhmän näytteet ovat vaatimustenmukaisia.
5. STAATTISET TESTIT
- 5.1 Kustakin prosessoidun kenoitimen erästä otettu yksi tai useampi näyte on testattava seuraavan testimenettelyn mukaisesti:
- 5.2 Staattisissa testeissä käytettävä alumiinikennoston näytekoko on iskulaitteen tavanomaisen lohkarkeen koko eli 250 mm × 500 mm × 440 mm ylärivissä ja 250 mm × 500 mm × 500 mm alarivissä.
- 5.3 Näytteet olisi puristettava kahden yhdensuuntaisen kuormituslaatan välissä, jotka ovat vähintään 20 mm suurempia kuin lohkarkeen poikkileikkaus.
- 5.4 Puristusnopeus on 100 mm minuutissa 5 prosentin toleranssilla.
- 5.5 Staattisesta puristuksesta saadut tiedot on otettava vähintään 5 Hz:n taajuudella.
- 5.6 Staattista testiä jatketaan, kunnes lohkarkeen kokoonpuristuminen on vähintään 300 mm lohkarkeiden 4–6 osalta ja 350 mm lohkarkeiden 1–3 osalta.

6. DYNAAMISET TESTIT

Kutakin 100:aa tuotettua estepintaa kohden valmistajan on tehtävä yksi dynaaminen testi jäykän esteen tukemaa voimamittauksella varustettua seinää vasten jäljempänä kuvattavan menetelmän mukaisesti.

6.1. Asennus

6.1.1 Testausalue

6.1.1.1 Testausalueen on oltava riittävän suuri, jotta siihen mahtuu liikkuvan ja periksi antavan esteen kiihdytysrata, kiinteä este ja testin kannalta tarpeelliset tekniset laitteet. Radan loppupään eli kiinteää estettä edeltävän vähintään viiden metrin alueen on oltava vaakasuora, tasainen ja sileä.

6.1.2 Jäykkä kiinteä este ja voimamittauksella varustettu seinä

6.1.2.1 Kiinteä seinämä on teräsbetonikappale, joka on vähintään 3 metriä leveä ja vähintään 1,5 metriä korkea. Kiinteän seinämän paksuus määritetään siten, että sen massan on oltava vähintään 70 tonnia.

6.1.2.2 Esteen etuseinän on oltava pystysuora, kohtisuorassa kiihdytysradan akseliin nähden ja varustettu kuudella kuormitusanturilevyllä, joista jokaisella voidaan mitata liikkuvan ja periksi antavan esteen iskulaitteen kuhunkin lohkareseen kohdistuva kokonaiskuormitus törmäyshetkellä. Kuormitusanturilevyjen keskustat on kohdistettava liikkuvan ja periksi antavan esteen etuseinän kuuden törmäysalueen keskustoihin. Niiden reunojen on oltava 20 mm:n päässä viereisistä alueista, jolloin törmäysalueet eivät liikkuvan ja periksi antavan esteen törmäyskohdistuksen toleranssilla osu viereisiin törmäyslevyalueisiin. Antureiden ja törmäysvyöhykkeiden asentaminen on tehtävä ISO-standardin 6487:1987 liitteessä olevien vaatimusten mukaisesti.

6.1.2.3 Kuhunkin kuormitusanturilevyyn lisätään pintasuoja, johon kuuluu vanerilevyypinta (paksuus 12 ± 1 mm), siten että suoja ei huononna anturin vastinetta.

6.1.2.4 Kiinteä seinämä on joko kiinnitettävä maahan tai asetettava maahan, jolloin sen painumista rajoitetaan tarvittaessa lisäpysäytyslaitteilla. Voidaan myös käyttää ominaisuuksiltaan erilaista kiinteää seinämää (johon kuormitusanturit on kiinnitetty), joka antaa vähintään yhtä pitävät tulokset.

6.2 Liikkuvan ja periksi antavan esteen käyttövoima

Liikkuvaan ja periksi antavaan esteeseen ei saa törmäyshetkellä enää vaikuttaa minkään lisäohjaus- tai lisävoimalaitteen toiminta. Sen on osuttava esteeseen kohtisuorassa suunnassa voimamittauksella varustetun seinän etupintaan nähden. Törmäyksen kohdistustarkkuuden on oltava 10 mm:n sisällä.

6.3 Mittauslaitteet

6.3.1 Nopeus

Törmäysnopeuden on oltava $35 \pm 0,5$ km/h, ja nopeuden mittaamiseen käytettävän laitteen on kirjattava törmäyshetken nopeus 0,1 prosentin tarkkuudella.

6.3.2 Kuormat

Mittalaitteiden on oltava standardin ISO 6487:1987 mukaisia

CFC kaikkien lohcareiden osalta: 60 Hz

CAC lohcareiden 1 ja 3 osalta: 200 kN

CAC lohcareiden 4, 5 ja 6 osalta: 100 kN

CAC lohcareen 2 osalta: 200 kN

- 6.3.3 Kiihtyvyys
- 6.3.3.1 Pituussuuntainen kiihtyvyys on mitattava vaunun kolmesta eri kohdasta, joista yksi on keskellä ja muut sen kummallakin puolella; nämä paikat eivät saa olla taipumisalttiita.
- 6.3.3.2 Keskellä oleva kiihtyvyyssmittari on sijoitettava 500 mm:n säteelle liikkuvan ja periksi antavan esteen painopisteestä ja sen on sijaittava pystysuorassa pitkittäistasossa, joka on ± 10 mm:n etäisyydellä periksi antavan esteen painopisteestä.
- 6.3.3.3 Sivuilla olevat kiihtyvyyssmittarit sijoitetaan keskenään samalle korkeudelle (± 10 mm) ja samalle etäisyydelle (± 20 mm) liikkuvan ja periksi antavan esteen etupinnasta.
- 6.3.3.4 Mittalaitteiden on oltava standardin ISO 6487:1987 mukaisia seuraavin määrittäisin:
- CFC 1 000 Hz (ennen integrointia)
- CAC 50 g
- 6.4 Esteen yleiset erittelyt
- 6.4.1 Kunkin yksittäisen esteen ominaisuuksien on oltava tämän liitteen kohdan 1 mukaisia, ja ne on kirjattava.
- 6.5 Iskulaitteen yleiset erittelyt
- 6.5.1 Iskulaitteen soveltuvuus dynaamisen testin vaatimuksiin nähden vahvistuu, kun kaikkien kuuden kuormitus-anturilevyn lähtösignaalit ovat tässä liitteessä esitettyjen vaatimusten mukaisia.
- 6.5.2 Iskulaitteissa on oltava peräkkäiset sarjanumerot, jotka niihin on leimattu, syövytetty tai muutoin pysyvästi kiinnitetty ja joista voidaan selvittää yksittäisten lohkeiden valmistuserät ja -päivät.
- 6.6 Tietojenkäsittelymenettely
- 6.6.1 Käsittelemättömät tiedot: hetkenä $T = T_0$ kaikki säätöpoikkeamat olisi poistettava tiedoista. Menetelmä, jolla poikkeamat poistetaan, on kirjattava testiraporttiin.
- 6.6.2 Suodatus
- 6.6.2.1 Käsittelemättömät tiedot on suodatettava ennen käsittelyä/laskutoimituksia.
- 6.6.2.2 Kiihtyvyyssmittarin tiedot integrointia varten suodatetaan CFC 180:een, ISO 6487:1987.
- 6.6.2.3 Kiihtyvyyssmittarin tiedot impulssilaskelmia varten suodatetaan CFC 60:een, ISO 6487:1987.
- 6.6.2.4 Kuormitusanturin tiedot suodatetaan CFC 60:een, ISO 6487:1987.
- 6.6.3 Liikkuvan ja periksi antavan esteen etuseinän painuman laskeminen
- 6.6.3.1 Kaikkien kolmen eri kiihtyvyyssmittarin tiedot (CFC 180:een suodatuksen jälkeen) integroidaan kahdesti, jotta saadaan esteen periksi antavan osan painuma.
- 6.6.3.2 Painuman laskemisen alkuehdot ovat:
- 6.6.3.2.1 nopeus = törmäysnopeus (nopeutta mittaavasta laitteesta)
- 6.6.3.2.2 painuma = 0.
- 6.6.3.3 Liikkuvan ja periksi antavan esteen painuma vasemmalla puolella, keskilinjalla ja oikealla puolella kuvataan käyränä ajan suhteen.

- 6.6.3.4 Kustakin kolmesta kiihtyvyyssmittarista lasketun enimmäispainuman arvon olisi oltava 10 mm:n sisällä toisista. Jos näin ei ole, vieras havainto olisi poistettava ja olisi laskettava kahdesta muusta kiihtyvyyssmittarista laskettujen painumien arvojen ero ja varmistettava, että se on vähemmän kuin 10 mm.
- 6.6.3.5 Jos vasemmalla puolella, keskilinjalla ja oikealla puolella olevista kiihtyvyyssmittareista mitatut painuman arvot ovat 10 mm:n sisällä toisistaan, käytetään näiden kolmen kiihtyvyyssmittarin antamaa kiihtyvyyden keskiarvoa esteen etuseinän painuman laskemiseksi.
- 6.6.3.6 Jos ainoastaan kahdesta kiihtyvyyssmittarista saadut painuman arvot täyttävät tämän 10 mm:n vaatimuksen, käytetään näiden kahden kiihtyvyyssmittarin antamaa kiihtyvyyden keskiarvoa esteen etuseinän painuman laskemiseksi.
- 6.6.3.7 Jos minkään kolmen kiihtyvyyssmittarin (vasemmalla puolella, keskilinjalla ja oikealla puolella) arvot EIVÄT täytä tätä 10 mm:n vaatimusta, käsittelemättömiä tietoja olisi tarkasteltava, jotta näin suuren vaihtelun syyt voitaisiin selvittää. Tällöin yksittäisen testilaitoksen on määritettävä, minkä kiihtyvyyssmittarin tietoja olisi käytettävä liikkuvan ja periksi antavan esteen kokoonpainuman määrittämiseksi, tai selvitettävä, voidaanko minkään kiihtyvyyssmittarin lukemia käyttää; jos lukemia ei voida käyttää, sertifiointitesti on uusittava. Testiraportissa on annettava tästä täydellinen selvitys.
- 6.6.3.8 Keskimääräiset painuma-aikatiedot yhdistetään kuormitusanturiseinän voima-aikatietoihin, jolloin saadaan kunkin lohkarkeen voima-painumatulos.

6.6.4 Energian laskeminen

Kunkin lohkarkeen ja koko liikkuvan ja periksi antavan esteen etuseinän absorboima energia olisi laskettava esteen painuman huippuarvohetkeen asti.

$$E_n = \int_{t_0}^{t_1} F_n \cdot ds_{\text{mean}}$$

jossa

t_0 ensimmäisen kosketuksen aika

t_1 aika, jolloin vaunu pysähtyy, eli aika, jona $u = 0$

s vaunun periksi antavan osan painuma kohdan 6.6.3 mukaisesti laskettuna.

6.6.5 Dynaamista voimaa koskevien tietojen varmennus

6.6.5.1 Verrataan integroimalla kokonaisvoima kosketusajan suhteen saatua kokonaisimpulssia I momentin muutokseen samana aikana (M^*V).

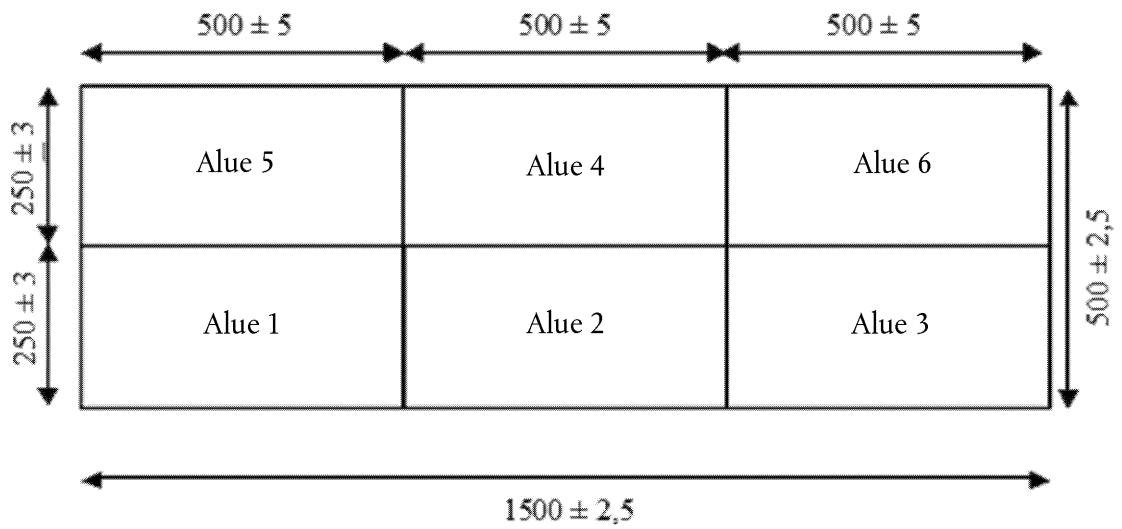
6.6.5.2 Verrataan kokonaisenergian muutosta liikkuvan ja periksi antavan esteen liike-energian muutokseen, joka saadaan:

$$E_k = \frac{1}{2}MV_i^2$$

jossa V_i on törmäysnopeus ja M liikkuvan ja periksi antavan esteen kokonaismassa.

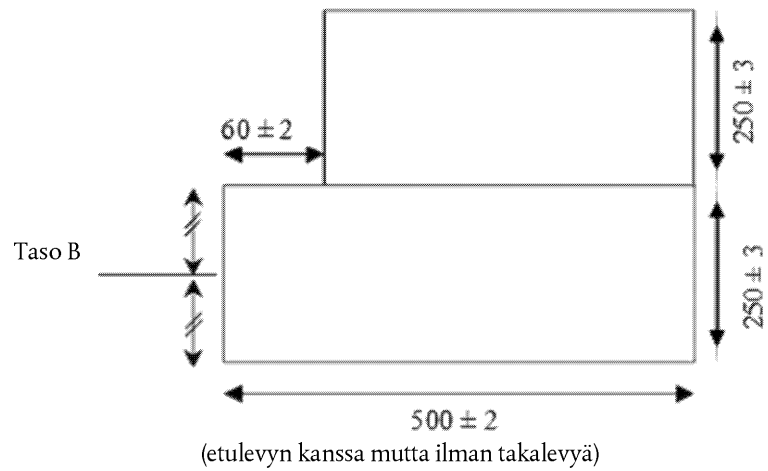
Jos momentin muutos (M^*V) ei ole yhtä suuri kuin kokonaisimpulssi (I) ± 5 prosenttia tai jos absorboidun energian kokonaismäärä (E E_n) ei ole yhtä suuri kuin liike-energia $E_k \pm 5$ prosenttia, testitiedot on tarkastettava virheen syyn määrittämiseksi.

Kuva 1

Iskulaitteen kuvaus ⁽¹⁾

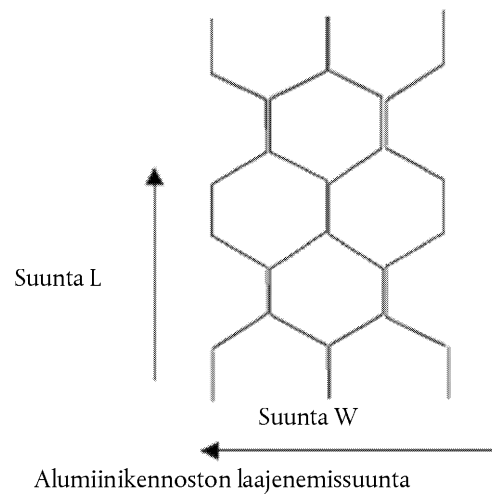
Kuva 2

Iskukappaleen yläpinta

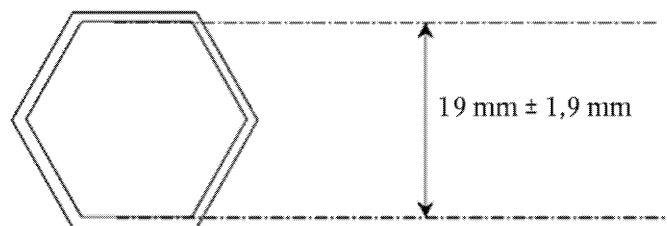

⁽¹⁾ Kaikki mitat ovat millimetreinä (mm). Lohkareiden mittojen toleransseissa on otettu huomioon leikatun alumiinikennoston mittaamiseen liittyvät ongelmat. Iskulaitteen kokonaismittojen toleranssi on pienempi kuin yksittäisten lohkkareiden, koska kennosto-lohkkareet voidaan sovittaa tarvittaessa myös limittäin, jotta saadaan tarkemmin määritellyt iskupinnan mitat.

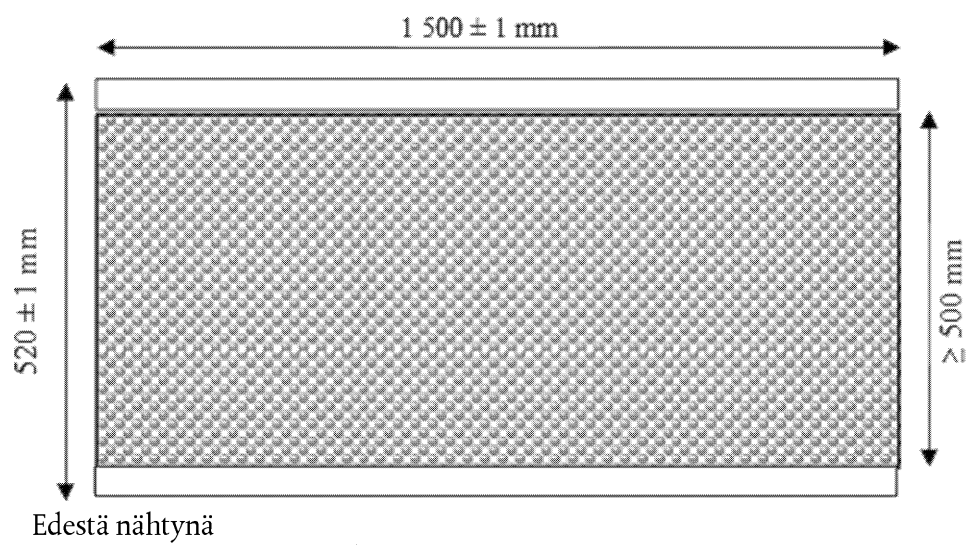
Kuva 3

Alumiinikennoston suunta

Kuva 4

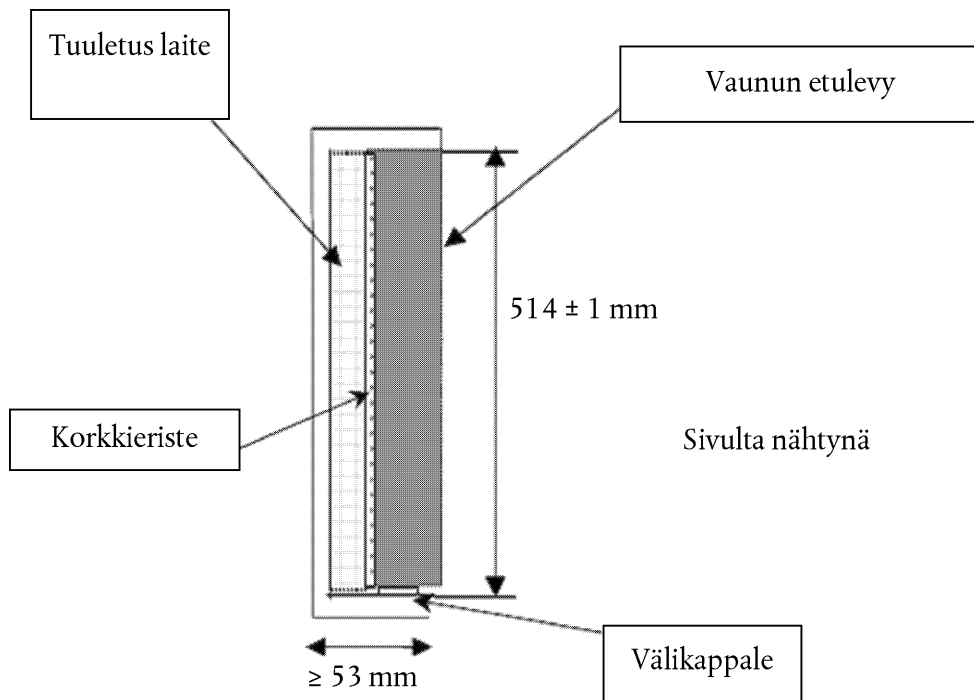
Alumiinikennoston solujen mitat

Kuva 5

Takalevyn rakenne

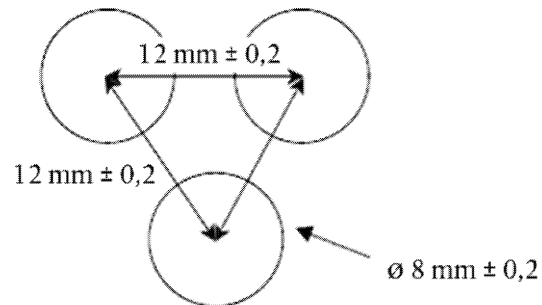
Kuva 6

Takalevyn kiinnitys tuuletuslaitteeseen ja vaunun etulevyyn

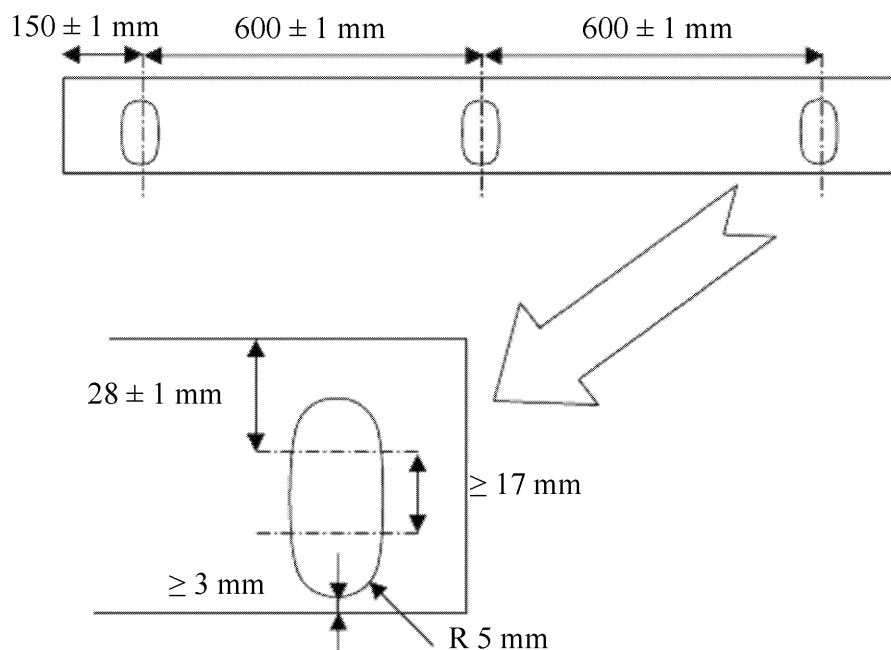

Kuva 7

Takalevyn tuuletusreikien etäisyydet ja sijainti

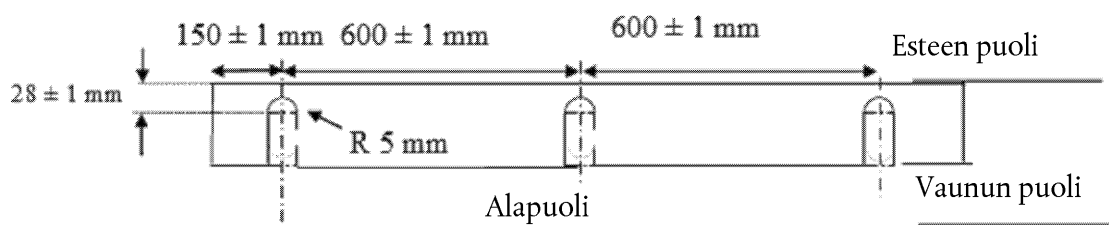

Ylä- ja alatakalevyn laipat

Huom: Alalaipan kiinnitysreiät voidaan kiinnityksen helpottamista varten avata uriksi, kuten seuraavassa kuvassa osoitetaan, sillä edellytyksellä, että riittävä kiinnitys saadaan aikaan ja irtoaminen vältetään koko iskutestin aikana.

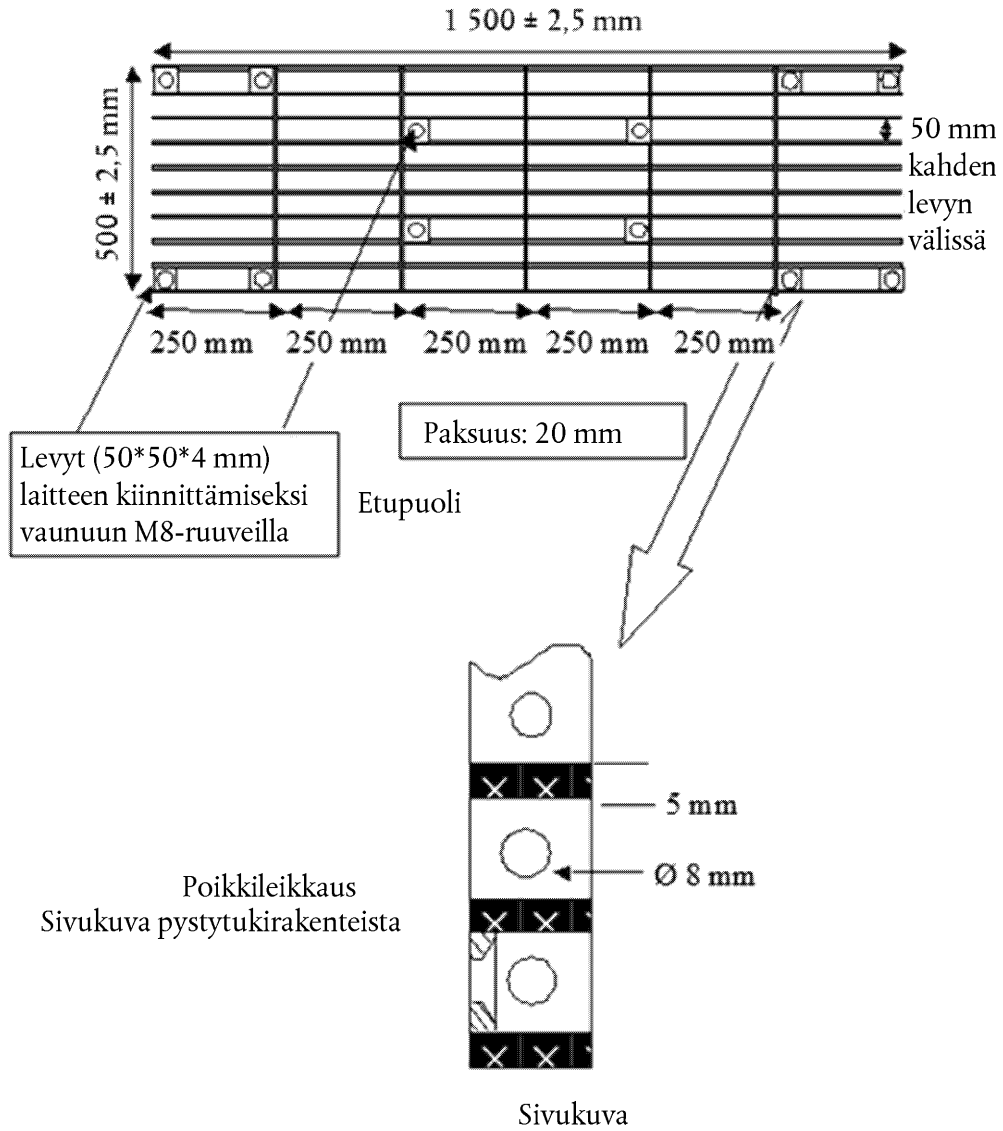
Kuva 8

Kuva 9

Tuuletuskehikko

Tuuletuslaite on rakenne, joka on valmistettu levystä, jonka paksuus on 5 mm ja leveys 20 mm. Ainoastaan pystysuorat levyt on reiätetty yhdeksällä 8 mm:n reiällä, jotta ilma voi kiertää vaakatasossa.

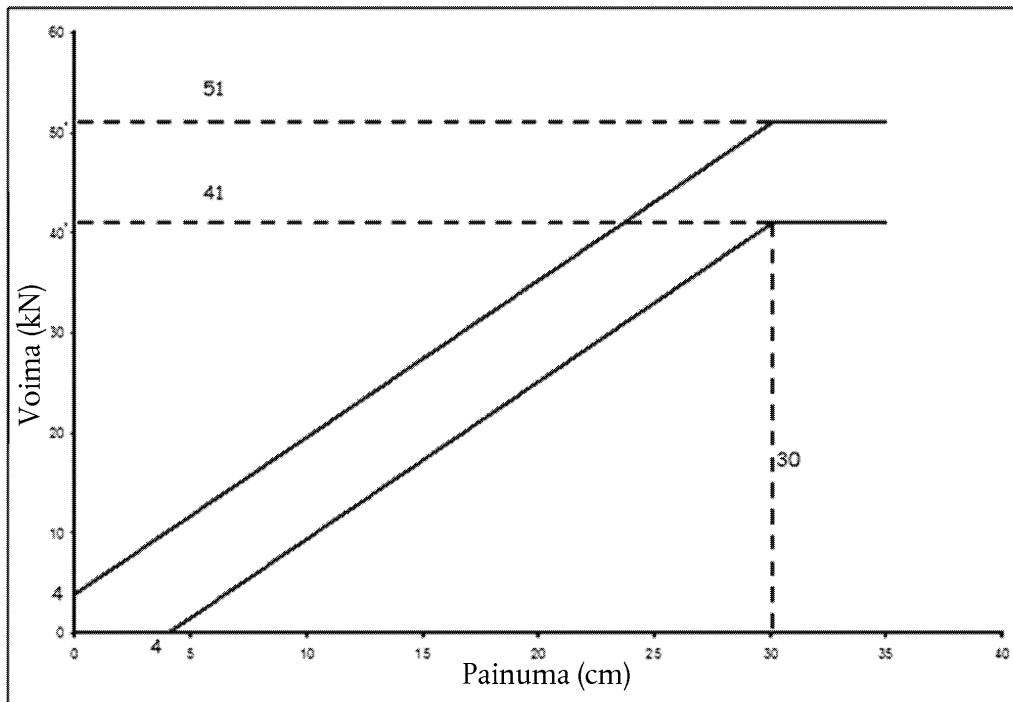

Lisäys 1

STAATTISTEN TESTIEN RASITUS-PAINUMAKÄYRÄT

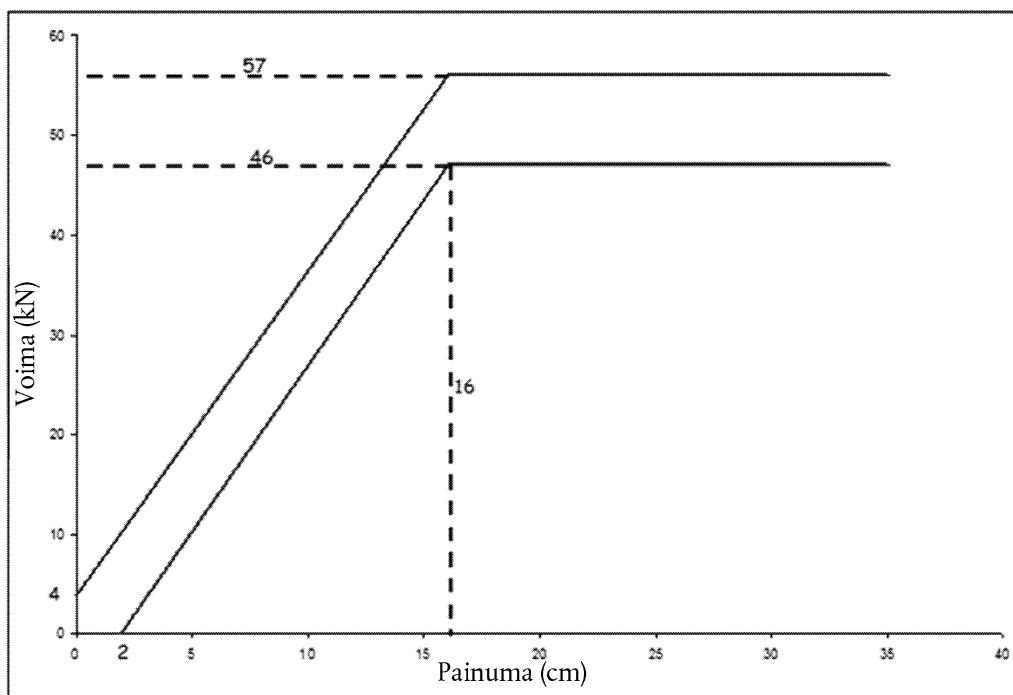
Kuva 1 a

Lohkareet 1 ja 3

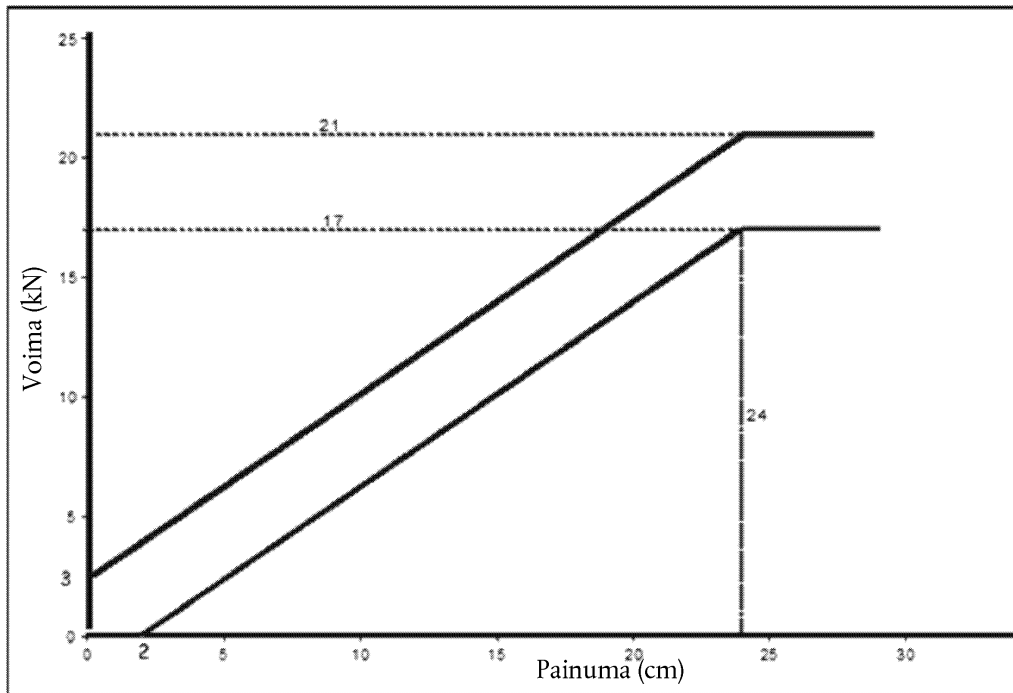
Kuva 1 b

Lohkare 2

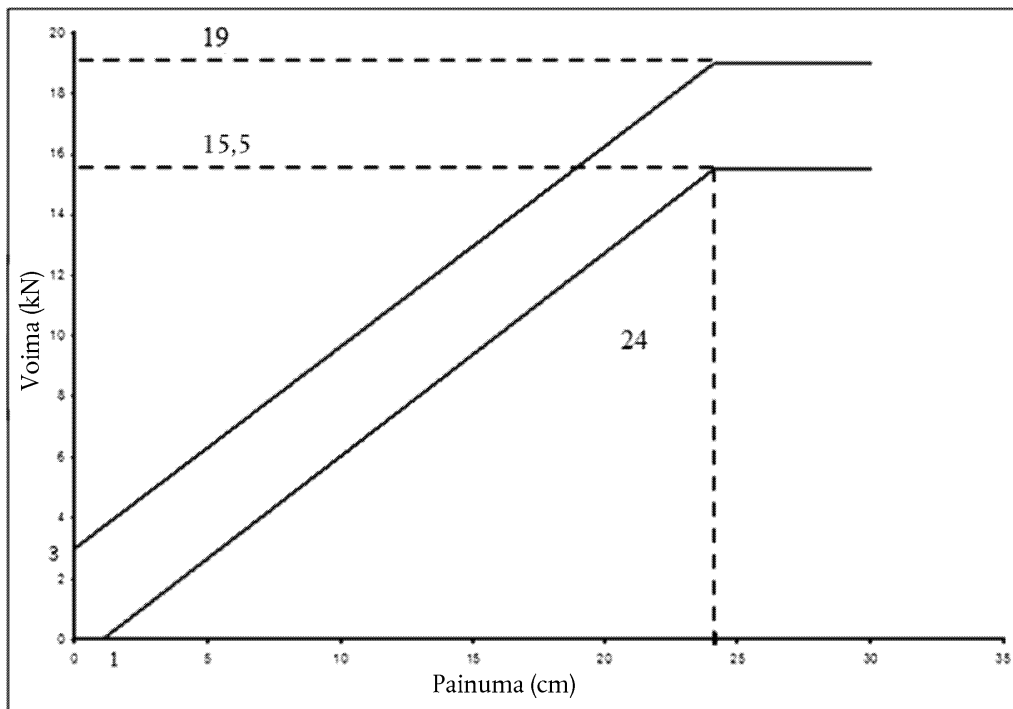
Kuva 1c

Lohkare 4

Kuva 1 d

Lohkareet 5 ja 6

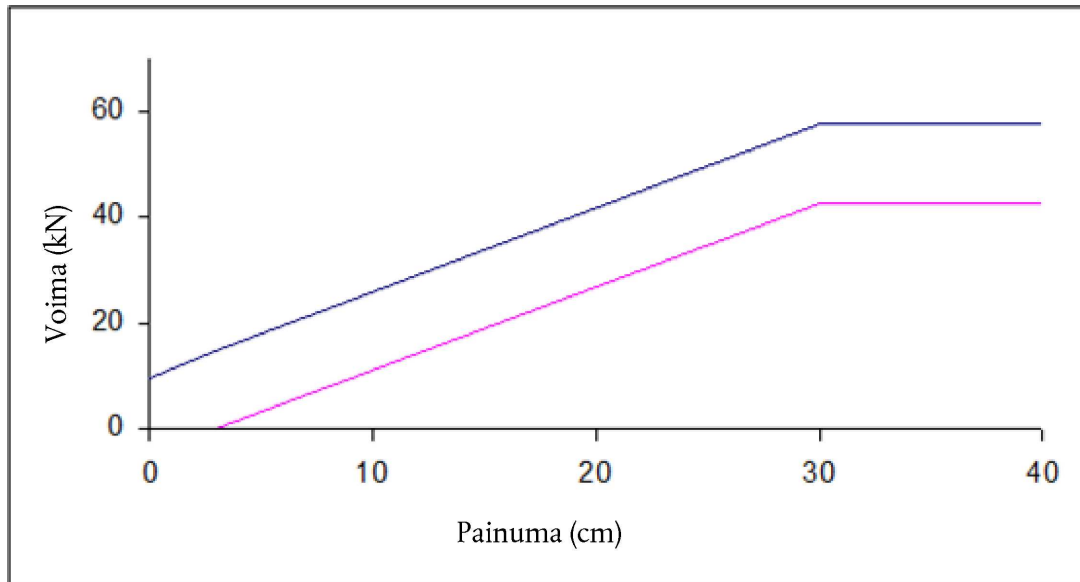

Lisäys 2

DYNAAMISTEN TESTIEN RASITUS-PAINUMAKÄYRÄT

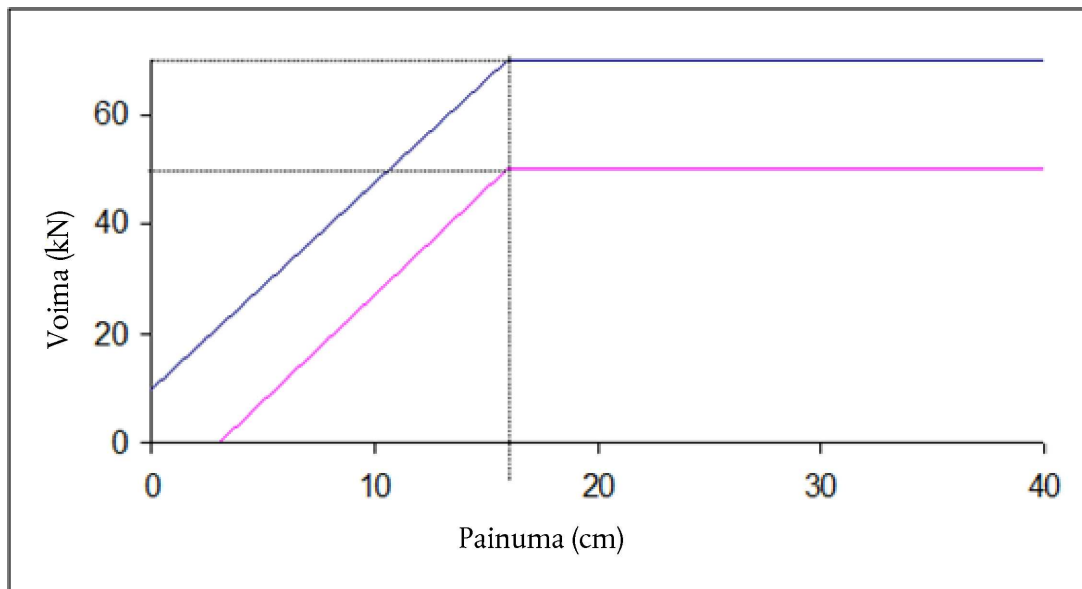
Kuva 2 a

Lohkareet 1 ja 3

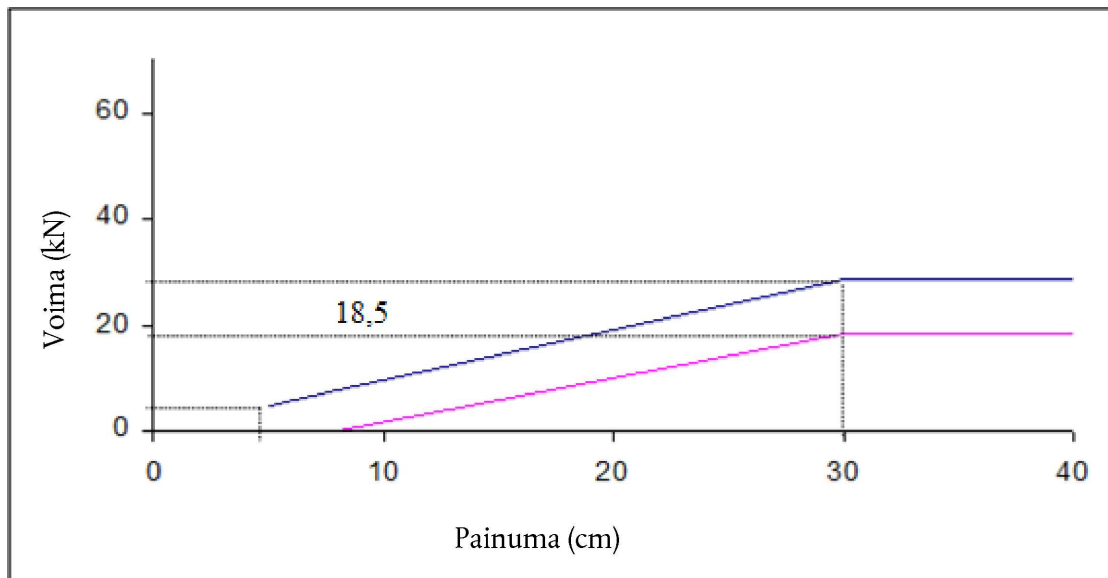

Kuva 2 b

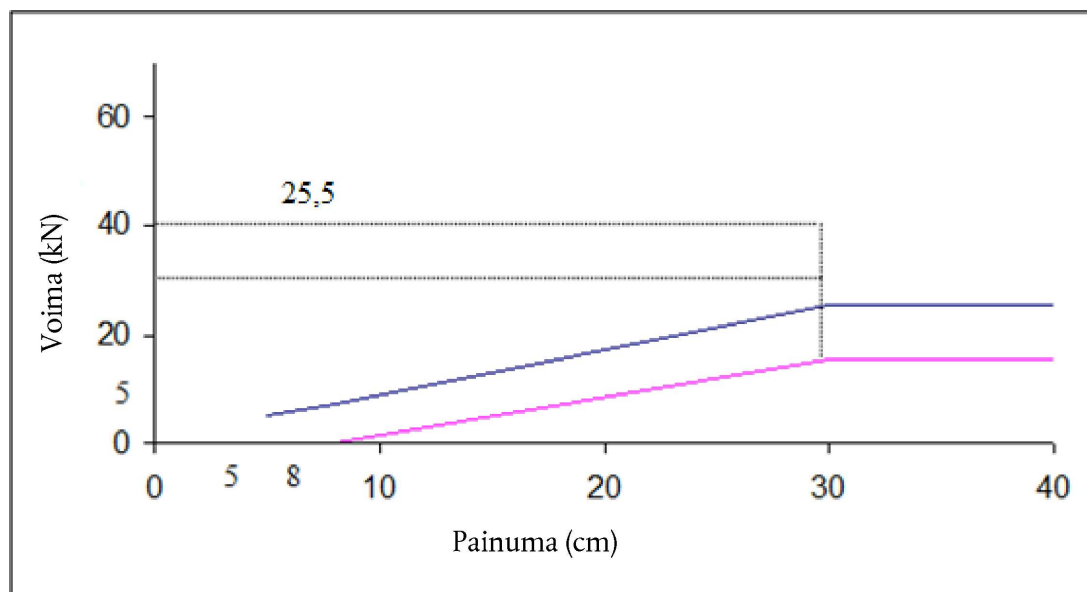
Lohkare 2

Kuva 2 c

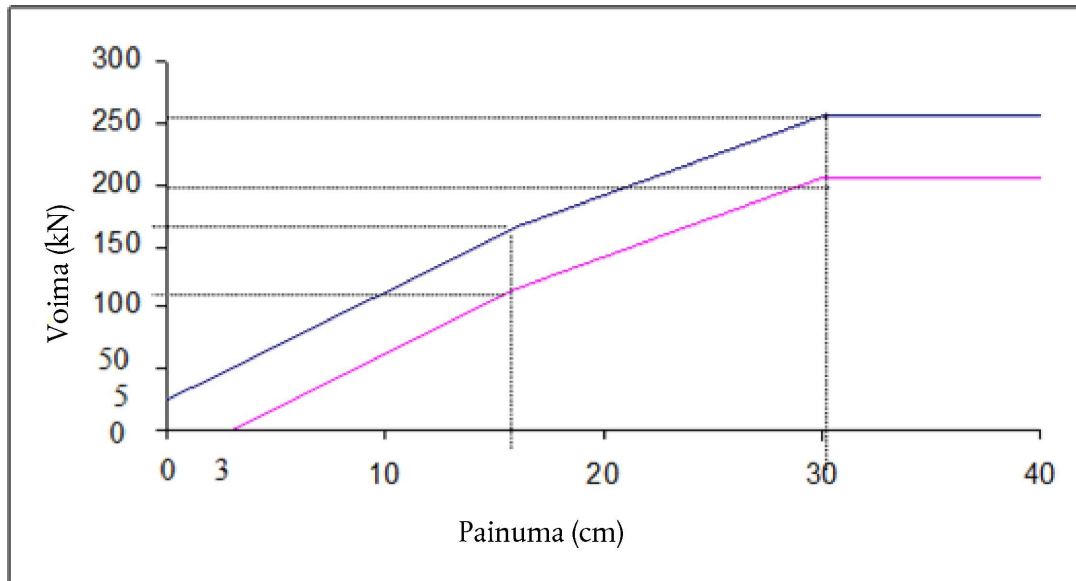
Lohkare 4

Kuva 2 d

Lohkareet 5 ja 6

Kuva 2 e

Lohkareet yhteensä

Lisäys 3

LIIKKUVAN JA PERIKSI ANTAVAN ESTEEN TARKASTELU

1. SOVELTAMISALA

Tässä lisäyksessä annetaan ohjeet liikkuvan ja periksi antavan esteen tarkastelua varten. Tyypin hyväksyntävira-nomainen vastaa siitä, että liikkuva ja periksi antava este täyttää vaatimukset suoritettaessa testiä kiinteän ja jäykän esteen tukemaa voimamittauksella varustettua seinää vasten.

2. ASENNUKSEEN

2.1 Testausalue

Testausalueen on oltava riittävän suuri, jotta sinne voidaan sijoittaa liikkuvan ja periksi antavan esteen vauhdinottorata, kiinteä este ja testin edellyttämät tekniset laitteet. Radan loppuosan on oltava vaakasuora, tasainen ja sileä vähintään viiden metrin etäisyydeltä ennen kiinteää estettä.

2.2 Jäykkä kiinteä este ja voimamittauksella varustettu seinä

2.2.1 Kiinteä este on teräsbetonikappale, joka on edestä vähintään 3 metriä leveä ja vähintään 1,5 metriä korkea. Kiinteän esteen paksuus määritetään siten, että sen massan on oltava vähintään 70 tonnia. Esteen etuseinän on oltava pystysuora, kohtisuorassa vauhdinottoradan keskilinjaan nähden ja varustettu voima-antureilla, joilla voidaan törmäyshetkellä mitata siirrettävän periksi antavan esteen iskuelementtiin kuuluvien kappaleiden resultant-tikuormitus. Törmäysvyöhykkeiden keskusten on sijoitettava valitun siirrettävän periksi antavan esteen keskusten kohdalla; näiden vyöhykkeiden reunojen väliin on jätävä 20 mm:n väli seuraavaan vyöhykkeeseen. Antureiden ja törmäysvyöhykkeiden asentaminen on tehtävä ISO-standardin 6487:1987 liitteessä olevien vaatimusten mukaisesti. Mahdollinen lisätty pintasuojaus ei saa häiritä antureiden toimintaa.

2.2.2 Kiinteä este on joko kiinnitettävä maahan tai asetettava niin, että sen liikkumista rajoitetaan tarvittaessa lisäpysäytyslaitteilla. Ominaisuuksiltaan toisenlaisilla voima-antureilla varustettua kiinteää estettä voidaan käyttää, jos anturien antamat tulokset ovat vähintään yhtä luotettavat.

3. LIIKKUVAN JA PERIKSI ANTAVAN ESTEEN KÄYTTÖVOIMA

Liikkuvaan ja periksi antavaan esteeseen ei saa törmäyshetkellä enää vaikuttaa minkään lisäohjauksen tai lisävoimailaitteen toiminta. Sen on osuttava esteeseen kohtisuorassa suunnassa törmäysohjeeseen nähden. Törmäyksen kohdistustarkkuuden on oltava 10 mm:n sisällä.

4. MITTAUSLAITTEET

4.1 Nopeus

Törmäysnopeuden on oltava 35 ± 2 km/h. Törmäysnopeuden tallentamiseksi käytettävän laitteen on mahdollistettava mittausten tekeminen 1 prosentin tarkkuudella.

4.2 Kuormat

Mittalaitteiden on oltava ISO 6487:1987 -standardin mukaisia

CFC kaikkien lohkeiden osalta	= 60 Hz
CAC lohkeiden 1 ja 3 osalta	= 120 kN
CAC lohkeiden 4, 5 ja 6 osalta	= 60 kN
CAC lohkeiden 2 osalta	= 140 kN

4.3 Kiihtyvyys

Kiihtyvyys kulkusuunnassa mitataan alueelta, johon ei kohdistu muodonmuutosta. Mittalaitteiden on oltava standardin ISO 6487:1987 mukaisia seuraavien määrittämisin:

CFC 1 000 Hz (ennen integrointia)
CFC: 60 Hz (integroinnin jälkeen)
CAC 50 g

5. ESTEEN YLEISET ERITTELYT
 - 5.1 Kunkin yksittäisen esteen ominaisuuksien on oltava liitteen 5 kohdan 1 mukaisia, ja ne on kirjattava.
 6. ISKULAITETYYPIN YLEISET ERITTELYT
 - 6.1 Iskulaitetyyppi vahvistetaan hyväksyttäväksi, jos kukin kuudesta voima-anturin tuottamasta tallennetusta signaalista täyttää liitteen 5 kohdan 2.2 vaatimukset.
 - 6.2 Iskulaitteissa on oltava juokseva sarjanumerointi sekä valmistuspäivämäärä.
-

LIITE 6

SIVUTÖRMÄYSNUKEN TEKNINEN KUVAUS

1. YLEISTÄ
 - 1.1 Tässä säännössä säädetty sivutörmäysnukke, mittauslaitteet ja kalibrointi mukaan luettuina, on kuvattu teknisissä piirustuksissa sekä käyttöohjekirjassa ⁽¹⁾.
 - 1.2 Sivutörmäysnuken mitat ja massat vastaavat 50. persentiilin mieshenkilöä, ilman kyynärvarsia.
 - 1.3 Sivutörmäysnukke koostuu metallista ja muovista valmistetusta rungosta, joka on päällystetty lihaskudosta jäljittelevällä kumilla, muovilla ja vaahdolla.
2. RAKENNE
 - 2.1 Sivutörmäysnuken malli esitetään tämän liitteen kuvassa 1 ja testinuken osien erittely taulukossa 1.
 - 2.2 Pää
 - 2.2.1 Pää on tämän lisäyksen kuvan 1 osa nro 1.
 - 2.2.2 Pää muodostuu alumiinirungosta, joka on päällystetty joustavalla vinylykalvolla. Rungon sisällä on tila, johon sijoitetaan kolmiakσιαalikiihtyvyyssmittarit ja painot.
 - 2.2.3 Pään ja kaulan väliseen kaulaliitoskappaleeseen on rakennettu voima-anturin korvaava osa. Tämä osa voidaan korvata kaulan yläosan voima-anturilla.
 - 2.3 Kaula
 - 2.3.1 Kaula on tämän lisäyksen kuvan 2 osa nro 1.
 - 2.3.2 Kaula muodostuu pään ja kaulan välisestä liitoskappaleesta, kaulan ja rintakehän välisestä liitoskappaleesta sekä nämä kaksi kappaletta yhdistävästä keskiosasta.
 - 2.3.3 Pään ja kaulan välinen liitoskappale (osa nro 2 a) sekä kaulan ja rintakehän välinen liitoskappale (osa nro 2 c) muodostuvat kumpikin kahdesta puolipalloruuvilla yhdistetystä alumiinilevystä ja kahdeksasta kumitynnystä.
 - 2.3.4 Lieriömäinen keskiosa (osa nro 2 b) on tehty kumista. Liitoskappaleiden kummallakin sivulla on kumiosaan valettu alumiinilevy.
 - 2.3.5 Kaula asennetaan kaulatuen päälle, joka on tämän liitteen kuvan 1 osa nro 2 d. Tuki voidaan valinnaisesti korvata kaulan yläosan voima-anturilla.
 - 2.3.6 Kaulatuen kaksi sivua muodostavat 25 asteen kulman. Kun olkapääelementti on kallistettu 5 astetta taaksepäin, kaulan ja ylävartalon muodostama kulma on 20 astetta.
 - 2.4 Olkapää
 - 2.4.1 Olkapää on tämän liitteen kuvan 1 osa nro 3.
 - 2.4.2 Olkapääosa muodostuu olkapääelementistä, kahdesta solisluusta ja olkapään vaahtokuoresta.

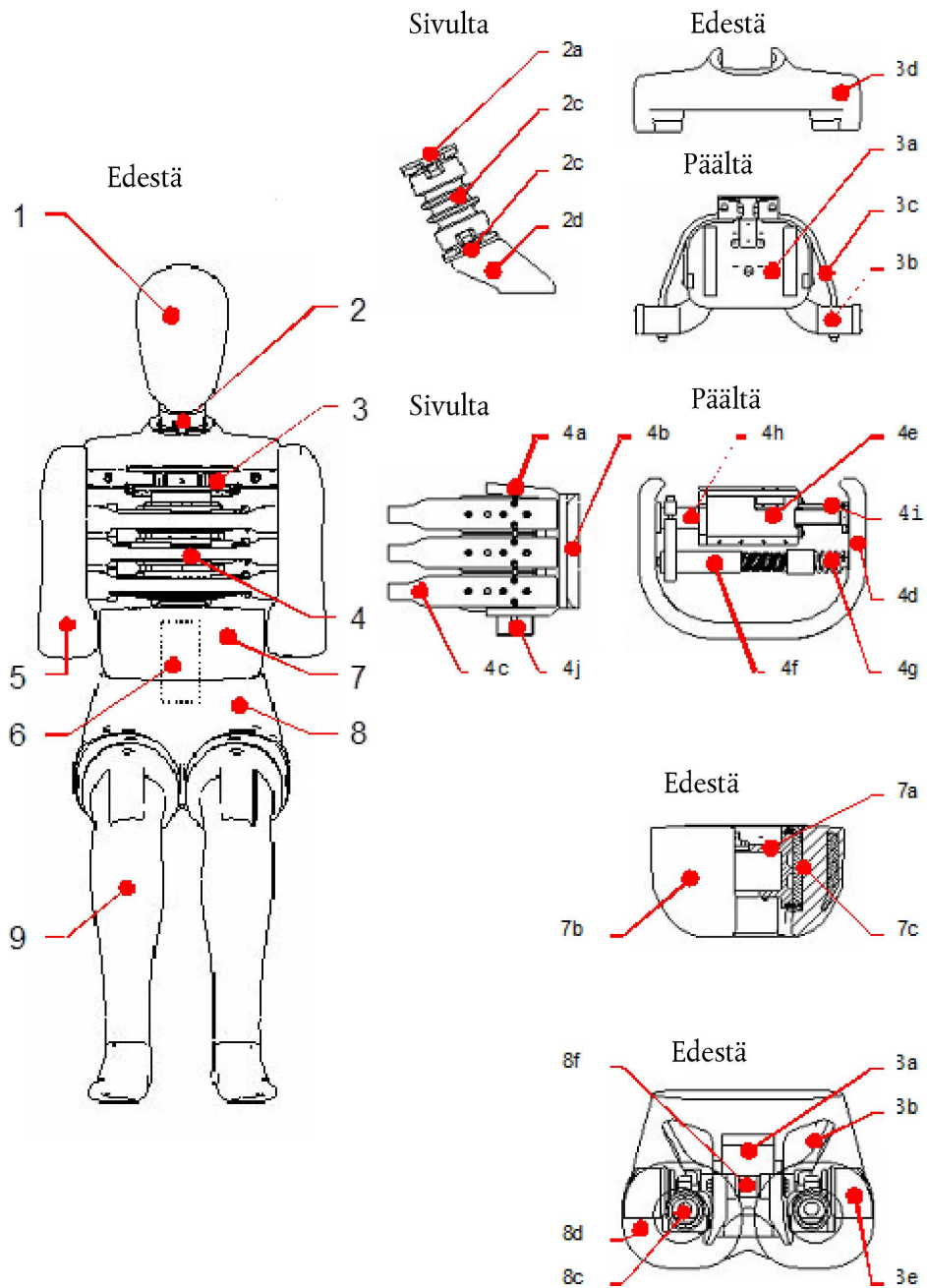
⁽¹⁾ Nukke on ES-2-eritelmiä vastaava testinukke. Teknisen piirustuksen sisällysluettelonumero on: E-AA-DRAWING-LIST-7-25-032, 25.7.2003. Täydellinen sarja teknisiä ES-2-piirustuksia ja ES-2-käyttöopas on talletettu Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomissioon (UN/ECE), jonka osoite on Palais des Nations, Geneve, Sveitsi, ja niihin voi pyynnöstä tutustua UN/ECE:n sihteeristössä.

- 2.4.3 Olkapääelementti (osa nro 3 a) muodostuu alumiinisesta välikappaleesta ja tämän kappaleen yläpuolisesta sekä alapuolisesta alumiinilevystä. Kumpikin levy on päällystetty polytetrafluorieteenipäällysteellä (PTFE).
- 2.4.4 Solisluut (osa nro 3 b) ovat valettua polyuretaanihartsia (PU), ja ne on suunniteltu liikkumaan välikappaleen yli. Ne pidetään lepoasennossa kahdella kuminauhalla (osa nro 3 c), jotka kiinnitetään olkapääelementin taakse. Kummankin solisluun ulkoreuna suunnitellaan siten, että käsivarret ovat tavanomaisessa asennossa.
- 2.4.5 Olkapääkuori (osa nro 3 d) on tehty polyuretaanivaahdosta, jonka tiheys on alhainen, ja se on kiinnitetty olkapääelementtiin.
- 2.5 Rintakehä
- 2.5.1 Rintakehä on tämän liitteen kuvan 1 osa nro 4.
- 2.5.2 Rintakehä koostuu kovasta rintakehä-selkärankakotelosta ja kolmesta identtisestä kylkimoduulista.
- 2.5.3 Rintakehä-selkärankakotelo (osa nro 4 a) on terästä. Takasivulle on asennettu teräksinen välikappale ja kaareva polyuretaanihartsinen (PU) takalevy (osa nro 4 b).
- 2.5.4 Rintakehä-selkärankakotelon yläpintaa on kallistettu 5 astetta taaksepäin.
- 2.5.5 Selkärankakotelon alemmalle sivulle on asennettu T12-voima-anturi tai voima-anturin korvaava osa (osa nro 4 j).
- 2.5.6 Kylkimoduuli (osa nro 4 c) koostuu lihaskudosta jäljittelevällä polyuretaanivaahdolla päällystetystä teräskylkiluukaaresta (osa nro 4 d), kylkiluun ja selkärankakotelon yhdistävästä lineaarisesta ohjainjärjestelmäkokonaisuudesta (osa nro 4 e), hydraulisesta iskunvaimentimesta (osa nro 4 f) sekä jäykästä iskunvaimenninjousesta (osa nro 4 g).
- 2.5.7 Lineaarinen ohjainjärjestelmä (osa nro 4 e) mahdollistaa kylkiluukaaren herkän puolen (osa nro 4 d) painumisen selkärankakoteloon (osa nro 4 a) ja epäherkkään puoleen nähden. Ohjainjärjestelmäkokonaisuus on varustettu lineaarisilla neulalaakereilla.
- 2.5.8 Ohjainjärjestelmäkokonaisuudessa on viritysjousi (osa nro 4 h).
- 2.5.9 Kylkiluun liikeanturi (osa nro 4 i) voidaan asentaa selkärankakoteloon sisältyvään ohjainjärjestelmän osaan (osa nro 4 e) ja yhdistää ohjainjärjestelmän ulkoreunaan, joka on kylkiluun herkällä sivulla.
- 2.6 Käsivarret
- 2.6.1 Käsivarret ovat tämän liitteen kuvan 1 osa nro 5.
- 2.6.2 Käsivarsissa on muovirunko, joka on päällystetty polyuretaanisella (PU) "lihaskudoksella" ja polyvinyylikloridikalvolla (PVC). Lihaskudosta jäljittelevä osa koostuu suuritiheyksisestä polyuretaanista valetusta yläosasta ja polyuretaanivaahdosta tehdystä alaosasta.
- 2.6.3 Olkapään ja käsivarren välisen nivelen avulla käsivarret voidaan laittaa eri asentoihin kulmissa 0, 40 ja 90° suhteessa alavartalon linjaan.
- 2.6.4 Olkapään ja käsivarren välisen nivelen avulla on mahdollista tehdä ainoastaan taitto-ojennusliike.
- 2.7 Alaselkä
- 2.7.1 Alaselkä on tämän liitteen kuvan 1 osa nro 6.
- 2.7.2 Alaselkä muodostuu kumisesta umpilieriöstä, jossa on kaksi teräksistä liitoslevyä kummassakin päässä, sekä lieriön sisälle sijoitetusta teräsvaijerista.

- 2.8 Vatsa
- 2.8.1 Vatsa on tämän liitteen kuvan 1 osa nro 7.
- 2.8.2 Vatsa muodostuu jäykästä keskiosasta ja vaahtopäällyksestä.
- 2.8.3 Vatsan keskiosa on valettu metallikappale (osa nro 7 a). Valetun metallikappaleen yläosan päälle on asennettu peitelevy.
- 2.8.4 Peite (osa nro 7 b) on tehty polyuretaanivaahdosta (PU). Sisäänpäin taivutettu kumiosa, joka on täytetty lyijykuulilla, on viety molemmilta sivuilta vaahtopeitteen sisään.
- 2.8.5 Vaahtopeitteen ja jäykän valukappaleen väliin vatsan molemmille sivuille voidaan asentaa kolme voima-anturia (osa nro 7 c) tai kolme korvaavaa osaa ilman mittauslaitetta.
- 2.9 Lantio
- 2.9.1 Lantio on tämän liitteen kuvan 1 osa nro 8.
- 2.9.2 Lantio muodostuu ristiluelementistä, kahdesta suoliluun siivestä, kahdesta lonkkanivelkokonaisuudesta ja lihaskudosta jäljittelevästä vaahtopäällysteestä.
- 2.9.3 Ristiluu (osa nro 8 a) muodostuu massaltaan viritetystä metallielementistä ja elementin yläosan päälle asennetusta metallilevystä. Elementin takapuolella on tila, johon laitteisto voidaan asentaa.
- 2.9.4 Suoliluun siivet (osa nro 8 b) ovat polyuretaanihartsia.
- 2.9.5 Lonkkanivelkokonaisuudet (osa nro 8 c) on koottu teräsosista. Ne koostuvat reisiluun yläpään tuesta ja pallonivelestä, joka on liitetty testinuken H-pisteen läpäisevään akseliin.
- 2.9.6 Lihaskudososa (osa nro 8 d) on tehty PVC-kalvosta, joka on täytetty polyuretaanivaahdolla (PU). H-pisteen kohdalla kalvo korvataan isolla, polyuretaanivaahdosta (PU) valmistetulla, avokennoisella elementillä (osa nro 8 e), jonka taustassa on kiinni teräslevy, joka on kiinnitetty suoliluun siipeen pallonivelen lävistävällä akselin tuella.
- 2.9.7 Suoliluun siivet on kiinnitetty ristiluelementin takapuolelle ja yhdistetty toisiinsa häpyliitoksen kohdalla voima-anturilla (osa nro 8 f) tai anturin korvaavalla osalla.
- 2.10 Jalat
- 2.11 Jalat ovat tämän liitteen kuvan 1 osa nro 9.
- 2.11.1 Jalat koostuvat metallirungosta, joka päällystetään lihaskudosta jäljittelevällä polyuretaanivaahdolla (PU) ja polyvinyylikloridikalvolla (PVC).
- 2.11.2 Suuritiheysinen polyuretaanivalu (PU), jossa polyvinyylikloridikalvo (PVC) ja joka edustaa jaloissa reiden lihaskudosta.
- 2.11.3 Polvi- ja nilkkanivelen avulla on mahdollista tehdä ainoastaan taitto-ojennusliike.
- 2.12 Vaate
- 2.12.1 Vaate ei näy tämän liitteen kuvassa 1.
- 2.12.2 Vaate on kumia ja peittää olkapäät, rintakehän, käsivarsien yläosan, vatsan, alaselän ja lantion yläosan.

Kuva 1

Sivutörmäysnuken rakenne

Taulukko 1

Sivutörmäysnuken osat (vrt. kuva 1)

Osa	Nro	Kuvaus	Määrä	
1		Pää	1	
2		Kaula	1	
	2 a	Pään ja kaulan liitos		1

Osa	Nro	Kuvaus	Määrä	
	2 b	Keskiosa		1
	2 c	Niskan ja rintakehän liitos		1
	2 d	Kaulatuki		1
3		Olkapää	1	
	3 a	Olkapääkotelo		1
	3 b	Solisluit		2
	3 c	Kuminauha		2
	3 d	Olkapäiden vahtokuori		1
4		Rintakehä	1	
	4 a	Rintaranka		1
	4 b	Takalevy (kaareva)		1
	4 c	Kylkimoduuli		3
	4 d	Lihaskudoksella päällystetty kylkikaari		3
	4 e	Mäntä-sylinterikokonaisuus		3
	4 f	Vaimennin		3
	4 g	Jäykkä vaimennusjousi		3
	4 h	Viritysjousi		3
	4 i	Liikeanturi		3
	4 j	T12-voima-anturi tai anturin korvaava osa		1
5		Käsivarsi	2	
6		Alaselkä	1	
7		Vatsa	1	
	7 a	Keskiosan valukappale		1
	7 b	Lihaskudospäällys		1
	7 c	Voima-anturi		3
8		Lantio	1	
	8 a	Ristiluelementti		1
	8 b	Suoliluun siivet		2
	8 c	Lonkkanivelkokonaisuus		2

Osa	Nro	Kuvaus	Määrä	
	8 d	Lihaskudospäällys		1
	8 e	H-pisteen vaahtoelementti		2
	8 f	Voima-anturi tai anturin korvaava osa		1
9		Jalka	2	
10		Vaate	1	

3. NUKEN KOKOONPANO

3.1 Pää – niska

3.1.1 Puolipalloruuveille vaadittava kiristysmomentti kaulan kokoonpanossa on 10 Nm.

3.1.2 Pään ja kaulan yläosan kuormitusanturikokonaisuus asennetaan neljällä ruuvilla pään ja kaulan väliselle liitoslevylle.

3.1.3 Kaulan ja rintakehän välinen liitoslevy asennetaan neljällä ruuvilla kaulatuelle.

3.2 Kaula – olkapäät – rintakehä

3.2.1 Kaulatuki asennetaan olkapäelementille neljällä ruuvilla.

3.2.2 Olkapäelementti asennetaan kolmella ruuvilla rintakehä-selkärankakotelon päälle.

3.3 Olkapää – käsivarsi

3.3.1 Käsivarret voidaan asentaa ja sovittaa solisluihin ruuvilla ja aksiaalilaakerilla. Ruuvi kiristetään siten, että saadaan 1–2 g:n jarrutusvoima käsivarren kiertopisteeseen.

3.4 Rintakehä – alaselkä – vatsa

3.4.1 Kylkimoduulien asennussuunta rintakehään nähden on sovitettava vaaditun törmäyspuolen mukaisesti.

3.4.2 Alaselän liitinkappale asennetaan T12-kuormitusanturiin tai anturin korvaavaan osaan kahdella ruuvilla rintarangan alaosassa.

3.4.3 Alaselän liitinkappale asennetaan alaselän yläpuoleen kahdella ruuvilla.

3.4.4 Vatsan valetun keskiosan asennuslaippa kiinnitetään alaselän liitinkappaleen ja itse lantio-osan ylälevyn väliin.

3.4.5 Vatsan voima-antureiden sijainti on sovitettava vaaditun törmäyspuolen mukaisesti.

3.5 Alaselkä – lantio – jalat

3.5.1 Alaselkä asennetaan kolmella ruuvilla ristiluelementin päällysyvyyn. Jos alaselän kuormitusanturia käytetään, tarvitaan neljä ruuvia.

- 3.5.2 Alaselän pohjalevy asennetaan kolmella ruuvilla lantion ristiluelementtiin.
- 3.5.3 Jalat kiinnitetään reisiluun päähän ja lonkan väliseen niveleeseen yhdellä ruuvilla.
- 3.5.4 Polven ja nilkan yhteydet voidaan säätää siten, että saadaan 1–2 g:n jarrutusvoima.

4. PÄÄPIIRTEET

4.1 Massa

- 4.1.1 Nuken keskeisten osien massat on osoitettu tämän liitteen taulukossa 2.

Taulukko 2

Nuken osien massat

Osa (ruumiinosana)	Massa (kg)	Toleranssi ± (kg)	Keskeinen sisältö
Pää	4,0	0,2	Täydellinen pääkokonaisuus, johon sisältyy kolmiaksaalikiihtyvyyssmittari ja kaulan yläosan kuormitusanturi tai anturin korvaava osa
Kaula	1,0	0,05	Kaula ilman niskatukea
Rintakehä	22,4	1,0	Niskatuki, olkapäänkuori, olkapääkokonaisuus, käsivarren kiinnityspultit, selkärankakotelo, ylävartalon takalevy, kylkimoduulit, rintakehän painuma-anturit, ylävartalon takalevyn kuormitusanturi tai korvaava, T12-kuormitusanturi tai anturin korvaava osa, vatsan valettu keskiosa, vatsan voima-anturit, 2/3 vaatteesta
Käsivarsi (kukin)	1,3	0,1	Olkavarsi, myös käsivarren asettelulevy (kukin)
Vatsa ja alaselkä	5,0	0,25	Vatsan lihaskudospäilyys ja alaselkä
Lantio	12,0	0,6	Ristiluelementti, alaselän asennuslevy, lonkan pallonivelet, reisiluun päät, suoliluun siivet, häpyliitoksen voima-anturi, lantion lihaskudospäilyste, 1/3 vaatteesta
Jalka (kukin)	12,7	0,6	Jalkaterä, sääri ja reisi sekä lihaskudos reisiluun päähän asti (kukin)
Nukke yhteensä	72,0	1,2	

4.2. Keskeiset mitat

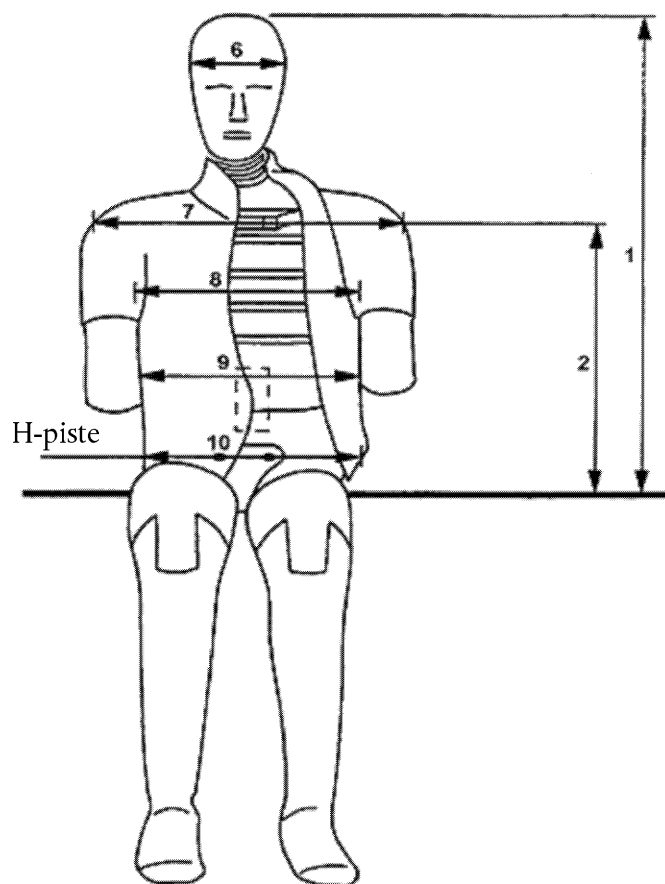
- 4.2.1. Tämän liitteen kuvassa 2 esitetyn sivutörmäysnuken päämitat (vaate mukaan lukien) on annettu tämän liitteen taulukossa 3.

Mitat annetaan ilman vaatetta.

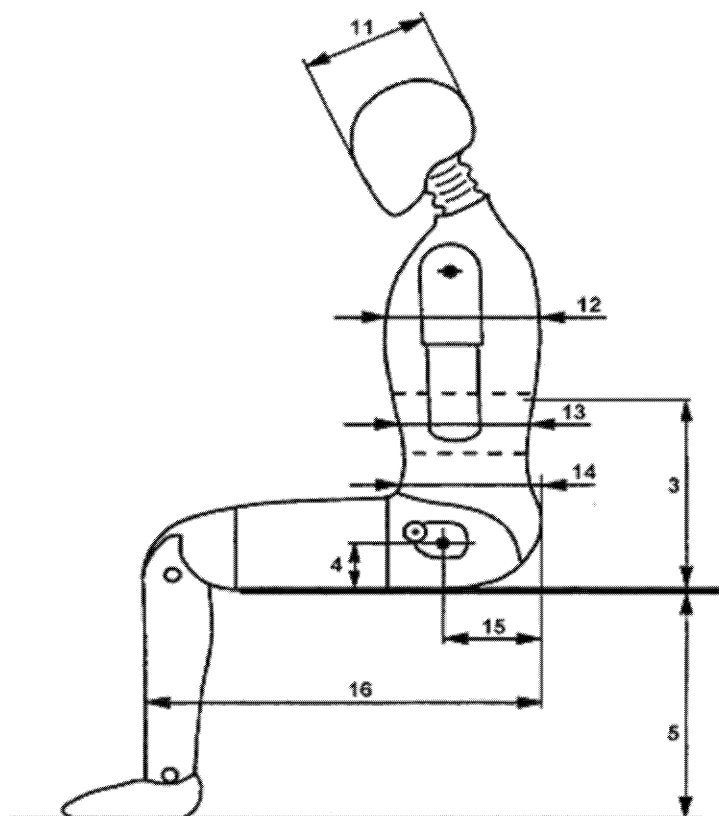
Kuva 2

Nuken päämitat

(Ks. taulukko 3)

Huomautus: Mittaukset tehdään ilman vaatetta

Taulukko 3

Nuken keskeiset mitat

Nro	Parametri	Mitta (mm)
1	Istumakorkeus	909 ± 9

Nro	Parametri	Mitta (mm)
2	Istuimesta olkaniveleen	565 ± 7
3	Istuimesta rintakehä-selkärankakotelon alapintaan	351 ± 5
4	Istuimesta lonkkaniveleen (pultin keskipiste)	100 ± 3
5	Jalkapohjasta istuimeen, istuvassa asennossa	442 ± 9
6	Pään leveys	155 ± 3
7	Olkapään/käsivarren leveys	470 ± 9
8	Rintakehän leveys	327 ± 5
9	Vatsan leveys	290 ± 5
10	Lantion leveys	355 ± 5
11	Pään syvyys	201 ± 5
12	Rintakehän syvyys	276 ± 5
13	Vatsan syvyys	199 ± 5
14	Lantion syvyys	240 ± 5
15	Pakaroiden takaosasta lonkkaniveleen (pultin keskipiste)	155 ± 5
16	Pakaroiden takaosasta polven etuosaan	606 ± 9

5. NUKEN TYYPIHYVÄKSYNTÄ

5.1. Törmäyspuoli

5.1.1 Nuken osat on hyväksyttävä oikean- tai vasemmanpuoleisiksi sen mukaan, kummalle puolelle ajoneuvoa törmäys tapahtuu.

5.1.2 Nuken kokoonpano kylkimoduulien asennussuunnan osalta ja vatsan voima-antureiden sijainti on sovitettava vaaditun törmäyspuolen mukaisesti.

5.2 Mittauslaitteet

5.2.1 Kaikki mittauslaitteet on kalibroitava tämän liitteen kohdassa 1.1 eriteltyjen asiakirjojen vaatimusten mukaisesti.

5.2.2 Kaikkien mittauskanavien on oltava standardin ISO 6487:2000 tai SAE J211 (maaliskuu 1995) mittauskanavien tallennuserittelyiden mukaisia.

5.2.3 Tämän säännön mukaisesti edellytettävä kanavien vähimmäismäärä on kymmenen:

pään kiihtyvyydet (3),

rintakehän kylkiluiden liike (3),

vatsan kuormat (3) ja

häpyliitoksen kuorma (1).

5.2.4 Lisäksi on saatavilla valinnaisia mittauskanavia (38 kpl):

niskan yläosan kuormat (6),

niskan alaosan kuormat (6),

solisluun kuormat (3),

ylävartalon takalevyn kuormat (4),

T1-kiihtyvyydet (3),

T12-kiihtyvyydet (3),

kylkiluun kiihtyvyydet (6, kaksi kussakin kylkiluussa),

T12-selkärankakuormat (4),

alaselän kuormat (3),

lantion kiihtyvyydet (3) ja

reisiluun kuormat (6).

Lisäksi on valinnaisesti saatavilla neljä paikanilmaisinkanavaa:

rintakehän kiertymiset (2) ja

lantion kiertymiset (2).

5.3 Silmämääräinen tarkastus

5.3.1 On aiheellista suorittaa testinukan kaikkien osien silmämääräinen tarkastus, jotta voidaan varmistaa, että osat eivät ole vahingoittuneita, tai jotta ne voidaan tarvittaessa vaihtaa ennen tyyppihyväksyntätestejä.

5.4 Yleiskäyttöön tarkoitettu testilaitteisto

5.4.1 Tämän liitteen kuvassa 3 näytetään testilaitteisto, jota käytetään kaikkiin sivutörmäysnukan tyyppihyväksyntätesteihin.

5.4.2 Hyväksyntätestin järjestelyjen ja testimenettelyiden on oltava kohdassa 1.1 vahvistettujen dokumentointieritelmien ja -vaatimusten mukaisia.

5.4.3 Pää, kaulaa, rintakehää ja alaselkää koskevat testit suoritetaan testinukan osakokonaisuuksilla.

5.4.4 Olkapäitä, vatsaa ja lantiota koskevat testit suoritetaan kokonaisella testinukella (ilman vaatetta, kenkiä ja alusvaatteita). Näitä kokeita varten testinukke asetetaan istuma-asentoon tasaiselle alustalle ja testinukan ja tasaisen alustan väliin laitetaan kaksi polytetrafluoreteenikalvoa (PTFE), joiden paksuus on korkeintaan 2 mm.

5.4.5 Kaikkien tyyppihyväksyttävien osien on oltava ennen koetta vähintään neljän tunnin ajan testihuoneessa, jonka lämpötila on 18–22 °C ja jonka suhteellinen kosteus on 10–70 prosenttia.

5.4.6 Samaa osaa koskevien kahden hyväksyntätestin välissä on oltava vähintään 30 minuuttia.

5.5 Pää

5.5.1 Pään osakokonaisuus, johon sisältyy kaulan yläosan kuormitusanturin korvaava osa, hyväksytään pudotustestillä, joka tehdään 200 ± 1 mm:stä tasaiselle kovalle iskupinnalle.

- 5.5.2 Iskupinnan ja pään keskisagittaalitasoin välinen kulma on 35 ± 1 astetta, jolloin isku osuu pään ylempään osaan (tähän voidaan käyttää nostovaljaita tai pään pudotuksen tukiosaa, jonka massa on $0,075 \pm 0,005$ kg).
- 5.5.3 Pään aiheutuvan kiihtyvyyden huippuarvon on standardin ISO 6487:2000 CFC 1000 -suodatuksen mukaisesti oltava välillä 100–150 g.
- 5.5.4 Pään käyttäytymistä voidaan muuttaa vaatimusten mukaiseksi muuttamalla kalvon ja kallon rajapinnan kitkaominaisuuksia (esim. talkkivoitelulla tai polytetrafluorieteeniruisikutuksella).
- 5.6 Kaula
- 5.6.1 Kaulan päälliitos asennetaan erityiseen tyyppihyväksyntäpääosaan, jonka massa on $3,9 \pm 0,05$ kg (ks. kuva 6); tähän käytetään 12 mm:n paksuista liitoslevyä, jonka massa on $0,205 \pm 0,05$ kg.
- 5.6.2 Päämuotti ja kaula asennetaan ylösalaisin kaulaheilurin⁽¹⁾ alaosaan, jolloin laite voi siirtyä sivusuunnassa.
- 5.6.3 Kaulaheiluri on varustettu yksiaksiaalisella kiihtyvyydmittarilla kaulaheilurin erittelyiden mukaisesti (ks. kuva 5).
- 5.6.4 Kaulaheilurin olisi voitava pudota vapaasti valitusta korkeudesta siten, että se saavuttaa törmäysnopeuden $3,4 \pm 0,1$ m/s mitattuna heilurin kiihtyvyydmittarin sijaintipaikasta.
- 5.6.5 Kaulaheilurin nopeus pudotetaan törmäysnopeudesta nolnaan asianmukaisella laitteella⁽²⁾ kaulaheilurin erittelyiden mukaisesti (ks. kuva 5) siten, että vastaava hidastumiskäyrä sijoittuu tämän liitteen kuvassa 7 ja taulukossa 4 annettuihin rajoihin. Kaikki kanavat tallennetaan standardin ISO 6487:2000 tai SAE J211 (maaliskuu 1995) mittauskanavien tallennuserittelyiden mukaisesti ja suodatetaan digitaalisesti standardia ISO 6487:2000 CFC 180 tai SAE J211:1995 CFC 180 käyttäen. Heilurin hidastuminen on suodatettava standardia ISO 6487:2000 CFC 60 tai SAE J211:1995 CFC 60 käyttäen.

Taulukko 4

Heilurin nopeuden muutos — aikakäytävä kaulan hyväksyntätestiä varten

Yläraja Aika (s)	Nopeus (m/s)	Alaraja Aika (s)	Nopeus (m/s)
0,001	0,0	0	- 0,05
0,003	- 0,25	0,0025	- 0,375
0,014	- 3,2	0,0135	- 3,7
		0,017	- 3,7

- 5.6.6 Pääosan suurimman taipumiskulman suhteessa heiluriin (kuvan 6 kulma $d\theta A + d\theta C$) olisi oltava 49,0–59,0 astetta ja sen olisi esiinnyttävä välillä 54,0–66,0 ms.
- 5.6.7 Pääosan painopisteen enimmäissiirtymien olisi kulmasta $d\theta A$ ja $d\theta B$ (ks. kuva 6) mitattuina oltava: heilurin edessä peruskulma $d\theta A$ välillä 32,0–37,0 astetta, esiintyy välillä 53,0–63,0 ms ja heilurin takana peruskulma $d\theta B$ välillä $0,81 * (\text{kulma } d\theta A) + 1,75$ ja $0,81 * (\text{kulma } d\theta A) + 4,25$ asetetta, esiintyy välillä 54,0–64,0 ms.

⁽¹⁾ Kaulaheiluri vastaa vaatimuksia "American Code of Federal Regulation 49 CFR Chapter V Part 572.33 (10-1-00 Edition)", (ks. myös kuva 5).

⁽²⁾ Suositellaan 3-tuumaisen kennoston käyttöä (ks. kuva 5).

- 5.6.8 Kaulan toimintaa voidaan säätää vaihtamalla kahdeksan pyöreää vaimenninta vaimentimiin, joilla on eri shore-kovuus.
- 5.7 Olkapää
- 5.7.1 Kuminauhan pituus olisi säädettävä siten, että solisluun siirtämiseen eteenpäin tarvitaan välillä 27,5–32,5 N oleva voima, joka suuntautuu 4 ± 1 mm:n etäisyydelle solisluun ulkoreunasta samassa tasossa kuin solisluun siirtymä.
- 5.7.2 Nukke asetetaan istumaan tasaiselle, kovalle, vaakasuoralle alustalle ilman selkätukea. Rintakehä asetetaan pystysuoraan ja käsivarret on sijoitettava siten, että ne muodostavat kohtisuoran kanssa $40^\circ \pm 2^\circ$ kulman eteenpäin. Jalat asetetaan vaakasuoraan.
- 5.7.3 Iskuelementti on heiluri, jonka massa on $23,4 \pm 0,2$ kg, halkaisija $152,4 \pm 0,25$ mm ja pyörityssäde 12,7 mm ⁽¹⁾. Iskuelementti ripustetaan jäykistä saranoista neljällä metallilangalla siten, että elementin keskiviiva on vähintään 3,5 m jäykkien saranoiden alapuolella (ks. kuva 4).
- 5.7.4 Iskuelementti varustetaan kiihtyvyyssmittarilla, joka on herkkä törmäyssuunnassa ja sijaitsee iskuelementin akselilla.
- 5.7.5 Iskuelementin on iskettävä vapaasti testinuken olkapäähän törmäysnopeudella $4,3 \pm 0,1$ m/s.
- 5.7.6 Törmäyssuunta on kohtisuorassa testinuken etu-taka-akseliin, ja iskuelementin akseli on yhteneväinen käsivarren yläosan tapin akselin kanssa.
- 5.7.7 Iskuelementin kiihtyvyyshuipun on ISO 6487:2000 CFC 180 -suodatuksella oltava välillä 7,5 ja 10,5 g.
- 5.8 Käsivarret
- 5.8.1 Käsivarsille ei ole määritelty dynaamista tyyppihyväksyntämenettelyä.
- 5.9 Rintakehä
- 5.9.1 Kullekin kylkimoduulille suoritetaan erillinen tyyppihyväksyntä.
- 5.9.2 Kylkimoduuli asetetaan pystysuoraan pudotuskoelaitteeseen, ja kylkilieriö kiristetään laitteeseen tukevasti.
- 5.9.3 Iskuelementti on vapaasti putoava, $7,78 \pm 0,01$ kg:n massa, jossa on yksi tasainen sivu ja jonka halkaisija on 150 ± 2 mm.
- 5.9.4 Iskuelementin akseli olisi asetettava suoraan linjaan kylkiluun ohjausjärjestelmän keskustan kanssa.
- 5.9.5 Iskun voimakkuudeksi on määritetty pudotuskorkeudet 815, 204 ja 459 mm. Nämä pudotuskorkeudet antavat nopeuden arvoksi likimäärin 4, 2 ja 3 m/s. Iskun pudotuskorkeuksia olisi sovellettava 1 prosentin tarkkuudella.
- 5.9.6 Kylkisiirtymä olisi mitattava esimerkiksi käyttäen omaa kylkisiirtymäanturia.
- 5.9.7 Kylkien tyyppihyväksyntää koskevat vaatimukset annetaan tämän liitteen taulukossa 5.
- 5.9.8 Kylkimoduulin toimintaa voidaan muuttaa vaihtamalla lieriön sisällä oleva säätöjousi jouseen, jolla on eri jäykkyys.

⁽¹⁾ Heiluri vastaa vaatimuksia "American Code of Federal Regulation 49 CFR Chapter V Part 572.36(a) (10-1-00 Edition)", (ks. myös kuva 4).

Taulukko 5

Täydellisen kylkimoduulin hyväksyntävaatimukset

Testin kulku	Pudotuskorkeus (tarkkuus 1 %)	Vähimmäissiirtymä (mm)	Enimmäissiirtymä (mm)
1	815	46,0	51,0
2	204	23,5	27,5
3	459	36,0	40,0

5.10 Alaselkä

5.10.1 Alaselkä asennetaan erityiseen tyyppihyväksyntäpääosaan, jonka massa on $3,9 \pm 0,05$ kg (ks. kuva 6); tähän käytetään 12 mm:n paksuista liitoslevyä, jonka massa on $0,205 \pm 0,05$ kg.

5.10.2 Pääosa ja alaselkä asennetaan ylösalaisin kaulaheilurin ⁽¹⁾ pohjaan, jolloin sivusuuntainen liike on mahdollinen.

5.10.3 Kaulaheiluri on varustettu yksiaksaalisella kiihtyvyyssmittarilla kaulaheilurin erittelyiden mukaisesti (ks. kuva 5).

5.10.4 Kaulaheilurin olisi voitava pudota vapaasti valitusta korkeudesta siten, että se saavuttaa törmäysnopeuden $6,05 \pm 0,1$ m/s mitattuna heilurin kiihtyvyyssmittarin sijaintipaikasta.

5.10.5 Kaulaheilurin nopeus pudotetaan törmäysnopeudesta nollaan asianmukaisella laitteella ⁽²⁾ kaulaheilurin erittelyiden mukaisesti (ks. kuva 5) siten, että vastaava hidastumiskäyrä sijoittuu tämän liitteen kuvassa 8 ja taulukossa 6 annettuihin rajoihin. Kaikki kanavat tallennetaan standardin ISO 6487:2000 tai SAE J211 (maaliskuu 1995) mittauskanavien tallennuserittelyiden mukaisesti ja suodatetaan digitaalisesti standardia ISO 6487:2000 CFC 180 tai SAE J211:1995 CFC 180 käyttäen. Heilurin hidastuminen on suodatettava standardia ISO 6487:2000 CFC 60 tai SAE J211:1995 CFC 60 käyttäen.

Taulukko 6

Heilurin nopeuden muutos — aikakäytävä alaselän hyväksyntätestiä varten

Yläraja-aika [s]	Nopeus [m/s]	Alaraja-aika [s]	Nopeus [m/s]
0,001	0,0	0	- 0,05
0,0037	- 0,2397	0,0027	- 0,425
0,027	- 5,8	0,0245	- 6,5
		0,03	- 6,5

5.10.6 Pääosan suurimman taipumiskulman suhteessa heiluriin (kuvan 6 kulma dθA + dθC) olisi oltava 45,0–55,0 astetta ja sen olisi esiinnyttävä välillä 39,0–53,0 ms.

5.10.7 Pääosan painopisteen enimmäissiirtymien olisi kulmasta dθA ja dθB (ks. kuva 6) mitattuina oltava: heilurin edessä peruskulma dθA välillä 31,0–35,0 astetta, esiintyy välillä 44,0–52,0 ms ja heilurin takana peruskulma dθB välillä $0,8 * (\text{kulma } d\theta A) + 2,00$ ja $0,8 * (\text{kulma } d\theta A) + 4,50$ asetetta, esiintyy välillä 44,0–52,0 ms.

⁽¹⁾ Kaulaheiluri vastaa vaatimuksia "American Code of Federal Regulation 49 CFR Chapter V Part 572.33 (10-1-00 Edition)" (ks. myös kuva 5).

⁽²⁾ Suositellaan 6-tuumaisen kennoston käyttöä (ks. kuva 5).

- 5.10.8 Alaselän toimintaa voidaan säätää muuttamalla selkäkaapelin jännitystä.
- 5.11 Vatsa
- 5.11.1 Nukke asetetaan istumaan tasaiselle, kovalle, vaakasuoralle alustalle ilman selkätukea. Rintakehä asetetaan pystysuoraan asentoon ja käsivarret ja jalat vaakasuoraan.
- 5.11.2 Iskuelementti on heiluri, jonka massa on $23,4 \pm 0,2$ kg, halkaisija $152,4 \pm 0,25$ mm ja pyörityssäde $12,7$ mm ⁽¹⁾. Iskuelementti ripustetaan jäykistä saranoista kahdeksalla metallilangalla siten, että elementin keskiviiva on vähintään $3,5$ m jäykkien saranoiden alapuolella (ks. kuva 4).
- 5.11.3 Iskuelementti varustetaan kiihtyvyyssmittarilla, joka on herkkä törmäyssuunnassa ja sijaitsee iskuelementin akselilla.
- 5.11.4 Heiluri varustetaan vaakasuoralla iskuelementillä, "käsinojalla", jonka paino on $1,0 \pm 0,01$ kg. Käsinojalla varustetun iskuelementin kokonaismassa on $24,4 \pm 0,21$ kg. Jäykkä käsinoja on 70 ± 1 mm korkea, 150 ± 1 mm leveä, ja sen olisi kyettävä tunkeutumaan vatsaan vähintään 60 mm. Heilurin akseli on käsinojan keskiosan kohdalla.
- 5.11.5 Iskuelementin on iskettävä vapaasti testinuken vatsaan törmäysnopeudella $4,0 \pm 0,1$ m/s.
- 5.11.6 Törmäyssuunta on kohtisuorassa testinuken etu-taka-akseliin, ja iskuelementin akseli on linjattu vatsan keskimmäisen voima-anturin keskiosaan.
- 5.11.7 Iskuelementin voimahuipun, joka saadaan iskuelementin kiihtyvyydestä ISO 6487:2000 CFC 180 -suodatuksella ja kerrotaan iskuelementin/käsinojan massalla, olisi oltava välillä $4,0$ – $4,8$ kN ja esiinnyttävä välillä $10,6$ – $13,0$ ms.
- 5.11.8 Voima-aikasarjat vatsan kolmella voima-anturilla mitattuina lasketaan yhteen ja suodatetaan ISO 6487:2000 CFC 600 -kanavaa käyttäen. Tämän summan voimahuipun olisi oltava välillä $2,2$ – $2,7$ kN ja esiinnyttävä välillä $10,0$ – $12,3$ ms.
- 5.12 Lantio
- 5.12.1 Nukke asetetaan istumaan tasaiselle, kovalle, vaakasuoralle alustalle ilman selkätukea. Rintakehä asetetaan pystysuoraan asentoon, kun taas käsivarret ja jalat asetetaan vaakasuoraan.
- 5.12.2 Iskuelementti on heiluri, jonka massa on $23,4 \pm 0,2$ kg, halkaisija $152,4 \pm 0,25$ mm ja pyörityssäde $12,7$ mm ⁽²⁾. Iskuelementti ripustetaan jäykistä saranoista kahdeksalla metallilangalla siten, että elementin keskiviiva on vähintään $3,5$ m jäykkien saranoiden alapuolella (ks. kuva 4).
- 5.12.3 Iskuelementti varustetaan kiihtyvyyssmittarilla, joka on herkkä törmäyssuunnassa ja sijaitsee iskuelementin akselilla.
- 5.12.4 Iskuelementin on iskettävä vapaasti testinuken lantioon törmäysnopeudella $4,3 \pm 0,1$ m/s.
- 5.12.5 Törmäyssuunta on kohtisuorassa testinuken etu-taka-akseliin, ja iskuelementin akseli on linjattu takalevyn keskiosaan H-pisteessä.
- 5.12.6 Iskuelementin voimahuipun, joka saadaan iskuelementin kiihtyvyydestä ISO 6487:2000 CFC 180 -suodatuksella ja kerrotaan iskuelementin massalla, olisi oltava välillä $4,4$ – $5,4$ kN ja esiinnyttävä välillä $10,3$ – $15,5$ ms.
- 5.12.7 Häpyliitokseen kohdistuvan voiman on ISO 6487:2000 CFC 600 -suodatuksella oltava välillä $1,04$ – $1,64$ kN, ja sen on esiinnyttävä välillä $9,9$ – $15,9$ ms.

⁽¹⁾ Heiluri vastaa vaatimuksia "American Code of Federal Regulation 49 CFR Chapter V Part 572.36(a) (10-1-00 Edition)" (ks. myös kuva 4).

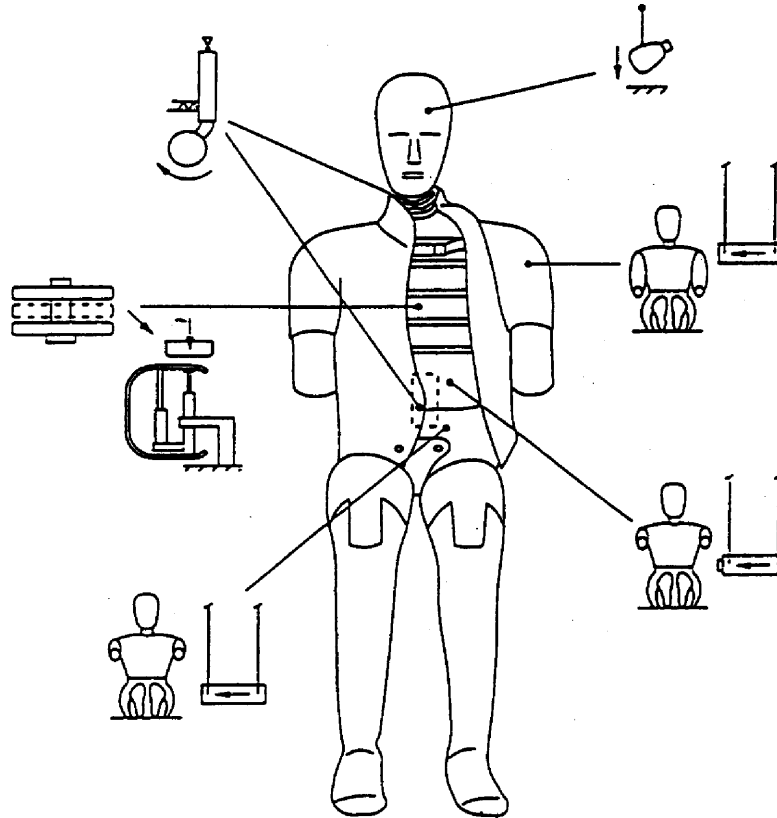
⁽²⁾ Heiluri vastaa vaatimuksia "American Code of Federal Regulation 49 CFR Chapter V Part 572.36(a) (10-1-00 Edition)" (ks. myös kuva 4).

5.13 Jalat

5.13.1 Jaloille ei ole määritelty dynaamista tyyppihyväksyntämenettelyä.

Kuva 3

Kaavio koelaitteistosta sivutörmäysnuken tyyppihyväksyntää varten

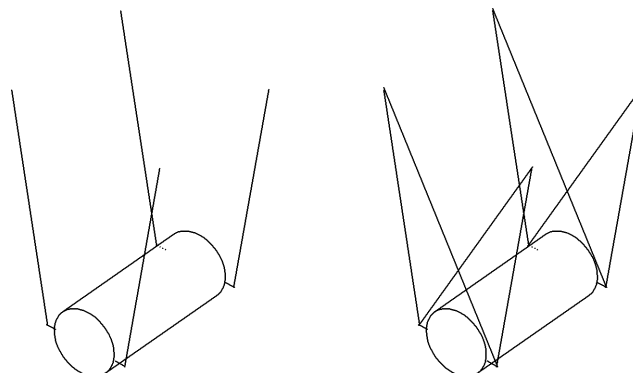

Kuva 4

23,4 kg:n heiluri-iskuelementin ripustus

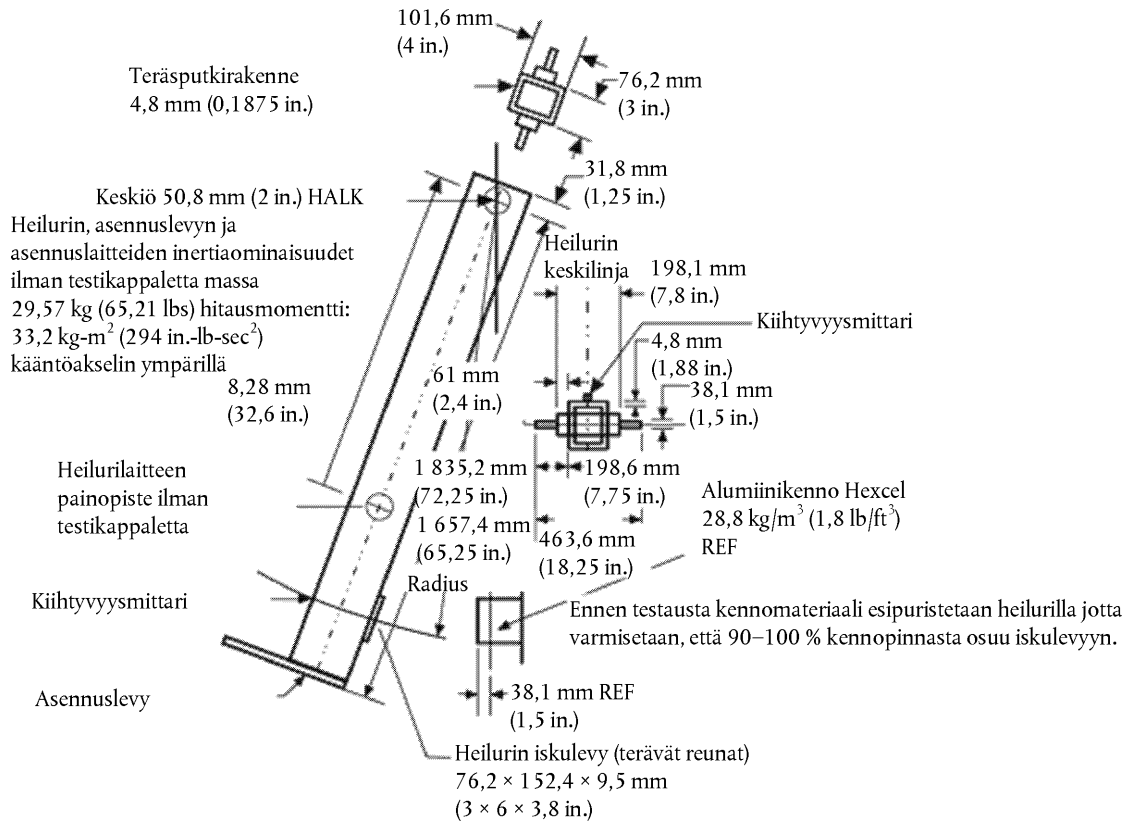
Vasen: ripustus neljällä metallilangalla (ristiin menevät langat poistettu)

Oikea: ripustus kahdeksalla metallilangalla

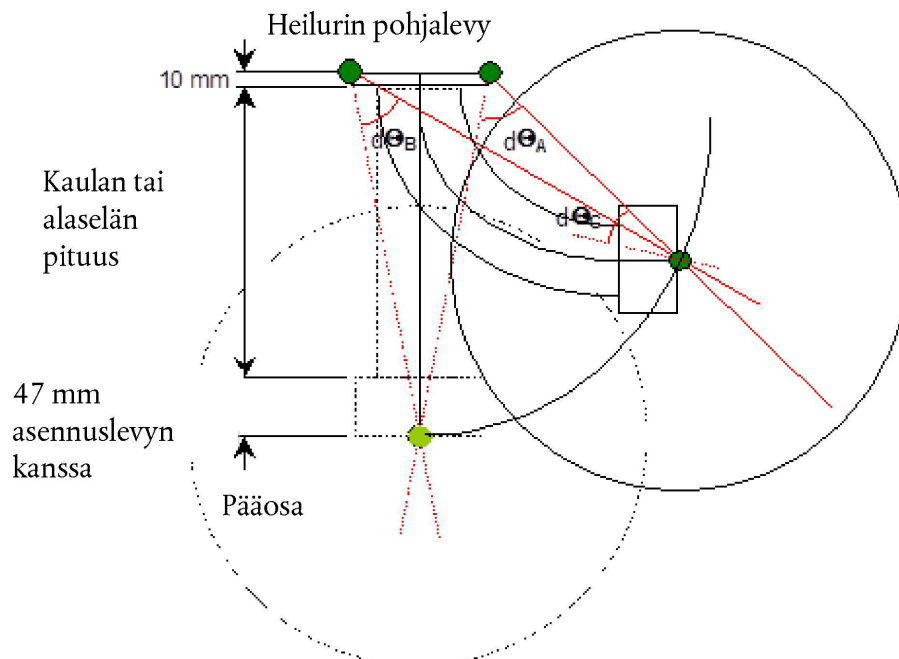
Kuva 5

Heilurin hidastumisajan aikakäytävä kaulan tyyppihiiväksyntätestiä varten

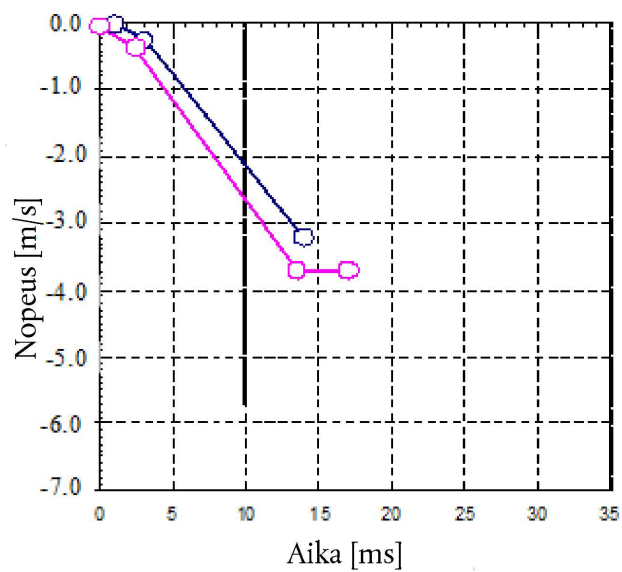
Kuva 6

Heilurin hidastumisajan aikakäytävä alaselän tyyppihiiväksyntätestiä varten

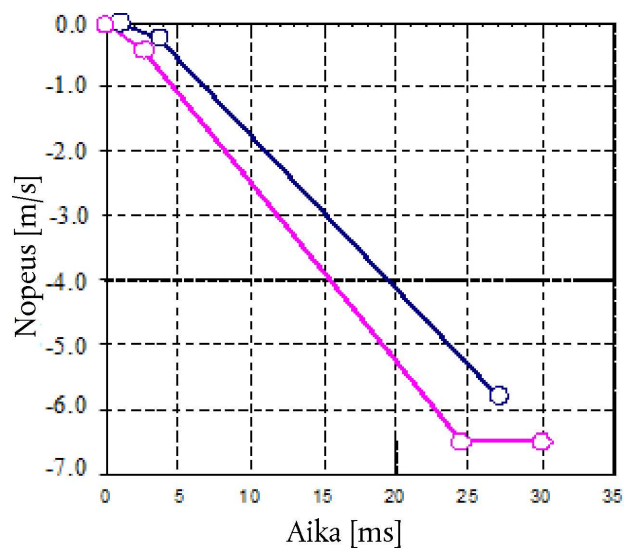
Kuva 7

Heilurin nopeuden muutos — aikakäytävä kaulan hyväksyntätestiä varten

Kuva 8

Heilurin nopeuden muutos — aikakäytävä alaselän hyväksyntätestiä varten

LIITE 7

SIVUTÖRMÄYSNUKEN ASENTAMINEN

1. YLEISTÄ
- 1.1 Tämän säännön liitteessä 6 kuvattua sivutörmäysnukkea on käytettävä seuraavan paikalleenasennusmenettelyn mukaisesti.
2. ASENNUKSEEN
- 2.1 Polvi- ja nilkanivelet säädetään siten, että sääri ja jalkaterä vaaka-asentoon ojennettuina juuri ja juuri pysyvät tuettuina (säätö 1–2 g).
- 2.2 Tarkistetaan, onko testinukke sovitettu haluttuun törmäyssuuntaan.
- 2.3 Nukelle on puettava sopivankokoiset, joustavasta puuvillasta valmistetut housut, jotka ulottuvat pohkeen puoliväliin, ja sille voidaan pukea sopivankokoinen, joustavasta puuvillasta valmistettu lyhythihainen paita.
- 2.4 Kumpaankin jalkaan on laitettava kenkä.
- 2.5 Nukke asetetaan etupenkin sivuistuimelle sille puolelle, jonne törmäys kohdistuu, kuten sivutörmäyskokeen menettelyn kuvauksessa osoitetaan.
- 2.6 Nukan symmetriatason on oltava yhteneväinen määritellyn istuma-asennon pystysuoran keskitason kanssa.
- 2.7 Nukan lantio on asetettava siten, että testinukan H-pisteiden läpi kulkeva sivulinja on kohtisuorassa istuimen pituussuuntaiseen keskitasoon nähden. Nukan H-pisteiden läpi kulkevan linjan on oltava vaakasuorassa siten, että kallistuma on enintään $\pm 2^\circ$ ⁽¹⁾.

Törmäystestinukan lantion oikea asento suhteessa H-piste-testinukan H-pisteeseen voidaan varmistaa käyttämällä M₃-aukkoja H-pisteen taustalevyissä, jotka ovat ES-2-lantion kummallakin puolella. M₃-aukot on osoitettu merkinnällä "Hm". Merkinnän "Hm" olisi sijaittava säteeltään 10 mm:n suuruudessa ympyrässä H-piste-testinukan H-pisteen ympärillä.

Törmäystestinukan lantion oikea asento
- 2.8 Ylävartalon on oltava eteenpäin taivutettuna, ja sen jälkeen se on vietävä taaksepäin tukevasti istuimen selkänojaa vasten (ks. tämän liitteen alaviite 1). Nukan olkapäät on asetettava täysin taakse.
- 2.9 Törmäystestinukan istuma-asennosta riippumatta olkapäiden sekä ylävartalon ja käsivarren vertailulinjan välisen kulman on molemmin puolin oltava $40^\circ \pm 5^\circ$. Ylävartalon ja käsivarren vertailulinja määritellään kylkien etupintaa sivuavan tason ja testinukan pystysuoran pitkittäistason (johon sisältyy käsivarsi) leikkauskohdaksi.
- 2.10 Kuljettajan istuma-asentoa varten testinukan oikea jalkaterä asetetaan lantiota tai alavartaloa liikuttamatta lepoasennossa olevalle kaasupolkimelle, kantapäätä lattiassa mahdollisimman edessä. Vasen jalkaterä asetetaan siten, että se on kohtisuorassa sääreen nähden ja kantapäätä lattiassa samassa sivulinjassa kuin oikea kantapäätä. Nukan polvet asetetaan siten, että niiden ulkoreunat ovat 150 ± 10 mm:n päässä testinukan symmetriatasosta. Jos on mahdollista näitä rajoituksia noudattaen, testinukan reidet asetetaan siten, että ne koskettavat istuintyynyä.
- 2.11 Muita istuma-asentoja varten testinukan kantapäät asetetaan lantiota tai alavartaloa liikuttamatta lattiaan mahdollisimman eteen ilman, että istuintyyny puristuu enempää kuin jalan painon verran. Nukan polvet asetetaan siten, että niiden ulkoreunat ovat 150 ± 10 mm:n päässä testinukan symmetriatasosta.

⁽¹⁾ Nukan rintakehä ja lantio voidaan varustaa kallistussensoreilla. Nämä laitteet helpottavat halutun asennon saavuttamista.

LIITE 8

OSITTAINEN TESTI

1. TARKOITUS

Näillä testeillä pyritään todentamaan, onko muutetulla ajoneuvolla vähintään samat (tai paremmat) energian absorptio-ominaisuudet kun tämän säännön mukaisesti hyväksytyllä ajoneuvotyypillä.

2. MENETELMÄT JA ASENNUKSET

2.1 Viitetestit

2.1.1 On tehtävä kaksi dynaamista testiä kahdella eri iskulaitteella (kuva 1). Näissä testeissä käytetään ajoneuvon hyväksymisen yhteydessä testattuja alkuperäisiä täytemateriaaleja, jotka on asennettu hyväksyttävän ajoneuvon uuteen sivurakenteeseen.

2.1.1.1 Jäljempänä kohdassa 3.1.1 määritellyn päätä edustavan iskulaitteen on osuttava nopeudella 24,1 km/h alueelle, johon isku osui ajoneuvon hyväksynnän aikana EUROSID-pään osalta. Testitulos on kirjattava ja pään arviointiperuste (HPC) on laskettava. Tätä testiä ei kuitenkaan tehdä, jos tämän säännön liitteessä 4 kuvatun testin aikana ei ole syntynyt osumaa päähän tai pää on osunut ainoastaan ikkunan lasiin, sillä edellytyksellä, että ikkunan lasi ei ole laminoitua.

2.1.1.2 Jäljempänä kohdassa 3.2.1 määritellyn vartaloa edustavan iskulaitteen on osuttava nopeudella 24,1 km/h sivualueelle, johon EUROSID-olkapää, -käsivarsi ja -rintakehä osuivat ajoneuvon hyväksynnän aikana. Testitulos on kirjattava ja HPC on laskettava.

2.2. Hyväksyntätesti

2.2.1 Edellä kohdissa 2.1.1.1 ja 2.1.1.2 määritetyt testit on toistettava, uudet tulokset kirjattava ja niiden HPC laskettava. Näissä testeissä käytetään uusia täytemateriaaleja, istuimia jne., jotka on esitetty hyväksynnän laajentamista varten ja jotka on asennettu ajoneuvon uuteen sivurakenteeseen.

2.2.1.1 Jos kummankin hyväksyntätestin tuloksista laskettu HPC on pienempi kuin viitetesteistä (joihin käytettiin alkuperäistä hyväksyttyä täyte- tai istuinmateriaalityyppeä) saatu HPC, hyväksynnän laajennus on myönnettävä.

2.2.1.2 Jos uusi HPC on suurempi kuin viitetestien aikana saatu HPC, on tehtävä uusi täysimittainen testi (jossa käytetään ehdotettuja täytteitä, istuimia jne.).

3. TESTAUSLAITTEET

3.1 Päätä edustava iskulaite (kuva 2)

3.1.1 Tämä laite koostuu täysin ohjautuvasta, lineaarisesta ja jäykästä iskulaitteesta, jonka massa on 6,8 kg. Sen iskupinta on puolipallomainen ja läpimitaltaan 165 mm.

3.1.2 Päätä edustavaan kappaleeseen on asennettava kaksi kiihtyvyyttä mittaavaa anturia ja yksi nopeutta mittaava laite, joilla pystytään mittaamaan arvot iskun suunnassa.

3.2. Vartaloa edustava iskulaite (kuva 3).

3.2.1 Tämä laite koostuu täysin ohjautuvasta, lineaarisesta ja jäykästä iskulaitteesta, jonka massa on 30 kg. Sen mitat ja poikittaisleikkaus esitetään kuvassa 3.

3.2.2 Vartalo-osaan on asennettava kaksi kiihtyvyyttä mittaavaa anturia ja yksi nopeutta mittaava anturi, joilla pystytään mittaamaan arvot iskun suunnassa.

LIITE 9

TESTAUSMENETTELYT, JOTKA KOSKEVAT SÄHKÖKÄYTTÖISTEN AJONEUVOJEN KULJETTAJAN JA MATKUSTAJIEN SUOJAAMISTA KORKEAJÄNNITTELTÄ JA ELEKTROLYYTIN VUOTAMISELTA

Tässä liitteessä kuvataan testausmenettelyt, joilla osoitetaan kohdassa 5.3.7 esitettyjen sähköturvallisuusvaatimusten täyttyminen. Seuraavassa kuvattavan menetelmän, jolla mitataan erotusresistanssi, vaihtoehtona voidaan käyttää esimerkiksi megaohmimittarilla tai oskilloskoopilla tehtäviä mittauksia. Tässä tapauksessa on ehkä tarpeen kytkeä pois päältä ajoneuvon sisäinen erotusresistanssin seurantajärjestelmä.

Ennen ajoneuvolle tehtävää törmäystestiä on mitattava ja tallennettava korkeajänniteväylän jännite (V_b , ks. kuva 1) sen vahvistamiseksi, että se vastaa ajoneuvon valmistajan ilmoittamaa käyttöjännitettä.

1. TESTIJÄRJESTELYT JA -LAITTEET

Jos käytetään korkeajännitteen poiskytkentätoiminnetta, mittaukset on tehtävä katkaisulaitteen molemmilta puolilta.

Jos korkeajännitteen katkaisin on integroitu REESS-järjestelmään tai energianmuuntojärjestelmään ja REESS-järjestelmän tai energianmuuntojärjestelmän korkeajänniteväylä on suojattu IPXXB-luokan mukaisesti törmäystestin jälkeen, mittaukset voidaan tehdä vain katkaisulaitteen ja sähkökuormitusten välistä.

Tässä testissä on käytettävä jännitemittaria, jolla mitataan tasavirta-arvoja ja jonka sisäinen resistanssi on vähintään 10 M Ω .

2. JÄNNITETTÄ MITATTAESSA VOIDAAN NOUDATTAA SEURAAVIA OHJEITA:

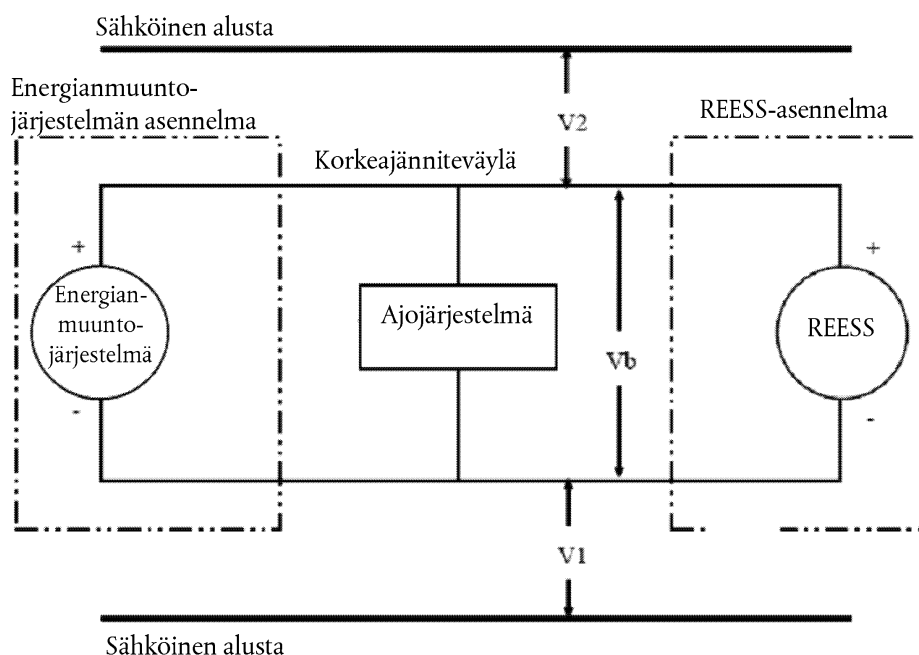
Törmäystestin jälkeen määritetään korkeajänniteväylän jännitteet V_b , V_1 , V_2 (ks. kuva 1).

Jännite on mitattava aikaisintaan 5 sekuntia ja enintään 60 sekuntia törmäyksen jälkeen.

Menettelyä ei sovelleta, jos testi tehdään niin, ettei sähköinen voimajärjestelmä ole jännitteinen.

Kuva 1

V_b , V_1 , V_2 :n mittaus

3. VÄHÄISEN SÄHKÖENERGIAN TAPAUKSESSA SOVELLETTAVA ARVIOINTIMENETTELY

Kytetään ennen törmäystä katkaisin S_1 ja tunnettu purkuvastus R_e rinnan asianmukaisen kapasitanssin kanssa (ks. kuva 2).

Aikaisintaan 5 sekuntia ja enintään 60 sekuntia törmäyksen jälkeen kytetään katkaisin S_1 pois päältä ja mitataan ja kirjataan jännite V_b ja virta I_e . Integroidaan jännitteen V_b ja virran I_e tulo ajan suhteen; aika alkaa, kun kytkin S_1 kytetään pois päältä (t_c) ja päättyy, kun jännite V_b putoaa korkeajännitekyynnnyksen 60 V DC alle (t_h). Tulos vastaa kokonaisenergiaa (TE) jouleina.

$$a) TE = \int_{t_c}^{t_h} V_b \times I_e dt$$

Kun V_b mitataan 5–60 sekunnin kuluttua törmäyksestä ja valmistaja on ilmoittanut X-kondensaattorien kapasitanssin (C_x), kokonaisenergia (TE) lasketaan seuraavalla kaavalla:

$$b) TE = 0,5 \times C_x \times (V_b^2 - 3\,600)$$

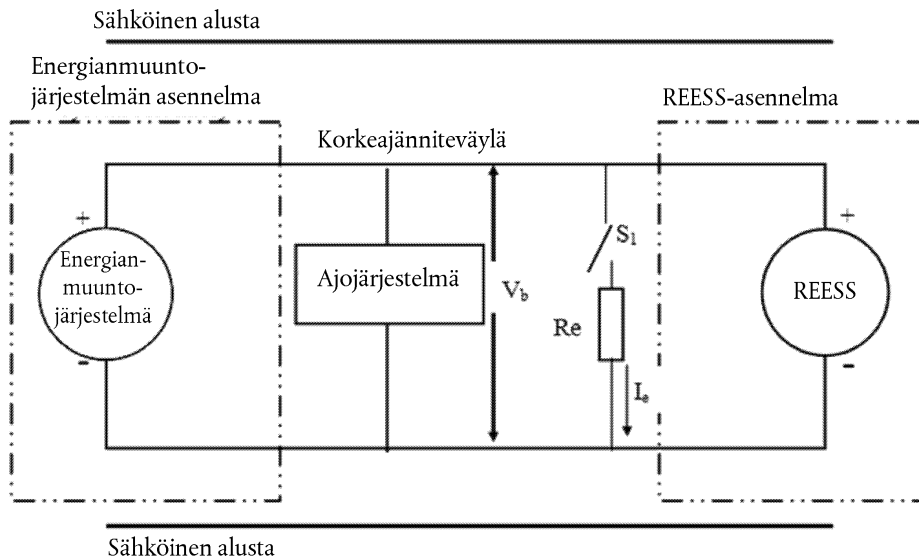
Kun V_1 , V_2 (ks. kuva 1) mitataan 5–60 sekunnin kuluttua törmäyksestä ja valmistaja on ilmoittanut Y-kondensaattorien kapasitanssin (C_{y1} , C_{y2}), kokonaisenergia (TE_{y1} , TE_{y2}) lasketaan seuraavilla kaavoilla:

$$c) TE_{y1} = 0,5 \times C_{y1} \times (V_1^2 - 3\,600)$$

$$TE_{y2} = 0,5 \times C_{y2} \times (V_2^2 - 3\,600)$$

Menettelyä ei sovelleta, jos testi tehdään niin, ettei sähköinen voimajärjestelmä ole jännitteinen.

Kuva 2

Esimerkki X-kondensaattoreihin varastoituneen korkeajänniteväyläenergian mittaamisesta

4. FYYSINEN SUOJAUS

Ajoneuvolle tehdyn törmäystestin jälkeen on kaikki korkeajännitekomponentteja ympäröivät osat avattava, purettava tai poistettava ilman työkaluja. Kaikkia muita ympäröiviä osia pidetään fyysisen suojauksen osana.

Työnnetään tämän liitteen lisäyksen 1 kuvassa 1 kuvattu nivelletty testisormi fyysisen suojauksen rakoihin tai aukkoihin käyttäen testausvoimaa $10\text{ N} \pm 10$ prosenttia sähköturvallisuuden arvioimiseksi. Jos testisormi työntyy rakoon tai aukkoon osittain tai kokonaan, se on sijoitettava kaikkiin asentoihin seuraavalla tavalla:

Sormen molempia niveliä taivutetaan vuoron perään suorasta asennosta viereisen osan akseliin nähden 90° kulmaan saakka, ja sormi asetetaan kaikkiin mahdollisiin asentoihinsa.

Sisäisiä sähkösuojuksia pidetään koteloinnin osana.

Soveltuvissa tapauksissa olisi testisormen ja sähkösuojuksen tai koteloinnin sisällä olevien korkeajännitteisten osien välille kytkettävä pienjännitelähde (jännite 40–50V) sarjaan sopivan lampun kanssa.

4.1 Hyväksymisehdot

Kohdan 5.3.7.1.3 vaatimusten katsotaan täyttyneen, jos tämän liitteen lisäyksen 1 kuvassa 1 kuvattu nivelletty testisormi ei pysty koskettamaan korkeajännitteisiä osia.

Tarvittaessa voidaan selvittää peiliä tai kuitutähystintä käyttämällä, koskettaako testisormi korkeajänniteväyliä.

Jos vaatimuksen täyttyminen määritetään testisormen ja korkeajännitteisten osien väliin kytkettävällä merkkilampulla, lamppu ei saa syttyä.

5. EROTUSRESISTANSSI

Korkeajänniteväylän ja sähköisen alustan välinen erotusresistanssi voidaan osoittaa mittauksilla tai mittausten ja laskelmien yhdistelmällä.

Jos erotusresistanssi osoitetaan mittauksilla, olisi noudatettava seuraavia ohjeita.

Mitataan ja kirjataan korkeajänniteväylän negatiivisen ja positiivisen puolen välinen jännite V_b (ks. kuva 1).

Mitataan ja kirjataan korkeajänniteväylän negatiivisen puolen ja sähköisen alustan välinen jännite V_1 (ks. kuva 1).

Mitataan ja kirjataan korkeajänniteväylän positiivisen puolen ja sähköisen alustan välinen jännite V_2 (ks. kuva 1).

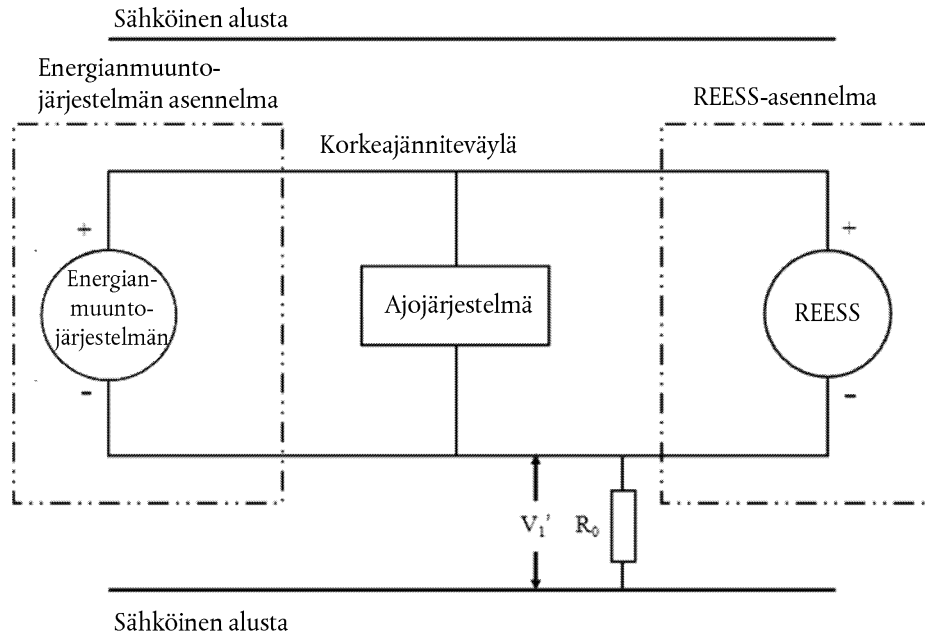
Jos V_1 on suurempi tai yhtä suuri kuin V_2 , korkeajänniteväylän negatiivisen puolen ja sähköisen alustan väliin asetetaan tunnettu normiresistanssi (R_o). Kun R_o on asennettuna, mitataan korkeajänniteväylän negatiivisen puolen ja sähköisen alustan välinen jännite V_1' (ks. kuva 3). Lasketaan erotusresistanssi R_i seuraavalla kaavalla:

$$R_i = R_o * (V_b/V_1' - V_b/V_1) \text{ tai } R_i = R_o * V_b * (1/V_1' - 1/V_1)$$

Jaetaan tulos R_i , joka on erotusresistanssin arvo ohmeina (Ω), korkeajänniteväylän käyttöjännitteen arvolla voltteina (V).

$$R_i (\Omega/V) = R_i (\Omega)/\text{käyttöjännite (V)}$$

Kuva 3

 V_1' :n mittaus

Jos V_2 on suurempi kuin V_1 , korkeajänniteväylän positiivisen puolen ja sähköisen alustan väliin asetetaan tunnettu normiresistanssi (R_0). Kun R_0 on asennettuna, mitataan korkeajänniteväylän positiivisen puolen ja sähköisen alustan välinen jännite V_2' (ks. kuva 4).

Lasketaan erotusresistanssi R_i seuraavalla kaavalla:

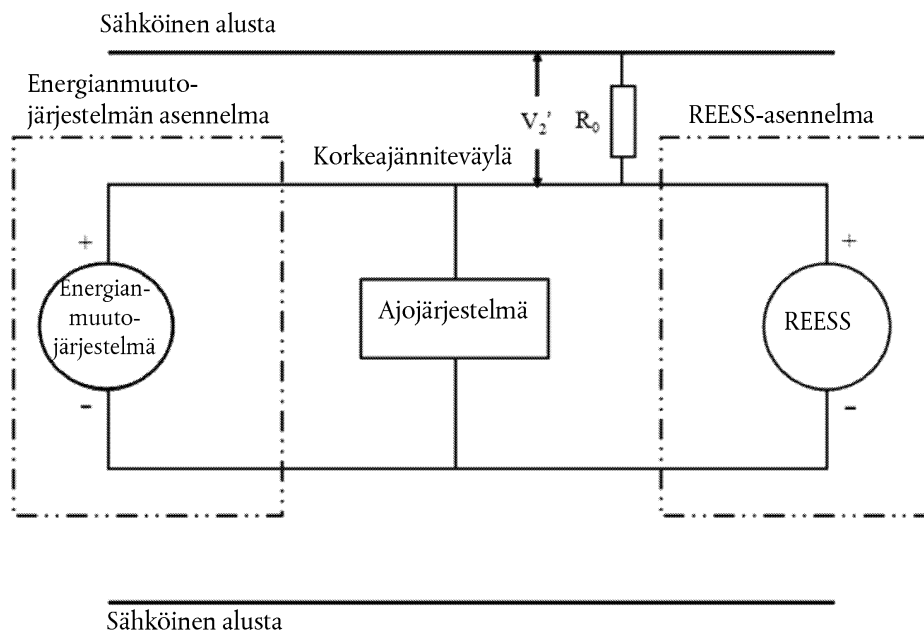
$$R_i = R_0 * (V_b/V_2' - V_b/V_2) \text{ tai } R_i = R_0 * V_b * (1/V_2' - 1/V_2)$$

Jaetaan tulos R_i , joka on erotusresistanssin arvo ohmeina (Ω), korkeajänniteväylän käyttöjännitteen arvolla voltteina (V).

$$R_i (\Omega/V) = R_i (\Omega)/\text{käyttöjännite (V)}$$

$$R_i = R_0 * (V_b/V_2' - V_b/V_2) \text{ tai } R_i = R_0 * V_b * (1/V_2' - 1/V_2)$$

Kuva 4

 V_2' :n mittaus

Huomautus: Tunnetun normiresistanssin R_0 (Ω) pitäisi olla pienimmän vaaditun erotusresistanssin arvo (Ω/V) kerrottuna ajoneuvon toimintajännitteellä $\pm 20\%$ (V). Arvon R_0 ei tarvitse olla tarkasti tämä arvo, sillä yhtälöt koskevat kaikkia R_0 -arvoja. Tällaisella R_0 -arvolla saadaan kuitenkin jännitemittauksille hyvä tarkkuus.

6. ELEKTROLYYTIN VUOTAMINEN

Fyysinen suojaus käsitellään asianmukaisella pinnoitteella, jotta voidaan havaita, vuotaako REESS-järjestelmästä elektrolyyttiä törmäyksen jälkeen.

Ellei valmistaja toimita keinoa, jonka avulla eri nesteiden vuodot voidaan erottaa toisistaan, kaikkea vuotanutta nestettä on pidettävä elektrolyytinä.

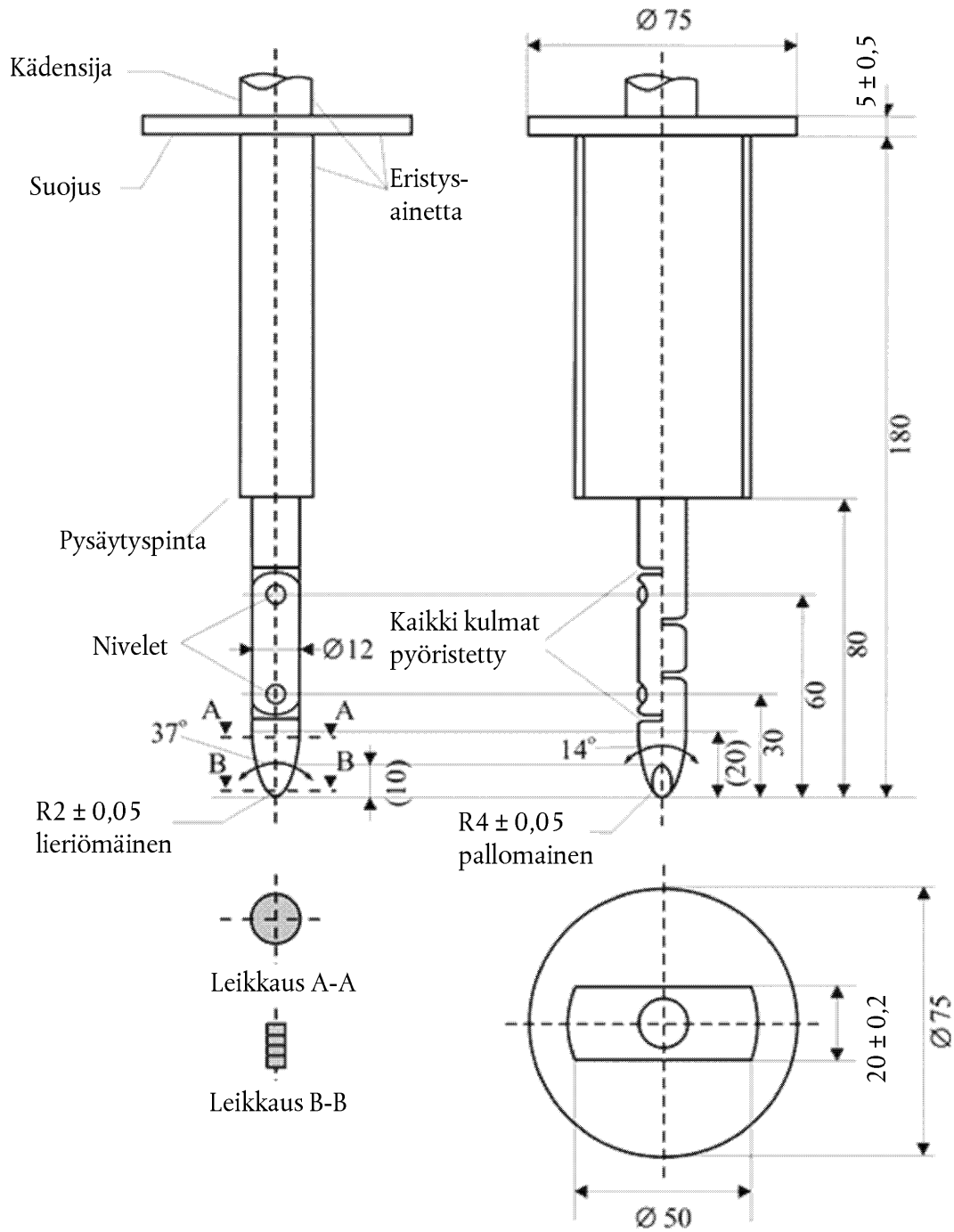
7. REESS-JÄRJESTELMÄN PYSYMINEN PAIKALLAAN VAATIMUSTEN MUKAISESTI MÄÄRITETÄÄN SILMÄMÄÄRÄISELLÄ TARKASTUKSELLA.

Lisäys

NIVELLETTY TESTISORMI (LUOKKA IPXXB)

Kuva

Nivelletty testisormi

Materiaali: metalli, ellei toisin mainittu

Lineaariset mitat millimetreinä

Mittojen toleranssit, kun toleranssia ei ole erikseen mainittu:

a) kulmat: $0/- 10^\circ$

b) pituusmitat:

i) enintään 25 mm: $0/- 0,05$ mm

ii) yli 25 mm: $\pm 0,2$ mm

Molempien nivelien on voitava liikkua samassa tasossa ja samaan suuntaan 90 asteen kulmaan saakka $0/+ 10$ asteen toleranssilla.

ISSN 1977-0812 (sähköinen julkaisu)
ISSN 1725-261X (painettu julkaisu)

Euroopan unionin julkaisutoimisto
2985 Luxembourg
LUXEMBURG

FI